

บัณฑิตวิทยาลัย
GRADUATE SCHOOL

Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ISSN 2774-0420 (Print)

ISSN 2697-3855 (Online)

ปีที่ 21 ฉบับที่ 92 มกราคม – มีนาคม 2567

Volume 21 No.92 January – March 2024

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารราย 3 เดือน

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

ปีที่ 21 ฉบับที่ 92 มกราคม – มีนาคม 2567

Volume 21 No.92 January - March 2024

ISSN 2774-0420 (Print)

ISSN 2697-3855 (Online)

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา เป็นวารสารผ่านที่เกณฑ์การพิจารณาเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล TCI ฐานที่ 2
กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขตของวารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้จัดทำวารสารฉบับภาษาไทยขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความงานวิจัยและบทความวิชาการ
ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กล่าวคือ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์
รัฐศาสตร์ หอสมุดและสารสนเทศศาสตร์ และพฤติกรรมองค์กรและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ของคณาจารย์และนักศึกษา ทั้งภายในและ
ภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเริ่มเผยแพร่บทความในขอบข่ายข้างต้นตั้งแต่ฉบับปีที่ 19 เล่มที่ 84 มกราคม – มีนาคม 2565 เป็นต้นไป จัดพิมพ์
เผยแพร่โดยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกปีละ 4 เล่ม ในการพิจารณาบทความ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรกแล้วจัด
ให้มีการพิจารณาภายนอกผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) จำนวน 3 ท่านต่อบทความ ประเมินตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนด ในลักษณะเป็น
blind review คือ ปกปิดรายชื่อผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้อง

กำหนดออก ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม	เผยแพร่ เมษายน
- ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน	เผยแพร่ กรกฎาคม
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน	เผยแพร่ ตุลาคม
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม	เผยแพร่ มกราคม

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข

กองบรรณาธิการ

บุคคลภายนอก

ศาสตราจารย์สุธรรม อารีกุล
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภมาศ พนิชศักดิ์พัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์บุษย์
ศาสตราจารย์ ดร.ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร
ศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ วิไลสุข
ศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ เอกะกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กนกมธากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลัด จักรพิมพ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สินัญญ์ ศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพงษ์ อินทวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณยู คำเมือง

ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมเกียรติสกลนคร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมเกียรติสกลนคร
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บุคคลภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวินี แสนชนม์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรภัทร เริ่มศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณรัตน์ คำแห่งพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.ทรัพย์ทิพย์ จันทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยจัดการ

นางสาวงามวิไล คนไฉ นายอนุสิทธิ์ นนตระกูลดร นางสาวกัสนิษฐ์ โคตรพันธ์ นางสาววรรณภา เอกพันธ์

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ประจำฉบับ

ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.จันทิมา เขียวแก้ว	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์	มหาวิทยาลัยชินวัตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรุณิ อินทนนท์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพงษ์ อินทรวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ สกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ	วิทยาลัยพิษณุบันทิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.ทวี วาจาสิทธิ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรภัทร เริ่มศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด ม่วงจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลนิกา ฉลากบาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ สมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกลักษณ์ เพียสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา หวังสิทธิ์เดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ว่าที่ร้อยโท ดร.วิเชษฐ หลุดพา	วิทยาลัยชุมชนยโสธร
อาจารย์ ดร.ศศิธรดา แวงไทย	วิทยาลัยพิษณุบันทิต
อาจารย์ ดร.ภัทรศินี แสนสำแดง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.ทรัพย์ทิพย์ จันทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ออกแบบปก

นายอนุสิทธิ์ นนตระกูลดร

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

1773/30 ถนนรัฐพัฒนา ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000

โทรศัพท์ 0-4271-1896, 0-4273-6277 โทรสาร 0-4271-3552 E-mail : somsak_prs@yahoo.com, somsak.pr@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 21 ฉบับที่ 92 ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม 2567 นี้ ได้รวบรวมบทความทางวิชาการและงานวิจัย จากนักการศึกษา นักบริหาร นักวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต เพื่อเผยแพร่ในวงการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและวงการวิชาการเพื่อแสดงศักยภาพทางวิชาการของนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ออกสู่สังคมการศึกษาระดับชาติของประเทศไทย โดยเฉพาะการเผยแพร่ไปยังมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

สาระที่น่าสนใจในฉบับประกอบด้วย ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี, บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจะเข้, ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 2, ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สภาพปัญหาการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผืนตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน, แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่, การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 1 ในสังกัดสำนักสคยุดิธรรมประจำภาค 7, ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร, การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, การใช้ชุดการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนที่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นต้น

กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือส่งบทความและงานวิจัยมาร่วมเผยแพร่หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 21 ฉบับที่ 92 ประจำเดือนมกราคม – มีนาคม 2567 นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เป็นใจเป็นอย่างดี

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

- ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี
พงศกร ปิ่นปัญญา ลินดา นาคโปย และ สายฝน เสกขุนทด..... 1
- บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2
ประภาภรณ์ อ้นภู ลินดา นาคโปย และ สายฝน เสกขุนทด..... 20
- ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2
กนกกรัฏฐ์ ธรรมรักษ์ ลินดา นาคโปย และ สายฝน เสกขุนทด..... 38
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต
คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สุจินธร มณีคง สุภาสิณี นุ่มเนียม และ อาริรัตน์ ภาคพิริยเจริญ..... 53
- สภาพปัญหาการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อผู้ด้อยตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน
อุทุมพร หลอดโค..... 63
- แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
พรสุดา ลาสุข คัดตินาภรณ์ นันทิ และ สุชาติ บางวิเศษ..... 73
- แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
สุภาพร ภากระจำ คัดตินาภรณ์ นันทิ และ สุชาติ บางวิเศษ..... 86
- การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการ
เรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รัชดาพรรณ อินทรสุสันติ..... 98
- การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ในสังกัดสำนักศัลยศาสตร์ประจำ ภาค 7
ทรัพย์สุรีย์ วงษา พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ วลัณิกา ฉลากบาง..... 109
- ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
นิตยา ไชยสุระ เอกลักษณ์ เพียสา และ วลัณิกา ฉลากบาง..... 121

- การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
นันทนา ศรีจำพลัง.....136
- แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี
จังหวัดเพชรบุรี
ลัญชร ยอดดอกไม้ และ บำเพ็ญ ไผตรีโสภณ.....151
- การใช้ชุดการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้:
กรณีศึกษาโรงเรียนที่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
สุพัตรา ปลั่งคโท และ อรวรรณ นิมตลุง.....167
- แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร..... 180

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

THE ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY OF SCHOOLS
UNDER THE MUNICIPALITY IN PRACHINBURI PROVINCE

พงศกร ปันปัญญา^{1*}, ลินดา นาคโปย² และ สายฝน เสกขุนทด²

Pongsakorn Panpanya^{1*}, Linda Nakpoi² and Saifon Sekkhuntod²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

²สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

²Program in Foundation and Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

*Corresponding Author: Email: Pongsakornengcp@gmail.com

รับบทความ 1 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 10 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยการบริหาร 2) ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 4) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 222 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยการบริหาร มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านแรงจูงใจ และด้านโครงสร้างองค์กร 2) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการเป็นผู้นำร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ และด้านวิสัยทัศน์ร่วม 3) ปัจจัยการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุดกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยการบริหาร ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านแรงจูงใจ และด้านการติดต่อสื่อสารส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 66.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y' = 1.517 + .244X_3 + .197X_2 + .117X_4 + .100X_1$ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ $Z'_y = .343Z_3 + .275Z_2 + .182Z_4 + .173Z_1$

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา, โรงเรียนเทศบาล

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine 1) the level of the administrative factors, 2) the level of the professional learning community, 3) the relationship between administrative factors and the professional learning community, and 4) the administrative factors affecting the professional learning community. The sample consisted of school administrators and teachers, yielding a total of 222 participants. The research instrument for data collection was a set of 5–point scale questionnaires. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product–moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) The administrative factors were overall at a high level, with mean scores ranking from high to low as communication, organizational culture, motivation, and organizational structure; 2) The professional learning community was overall at a high level, with mean scores ranking from high to low as caring community, learning and professional development, community support structure, co-leaders, teamwork, and shared vision; 3) The administrative factors had the highest level of positive correlation with the professional learning community at the .01 level of significance; and 4) The administrative factors, encompassing organizational structure, organizational culture, motivation, and communication, affected the professional learning community. They could jointly predict the professional learning community with 66.90 percent at the .01 level of significance. The regression equation of raw scores and the standardized scores could be written as follows: $Y' = 1.517 + .244X_3 + .197X_2 + .117X_4 + .100X_1$ as $Z'y = .343Z_3 + .275Z_2 + .182Z_4 + .173Z_1$.

Keywords: Administrative Factors, Professional Learning Community within Schools, Municipal Schools

บทนำ

การศึกษามีความจำเป็นต่อชีวิตของบุคคลทุกเพศทุกวัยทุกช่วงอายุ เพราะบุคคลต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ การศึกษามีความจำเป็นมากขึ้น เนื่องจากเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากและมีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้ต้องมีการพัฒนาคนทุกช่วงวัย โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มีความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคมโดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะการใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดีโดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา (วาสนา ทองทวีโยยศ, 2560, หน้า 11)

เนื่องจากสถานการณ์โลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทุกอย่างต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เว้นแม้แต่เรื่องของการจัดการเรียนการสอน ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงก็ย่อมมีปัญหาเกิดได้ขึ้นเสมอ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อร่วมมือร่วมใจกันเรียนรู้ทางวิชาชีพการศึกษา ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมดำเนินการวางแผนอย่างเป็นระบบ ตั้งเป้าหมายหรือมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมกันดำเนินงาน ร่วมสะท้อนผลการทำงาน และร่วมพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สถานศึกษาทุกแห่งในปัจจุบันจึงต้องมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ให้เกิดเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน รวมไปถึงดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่ต้องการพัฒนาระบบการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษาด้วยการส่งเสริมให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ Professional Learning Community (PLC) เพื่อให้ครูเกิดสังคมนการเรียนรู้ในการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสังคมครูที่เข้มแข็งในการพัฒนาตนเองและนักเรียนให้เต็มศักยภาพ (ธนาภรณ์ เชื้อเมืองพาน, 2565, หน้า 2–3)

การบริหารงานภายในองค์กรของผู้บริหารทุกคน ล้วนมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่การจะให้องค์กรมีความสำเร็จในเรื่องของประสิทธิผลขององค์กรได้นั้น องค์กรต้องพึงปัจจัยที่สำคัญหลายอย่าง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ปัจจัยทางการบริหาร โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารองค์กรหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีภาระหน้าที่ต้องปฏิบัติในหน่วยงานมากมาย นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การวินิจฉัย การตัดสินใจสั่งการ การมอบหมายงาน การประสานงาน การนิเทศติดตาม และประเมินผลงานตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่และบทบาทสำคัญของผู้บริหาร เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หากผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี บริหารงานในองค์กรได้ดี คนในทีมงานในองค์กรจะต้องมีความเชื่อ แบบแผนค่านิยม ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรและวัฒนธรรมองค์กรเป็นเครื่องมือช่วยในการคัดเลือกบุคลากรที่มีแนวโน้ม

ยอมรับวัฒนธรรมที่มีอยู่ในองค์กร ทำให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานและปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กรได้ง่าย องค์กรใดมีวัฒนธรรมที่ดีแล้วจะส่งผลให้บรรยากาศในองค์กรดีไปด้วย เพราะบรรยากาศองค์กรมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกของบุคลากรในองค์กรและเป็นแรงผลักดัน แรงจูงใจให้บุคลากรมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานเต็มที่ ทำให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งมีผลต่อคุณภาพงานและนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้เป็นอย่างดี (เจนภพ ชาไมล์, 2561, หน้า 2–3) ปัจจุบัน นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดโดยมีมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและชุมชนแล้วยังมีปัจจัยการบริหารอีกหลายด้านที่เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นปราชญ์ (2564, หน้า 49) ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดปราชญ์ ประจำปีการศึกษา 2563 ในหัวข้อผลการดำเนินการพัฒนาตามมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ โดยในรายงานได้ระบุหัวข้อที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้และเร่งดำเนินการให้สถานศึกษาเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อผู้เรียน ซึ่งมีความถี่ระดับ 4 จากทั้งหมด 4 ระดับ สามารถแปลผลได้ว่า เป็นเรื่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน นอกจากนั้นแล้ว ในรายงานยังระบุเอาไว้ว่า แนวทางในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือสถานศึกษาต้องจัดให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญตรงตามความต้องการและเร่งดำเนินการให้สถานศึกษาเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปราชญ์ รวมถึงโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์ คือ ปัญหาเรื่องการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งการจะสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา มาเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ครูในความดูแลของตนสามารถดำเนินการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ หนังสือ สหะวะ (2562, หน้า 101) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านบรรยากาศองค์กร เป็นตัวแปรพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครบทุกปัจจัย โดยปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในองค์กรมีทัศนคติร่วมกันเกี่ยวกับความผูกพันและรักองค์กร ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการสร้างเป้าหมายร่วมกันในการสร้างและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยส่งเสริมวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ประสบความสำเร็จพร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นแก่ครูทุกคน เพราะครูคือส่วนหนึ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์ ใช้เป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาครูผู้สอนเพื่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนภายในสถานศึกษา และใช้แก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์
4. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราชญ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยการบริหาร หมายถึง การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี วิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทำให้การบริหารงานในโรงเรียนมีคุณภาพและส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนอย่างสูงสุด ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านโครงสร้างองค์กร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดสายการบังคับบัญชาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูตามความเหมาะสมของงาน ผู้บริหารสร้างกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงานของครู วางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา จัดสรรทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในสถานศึกษา ผู้บริหารควบคุมดูแลพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา

ด้านวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานร่วมกัน สถานศึกษามีวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันของคนในองค์กร ผู้บริหารกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครู ผู้บริหารดูแลช่วยเหลือครูให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความผูกพันต่อองค์กร ผู้บริหารและครูมีความสุขในการทำงาน มีความรักเมตตาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความรักต่อสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงาน

ด้านแรงจูงใจ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการโน้มน้าวให้ครูปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมพัฒนาให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมภายในสถานศึกษา มีเทคนิคกระบวนการให้ครูสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีความเคารพในความสามารถของครู ตอบสนองความต้องการของครูอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู กล่าวยกย่องชมเชยเมื่อครูสามารถปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย

ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการส่งข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง สร้างความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงระหว่างบุคคล ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ สามารถชี้แจงข้อมูลที่แท้จริงกับบุคลากรในสถานศึกษา มีวิธีการสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีเทคนิคในการติดต่อสื่อสารอย่างหลากหลาย โดยไม่บิดเบือนข้อมูล มีความสามารถในการถ่ายทอดคำสั่งการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง สถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ส่งเสริมให้คณะครูรวมตัวรวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันทำงาน ร่วมกันอย่างมีวิสัยทัศน์ ร่วมเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพตนเอง เพื่อให้เกิดคุณภาพการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียน สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น ลดอัตราการขาดเรียนของผู้เรียน การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ร่วมกันวางแผนจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ มีกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในแนวทางเดียวกัน สร้างความร่วมมือของบุคลากรในการพัฒนาสถานศึกษา แลกเปลี่ยน ยอมรับความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนในการปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมาย ร่วมกันรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการพัฒนาผู้เรียนภายในสถานศึกษา

ด้านการเป็นผู้นำร่วม หมายถึง สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเต็มตามศักยภาพ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของครู สร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการปฏิบัติงานในโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและร่วมพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารกระจายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้กับคณะครูเพื่อเป็นการกระจายความรับผิดชอบให้กับครู ผู้บริหารและครูมีความรับผิดชอบในตนเอง มุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงานร่วมกันทั้งงานส่วนตัวและงานส่วนรวม

ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง สถานศึกษาให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารและครู ผู้บริหารและครูมีเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน ค้นคว้าริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ส่งผลดีต่อตนเองและส่วนรวม สะท้อนผลการปฏิบัติงานซึ่งกันและกันอยู่เสมอ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยสมบูรณ์ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านชุมชนกัลยาณมิตร หมายถึง สถานศึกษาสร้างบรรยากาศให้ผู้บริหารและครูอยู่ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ผู้บริหารไม่ใช้อำนาจกดดันการทำงานของครู ผู้บริหารและครู มีความไว้วางใจและมีความเคารพซึ่งกันและกัน ครูมีทีมงานคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงาน ภายในสถานศึกษายึดหลักการทำงานร่วมกัน

ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน หมายถึง สถานศึกษาสร้างลักษณะการปฏิบัติงานแบบทางการให้มีบรรยากาศแบบ เป็นมิตร จัดสรรปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการดำเนินการที่ต่อเนื่องและมุ่งความยั่งยืน สนับสนุนตามบริบทของชุมชน สร้างระบบการปกครองตนเองภายในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการส่งเสริมให้เกิด การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การมีพัฒนาความรู้ของครูผู้เป็นสมาชิกในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เปิดกว้าง ให้อิสระสมาชิกครูได้สร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของตน สมาชิกในกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียน การสอน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รักษาการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการ แทนผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ครู หมายถึง พนักงานครูเทศบาลและพนักงานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย เทศบาลเมือง ปราจีนบุรี เทศบาลตำบลกบินทร์ และเทศบาลตำบลนาดี จำนวน 9 โรงเรียน

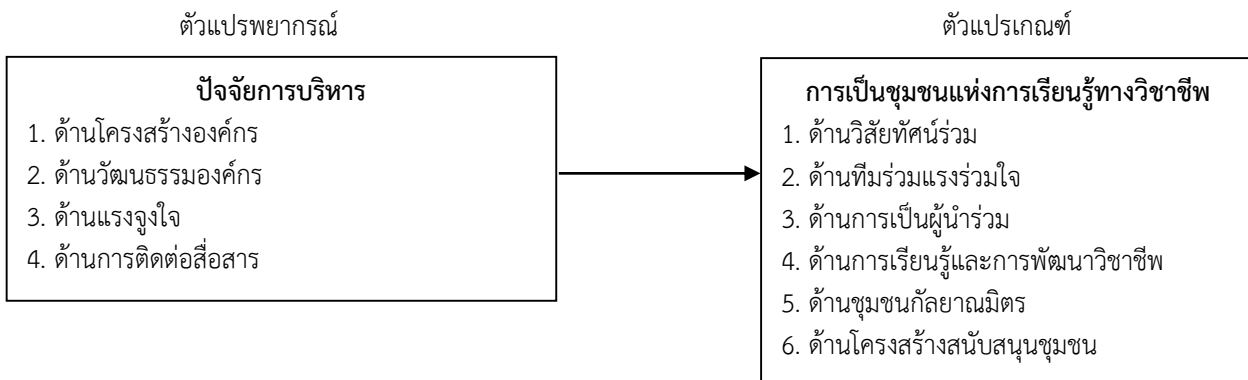
โรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี หมายถึง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี โรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบล กบินทร์ และโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลนาดี รวมจำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (ปราจีนราษฎร์รังสฤษดิ์), โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดหลวงปรีชากุล), โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดแก้วพิจิตร), โรงเรียน เทศบาล 4 (อุดมวิทย์สมใจ), โรงเรียนเทศบาล 5 (บดินทร์เดชาประสิทธิ์), โรงเรียนเทศบาล 6 (วัดศรีมงคล), โรงเรียนสังกัดเทศบาล ตำบลกบินทร์ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 (กบินทร์ราษฎร์อารุง), โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใหม่ท่าพานิชย์) และโรงเรียนสังกัดเทศบาล ตำบลนาดี ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลนาดี

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัด ปราจีนบุรี ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยการบริหาร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ดังต่อไปนี้ มาร์ควอร์ท และเรย์โนลด์ (Marquardt & Reynolds, 1994; อ้างถึงใน พชรกันย์ เมธาอัครเกียรติ และประสพชัย พสุนนท์, 2561, หน้า 1950); เมอร์กาทรอยด์ และมอร์แกน (Murgatroyd & Morgan, 1994; อ้างถึงใน นัยนา กวนวงศ์, 2558, หน้า 10–11); เบนเน็ตและโอไบรอัน (Bennett & O'Brien, 1994; อ้างถึงใน นิษฐ์อดิگانต์ ดาราพันธ์, 2560, หน้า 20–21); ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001; อ้างถึงใน พงษ์พันธ์ แซ่แต้, 2560, หน้า 22); ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 27); ภารดี อนันต์นาวิ (2555, หน้า 8); เจนภพ ชาไมล์ (2561, หน้า 158); วิศรดา อรุณกิตติพร (2561, หน้า 89–90); หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562, หน้า 80) จากการสังเคราะห์แนวคิดของ นักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านโครงสร้างองค์กร 2) ด้านวัฒนธรรม องค์กร 3) ด้านแรงจูงใจ และ 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร และแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดจาก สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (2560, หน้า 26–29) ได้กำหนดไว้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้าน ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านการเป็นผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้าง สนับสนุนชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัด เทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2564 โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครู จำนวน 233 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 243 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2564 จำนวน 222 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967; อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลปจารุ, 2549, หน้า 47) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายอำเภอ โดยคำนวณเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ครูจำนวน 213 คน รวม 222 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างองค์กร 2) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 3) ด้านแรงจูงใจ และ 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านการเป็นผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

3. พัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวความคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตของงานวิจัยและดำเนินการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967, pp. 90–95)

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แนะนำในการแก้ไขปรับปรุง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความถูกต้องของภาษาโดยใช้เทคนิค IOC ถ้ามีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 30 คน
3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach, 1990, pp. 202–204) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98 และนำไปหาค่าอำนาจจำแนก โดยปัจจัยการบริหารมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .39–.90 และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .33–.84
4. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. บันทึกเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี
2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 222 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 222 ฉบับ
4. การรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม

ปัจจัยการบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านโครงสร้างองค์กร (X_1)	4.14	.56	มาก
2. ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_2)	4.27	.46	มาก
3. ด้านแรงจูงใจ (X_3)	4.23	.45	มาก
4. ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_4)	4.30	.50	มาก
ภาพรวม	4.23	.41	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.30$) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.27$) ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.23$) และด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 4.14$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านโครงสร้างองค์กร

ด้านโครงสร้างองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	3.97	.94	มาก
2. ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูได้อย่างเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย	4.13	.87	มาก
3. ผู้บริหารมีการสร้างกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม	4.19	.84	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงานของครู	4.16	.74	มาก
5. ผู้บริหารวางแผนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน	4.08	.85	มาก
6. ผู้บริหารมีการจัดสรรทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.26	.80	มาก
7. ผู้บริหารมีวิธีการควบคุมดูแลพฤติกรรมของครูในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.20	.76	มาก
รวม	4.14	.56	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านโครงสร้างองค์กรมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดสรรทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา ผู้บริหารมีวิธีการควบคุมดูแลพฤติกรรมของครูในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.20$) และผู้บริหารมีการสร้างกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.19$)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านวัฒนธรรมองค์กร

ด้านวัฒนธรรมองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีแนวทางที่ชัดเจนในการให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานร่วมกัน	4.37	.64	มาก
2. สถานศึกษามีวัฒนธรรมที่ดีในการอยู่ร่วมกันของคนในองค์กร	4.27	.83	มาก
3. ผู้บริหารมีการกำกับติดตาม ดูแลช่วยเหลือครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ	4.16	.87	มาก
4. มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	4.22	.73	มาก
5. ผู้บริหารและครูมีความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น	4.28	.77	มาก
6. ครูมีความรัก ความผูกพันต่อสถานศึกษา	4.32	.76	มาก
รวม	4.27	.46	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีแนวทางที่ชัดเจนในการให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา ครูมีความรักความผูกพันต่อสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$) ผู้บริหารและครูมีความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี
ด้านแรงจูงใจ

ด้านแรงจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีวิธีการโน้มน้าวให้ครูปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	4.14	.83	มาก
2. ผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมพัฒนาให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ	4.21	.77	มาก
3. ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู	4.29	.75	มาก
4. ผู้บริหารให้เกียรติและยอมรับในความสามารถของครู	4.38	.71	มาก
5. ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของครูอย่างเหมาะสม	4.11	.82	มาก
6. ผู้บริหารมีการกล่าวยกย่องชมเชยเมื่อครูสามารถปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย	4.23	.73	มาก
รวม	4.23	.45	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารให้เกียรติและยอมรับในความสามารถของครู ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู ($\bar{X} = 4.29$) และผู้บริหรมีการกล่าวยกย่องชมเชยเมื่อครูสามารถปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.23$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี
ด้านการติดต่อสื่อสาร

ด้านการติดต่อสื่อสาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้บริหารความสามารถในการส่งข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.32	.81	มาก
2. ผู้บริหารมีการสร้างความเข้าใจในการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคคล	4.44	.67	มาก
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	4.16	.81	มาก
4. ผู้บริหารสามารถชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริง ให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน	4.27	.75	มาก
5. ผู้บริหารมีเทคนิคในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างหลากหลาย โดยไม่บิดเบือนข้อมูล	4.3	.76	มาก
6. ผู้บริหารใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ในการถ่ายทอดคำสั่งการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.35	.77	มาก
รวม	4.30	.50	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการสร้างความเข้าใจในการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา ผู้บริหารใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ในการถ่ายทอดคำสั่งการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.35$) และผู้บริหารความสามารถในการส่งข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (Y_1)	4.25	.39	มาก
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ (Y_2)	4.27	.44	มาก
3. ด้านการเป็นผู้นำร่วม (Y_3)	4.30	.42	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Y_4)	4.34	.41	มาก
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร (Y_5)	4.36	.44	มาก
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Y_6)	4.32	.41	มาก
รวม	4.31	.32	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.34$) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการเป็นผู้นำร่วม ($\bar{X} = 4.30$) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 4.27$) และ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.25$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านวิสัยทัศน์ร่วม

ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา	4.09	.73	มาก
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา	4.20	.73	มาก
3. สถานศึกษามีกระบวนการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ครูปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน	4.22	.72	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา	4.26	.73	มาก
5. บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.33	.70	มาก
6. บุคลากรในสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน	4.29	.72	มาก
7. ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.39	.65	มาก
รวม	4.25	.39	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา บุคลากรในสถานศึกษามีความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.33$) และ บุคลากรในสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลใน จังหวัดปราจีนบุรี ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ

ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บุคลากรในสถานศึกษามีการระดมความคิด และร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้	4.21	.70	มาก
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้และออกแบบการสอนร่วมกัน	4.42	.67	มาก
3. ครูมีทีมงานคอยดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน	4.29	.71	มาก
4. บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา	4.31	.75	มาก
5. บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา	4.13	.83	มาก
รวม	4.27	.44	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้และออกแบบการสอนร่วมกัน ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา บุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.31$) และครูมีทีมงานคอยดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านการเป็นผู้นำร่วม

ด้านการเป็นผู้นำร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารส่งเสริมครูให้เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามในการปฏิบัติงานโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา	4.25	.73	มาก
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างเสมอภาค	4.11	.88	มาก
3. ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของครูทุกคน	4.34	.68	มาก
4. ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้กับครูได้อย่างเหมาะสม	4.30	.69	มาก
5. ครูมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.39	.75	มาก
6. ครูแสดงถึงความเป็นผู้นำ มุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาร่วมกันทั้งงานส่วนตัวและงานส่วนรวม	4.44	.68	มาก
รวม	4.30	.42	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการเป็นผู้นำร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูแสดงถึงความเป็นผู้นำมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาร่วมกันทั้งงานส่วนตัวและงานส่วนรวม ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา ครูมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.39$) และผู้บริหารให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของครูทุกคน ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี
ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ

ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครูทุกคน	4.34	.68	มาก
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำเทคนิค วิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.29	.78	มาก
3. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น แนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกัน	4.21	.72	มาก
4. ครูมีการค้นคว้า และริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อตนเองและสถานศึกษา	4.36	.70	มาก
5. ผู้บริหารและครูร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ	4.40	.66	มาก
6. ครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยสมบูรณ์อยู่เสมอ	4.46	.67	มาก
รวม	4.34	.41	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้มีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยสมบูรณ์อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา ผู้บริหารและครูร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.40$) และครูมีการค้นคว้า และริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ส่งผลต่อตนเองและสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี
ด้านชุมชนกัลยาณมิตร

ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีบรรยากาศการทำงานที่ผู้บริหารและครูอยู่ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร	4.50	.64	มาก
2. สถานศึกษาส่งเสริมให้กลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพดำเนินงานอย่างมีความสุข	4.27	.80	มาก
3. ผู้บริหารไม่ใช้อำนาจกดดันการปฏิบัติงานของครู	4.30	.77	มาก
4. ผู้บริหารและครูมีความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน	4.36	.71	มาก
5. การปฏิบัติงานภายในสถานศึกษายึดหลักการทำงานร่วมกัน	4.39	.69	มาก
รวม	4.36	.44	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีบรรยากาศการทำงานที่ผู้บริหารและครูอยู่ร่วมกันแบบกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา การปฏิบัติงานภายในสถานศึกษายึดหลักการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.39$) และผู้บริหารและครูมีความไว้วางใจความเคารพซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี
ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษาจัดสรรปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.29	.75	มาก
2. สถานศึกษามีการดำเนินการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ต่อเนื่องและมุ่งมั่นยั่งยืน	4.17	.80	มาก
3. กลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีระบบการปกครองตนเองภายในกลุ่ม	4.35	.74	มาก
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมภายในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4.25	.71	มาก
5. สถานศึกษาเปิดกว้างให้อิสระให้ครูได้สร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของตน	4.41	.67	มาก
6. ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียน การสอนในชั้นเรียน	4.45	.70	มาก
รวม	4.32	.41	มาก

จากตาราง 12 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมา สถานศึกษาเปิดกว้างให้อิสระให้ครูได้สร้างสรรค์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของตน ($\bar{X} = 4.41$) และกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีระบบการปกครองตนเองภายในกลุ่มคน ($\bar{X} = 4.35$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	y
X_1	1.00					
X_2	.636**	1.00				
X_3	.610**	.545**	1.00			
X_4	.626**	.605**	.607**	1.00		
y	.673**	.713**	.678**	.665**	.811**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า ปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุด ($r_{xy} = .811$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($r_{x_2y} = .713$) รองลงมา คือ ด้านแรงจูงใจ ($r_{x_3y} = .678$) ด้านโครงสร้างองค์กร ($r_{x_1y} = .673$) และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($r_{x_4y} = .665$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ตัวแปร	b	S.E. _b	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	1.517	.137		11.066**	.000
ด้านแรงจูงใจ (X_3)	.244	.039	.343	6.296**	.000
ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_2)	.197	.038	.275	5.142**	.000
ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_4)	.117	.036	.182	3.252**	.001
ด้านโครงสร้างองค์กร (X_1)	.100	.033	.173	3.013**	.003
$R = .818, R^2 = .669, S.E._{est} = .18800, F = 109.717, P = .000$					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 พบว่า ปัจจัยการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี เรียงตามลำดับค่าอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ (X_3) ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_2) ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_4) และ ด้านโครงสร้างองค์กร (X_1) มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) = .669 แสดงว่า ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ร้อยละ 66.90 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = 1.517 + .244X_3 + .197X_2 + .117X_4 + .100X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .343Z_3 + .275Z_2 + .182Z_4 + .173Z_1$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ใช้หลักการที่เหมาะสมในการบริหารงานภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ รวมถึงเทคนิค วิธีการ ค่านิยมต่าง ๆ รูปแบบในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลโดยตรงให้สถานศึกษาพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญชู ใจใส (2564, หน้า 158) พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณา ไมยวงศ์ (2564, หน้า 219) พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิภาพร ยืนยง (2560, หน้า 27) กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารหรือทรัพยากรการบริหารนั้น มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานนั้นจะเป็นการบริหารภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ตาม การนำเอาปัจจัยการบริหารมาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารงาน จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด สอดคล้องกับ จักรพงษ์ วงศ์สุวรรณ (2564, หน้า 26) กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียน เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ การจัดการ รวมถึงเทคนิค วิธีการ ค่านิยม รูปแบบการทำงานให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้การบริหารงานในโรงเรียนมีคุณภาพและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างสูงสุด

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี เกิดจากการรวมกลุ่มกันของครูผู้สอน เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างวิธีการจัดการเรียนรู้ และวิธีการสอนของครู เป็นการยกระดับความรู้ ความเข้าใจของครูในเรื่องที่จะสอนและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู นอกจากนั้นแล้ว ยังเป็นแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในองค์กรวิชาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณพร ทนทาน (2563, หน้า 105) พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีระนันต์ โมธรรม (2564, หน้า 130) พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ มาร์ควาร์ดท์ และเรโนลด์ (Marquardt and Reynolds, 1994; อ้างถึงใน บัญญัติ ลาภบุญ, 2562, หน้า 24) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นบรรยากาศของการเรียนรู้รายบุคคลและกลุ่ม มีการสอนให้มีความกระตือรือร้นเพื่อช่วยให้เข้าใจในสิ่งเดียวกัน ช่วยเหลือชุมชนแห่งการเรียนรู้ จากความผิดพลาดสู่ความสำเร็จ ซึ่งผลที่เกิดขึ้น ทำให้ทุกคนตระหนักในการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สุนันทา สุขเอี่ยม (2563, หน้า 28) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การที่บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และนำมาถ่ายทอดซึ่งกันและกัน เพื่อนำความรู้ความคิดที่เกิดขึ้นใหม่มาพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุด ($r_{xy} = .811$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านแรงจูงใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร เป็นปัจจัยการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวกไปในทิศทางเดียวกันกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้านที่กล่าวข้างต้น จะช่วยส่งเสริมให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ช่วยให้ครูสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานและเป็นตัวช่วยสำคัญในพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หนึ่งฤทัย สีหะวงศ์

(2562, หน้า 97) พบว่า ปัจจัยการบริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนันทา สุขเอี่ยม (2563, หน้า 98) พบว่า ปัจจัยกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562, หน้า 91–94) สรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านบรรยากาศองค์กร และด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ สุนันทา สุขเอี่ยม (2563, หน้า 93–94) สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนในการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านการจูงใจ ด้านบรรยากาศองค์กร ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านพันธกิจและวิสัยทัศน์ และด้านวัฒนธรรมองค์กร

4. จากการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลใน จังหวัดปราจีนบุรี โดยปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลใน จังหวัดปราจีนบุรี เรียงลำดับตามอำนาจการพยากรณ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ (X_3) ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_2) ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_4) และด้านโครงสร้างองค์กร (X_1) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1) ปัจจัยการบริหาร ด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลใน จังหวัดปราจีนบุรี เป็นลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี สามารถโน้มน้าวให้ครู ปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีเทคนิคกระบวนการให้ครู สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ตอบสนองความต้องการของครูอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู กล่าวยกย่อง ชมเชยเมื่อครูสามารถปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณพร ทนทาน (2563, หน้า 101) พบว่า ปัจจัยด้าน การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา สุขเอี่ยม (2563, หน้า 92) พบว่า ปัจจัยด้านการจูงใจส่งผลต่อการ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สอดคล้องกับ สุภชัย สมฤทธิ์ (2560, หน้า 12) กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจ ทำให้บุคลากรมีพลังหรือแรงผลักดันในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีความทุ่มเท ตั้งใจ เอาใจใส่ในงาน ใช้ความพยายามที่มีส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานดีขึ้น สอดคล้องกับ อารีย์ หม่องศิริ (2560, หน้า 14) กล่าวว่า ความสำคัญของแรงจูงใจมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์กร สามารถส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ หากบุคคลมี กำลังใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน มีความรัก ความผูกพันต่อองค์กร บุคคลนั้นก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาและพร้อมจะกระตุ้นให้ พฤติกรรมที่แสดงออกมามีจุดหมายให้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น การทำงานทุกองค์กร หากขาดแรงจูงใจในการทำงานแล้ว ก็จะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแน่นอน

2) ปัจจัยการบริหาร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัด เทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีหลักการในการ ปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้สอน สถานศึกษามีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครู ผู้บริหารดูแลช่วยเหลือครูให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ จัดการเรียนรู้ออกมา ผู้บริหารและครูร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความผูกพันต่อองค์กร ผู้บริหารและครูมีความสุขในการทำงาน มีความรักเมตตาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความรักต่อสถานศึกษาที่ตน ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวคนธ์ ฉัตรวิไล (2561, หน้า 91) พบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปราณี รัตนธีระชัยกุล (2563, หน้า 135) พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อความสำเร็จในการ บริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สอดคล้องกับ 롭บินส์ (Robbins, 2001, p. 36) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญ เพราะเป็นการบอกถึงลักษณะของแต่ละองค์กร ทำให้มองเห็นความแตกต่างระหว่าง องค์กรหนึ่งกับอีกองค์กรหนึ่ง และนอกจากจะทำให้เกิดการยึดมั่นในตนเองของสมาชิกอีกด้วย เป็นผลให้เกิดความร่วมมือในองค์กร มากยิ่งขึ้น ประเด็นสำคัญนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ยังพบว่า วัฒนธรรมองค์กรก่อให้เกิดจิตสำนึกและกลไกในการควบคุมองค์กร ไม่ต้องใช้ระบบทางการบริหารในการควบคุมสมาชิกในองค์กร สอดคล้องกับ ญัฐณิชา โคทังคะ (2561, หน้า 27) กล่าวว่า วัฒนธรรม องค์กร มีความสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานการแสดงพฤติกรรมและตัดสินใจของคนในองค์กร ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน

องค์กรให้บรรลุเป้าหมาย แต่ในทางกลับกันวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรจะขับเคลื่อน องค์กรให้สวนทางกับเป้าหมายขององค์กรวัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญต่อการดำเนินงานองค์กร เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรเป็นแบบแผนหรือสิ่งที่กำหนดรูปแบบ การปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานขององค์กร โดยจะเสริมสร้างความผูกพันให้กับสมาชิกขององค์กร วัฒนธรรมองค์กรจะเป็นสิ่งที่กำหนดระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติร่วมกันของสมาชิก ทำให้เกิดเอกลักษณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสมาชิกในองค์กร และยังส่งผลถึงเกียรติภาพขององค์กรทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดีเป็นที่ยอมรับแก่สังคมทั่วไป

3) ปัจจัยการบริหาร ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีความสามารถในการส่งข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง เพื่อสร้างความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงระหว่างบุคคล ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ สามารถชี้แจงข้อเท็จจริงกับบุคลากรในสถานศึกษา มีวิธีการสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีเทคนิคในการติดต่อสื่อสารอย่างหลากหลายโดยไม่บิดเบือนข้อมูล มีความสามารถในการถ่ายทอดคำสั่งการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษา เป็นการเสริมสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในองค์กร ช่วยให้บุคลากรรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนภพ ขาโสม (2561, หน้า 130) พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่งผลต่อการมีคุณภาพในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา ไมยวงศ์ (2564, หน้า 191) พบว่า ปัจจัยการบริหาร ด้านการติดต่อสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม สอดคล้องกับ ดิเรก ภาโส (2560, หน้า 38) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร มีความสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสำเร็จจะต้องใช้เทคนิคที่มีความหลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้การทำงานในแต่ละฝ่ายงาน มีการประสานงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมุ่งเน้นให้บรรลุความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับ อรุมา ไมยวงศ์ (2564, หน้า 55) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร มีความสำคัญโดยเป็นการช่วยให้บุคลากรภายในโรงเรียนทราบนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ บทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ข่าวสาร เหตุการณ์ หรือสารสนเทศใหม่ ๆ อยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมอบหมายงานให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน กำกวม ทำให้บุคลากรในระดับเดียวกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานของแต่ละคนหรือแต่ละฝ่ายทำให้ทราบวิธีการทำงาน ปัญหาของบุคลากรในโรงเรียน ช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนทุกระดับเกิดความเข้าใจตรงกัน พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือ ร่วมใจ จนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) ปัจจัยการบริหาร ด้านโครงสร้างองค์กร ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี กำหนดสายการบังคับบัญชาภายในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูตามความเหมาะสมของงาน ผู้บริหารสร้างกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ลดความซ้ำซ้อนในขั้นตอนการปฏิบัติงานของครู วางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา จัดสรรทรัพยากรในการบริหารสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในสถานศึกษา ผู้บริหารควบคุมดูแลพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ทองทวีชัย (2560, หน้า 92) พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิ่งฤทัย สีหะวงษ์ (2562, หน้า 88) พบว่า ปัจจัยการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สอดคล้องกับ โรบินสัน (Robbins, 2009, p. 115) กล่าวว่า โครงสร้างขององค์กร คือ กรอบขององค์กรที่กำหนดงานและความสัมพันธ์ของงานไว้ซึ่งในการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ วาสนา ทองทวีชัย (2560, หน้า 57) กล่าวว่า โครงสร้างองค์กร คือ กรอบแนวทางหรือพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดไว้ เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สายทางเดินของงาน ช่องทางในการติดต่อสื่อสาร รายงานและควบคุม ระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ และผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ในองค์กร

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี เป็นงานวิจัยเรื่องแรกของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารและศึกษาเรื่องการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการวิจัยเรื่องนี้มีข้อแตกต่างจากงานวิจัยในหัวข้อหรือในเรื่องที่มีลักษณะคล้ายกันโดยศึกษาจาก

หน่วยงานอื่นหรือสังกัดอื่น มีข้อแตกต่างกันตรงที่ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พบว่า มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านแรงจูงใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งปัจจัยการบริหาร ด้านที่ส่งผลที่สุด ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ เพราะแรงจูงใจเป็นพลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ดีในการทำงาน ถ้าบุคคลใดมีแรงจูงใจสูง จะใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าหากบุคคลใดที่มีแรงจูงใจต่ำ จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่กล้าเสี่ยงการกระทำก่อนบรรลุเป้าหมาย โดยปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ปัจจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมาข้างต้น เป็นหลักการสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ในการเสริมสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตนได้อย่างยั่งยืน การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านการเป็นผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ซึ่งกลุ่มของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างขึ้นมาเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงของครู เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนเป็นการทบทวนการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้การศึกษาไทยในปัจจุบันพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2564 โดยมีประชากร จำนวน 243 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสาร รองลงมา ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านแรงจูงใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร และระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการเป็นผู้นำร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม โดยปัจจัยการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับอำนาจการพยากรณ์จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านแรงจูงใจ รองลงมา ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาและเลือกใช้ปัจจัยการบริหารที่เหมาะสมในการควบคุมดูแลหรือนำบุคลากร ในการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดในสถานศึกษา เพราะสถานศึกษาในแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน และต้องอาศัยความรู้ความสามารถไหวพริบปฏิภาณของผู้บริหารสถานศึกษา ในการคิดไตร่ตรอง แก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพราะชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมตัว ร่วมมือร่วมใจ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านโครงสร้างองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดสายการบังคับบัญชาภายในโรงเรียนให้เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความสะดวก และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพที่ดีในการบริหารสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษา การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ด้านวิสัยทัศน์ร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

ควรกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยศึกษาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก และหาข้อสรุปต่าง ๆ เพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่เหมาะสม

1.3 จากการศึกษา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนในการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรศึกษาและเลือกใช้ปัจจัยการบริหารที่เหมาะสมในการดูแลบุคลากรเพื่อสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดในสถานศึกษาของตน เพราะบางสถานศึกษาอาจใช้ปัจจัยในการบริหารที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจาก มีบริบทที่แตกต่างกัน จึงต้องอาศัยความรู้ความสามารถไหวพริบปฏิภาณของผู้บริหารสถานศึกษาในการคิดไตร่ตรองแก้ปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.4 จากการศึกษาปัจจัยการบริหาร พบว่า ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านแรงจูงใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี ดังนั้น ผู้บริหารควรใช้ปัจจัยการบริหารที่กล่าวมาข้างต้นให้มีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาการเป็นชุมชนในการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี เพราะสุดท้ายแล้ว ประโยชน์สูงสุด คือประโยชน์ที่เกิดต่อตัวผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนในการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านโครงสร้างองค์กรของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

2.3 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดปราจีนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- จักรพงษ์ วงศ์สุวรรณ. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เจนภพ ขาไมล์. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐธัญญา โคตังคะ. (2561). วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดิเรก ภาโสสม. (2560). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนาภรณ์ เชื้อเมืองพาน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนซ์.
- ธีระนันต์ โมธรรม. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นัยนา กวนวงศ์. (2558). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิษฐ์อดิกันต์ ดาราพันธ์. (2560). ปัจจัยทางการบริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บัญญัติ ลาภบุญ. (2562). สภาพการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- บุญชู ใจใส. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปราณี รัตนธีระชัยกุล. (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พงษ์พันธ์ แซ่แต้. (2560). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรกัญญ์ เมธาอัครเกียรติ และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 11(1), 1950.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2555). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี: มนต์วี.
- วรศรา อรุณกิตติพร. (2561). ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาสนา ทองทวีโยงยศ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิภาพร ยืนยง. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปราจีนบุรี. (2564). รายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัดปราจีนบุรี ประจำปีการศึกษา 2563. ปราจีนบุรี: เทศบาลเมืองปราจีนบุรี.
- สุนันทา สุขเอี่ยม. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุกชัย สมฤทธิ์. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพื้นที่พิเศษเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวคนธ์ ฉัตรวิไล. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. สารนิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หนึ่งฤทัย สีหะวงษ์. (2562). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- อรุณพร ทนทาน. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อรอุมา ไมยวงศ์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อารีย์ หม่องศิริ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำเนิน เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed). New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Robbin, S. P. (2001). *Organizational Behavior*. (9th ed). New Jersey: Prince-Hall.
- _____. (2009). *Organizational Behavior*. (13th ed). New Jersey: Pearson Education.

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา

THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE OPERATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM
IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHACHOENGSAO

ประภาภรณ์ อ้นภู^{1,*} ลินดา นาคโปย² และ สายฝน เสกขุนทด²

Praphaphon Onphu^{1,*}, Linda Nakpoy² and Saifon Sekkhunthod²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

²สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

²Program in Foundation and Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

*Corresponding Author: Email: Krupraphaphon41674@gmail.com

รับบทความ 1 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 13 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ 4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการประสานความสัมพันธ์ 2) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งต่อ 3) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล และด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 97.40 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'Y = .412Z_1 + .303Z_2 + .282Z_4 + .102Z_3$

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา, การดำเนินงานในสถานศึกษา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine 1) the level of school administrators' roles, 2) the level of the student support system operation, 3) the relationship between school administrators' roles and the student support system operation in schools, and 4) the school administrators' roles affecting the student support system operation in schools. The sample consisted of school administrators and teachers from the Secondary Educational Service Area Office Chachoengsao, yielding a total of 302 participants. The research instrument was a set of questionnaires with the reliability of .98. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation, and multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) The school administrators' roles were overall at a high level, ranking by mean scores from high to low as policy formulation and strategic planning, auditing processes comprising supervision, follow-up, and evaluation, leadership, and coordination; 2) The student support system operation in schools was overall at a high level, ranking by mean scores from high to low as promotion and development programs, prevention and solution initiatives, student screening processes, individualized student assessment, and student transferring procedures; 3) The school administrators' roles showed a high positive correlation with the student support system operation in schools at the .01 level of significance; and 4) The school administrators' roles, including policy formulation and strategic planning, leadership, auditing processes comprising supervision, follow-up, and evaluation, and coordination, affected the student support system operation in schools. They could jointly predict the student support system operation in schools with 97.40 percent at the .01 level of significance and could be written in the predictive equation form of the standardized score as follows: $Z'Y = .412Z_1 + .303Z_2 + .282Z_4 + .102Z_3$

Keywords: School Administrators' Roles, School Operation, Student Support System

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) มีการระบาดในวงกว้าง โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้โรคโควิด-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) ซึ่งแนะนำให้ทุกประเทศทั่วโลกเข้มงวดในการเฝ้าระวังและป้องกันความเสี่ยงจากโรคโควิด-19 สำหรับประเทศไทยพบผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีโอกาสสูงที่จะขยายวงกว้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา จากสถานการณ์การระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้คณะรัฐมนตรีมีคำสั่งเห็นชอบให้จัดการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อให้มีเวลาทบทวนและหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดพร้อมทั้งออกแบบมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากระบบจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไป กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องมุ่งเน้นในการประสานความร่วมมือทุกฝ่ายอย่างบูรณาการและสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วน รวมถึงการใช้กลไกความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ให้ได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563, หน้า 2-4) ดังนั้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นมาตรการและเครื่องมือในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อสร้างความมาตรฐานที่ดีให้โรงเรียน โดยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเป็นภัยต่อนักเรียนได้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, หน้า 7) ซึ่งเหมาะสมกับการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในยุคปัจจุบัน โดยโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอใช้กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา มีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหารซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องกับภารกิจและกิจการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบัน มีความตระหนักรู้ในบริบทของการเป็นนักบริหารทั้งด้านความรู้การศึกษายุคโลกาภิวัตน์ คุณธรรม และพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูง เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิบัตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2557, หน้า 30)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการรายงานประจำปี

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยใช้มาตรฐานและยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นกรอบการประเมิน พบว่า นโยบายที่ 4 การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ตัวชี้วัดที่ 24 สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนและการแนะนำที่มีประสิทธิภาพ มีผลการประเมินด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับพอใช้ และคณะกรรมการมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพิจารณาและเร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เนื่องจากเป็นเรื่องที่สำคัญเกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนและเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2563, หน้า 29)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากสังคมและเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ในการบริหารงานตามขอบข่ายงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

การกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการวิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา สามารถกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายของสถานศึกษา มีความสามารถบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานตามนโยบาย สามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายสถานศึกษาได้

การเป็นผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและกฎหมาย สร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน มอบหมายงานตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามีความพร้อมและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการทำงานของสถานศึกษากับบุคลากรอื่น มีความชัดเจนโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ สร้างแนวทางการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า

การประสานความสัมพันธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากร เน้นการบริหารสถานศึกษาเพื่อความคล่องตัว สร้างความเชื่อมั่นของสถานศึกษาโดยการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรของสถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

การนิเทศ ติดตามและประเมินผล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติของสถานศึกษาตามสภาพจริง เลือกใช้วิธีการและเทคนิคการวัดประเมินผลที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ นำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอนโดยมีวิธีการและเครื่องมือประกอบการดำเนินงานแก้ปัญหาที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง สถานศึกษามีกระบวนการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์ มีวิธีการและเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลาย สร้างรูปแบบบันทึกและรวบรวมจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูในการจัดทำข้อมูล มีการปรับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน สามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์นักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง สถานศึกษาจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง สรุปผลการวิเคราะห์นักเรียนให้ครบทุกคนและจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ จัดทำสารสนเทศเป็นภาพรวมในระบบสถานศึกษาเพื่อทำผลไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากการเรียนการสอนให้กับนักเรียน สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนขอรับคำปรึกษาและคำแนะนำกับครูที่ปรึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้สร้างความร่วมมือในการดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง สถานศึกษาจัดให้ครูปรึกษาได้ดูแลเอาใจใส่นักเรียนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ออกแบบและจัดกิจกรรมซ่อมเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างรวดเร็ว

การส่งต่อ หมายถึง สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนระหว่างกับครูที่ปรึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา สร้างความร่วมมือและสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากภายนอกสถานศึกษา ในการแก้ปัญหานักเรียนที่มีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และติดตามพฤติกรรมนักเรียนที่ได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รักษาการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา

ครู หมายถึง ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา จำนวน 29 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา โดยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดต่างๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ คือ ฮิตท์ ไอร์แลนด์ และฮอสคิสสัน (Hitt, Ireland & Hoskisson 2007, pp. 372-383); กิบสัน และดอนเนลลี (Gibson & Donnelly; อ้างถึงใน กรรณก ศิริวงษ์ และเฉลิมชัย หาญกล้า, 2557, หน้า 18); เดอร์ริค เมคโค (Derick Meado, 2016, pp. 209 -210); โคทส์ (Coats, 1986, pp. 151-152; อ้างถึงใน รังสรรค์ มังกรงาม, 2561, หน้า 40); ยาวเรศ วงศ์ปาลีย์ (อ้างถึงใน ญรัฐิดา กับปูลาวลย์, 2562, หน้า 50); ภารดี อนันต์นาวี (2552, หน้า 251 -252); บรรจง ลาวะลี (2560, หน้า 206 -210); ประทวน บุญรักษา (อ้างถึงใน ลลิตา พลศิลป์, 2563, หน้า 38); สุนันธิณี ม่วงเนียม (2560, หน้า 4); ธ.สุรางค์ บุญทอง (2564, หน้า 49-56) จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 2-7) ได้กำหนดไว้ว่าดำเนินการ 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานการวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของแนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการที่นำมาสังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 2-7) มีการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 29 โรงเรียน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 61 คน และครู จำนวน 1,370 คน รวม 1,431 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5, 2565, หน้า 7)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 302 ตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครู จำนวน 286 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ และ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. พัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวความคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตของงานวิจัย และดำเนินการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90–95)
4. เสนอแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ เสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาความถูกต้องของภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือค่า IOC ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80–1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach, 1990, pp. 202–204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่า .98 และนำไปหาค่าอำนาจจำแนก โดยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .37–.94 และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .34–.91

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. บันทึกลงเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณา เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและส่งผ่านสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูล ให้สำหรับการเก็บแบบสอบถามคืนนั้นรับคืนกลับมา จำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้ใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 โดยภาพรวม

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์	4.23	.68	มาก
2. ด้านการเป็นผู้นำ	4.17	.65	มาก
3. ด้านการประสานความสัมพันธ์	4.13	.74	มาก
4. ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	4.21	.65	มาก
ภาพรวม	4.19	.71	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.17$) และด้านการประสานความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.13$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการ วิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา	4.18	.83	มาก
2. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายการศึกษา	4.17	.84	มาก
3. ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานศึกษา	4.21	.80	มาก
4. ผู้บริหารมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	4.29	.83	มาก
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา	4.33	.82	มาก
6. ผู้บริหารสามารถนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายสถานศึกษาได้	4.20	.87	มาก
เฉลี่ยรวม	4.23	.68	มาก

จากตาราง 2 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา ผู้บริหารมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.29$) และผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ด้านการเป็นผู้นำ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการทำงาน ที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.21	.90	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและกฎหมาย	4.22	.86	มาก
3. ผู้บริหารมีระบบการทำงานที่ชัดเจน และเหมาะสมกับสถานศึกษา	4.11	.91	มาก
4. ผู้บริหารมีการมอบหมายงานตามลำดับขั้นต่อน้อยเหมาะสม	4.10	.91	มาก
5. ผู้บริหารมีการเตรียมความพร้อมของ บุคลากรให้ปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.09	.91	มาก
6. ผู้บริหารมีการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.20	.86	มาก
7. ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม	4.23	.84	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษามีการทำงานที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบตรวจสอบได้	4.29	.87	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม	4.12	.91	มาก
เฉลี่ยรวม	4.17	.65	มาก

จากตาราง 3 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการทำงานที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.23$) และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นต้นแบบในการปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบและกฎหมาย ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการประสานความสัมพันธ์

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารมีความสามารถสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	.90	มาก
2. ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.18	.85	มาก
3. ผู้บริหารมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.12	.88	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.23	.83	มาก
5. ผู้บริหารส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวในการทำงาน	4.09	.92	มาก
6. ผู้บริหารสร้างเครือข่ายการทำงานในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา	4.15	.86	มาก
7. ผู้บริหารมีความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	4.13	.87	มาก
8. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้	4.08	.91	มาก
9. ผู้บริหารมีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.11	.89	มาก
เฉลี่ยรวม	4.13	.74	มาก

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการทำงานเป็นทีมของบุคลากรภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.18$) และผู้บริหารสร้างเครือข่ายการทำงานในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง	4.26	.82	มาก
2. ผู้บริหารสามารถเลือกใช้วิธีและเทคนิคการวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.07	.83	มาก
3. ผู้บริหารมีการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน	4.27	.78	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ	4.24	.76	มาก
5. ผู้บริหารนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.23	.84	มาก
เฉลี่ยรวม	4.21	.65	มาก

จากตาราง 5 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.26$) และผู้บริหารส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ โดยภาพรวม

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.25	.65	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.27	.64	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.39	.61	มาก
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	4.31	.64	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	4.23	.68	มาก
เฉลี่ยรวม	4.29	.59	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.23$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีกระบวนการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์	4.30	.70	มาก
2. สถานศึกษามีวิธีการและเลือกใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียน	4.21	.76	มาก
3. สถานศึกษาสร้างรูปแบบการบันทึกและรวบรวมจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4.22	.78	มาก
4. สถานศึกษามีกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูในการจัดทำข้อมูล	4.28	.74	มาก
5. สถานศึกษามีการปรับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.29	.74	มาก
6. สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้อง	4.23	.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.25	.65	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีกระบวนการศึกษาพฤติกรรมและข้อมูลนักเรียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเชิงประจักษ์ ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา สถานศึกษามีการปรับข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.29$) และสถานศึกษามีกระบวนการสร้างความเข้าใจร่วมกันให้แก่ครูในการจัดทำข้อมูล ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีการจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน	4.30	.71	มาก
2. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง	4.29	.74	มาก
3. สถานศึกษามีการสรุปผลการวิเคราะห์นักเรียนครบทุกคน	4.32	.74	มาก
4. สถานศึกษาสามารถจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์อย่างถูกต้อง	4.22	.70	มาก
5. สถานศึกษาจัดทำสารสนเทศเป็นภาพรวมของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.24	.74	มาก
เฉลี่ยรวม	4.27	.64	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสรุปผลการวิเคราะห์นักเรียนครบทุกคน ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา สถานศึกษามีการจัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.30$) และสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน	4.28	.73	มาก
2. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากครูที่ปรึกษา	4.37	.74	มาก
3. สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ	4.46	.74	มาก
4. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนมีกิจกรรมที่สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง	4.30	.75	มาก
5. สถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง	4.42	.72	มาก
6. สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.47	.69	มาก
7. สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาสร้างความร่วมมือในการดูแลนักเรียนกับผู้ปกครอง	4.43	.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.39	.61	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.46$) และสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาสร้างความร่วมมือในการดูแลนักเรียนกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษามีระบบการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด	4.35	.75	มาก
2. สถานศึกษาสร้างแนวทางในการร่วมกันแก้ปัญหานักเรียน	4.34	.73	มาก
3. สถานศึกษาสร้างภูมิคุ้มกันโดยการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา	4.33	.71	มาก
4. สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองโดยการจัดกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา	4.22	.78	มาก
5. สถานศึกษาร่วมกันออกแบบและจัดกิจกรรมซ่อมเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.21	.71	มาก
6. สถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างรวดเร็ว	4.38	.71	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	.64	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา สถานศึกษามีระบบการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.35$) และสถานศึกษาสร้างแนวทางในการร่วมกันแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ด้านการส่งต่อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา	4.27	.75	มาก
2. สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนภายนอกสถานศึกษา	4.22	.80	มาก
3. สถานศึกษาประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา	4.16	.77	มาก
4. สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา	4.24	.77	มาก
5. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.24	.74	มาก
6. สถานศึกษาติดตามพฤติกรรมนักเรียนที่ได้รับการแก้ไขปัญหาล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง	4.23	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.23	.68	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือนักเรียนภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.27$) และสถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X	Y
X ₁	1.000					
X ₂	.735**	1.000				
X ₃	.592**	.598**	1.000			
X ₄	.745**	.815**	.661**	1.000		
X	.661**	.556**	.846**	.666**	1.000	
Y	.906**	.898**	.715**	.904**	.694**	1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .694$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X₁) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_1y} = .906$) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X₄) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_4y} = .904$) ด้านการเป็นผู้นำ (X₂) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_2y} = .898$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการประสานความสัมพันธ์ (X₃) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (Y) ในระดับมาก ($r_{x_3y} = .715$)

3. ผลการวิเคราะห์ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อความสามารถในพยากรณ์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	.170	.040		4.264**	.000
ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X ₁)	.356	.013	.412	27.293**	.000
ด้านการเป็นผู้นำ (X ₂)	.276	.016	.303	17.616**	.000
ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X ₄)	.255	.016	.282	15.458**	.000
ด้านการประสานความสัมพันธ์ (X ₃)	.083	.010	.102	8.113**	.000
ค่าคงที่(a) = .170					
R = .987, R ² = .974, S.E. _{est} = .9583, F = 2777.389, P = 000					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X₁) ด้านการเป็นผู้นำ (X₂) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X₄) ด้านการประสานความสัมพันธ์ (X₃) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .974 แสดงว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ได้ร้อยละ 97.40

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'Y = .412Z_1 + .303Z_2 + .282Z_4 + .102Z_3$$

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4

มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งนำมาอภิปราย ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 มีความเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างและเป็นแนวทางให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความสามารถการนิเทศ ติดตามและประเมินผล และส่งเสริมให้มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์อิศรา ประหยัดทรัพย์ (2557, หน้า 89–91) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ วลีษฐ์พล รอบจังหวัด (2564, หน้า 226–238) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ดราฟท์ (Draft, 2005, p.5) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้มีส่วนซึ่งมีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตามที่มีความตั้งใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงนั้นสะท้อนจุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม เช่นเดียวกับ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 2007 อ้างถึงใน ธิญญาภัทร สุภาศิริธนานนท์, 2563, หน้า 59) กล่าวว่า บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การติดต่อสื่อสารและการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดสภาพต่าง ๆ เช่น กำหนดงานให้ทำการกระตุ้นชักจูงในกิจกรรมต่าง ๆ

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 มีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรศักดิ์ ผกากรอง (2562, หน้า 74–78) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วิราภรณ์ บุตรพรม (2561, หน้า 170–179) ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัย พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กรมสุภาพจิต (2554, หน้า 1) กำหนดไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคม มุ่งหวังดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนตามกระบวนการศึกษานั้นไม่เพียงพออันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการประสานความสัมพันธ์ และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .694$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดแนวในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงตรงกับสภาพปัญหาและเป็นการสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้ ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ฐานวัฒน์ อัญญ์ทรี อริยกุล (2563, หน้า 49–57) สรุปว่า ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การทำงานเป็นทีม และการนิเทศ ติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับ

ธ.สุรางค์ บุญทอง (2563, หน้า 49–57) สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร การเป็นผู้นำ การประสานสัมพันธ์ การนิเทศติดตาม และประเมินผล จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .694$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงลำดับพยากรณ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ เรียงลำดับอำนาจการพยากรณ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ (X_1) ด้านการเป็นผู้นำ (X_2) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (X_4) และด้านการประสานความสัมพันธ์ (X_3) ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 มีความสามารถในการกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายของสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพบริบทของสถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการดำเนินงาน โดยการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานตามนโยบายตรงตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา โพธิ์อ่อง (2559, หน้า 118) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการวางแผน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งนภาพร พักมี (2565, หน้า 181–191) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผน ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สอดคล้องกับอิทธิพร ไอร์แลนด์ และฮอสคิสสัน (Hitt, Ireland & Hoskisson, 2007, pp. 372–383) กล่าวว่า บทบาทการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์เป็นความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ความเป็นผู้นำมีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตน สร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน มอบหมายงานตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชศรี สุวีรัตน์ (2564, หน้า 213–243) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ซึ่ง ธ.สุรางค์ บุญทอง (2564, หน้า 49–57) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 สอดคล้องกับ มินซ์เบิร์ก (Mintzberg, 2007 อ้างถึงใน ริญญภัทร สุภาศิริธนาพันธ์, 2563, หน้า 59) กล่าวว่า บทบาทในฐานะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา มุ่งการอำนวยความสะดวก การจูงใจ การติดต่อสื่อสารและการควบคุม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดสภาพต่าง ๆ เช่นเดียวกับ ดราฟท์ (Draft, 2005, p. 5) ได้กล่าวว่า การเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม Followers) ที่มีความตั้งใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงนั้นสะท้อนจุดมุ่งหมายที่มีร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม และสอดคล้องกับ ลลิตา พลศิลป์ (2563, หน้า 8) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถดำรงตนเป็นผู้นำ โดยการแสดงออกของผู้บริหารในการเป็นต้นแบบ การสร้างความกลมเกลียว

สมานฉันท์ เป็นผู้นำการสั่งการ มอบหมายงาน จัดการองค์กร เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้นำการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารงานในองค์กร เป็นผู้สร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน รวมถึงเป็นผู้นำที่ทำให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3

3) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และประเมินผลการปฏิบัติของสถานศึกษา ตามสภาพจริง สามารถเลือกใช้เทคนิคและวิธีการวัดผลและประเมินผลที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล กอบแก้ว (2561, หน้า 162–179) ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยคัดสรรด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอดคล้องกับ ฐานวัฒน์ อัญญัทธิวรียกุล (2562, หน้า 79–89) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสทวิทยา เขต 8 ศรีนครอรรถะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสทวิทยา เขต 8 ศรีนครอรรถะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 39–42) กล่าวถึง การนิเทศ ติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอยหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของสถานศึกษา มีการดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตรวจสอบดำเนินงานของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กระตุ้นส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นปัจจุบัน เช่นเดียวกับ เชวง เพชรภา (2553, หน้า 6) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โดยมีหน้าที่ในการรวบรวมแสวงหาจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศและสภาพแวดล้อม รวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วสรุปนำมาตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพ จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3

4) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีความสามารถในการติดต่อ สื่อสารกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา สร้างเครือข่ายในการพัฒนาและสนับสนุนทรัพยากรของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลอื่นภายนอกสถานศึกษา มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม เน้นการบริหารสถานศึกษาเพื่อความคล่องตัว สร้างความเชื่อมั่นของสถานศึกษาโดยการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ ของสถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุษฎี ศรีจำปา (2557, หน้า 111) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ซึ่ง ธ.สุรางค์ บุญทอง (2563, หน้า 49–57) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 สอดคล้องกับ คนเชวิช (Knezevich, 1984, pp. 16–18) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เครือข่าย และการสื่อสารที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ การนิเทศและ

ระบบการเขียนรายงานผู้บริหาร สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดระบบการประสานงาน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ เข้าใจและปฏิบัติตามได้ ถูกต้องในด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ แผนงาน การวินิจฉัย สั่งการ การนิเทศ และกระบวนการบริหารงาน เช่นเดียวกับ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 99–100) กล่าวถึง การประสานความสัมพันธ์ การส่งเสริม สนับสนุน และ ประสานงานการจัดการศึกษาเพื่อให้หน่วยงานชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษา จากการบริหารงานโรงเรียนนิติบุคคล ประสานหน่วยงานต่าง ๆ จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประสานความสัมพันธ์ ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยการวิจัยเรื่องนี้ มีข้อแตกต่างจากงานวิจัยในหัวข้อหรือในเรื่องที่มีลักษณะคล้ายกัน โดยผู้วิจัยได้ สังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป ของแนวคิดต่าง ๆ ของนักทฤษฎี นักวิชาการ ที่นำมาสังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรบทบาทผู้บริหาร สถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 4) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลสำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศึกษาตามสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 2–7) มีการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) การส่งต่อ ผลการศึกษา พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ เป็นด้านที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด เนื่องจาก บทบาทการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์เป็นความสามารถในการกำหนด วิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ตลอดจนจูงใจกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของ โรงเรียน โดยส่งเสริมการประเมินภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มีการนำผล การประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบให้ความสำคัญกับการวิจัยและ พัฒนา โดยส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของครู และทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารเข้า มามีส่วนร่วมในการวิจัย พร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ องค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้สถานศึกษาทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งใน และต่างประเทศ สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 302 คน ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการประสานความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งต่อ ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับสูงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 97.40 กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นจะสามารถ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ช่วยลด การเกิดปัญหาของนักเรียนและเป็นการสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่นนักเรียนรู้จักตนเองและควบคุม ตนเองได้ ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและ สติปัญญาทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการกำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาเพิ่มเติมความรู้ของตนเอง ให้มีความสามารถในการ กำหนดทิศทางการวางแผนนโยบายการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาให้สถานศึกษามีทิศทางการบริหารที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นองค์กรเครือข่ายในการช่วยแก้ไข พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากการศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านการประสานความสัมพันธ์ และด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบทบาทการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยการสร้างกระบวนการส่งนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและครูที่ปรึกษาได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีต่าง ๆ แล้ว แต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นจึงต้อง ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือ อย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

2.2 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้เป็นระบบ มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน แบ่งหน้าที่ของครูอย่างเหมาะสม

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี จะช่วยพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้า เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูในสถานศึกษา และเป็นการนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2554). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ยูเนี่ยนสมิธเมจกรุ๊ป.
- กรมอนามัย. (2563). *คู่มือการปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19*. กรุงเทพฯ: คิวแอดเวอร์ไทซิง.
- แขวง เพชรภา. (2553). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน*. ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ฐานวัฒน์ อัญญพัชรียกุล. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ในสหวิทยา เขต 8 ศรีนครอรรถ จะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย* *กรุงเทพธนบุรี*, 8(2), 79–89.
- ดุขุณี ศรีจำปา. (2557). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เดชศรี สุวิรัตน์. (2564). *พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน* *สถานศึกษา*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(1), 231–247.
- ธ.สุรางค์ บุญทอง. (2564). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัด* *สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(2), 49–59.

- นฤมล กอบแก้ว. (2561). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 38(5), 162–181.
- นภาพร พักมี. (2565). กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารสิทธิมนุษยชน*, 23(1), 181–190.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์อศรา ประหยัดทรัพย์. (2557). บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรศักดิ์ ผลการทอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปริญญาภัทร สุภาศิริธนานนท์. (2563). บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลลิตา พลศิลป์. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วลีษฐ์พล รอบจังหวัด. (2564). บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา โพธิ์อ่อง. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิราภรณ์ บุตรพรม (2561). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 25(2), 170–182.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2557). *คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. (2563). *รายงานการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563*. ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2557). *คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Hitt, M. A, Ireland, R. D & Hoskisson, R. E. (2007). *Management of strategy*. Concepts and Cases. China: Thomson South-Western.
- Draft, R. L. (2005). *The leadership experience*. (3rd ed). South-Western: Cincinnati, OH.
- Knezevich, R. (1984). *Administration of Public Education*. New York: Harper and Row.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M(Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90–95). New York: Wiley & Son.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE EFFICIENCY OF INTERNAL SUPERVISION IN SCHOOLS UNDER CHACHOENGSAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

กนกธรร ธรรมรักษ์^{1,*} ลินดา นาคโปย² และ สายฝน เสกขุนทด²

Kanokrat Thammarak^{1,*}, Linda Narkpoy² and Saifon Sekkhunthod²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

²สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา 24000

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

²Program in Foundation and Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

*Corresponding Author: Email: kanokratthammarak@gmail.com

รับบทความ 26 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 11 กุมภาพันธ์ 2566 ตอบรับบทความ 17 กุมภาพันธ์ 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) ระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านแรงจูงใจ 2) ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาคู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ประสิทธิภาพการพัฒนาลักษณะนิสัย 3) ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .871$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านแรงจูงใจ โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 77.90 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = .372 + .478X_4 + .205X_1 + .167X_2 + .101X_3$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .431Z_4 + .215Z_1 + .205Z_2 + .124Z_3$$

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา, การนิเทศภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine 1) the level of administrative factors of school administrators; 2) the level of the efficiency of internal supervision in schools; 3) the relationship between administrative factors and the efficiency of internal supervision in schools; and 4) the administrative factors affecting the efficiency of

internal supervision in schools. The research sample consisted of 306 participants, including school administrators and teachers. The research instrument was a set of questionnaires. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's moment-product correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) The administrative factors of school administrators were rated at a high level overall and in each aspect, with the highest mean score in leadership, followed by information technology, and motivation, which had the lowest mean score; 2) The efficiency of internal supervision in schools was at a high level overall and in each aspect, with the highest mean score in teaching and learning development, followed by teacher development, and curriculum development, which had the lowest mean score; 3) The relationship between administrative factors and the efficiency of internal supervision in schools was highly positive ($r_{xy} = .871$), with the .05 level of significance; and 4) The administrative factors affecting the efficiency of the internal supervision in schools, encompassing information technology, leadership, organizational structure, and motivation, could jointly predict the efficiency of the internal supervision within schools with 77.90 percent at the .05 level of significance.

The predictive equation could be written in raw scores, and standardized scores as follows:

$$Y' = .372 + .478X_4 + .205X_1 + .167X_2 + .101X_3$$

$$Z'_y = .431Z_4 + .215Z_1 + .205Z_2 + .124Z_3$$

Keywords: Administrative Factors, Efficiency of Internal Supervision in Schools, Internal Supervision in Schools

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, หน้า 8) กำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 3 เกี่ยวกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายด้านการสร้างคนในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมจริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติตนในการดำรงชีวิต อีกทั้งนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่และการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีนวัตกรรม” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม บริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐานและใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน และเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ใช้กระบวนการคุณภาพ 3 ส่วน คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องเชื่อมโยงกัน ในกระบวนการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลัก ในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้วยกิจกรรมและวิธีการนิเทศที่เหมาะสม ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย กำหนดแนวทาง วิธีการนิเทศ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานนิเทศฯ, 2564ก, หน้า 2)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสม และ

ควรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดคือ การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้วยเหตุผลคือ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสถานศึกษา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร เทคโนโลยี รวมทั้งวิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการกระตุ้นให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยไม่ต้องรอรับการนิเทศจากบุคคลภายนอกหรือศึกษานิเทศก์ (อัศวิน วิภาดา, 2557, หน้า 2)

การบริหารการศึกษามีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของสถานศึกษา การบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จถือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะบริหารจัดการสถานศึกษาให้เปี่ยมด้วยคุณภาพ มีมาตรฐานจนเป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ นับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เป็นความท้าทายความสามารถของผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการบริหารในด้านต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ สัมมา รณิธย์ (2560, หน้า 29) กล่าวว่า ในการบริหารและการจัดการทางการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องทำการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา โดยที่ขั้นนี้จะเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการได้มาซึ่งแนวทางในการบริหารและการจัดการทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรมในการยึดโยงการปฏิบัติงานของทุกระดับในองค์กร ดังที่ เจนภพ ชาโสม (2561, หน้า 163) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านการมุ่งใจ ด้านภาวะผู้นำ และด้านโครงสร้างองค์การส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องให้ความสนใจให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีการแนะแนวทางการปฏิบัติงานแก่ครูผู้สอน จะเห็นว่าปัจจัยการบริหารเป็นตัวชีวิตองค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จย่อมมีปัจจัยการบริหารที่แตกต่างไปตามบริบทแต่ละโรงเรียน อีกทั้งยังเปลี่ยนไปตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เป็นองค์กรหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบและติดตามผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีผลการวิเคราะห์ศักยภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในด้าน จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า การนิเทศการศึกษายังทำได้ไม่ทั่วถึงทุกโรงเรียน เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอในการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2563, หน้า 51)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2
4. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ใช้สนับสนุนการดำเนินงานทางการบริหารขององค์กรให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการปฏิบัติงานที่หลากหลาย มีการสั่งงานที่ทำให้บุคลากรทำงานด้วยความเต็มใจ มีความเชื่อมั่นและยอมรับในตัวผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีวิธีการโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟัง คล้อยตามและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น และปฏิบัติงานได้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ด้านโครงสร้างองค์การ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดองค์การสถานศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ แสดงถึงสายงานการบริหาร สายบังคับบัญชาตามลำดับชั้น แสดงความสัมพันธ์ด้านอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ จัดแบ่งงานหรือจัดโครงสร้างงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน เพื่อดำเนินการ ควบคุม ประสานงานการทำงานร่วมกันของบุคลากรได้อย่างคล่องตัว มีการรายงานอย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

ด้านแรงจูงใจ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ครูเกิดพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีทิศทางตามเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นแรงผลักดันให้ครูเกิดความต้องการที่จะปฏิบัติงานในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ด้วยการยกย่องชมเชย การให้กำลังใจ ให้อำนาจ คำตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง การให้เกียรติยศชื่อเสียง การให้สิ่งจูงใจอย่างเพียงพอจะทำให้ครูมีนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการส่งเสริมความก้าวหน้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีทั้งที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และความก้าวหน้าทางวิชาการมาใช้ในการเรียนการสอน การบริหารงาน ตั้งแต่การสืบค้น การวิเคราะห์ การสร้าง การประมวลผลการจัดเก็บ นำมาใช้ได้อย่างเป็นระบบผ่านเครือข่ายการสื่อสาร ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีการสร้างภาพลักษณ์หรือความเชื่อมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการนิเทศการศึกษา

ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีการวางแผนการปฏิบัติงานการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกด้านตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนประเมินผลการนิเทศเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาระบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้

ประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง สถานศึกษามีการวางแผน รวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและบริบทของท้องถิ่น โดยมีการร่วมมือกับครูผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนและความต้องการของผู้เรียน มีการศึกษาข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการจัดการรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำกับ ติดตาม ประชุมประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ประสิทธิภาพการพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง สถานศึกษามีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด ส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน มีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล สำหรับใช้ในการวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการจัดการเรียนรู้พัฒนาขึ้น มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจ มีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน การวัดผลประเมินผลการเรียนและการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ประสิทธิภาพการพัฒนาครู หมายถึง สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมให้ครูเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกระบวนการสอน เพื่อให้ครูสามารถจัดการกิจกรรมการสอน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาและข้อบกพร่องในการสอนและการทำงานได้ดีขึ้น มีการวิเคราะห์บุคลากร วางแผนการพัฒนาบุคลากร ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผน ส่งเสริมครูให้มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดี โดยมีการพัฒนาครูในรูปแบบการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ สถานศึกษามีการติดตามประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง สำนักงานทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นศูนย์ของการบริหารและจัดการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบสถานศึกษา

ซึ่งมีเขตพื้นที่บริการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพนมสารคาม อำเภอบางคล้า อำเภอแปลงยาว อำเภอรสาธาส์ อำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอคลองเขื่อน

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รักษาการแทน หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ครู หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการสอนในตำแหน่งครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

โอลิวา และเปลาส (Oliva & Pawlas, 2004, p. 85; อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานนิเทศฯ, 2562, หน้า 14) ได้กล่าวถึงขอบข่ายในการนิเทศภายในของสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรผู้นิเทศต้องพร้อมเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยน และปรับรื้อที่จะต้องเกิดขึ้นในโรงเรียน หัวหน้างานหลักสูตรต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาจากความขัดแย้งและสามารถป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ผู้นิเทศเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการพัฒนาหลักสูตร กระตุ้นบุคลากรที่ไม่มีความชำนาญ และบุคลากรที่ไม่มีความกระตือรือร้น และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรด้วย

2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน การวางแผนการสอนเป็นสิ่งแรกที่ครูจะต้องเข้าใจและวางแผนไว้ให้ชัดเจน เพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการสอนและการประเมินผลการสอน แผนการสอนต้องมีความต่อเนื่องและต้องมีผลสะท้อนกลับถึงความสำเร็จของผู้เรียน และต้องแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผู้นิเทศสามารถช่วยครูให้นำแผนการสอนไปใช้ในการสอนได้ หากแนวทางให้ครูได้เลือกทรัพยากรและยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ช่วยครูให้พัฒนาทักษะการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาครู การวางแผนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน เริ่มต้นด้วยการประเมินความต้องการของครูแล้วนำมาเรียงลำดับ โรงเรียนที่มีระบบการทำงานอย่างรวดเร็วทำให้เกิดประโยชน์ต่อครูอย่างมากและหลากหลาย มีโอกาสที่จะพัฒนานตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพได้ เป้าหมายของการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน คือการพัฒนาครูไปสู่ความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร

แนวคิด เกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

ลิเคิร์ท (Likert, 1967, pp. 147–150) เชื่อว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพ คือ การบริหารที่ได้ทั้งงาน น้ำใจคน และผลผลิตสูง ซึ่งต้องเกิดจากปัจจัยการบริหาร 8 ประการ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) แรงจูงใจ 3) การติดต่อสื่อสาร 4) การปฏิสัมพันธ์และอิทธิพลที่มีต่อกันและกัน 5) การตัดสินใจ 6) การกำหนดเป้าหมายหรือสั่งการ 7) การควบคุมการปฏิบัติงาน 8) การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานและการฝึกอบรม

เมโย และคณะ (Mayo & others, 1938; อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2560, หน้า 82) กล่าวว่า การจัดการที่มีประสิทธิภาพมาจากปัจจัยทางการบริหารด้านมนุษย์และสังคม ดังนี้ 1) ขวัญในการปฏิบัติงาน 2) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ 3) การจูงใจ 4) การนำ 5) การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม 6) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

โอดเดน และวอลเตเตอร์ (Odden & Wohlsteeter, 1995; อ้างถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช 2556, หน้า 54) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. การกระจายอำนาจ การบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นการกระจายอำนาจไปให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่ง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก

2. การเน้นที่การพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาวิชาชีพครูในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จนั้นจะเป็นการพัฒนาในภาพรวมทั้งสถานศึกษา และเป็นการพัฒนาระหว่างปฏิบัติงานโดยมีแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นแผนระยะยาวและมีการติดตามผลที่แน่นอน การพัฒนานั้นอาจเป็นการส่งครูกลุ่มหนึ่งไปรับการอบรม

3. การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ การเผยแพร่สารสนเทศควรเป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับรู้เรื่องเกี่ยวกับสถานศึกษาให้ได้มากที่สุด

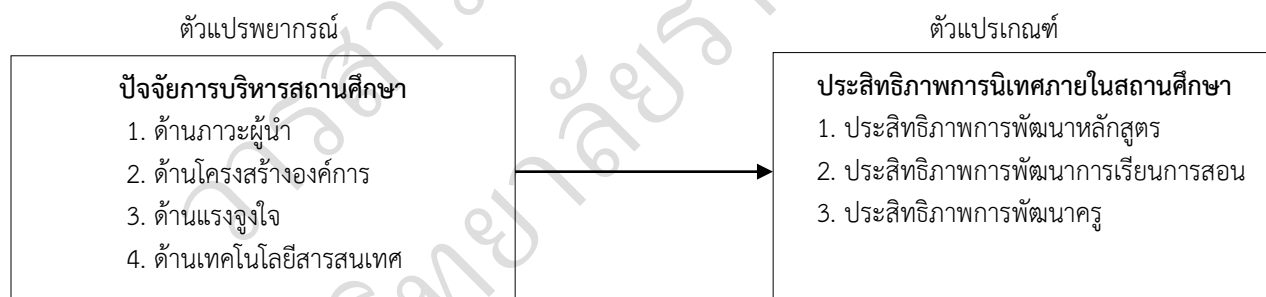
4. การเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม สถานศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำ รู้จักการมอบหมายงาน ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในการกระจายอำนาจ ในการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น และชักจูงให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในงานของสถานศึกษา และให้รางวัลอย่างเหมาะสมแก่ครูและเจ้าหน้าที่

5. การมีวิสัยทัศน์ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่มีการบริหารสถานศึกษาดี จะมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับพันธกิจ ค่านิยม และเป้าหมายที่เกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเป็นวิสัยทัศน์ที่สัมพันธ์กับแนวทางการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ วิสัยทัศน์นั้นเกิดมาจากกระบวนการสร้างฉันทามติหรือเป็นความเห็นพ้องของครู ของบุคลากรและผู้มีส่วนได้เสีย เป็นวิสัยทัศน์ที่มีการยอมรับร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน การกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษาจะสอดคล้องกับแนวทางการจัดหลักสูตรระดับบน ระดับรัฐ และระดับชาติ แต่ครูจะมีอิสระในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการวัดและประเมินผล โดยจะต้องให้นักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมที่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดในที่สุด

6. การให้รางวัล การให้รางวัลแก่บุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมอาจจัดได้หลากหลาย เช่น การให้รางวัลเป็นตัวแทน ค่าตอบแทน การยกย่อง การพัฒนาบุคลากรบางสถานศึกษาให้ค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการสถานศึกษาด้วยรางวัลที่ไม่เป็นตัวแทนที่อาจจัดได้ เช่น การบันทึกแสดงความขอบคุณจากผู้บริหารโรงเรียน การเลี้ยงอาหารเป็นกรณีพิเศษและการให้โล่รางวัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดพื้นฐานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2565 ใน 7 อำเภอ จำนวน 147 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 111 คน และครู จำนวน 1,369 คน รวมประชากรทั้งหมด 1,480 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2565, หน้า 7)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ปีการศึกษา 2565 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) โดยผู้วิจัยประมาณขนาดประชากรที่จำนวน 1,500 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 306 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็น แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านแรงจูงใจ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาลักษณะ 2) ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาระบบการเรียนการสอน 3) ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาคู

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. บันทึกเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร หรือ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เมื่อพิจารณาเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปตามโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2 ลักษณะ คือ ส่งด้วยตนเองและส่งผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

4. การเก็บแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง และให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งคืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในข้อรับคืนแบบสอบถาม และส่งคืนทางไปรษณีย์ในบางส่วน นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ไปตรวจสอบ ความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวม

ปัจจัยการบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ภาวะผู้นำ (X_1)	4.16	.73	มาก
2. โครงสร้างองค์การ (X_2)	3.95	.86	มาก
3. แรงจูงใจ (X_3)	3.92	.86	มาก
4. เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_4)	4.14	.63	มาก
ภาพรวม	4.04	.69	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.14$) ด้านโครงสร้างองค์การ ($\bar{X} = 3.95$) และด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.92$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตร	4.17	.74	มาก
2. ประสิทธิภาพการพัฒนาการเรียนการสอน	4.34	.72	มาก
3. ประสิทธิภาพการพัฒนาครู	4.26	.72	มาก
ภาพรวม	4.26	.70	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.34$) ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาครู ($\bar{X} = 4.26$) และ ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.17$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
X_1	1.000					
X_2	.755*	1.000				
X_3	.778*	.635*	1.000			
X_4	.781*	.686*	.744*	1.000		
Y	.803*	.750*	.754*	.832*	.871*	1.000

* มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับสูง ($r_{xy} = .871$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($r_{x_4y} = .832$) ด้านภาวะผู้นำ ($r_{x_1y} = .803$) ด้านแรงจูงใจ ($r_{x_3y} = .754$) และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างองค์การ ($r_{x_2y} = .750$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

ตัวแปร	b	S.E. _b	β	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	.372	.128		2.905	.004
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X ₄)	.478	.052	.431	9.201*	.000
ด้านภาวะผู้นำ (X ₁)	.205	.050	.215	4.066*	.000
ด้านโครงสร้างองค์การ (X ₂)	.167	.035	.205	4.737*	.000
ด้านแรงจูงใจ (X ₃)	.101	.038	.124	2.642*	.009

R = .883, R² = .779, S.E._{est} = .33015, F = 6.980, P = .009

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เรียงตามลำดับค่าอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X₄) ด้านภาวะผู้นำ (X₁) ด้านโครงสร้างองค์การ (X₂) และด้านแรงจูงใจ (X₃) โดยมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .779 แสดงว่า ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ได้ร้อยละ 77.90

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = a + bX_4 + bX_1 + bX_2 + bX_3$$

$$Y' = .372 + .478X_4 + .205X_1 + .167X_2 + .101X_3$$

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$Z'_y = .431Z_4 + .215Z_1 + .205Z_2 + .124Z_3$$

จากการศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการบริหารเป็นทรัพยากรหรือปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชน เพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยการบริหาร การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหารที่ถูกนำมาใช้หรือสนับสนุนให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ พันธ์ ภิรมย์รักษ์ (2557, หน้า 25-34) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่สัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ปัจจัยทางการบริหาร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปัทมา เนตรทอง (2563, หน้า 163-171) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนในอำเภอสว่างวีระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาในอำเภอสว่างวีระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วีระยุทธ ขาตะกาญจน์ (2556, หน้า 29) ได้กล่าวว่า ในการบริหารและการจัดการทางการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องทำท้าววิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการได้มาซึ่งแนวทางในการบริหารและการจัดการทางการศึกษา ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา คือ วิธีการ แนวทางการปฏิบัติที่จะสนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุตามจุดประสงค์และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับ วาติทยา ราชภักดี (2561, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยทางการบริหาร คือ สิ่งที่จะมาสนับสนุนการดำเนินงานทางการบริหารที่ทำให้เกิดความสำเร็จต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการบริหารงานในโรงเรียน

2. ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารการนิเทศเป็นอย่างดี มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีการแบ่งพื้นที่ในการนิเทศออกเป็นเขตคุณภาพการศึกษา โดยมีรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ คณะกรรมการเขตคุณภาพการศึกษา และคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาร่วมรับผิดชอบในการกำกับดูแล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพรรณ โลคำ (2565, หน้า 186) ได้ศึกษา เรื่อง การนิเทศภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อาลิษา กาวินา (2564, หน้า 11) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ซูลิแวน และแกรนซ์ (Sullivan & Glanz, 2005, p. 27) กล่าวว่า การนิเทศเปรียบเสมือนเครื่องมือที่จะยกระดับการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารที่จะใช้การนิเทศให้สามารถสนองตอบความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียนได้เพียงไร ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของนักการศึกษาหลายท่านที่มองว่าการนิเทศเป็น “จุดศูนย์รวมของการยกระดับการสอน การนิเทศเป็นกระบวนการที่จะนำครูให้เข้าร่วมหาแนวทางการพัฒนาการสอน เพื่อยกระดับทั้งการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน” ด้วยเหตุผลนี้ผู้นำการศึกษาต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของการนิเทศตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและพร้อมที่จะพัฒนาองค์ความรู้ทักษะที่จำเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ วรพล ดิลกทวีวัฒนา (2560, หน้า 4) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และมีคุณภาพ รวมทั้งส่งเสริมความมั่นใจ ความภาคภูมิใจของครู

3. ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .871$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสามารถในการบริหารปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ และด้านโครงสร้างองค์การ ตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยข้างต้นนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำ ส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารต้องเข้าใจและมองเห็นภาพรวมของการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านบริบท ปัจจัยการบริหาร กระบวนการ และผลผลิตของระบบการศึกษา เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา กล่าวคือ หากสถานศึกษาใดมีปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับสูงแล้ว ประสิทธิภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาจะมีระดับสูงด้วย ในทางตรงกันข้ามหากสถานศึกษาใดมีปัจจัยการบริหารในระดับที่น้อยแล้ว ประสิทธิภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาจะมีระดับน้อยด้วย ดังนั้น ปัจจัยการบริหารจึงเป็นปัจจัยเงื่อนไขไปสู่ความสำเร็จของการนิเทศภายในสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาจะต้องอาศัยปัจจัยการบริหารเป็นส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ อิฐ แยมยิ้ม (2563, หน้า 61–69) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2554, หน้า 177) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการบริหารและจัดการศึกษาและมีจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงจะต้องมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการบริหารท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจะสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมาย สอดคล้องกับ สัมมา ธนินธ์ (2560, หน้า 94) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร ที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ โดยนำทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การมาใช้เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เลือกอำนาจให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพจากสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ

4. ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X₄) ด้านภาวะผู้นำ (X₁) ด้านโครงสร้างองค์การ (X₂) ด้านแรงจูงใจ (X₃) ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

4.1 ปัจจัยการบริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีเข้ามาแก้ปัญหาในการจัดการศึกษามากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศภายในนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน และการจะนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผน การสร้างความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เช่น การนัดหมายการทำงานในสถานศึกษา จัดเก็บข้อมูล รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริดา พันชัยภู (2564, หน้า 1639–1653) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า เหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เจนภพ ชาไมล์ (2561, หน้า 73–83) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สงบ อินทรมณี (2562, หน้า 353–360) กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมกับเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าพัฒนาความรู้ของตน รวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งมีแผนการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีการวางแผนโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องทั้งสถานที่อุปกรณ์ต่าง ๆ และการพัฒนาบุคลากร

4.2 ปัจจัยการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารที่แสดงถึงความเป็นผู้นำ สามารถโน้มน้าวใจครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนาและบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการบังคับบัญชามอบหมายในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมาย และประสานงานกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ การกำกับติดตาม และการดำเนินงานนิเทศ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนสถานศึกษาจนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยรัตน์ พารเพิง (2563, หน้า 112–125) ได้ศึกษา เรื่อง แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำ สามารถทำนายกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี ภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พิชาภพ พันธุ์แพ (2554, หน้า 12) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจคนให้กระทำตามมติ ร่วมระหว่างผู้นำและผู้ตาม โดยที่ผู้ตาม เต็มใจและมีความสุขเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4.3 ปัจจัยการบริหาร ด้านโครงสร้างองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างขององค์การอย่างเป็นทางการ โดยจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่สำคัญทางการบริหารที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติและรับผิดชอบในการจัดระเบียบงานในสถานศึกษาของตนเอง การจัดองค์การจะช่วยให้ผู้ร่วมงานทุกคนรวมกำลังกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหน่วยงาน หากการจัดองค์การและการกำหนดหน้าที่ภายในหน่วยงานไม่เรียบร้อย ชัดเจน แน่นนอน การระดมกำลังเพื่อให้งานได้ผลสำเร็จย่อมประสบกับความยากลำบากในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธีรพงษ์ สิงห์สกล (2562, หน้า 105–106) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การมีอิทธิพลร่วมกันต่อการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ อัครวิณ วิภาดา (2557, หน้า 81) ได้ศึกษา เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สอดคล้องกับ สัมมา รณิธ (2560, หน้า 75) กล่าวว่า โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม จะช่วยให้การบริหารงานในองค์การเกิดประสิทธิผลสูงสุด เกิดความชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร สะดวกต่อการติดต่อระหว่างบุคคลฝ่ายต่าง ๆ และบุคลากรภายนอก นอกจากนี้โครงสร้างที่ดีจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบติดตามการดำเนินงานหรือแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันช่วงที่และมีผลให้สามารถพัฒนางานต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4.4 ปัจจัยการบริหาร ด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงผลักดันให้ครูเกิดความต้องการที่จะปฏิบัติงานในสถานศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ดี มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพ บุคลากรที่มีแรงจูงใจจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากกว่าบุคลากรที่ไม่มีแรงจูงใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังคสิทธิ์ ภูผิวนัน (2562, หน้า 59–75) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร ด้านการจูงใจ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สอดคล้องกับ อัมพรพรรณ สิริรักษ์ (2559, หน้า 116) ได้ศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุชาติ จรประดิษฐ์ (2557, หน้า 13) กล่าวว่า แรงจูงใจมีส่วนช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความขยันหมั่นเพียรและความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจและสติปัญญาในการปฏิบัติงาน โดยมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยมุ่งหวังที่จะให้ความต้องการของตนได้รับการตอบสนอง

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีประเด็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ปัจจัยการบริหารมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชน เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจัยทางการบริหารอาจจะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ トラบเท่าที่ระบบการบริหารจัดการยังคงพัฒนาและก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้ง จะเห็นได้ว่าปัจจัยการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แสดงให้เห็นว่าในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นโกดังเก็บข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ได้เอง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดหาทรัพยากร การเข้าถึงความรู้ การรับความคิดเห็น เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาความเป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา

สรุป

ปัจจัยการบริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_4) ด้านภาวะผู้นำ (X_1) ด้านโครงสร้างองค์การ (X_2) ด้านแรงจูงใจ (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .779 แสดงว่า ปัจจัยการบริหารสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ได้ร้อยละ 77.90 ซึ่งสามารถอธิบายเป็นรายตัวได้ ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีเข้ามาแก้ปัญหาในการจัดการศึกษามากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศภายในนั้น มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบัน และการจะนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผน การสร้างความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เช่น การนัดหมายการทำงานในสถานศึกษา จัดเก็บข้อมูล รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจนภพ ขาไมล์ (2561, หน้า 73–83) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัจจัยการบริหาร ด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะของผู้บริหารที่แสดงถึงความเป็นผู้นำ สามารถโน้มน้าวใจครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนาและบริหารงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมายในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมาย และประสานงานกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ การกำกับติดตาม และการดำเนินงานนิเทศ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์และขับเคลื่อนสถานศึกษาจนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยรัตน์ พารเพิง (2563, หน้า 112–125) ได้ศึกษา เรื่อง แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำ สามารถทำนายกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี ภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยการบริหาร ด้านโครงสร้างองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างขององค์การอย่างเป็นทางการ โดยจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นภาระหน้าที่สำคัญทางการบริหารที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติและรับผิดชอบใน การจัดระเบียบงานในสถานศึกษาของตนเอง การจัดองค์การจะช่วยให้ผู้ร่วมงานทุกคนรวมกำลังกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของหน่วยงาน หากการจัดองค์การและการกำหนดหน้าที่ภายในหน่วยงานไม่เรียบร้อย ชัดเจน แน่นนอน การระดมกำลังเพื่อให้งานได้ผลสำเร็จย่อมประสบกับความยากลำบากในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิพงษ์ สิงห์สกุล (2562, หน้า 105–106) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การมีอิทธิพลร่วมกันต่อการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยการบริหาร ด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงผลักดันให้ครูเกิดความต้องการที่จะปฏิบัติงานในสถานศึกษา สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ดี มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพ บุคลากรที่มีแรงจูงใจจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากกว่าบุคลากรที่ไม่มีแรงจูงใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อังคสิทธิ์ ภูผิวนัน (2562, หน้า 59–75) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร ด้านการจูงใจ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ด้านแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้รางวัล หรือสิ่งจูงใจแก่ครูในการนำนโยบายของสถานศึกษาไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจ มีทักษะในการจูงใจ การสร้างขวัญและ

กำลังใจมีความสำคัญในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู ด้วยเหตุนี้เอง ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้มีทักษะการจูงในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

1.2 จากการศึกษา ประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการวางแผน รวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการวางแผน รวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นระยะ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันและสอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต

1.3 จากการศึกษา ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหากจะนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ควรจะต้องพัฒนาปัจจัยการบริหารเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 จากการศึกษา ปัจจัยการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ดังนั้น การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยการบริหาร เพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาปัจจัยในแต่ละด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ขนาด และบริบทต่างกัน เช่น โรงเรียนเอกชน โรงเรียนลักษณะพิเศษ โรงเรียนมัธยม โรงเรียนอนุบาล เพื่อสร้างและค้นหาปัจจัยที่หลากหลายต่อการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

เอกสารอ้างอิง

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจนภพ ขาไม้. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดการ และบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีรพงษ์ สิงห์สกล. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปิยรัตน์ พารเพ็ง (2563). *แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี*. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 12(3), 112-125.
- ปัทมา เนตรทอง. (2563). *ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียนในอำเภอยะรังบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(2), 163-171.
- พนัส ภิรมย์รักษ์. (2557). *ปัจจัยทางการบริหารที่สัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3*. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 7(2), 25-34.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2554). *ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 82 ก. หน้า 8. 13 ตุลาคม 2561.
- วรพล ดิลกทวีวัฒนา. (2560). *คู่มือการพัฒนาวิชาชีพครู : การนิเทศ*. เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา การพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาทีทยา ราชภักดี. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- วีระยุทธ ชาศะกาญจน์. (2556). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักศึกษามืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธรดา พันชัยภู. (2564). รูปแบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(4), 1639–1653.
- ศุภลักษณ์ ลิ้มหุณการ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(1), 163–184.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), 353–360.
- สัมมา รณิธิย์. (2560). *หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *การบริหารการศึกษา หลักการและทฤษฎี* (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุชาติ จรประดิษฐ์. (2557). อิทธิพลของการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จทางการตลาดของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (โอท็อป) ระดับ 5 ดาวในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บช.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยศึกษานิเทศก์. (2564ก). *แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)*. ม.ป.ท.
- _____. (2564ข). *ศาสตร์และศิลป์ในการนิเทศการศึกษา*. ม.ป.ท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2563). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2563 – 2565)*. ฉะเชิงเทรา: สำนักนโยบายและแผน.
- _____. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565*. ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผน.
- อรรถธรณ์ โลคำ. (2565). การนิเทศภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 8(1), 186–202.
- อังคิตร ภูผาผัน. (2562). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*, (ฉบับเสริม), 59–75.
- อัมพวรรณ สิริรักษ์. (2559). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการนิเทศภายในตามความเห็นของคณะกรรมการนิเทศในโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีมาก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวิน วิภาดา. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาลิษา กาวินา. (2564). การบริหารการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 11–24.
- อิฐ แยมยัม. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. *ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 22(2), 61–69.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30, 607–608.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- _____. (1967). *The human organization: It management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2005). *Supervision that Improves Teaching: Strategies and Techniques*. California: Corwin Press.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

FACTORS RELATED TO EFFECTIVE COMMUNICATION OF STUDENTS IN THE FACULTY OF EDUCATION AND DEVELOPMENT SCIENCES AT KASETSART UNIVERSITY

สุจินธร มณีคง* สุภาสิณี นุ่มเนียม และ อารีรัตน์ ภาคพิชเจริญ

Sujinthorn Maneekong*, Supharsinee Numniem and Areerat Phakphitcharoen

ภาควิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นครปฐม 73140
Department of Human and Community Resource Development, Faculty of Education and Development Sciences,
Kasetsart University, Nakhon Pathom 73140, Thailand

*Corresponding Author: Email: Sujinthorn.man@gmail.com

รับบทความ 20 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 16 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับบทความ 20 กุมภาพันธ์ 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยและระดับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต ซึ่งกำลังศึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ปรินญาตรี คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 296 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30–0.95 ค่าความเชื่อมั่นของคอนบราค 0.943–0.977 และแบบทดสอบความรู้ มีค่าอำนาจจำแนก 0.20–0.40 ค่าความเชื่อมั่น KR20 เท่ากับ 0.415 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) นิสิตมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระดับมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง อยู่ระดับมาก มีสุขภาพจิตระดับค่อนข้างมาก และมีความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารระดับค่อนข้างน้อย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรตามอย่างนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต พบว่า มีตัวแปร 5 ตัว สามารถร่วมกันทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ 57.6% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง ทักษะการพูด และทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร, การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ, การสื่อสารของนิสิต

ABSTRACT

The objectives of the research were to 1) examine the level of factors and the effective communication among students, 2) to explore the relationship between these factors and students' effective communication, and 3) to identify specific factors affecting effective communication among students enrolling in the Faculty of Education and Development Sciences at Kasetsart University. The sample consisted of 296 undergraduate students from the Faculty of Education and Development Sciences at Kasetsart University. The research tools included a set of questionnaires, with the discriminative power ranging from 0.30 to 0.95, with a Cronbach's alpha coefficient between 0.943 and 0.977, and a knowledge test, with the discriminative power ranging from 0.20 to 0.40, and a KR20 coefficient of 0.415. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research results found that: 1) Students demonstrated a high level of effective communication, good attitudes toward effective communication, and a high level of creative thinking, listening skills, speaking skills, and social support from peers. They reported a relatively high level of good mental health and knowledge of using the Thai language for communication at a relatively low level, 2) The relationship between factors and the students' effective communication revealed that all independent variables exhibited a statistically significant correlation with the dependent variable, and 3) The factors affecting students' effective communication encompassed five variables, namely creative thinking, knowledge of using the Thai language for communication, social support from peers, speaking skills, and good attitudes toward effective communication, could jointly predict students' effective communication with 57.6 percent at the 0.05 level of significance.

Keywords: Factors Related to Effective Communication, Effective Communication, Communication of Students

บทนำ

การสื่อสารเป็นทักษะสำคัญซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน และต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กัน โดยใช้การพูดเป็นวิธีการสำคัญที่สุดในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลจึงนับว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเรียนรู้ และต้องการสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกลุ่มเพื่อน ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีความสามารถในการสื่อสาร เพราะนอกจากการสื่อสารที่ดีจะช่วยให้การสื่อความหมายชัดเจนขึ้นแล้ว ยังช่วยในการส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี รวมถึงช่วยลดความผิดพลาดหรือความล้มเหลวในการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งยังส่งผลต่อความสำเร็จในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพการงาน และการอยู่ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม (จินตวิริ เกษมสุข, 2550) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนิสิตนักศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสื่อสารได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การส่งต่อหรือเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาเป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ดังนั้น สถานศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตนักศึกษาเพื่อเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมนิสิตนักศึกษาให้เป็นคนที่มีความรู้และมีทักษะให้พร้อมกับการศึกษาและการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน (อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, 2555)

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ เป็นสถาบันแห่งการผสมผสานศาสตร์ทางการศึกษากับศาสตร์ทางการพัฒนาบัณฑิตวิจัย และบริการทางวิชาการ เพื่อสร้างสรรค์วิชาชีพครู และกระบวนการพัฒนาศักยภาพมนุษย์และชุมชน ประกอบด้วยหลักสูตร 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา จากวัตถุประสงค์ของการผลิตบัณฑิตทั้ง 2 หลักสูตรดังกล่าวข้างต้น นิสิตที่จบการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์จึงต้องเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ คือเป็นผู้ที่มีความเข้าใจความคิดและความรู้ลึกซึ้งขณะสื่อสาร สื่อสารได้ตรงกับข้อมูลที่ตนเองมี ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีการสื่อสารทางบวก และสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความเสมอภาคระหว่างการสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อประโยชน์ในการทำงานด้านวิชาการ การวิจัย และงานวิชาชีพครูต่อไป

อย่างไรก็ตามการพัฒนาศักยภาพของนิสิตให้มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องรู้สาเหตุของพฤติกรรมเสียก่อน จากการศึกษาทฤษฎีตามแบบจำลองการสื่อสาร SMCR ของ David K. Berlo (1960, อ้างถึงใน จิราวรรณ ยิมปลื้ม, 2561) กล่าวว่าปัจจัยสำคัญต่อขีดความสามารถในการสื่อสารประกอบด้วย ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการคิด ระดับความรู้ และสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543) ที่กล่าวถึงการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลเปรียบเสมือนต้นไม้ที่จะมีดอกและผลดีขึ้นขึ้นอยู่กับการรดน้ำและลำต้นของต้นไม้ ซึ่งเปรียบได้กับจิตลักษณะหรือปัจจัยในตัวบุคคลที่จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนา และสอดคล้องกับทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981, อ้างถึงใน ทศนีย์ นิมนภาโรจน์, 2562) ที่อธิบายถึงการสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ผู้รับได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่าง ๆ เช่นกัน และเพื่อเป็นการศึกษาสาเหตุอย่างเป็นกระบวนการที่เชื่อถือได้ การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจที่จะศึกษาวานิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์หรือส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยเหล่านั้นอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสารของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัย และระดับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติของนิสิตในการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอผลงานในชั้นเรียน และการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนและอาจารย์ ประกอบด้วยลักษณะการสื่อสาร 5 ประการ ได้แก่ 1) การเปิดเผยตนเอง คือ นิสิตพูดกับอาจารย์และเพื่อนตรงตามความเป็นจริงที่รับรู้มาและตรงกับข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ แสดงให้เห็นความจริงใจในการพูด มีการให้ข้อมูลลักษณะสนทนาเป็นระยะ และมีความรับผิดชอบในคำพูดของตนเอง 2) การเข้าใจความคิดและความรู้สึกตามที่ผู้สนทนารับรู้ คือ นิสิตสามารถตีความหมายระหว่างการสื่อสารโดยไม่นำความรู้สึกตนเองไปใช้ในการตีความนั้น มีความรู้สึกร่วมในประสบการณ์ที่อาจารย์หรือเพื่อนนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในขณะที่ฟังไม่พูดประเมินพฤติกรรมผู้อื่นว่าดีหรือเลวว่าถูกหรือผิด 3) การสนับสนุนคู่สนทนา คือ นิสิตแสดงออกถึงการยอมรับความคิด หรือความรู้สึกของอาจารย์หรือเพื่อนขณะสื่อสาร และนิสิตยอมรับความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับตนเองได้ในขณะสื่อสาร 4) การสื่อสารทางบวก คือ นิสิตใช้คำพูดสร้างสรรค์ มีเนื้อหาชัดเจน พูดได้ตรงประเด็นที่ต้องการสื่อสาร และแสดงความชื่นชมต่อความคิดของผู้อื่นอย่างจริงใจ และ 5) การแสดงความเสมอภาคระหว่างการสื่อสาร คือ นิสิตสร้างบรรยากาศแห่งความเท่าเทียมกันในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทั้งการใช้คำพูดและกริยาท่าทางที่ไม่แสดงความเหนือกว่าเพื่อนขณะสื่อสาร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

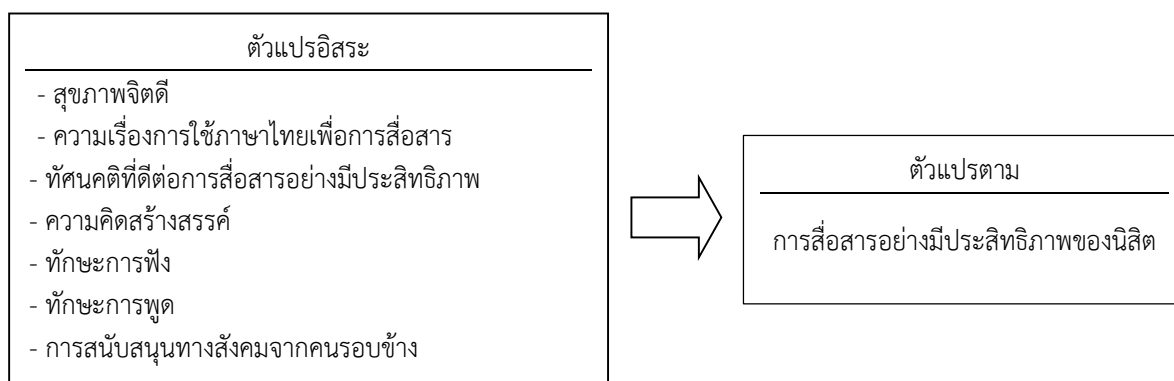
การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่มีความชัดเจนและมีความถูกต้อง ถ้าผู้รับสารเข้าใจตรงตามกับผู้ส่งสาร ก็ถือว่าการสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นพฤติกรรมมนุษย์อย่างหนึ่งที่มีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุทั้งจากตัวมนุษย์เองและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านจิตลักษณะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ของบุคคลทุกช่วงวัย แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคม ทักษะการฟัง และทักษะการพูด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานคิดและแนวทางในการใช้ฐานองค์ความรู้เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยกำหนดตัวแปรจากงานวิจัยของนักวิชาการที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อันประกอบไปด้วย ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรมกับตัวแปรทางจิตลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543) แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคม ทักษะการฟัง และทักษะการพูด (ภาณี อุซุปัจจัย, 2561) ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ พร้อมกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1-4 ภาคปกติ ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรวิทยาศาสตร สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคต้น ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 1,130 คน ขนาดตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้นิสิต จำนวน 296 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้สาขาวิชาเป็นชั้นภูมิในการคำนวณสัดส่วน รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

สาขาวิชา	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่างในการวิจัย
คณิตศาสตร์ศึกษา	136	36
วิทยาศาสตร์ศึกษา	199	52
ภาษาอังกฤษศึกษา	237	62
พลศึกษาและสุขศึกษา	361	94
เกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา	172	45
เกษตรกรรมศึกษา	25	7
รวม	1,130	296

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) สุขภาพจิตดี 2) ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3) ทักษะการคิดที่ต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบ 6) ทักษะการฟัง และ 7) ทักษะการพูด

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนิสิต เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและเติมคำตอบลงในช่องว่าง ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด และ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 6 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สุขภาพจิตดี ทักษะการคิดที่ต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง ทักษะการฟัง และทักษะการพูด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นหาความเที่ยงตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ด้านโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบวัด รวมทั้งการใช้ถ้อยคำภาษาเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบและสามารถวัดค่าตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนด ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ในช่วง 0.5 ขึ้นไป
2. ปรับปรุงเครื่องมือตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ
3. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่าไปหาค่าอำนาจจำแนก และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลำดับ	ชุดแบบสอบถาม	ค่าอำนาจจำแนก	Cornbrash's Alpha
1	การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	0.76–0.96	0.966
2	ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	0.20–0.40	KR20 = 0.415
3	สุขภาพจิตดี	0.65–0.95	0.943
4	ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	0.75–0.95	0.946
5	ความคิดสร้างสรรค์	0.34–0.76	0.968
6	การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง	0.34–0.69	0.977
7	ทักษะการฟัง	0.72–0.89	0.966
8	ทักษะการพูด	0.30–0.55	0.967

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ เพื่อขอเก็บข้อมูลกับนิสิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในการสุ่มตัวอย่าง จากนั้นรวบรวมข้อมูลโดยให้นิสิตตอบแบบสอบถามใน Google form มีผู้ตอบแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเรียบร้อยและครบถ้วนทั้งสิ้น จำนวน 296 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลมี ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ และร้อยละ
2. ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 การศึกษาระดับปัจจัย และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ตาราง 3 เกณฑ์ระดับปัจจัย และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ยการสื่อสารฯ และตัวแปรอิสระที่ไม่ใช่ความรู้ฯ	คะแนนเฉลี่ยความรู้ฯ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	ระดับของปัจจัย และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
1.00–1.82	0.00–1.66	น้อยที่สุด
1.83–2.65	1.67–3.33	น้อย
2.66–3.48	3.34–5.00	ค่อนข้างน้อย
3.49–4.31	5.01–6.67	ค่อนข้างมาก
4.32–5.14	6.68–8.34	มาก
5.15–6.00	8.35–10.00	มากที่สุด

3. ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีสมมุติฐานว่าตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิตดี ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ของนิสิตฯ ความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง ทักษะการฟัง และทักษะการพูด อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4. ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตฯ โดยมีสมมุติฐานว่า ตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิตดี ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทักษะการฟัง ทักษะการพูด อย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 296 คน มีดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.74) มีอายุ 19 ปี (ร้อยละ 26.01) ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 27.03) และส่วนใหญ่เรียนสาขาพลศึกษาและสุขศึกษา (ร้อยละ 31.76) ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัย และระดับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีระดับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.92$ S.D. = 0.72) สำหรับการศึกษาในระดับปัจจัย พบว่า นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง อยู่ในระดับมาก มีสุขภาพจิตดีอยู่ระดับค่อนข้างมาก และมีความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอยู่ระดับค่อนข้างน้อย โดยปัจจัยที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.75$ S.D. = 0.83) รองลงมา คือ การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง ($\bar{X} = 4.72$ S.D. = 0.82) รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 ระดับปัจจัย และระดับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต จำแนกตามค่าเฉลี่ย

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
- การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Y)	4.92	0.72	มาก
- สุขภาพจิตดี (X_1)	4.06	0.97	ค่อนข้างมาก
- ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (X_2)	3.90	1.62	ค่อนข้างน้อย
- ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (X_3)	4.75	0.83	มาก
- ความคิดสร้างสรรค์ (X_4)	4.53	0.85	มาก
- ทักษะการฟัง (X_5)	4.65	0.85	มาก
- ทักษะการพูด (X_6)	4.55	0.88	มาก
- การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง (X_7)	4.72	0.82	มาก

2. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีสมมุติฐานว่า ตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิตดี ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทักษะการฟัง ทักษะการพูด อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดย พบว่า ระดับความสัมพันธ์เกือบทุกตัวแปรอยู่ในระดับสูง ยกเว้น สุขภาพจิตดีอยู่ระดับปานกลาง ($r = .483$) และความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ซึ่งอยู่ระดับต่ำ ($r = .179$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3 ลำดับแรก คือ ความคิดสร้างสรรค์ ($r = .698$) ทักษะการพูด ($r = .675$) ทักษะการฟัง ($r = .671$) รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จำแนกตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม (การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r)	ระดับความสัมพันธ์
- สุขภาพจิตดี (X_1)	.483*	ปานกลาง
- ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (X_2)	.179*	ต่ำ
- ทักษะการคิดต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (X_3)	.668*	สูง
- ความคิดสร้างสรรค์ (X_4)	.698*	สูง
- ทักษะการฟัง (X_5)	.671*	สูง
- ทักษะการพูด (X_6)	.675*	สูง
- การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง (X_7)	.656*	สูง

หมายเหตุ: * $p < .05$

3. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตฯ โดยมีสมมุติฐานว่า ตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิตดี ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทักษะการคิดต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง ทักษะการฟัง และทักษะการพูด อย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้

ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย โดย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีตั้งแต่ -132 ถึง $.895$ ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง $.221$ ถึง $.983$ และ ค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.017 ถึง 4.529 เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ค่า Tolerance มีค่าใกล้ 1 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก หรือ multicollinearity (กัลยา วานิชย์บัญชา และธรรดา วานิชย์บัญชา, 2561) เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นจึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตฯ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ ขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พบว่า มีตัวแปรที่สามารถเข้าทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตได้ 5 ตัวแปร เรียงลำดับตามการเข้าทำนายแต่ละขั้นตั้งแต่ลำดับที่ 1 ถึง 5 ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ (x_4) ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (x_2) การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง (x_7) ทักษะการพูด (x_6) และทักษะการคิดต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (x_3) สามารถร่วมกันทำนาย หรืออธิบายความผันแปรของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตได้ร้อยละ 57.6 ($R^2 = .576$, $R^2_{adj} = .569$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ตัวแปรอิสระสามารถทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้อย่างน้อย 1 ตัวแปร รายละเอียดดังตาราง 6 และสามารถนำมาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในรูปสมการคะแนนดิบมี ดังนี้

$$Y = 1.475 + 0.231 (X_4) + 0.844 (X_2) + 0.126 (X_7) + 0.181 (X_6) + 0.154 (X_3)$$

และสามารถสร้างสมการพยากรณ์การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$Z(y) = 0.273 (X_4) + 0.177 (X_2) + 0.133 (X_7) + 0.220 (X_6) + 0.177 (X_3)$$

ตาราง 6 แสดงสมการพยากรณ์การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ความคิดสร้างสรรค์ (x ₄)	.231	.069	.273	3.354	.001	.221	4.529
ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (x ₂)	.844	.184	.177	4.591	.000	.983	1.017
การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง (x ₇)	.126	.068	.133	1.860	.064	.285	3.509
ทักษะการพูด (x ₆)	.181	.061	.220	2.973	.003	.267	3.746
ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (x ₃)	.154	.061	.177	2.518	.012	.295	3.391
ค่าคงที่	1.475	.181		8.143	.000		

หมายเหตุ: * $p < .05$, (Model Summary: $R = .759$, $R^2 = .576$, $R^2_{adj} = .569$, $SE_{est} = .47214$), (ANOVA: $F = 78.877$, $Sig = .000$, $df = 5$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ระดับการปฏิบัติการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิไล เจริญบรรพต (2558) ที่ศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรของหัวหน้าหอผู้ป่วย เจตคติและบรรยากาศการสื่อสารในองค์กรในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภโชค มณีมัย และคณะ (2558) ที่ประเมินประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ผลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ของคณะมนุษย์ฯ บ่อยครั้งไม่มีความชัดเจนมากพอ และระยะเวลาประชาสัมพันธ์หรือเชิญประชุมมีระยะเวลากระชั้นชิดเกินไปทำให้ประสิทธิภาพของการสื่อสารลดลง

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) สุขภาพจิตดี 2) ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร 3) ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง 6) ทักษะการฟัง และ 7) ทักษะการพูด อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แสดงให้เห็นว่า การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมหลากหลายปัจจัย สอดคล้องกับทฤษฎีตามแบบจำลองการสื่อสาร SMCR ของ David K. Berlo (1960, อ้างถึงใน จิราวรรณ ยัมปลัม, 2561) ที่กล่าวถึงปัจจัยสำคัญต่อขีดความสามารถในการสื่อสารว่าประกอบด้วย ทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติ ระดับความรู้ และสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ตัวแปรในงานวิจัยนี้ คือ สุขภาพจิตดี ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นตัวแปรที่เป็นลักษณะทางจิตที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพยังสอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะที่กล่าวถึงการพัฒนาบุคคลเปรียบเสมือน ต้นไม้ที่มีดอกและผลดีขึ้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับรากของต้นไม้ ได้แก่ สติปัญญาหรือความรู้ ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543) นอกจากนี้ตัวแปรทางจิตลักษณะแล้วตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอกรอบตัวนิสิตก็มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิพรรณ จารุทวี (2563) ที่พบว่า การได้รับตัวแบบจากเพื่อน การได้รับตัวแบบจากครอบครัว และการได้รับตัวแบบจากบุคคลในสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า มีตัวแปรอิสระ จำนวน 5 ตัวแปร ร่วมกันทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ถึงร้อยละ 57.6 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายได้ ประกอบด้วย ตัวแปรด้านจิตลักษณะและทักษะที่มีในตัวนิสิต ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทักษะการพูด และทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และตัวแปรที่เป็นสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกรอบตัวนิสิต คือ การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วิภา เพ็งศรี สุภาสิณี นุ่มเนียม และสันติ ศรีสวนแดง (2564) พบว่า ตัวแปรจิตลักษณะและสถานการณ์ที่สำคัญ คือ ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ และการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างและครอบครัว ทำนายพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนได้ในลำดับต้น ๆ และ งานวิจัยของ รวีพรรณ จารุทวี (2563) พบว่า เจตคติที่มีต่อการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ความร่วมรู้สึก การได้รับตัวแบบจากครอบครัว และการได้รับตัวแบบจากเพื่อนเป็นตัวแปรสำคัญในการทำนาย การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครด้วยเช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ คือแนวทางการพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยด้านการสื่อสารมีมากขึ้น ควรส่งเสริมในด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทักษะการพูด และทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

รวมถึงการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ถือเป็นปัจจัยสำคัญทางสังคมวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต ดังนั้นผู้ที่อยู่รอบข้าง ได้แก่ เพื่อนและครอบครัวควรพยายามให้กำลังใจด้วยการตั้งใจและเข้าใจในการรับฟัง การกล่าวชมเชยเมื่อแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และผู้ปกครองควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับมารยาทในการพูดสื่อสารกับผู้อื่น ในขณะที่ยังควรมีการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาจารย์ทำให้เกิดความมั่นใจในการนำเสนอในชั้นเรียน ด้วยการแสดงความเข้าใจ มีการพูดให้กำลังใจ แนะนำวิธีการพูดที่ถูกต้อง เป็นต้น

สรุป

จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีสมมุติฐานว่า ตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิตดี ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตฯ ความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะการฟัง และทักษะการพูด อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า

1. นิสิตมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระดับมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว อยู่ระดับมาก มีสุขภาพจิตระดับค่อนข้างมาก และมีความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารระดับค่อนข้างน้อย

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิต ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะการพูด และทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอธิบายความผันแปรของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของนิสิตได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1.1 มีตัวแปรอิสระที่เป็นคุณลักษณะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่นิสิตเพื่อเป็นสาเหตุของการพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ควรส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยด้านดังกล่าวให้มีมากขึ้น ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทักษะการพูด และทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 นิสิตมีความรู้เรื่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งที่เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถเข้าทำนายได้ลำดับที่ 2 ดังนั้น คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ และหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการสื่อสารควรหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพดังกล่าวอย่างเร่งด่วน

1.3 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเป็นตัวแปรทางสังคมวัฒนธรรมที่สามารถทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น ผู้ที่อยู่รอบข้าง ได้แก่ เพื่อนและครอบครัวควรพยายามให้กำลังใจด้วยการตั้งใจและเข้าใจในการรับฟัง การกล่าวชมเชยเมื่อแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และผู้ปกครองควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับมารยาทในการพูดสื่อสารกับผู้อื่น ในขณะที่ยังควรมีการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาจารย์ทำให้เกิดความมั่นใจในการนำเสนอในชั้นเรียน ด้วยการแสดงความเข้าใจ มีการพูดให้กำลังใจ แนะนำวิธีการพูดที่ถูกต้อง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยที่พบตัวแปรอิสระสำคัญ เช่น ความคิดอย่างสร้างสรรค์ ควรนำตัวแปรดังกล่าวมาวิจัยต่อยอดด้วยการวิจัยเชิงทดลอง หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาตัวแปรที่เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า มีตัวแปรอิสระที่สามารถร่วมกันทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ร้อยละ 57.6 หมายความว่ายังมีตัวแปรอื่นที่สามารถทำนายการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น ผู้ที่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปต่อยอดเพื่อค้นหาตัวแปรทำนายที่สำคัญได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วินิชย์บัญชา และธาดา วาณิชบัญชา. (2561). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตวิริ์ เกษมสุข. (2550). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์*, 7(2), 13–25.
- จิราวรรณ ยัมปล้ม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทิพย์วิภา เพ็งศรี สุภาสิณี นุ่มเนียม และสันติ ศรีสวนแดง. (2564). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไฟเร้นไฟรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 18(83), 42–51.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2565). *ข้อมูลทั่วไป*. เข้าถึงได้จาก <https://registrar.ku.ac.th/flowregis>. 20 ตุลาคม 2565.
- รวิพรรณ จารุทวี. (2563). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไล เจียรบรรพต. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการสื่อสารนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิสังกัดสำนักงานการแพทย์. วิทยานิพนธ์ พย.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ศุภโชค มณีมัย. (2558). *การศึกษาสภาพการดำเนินการด้านการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2555). *พฤติกรรมและการสื่อสารในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

สภาพปัญหาการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผือตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน PROBLEM CONDITIONS IN THE DEVELOPMENT OF COARSE BULRUDH WEAVING MAT GROUPS BASED ON THE COMMUNITY ENTERPRISE CONCEPT

อุทุมพร หลอดโค

Uthumporn Lordko

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

Program in Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: uthumporn@snru.ac.th

รับบทความ 6 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 2 มีนาคม 2566 ตอรับบทความ 8 มีนาคม 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาของการพัฒนาอาชีพทอเสื่อผือ ตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษานานบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับสมาชิกกลุ่มอาชีพทอเสื่อผือ ทำการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้แทนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนประจำอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 20 ราย และวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาอาชีพทอเสื่อผือ มีลักษณะการรวมกลุ่มของผู้ทอเสื่อผือแบบไม่เป็นทางการ และได้รับการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และได้รับการคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐ สำหรับปัญหาการจัดการกลุ่มอาชีพทอเสื่อผือ ประกอบด้วย การจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การจัดการการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงินและการจัดทำบัญชี

คำสำคัญ: สภาพปัญหา, การพัฒนาอาชีพ, การทอเสื่อผือ

ABSTRACT

The objective of this research article was to investigate the problem conditions in the development of coarse bulrush weaving mat groups based on the community enterprises concept, focusing on Ban Bon in Na Pho Sub-district, Kusuman District, Sakon Nakhon Province. With the qualitative research method, the data collection was employed through in-depth interviews with members of the coarse bulrush weaving mat groups. Group discussions and participant observation methods were also conducted with community leaders, and 20 representatives from the Community Development Office in Kusumal District, Sakon Nakhon Province to analyze content data and conduct descriptive analysis.

The results revealed that the problem conditions in the development of coarse bulrush weaving mat groups, stemming from the informal establishment of coarse bulrush weavers. These groups were established through the support of local administrative organizations and recommendations from government entities. Management challenges within the coarse bulrush weaving groups encompassed various aspects, including group management, production planning, production management, product development, marketing, public relations, as well as financing, and accounting management.

Keywords: Problem Conditions, Career Development, Coarse Bulrush Weaving Mats

บทนำ

การพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชนท้องถิ่นมุ่งส่งเสริมการพัฒนาตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน ด้วยการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product) หรือ OTOP (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2564) โดยใช้การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน นำมาซึ่งการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจชุมชน ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาดังกล่าวจึงถูกหยิบยกมาใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มคนที่มีความต้องการสร้างงาน สร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว มีลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชนขนาดเล็กเกิดขึ้นในชุมชนอย่างมากมาย พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นว่าวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญในการกระจายโอกาสสำหรับการประกอบอาชีพเพื่อสร้างฐานรากของเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2565)

บริบทบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เป็นชุมชนเกษตรกรรมที่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย และมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรม เช่น การจักสาน การทอผ้า และการทอเสื่อ ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทุนชุมชน สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ แต่ชุมชนไม่ได้เห็นความสำคัญกับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง สาเหตุมาจากชุมชนยังขาดความรู้ในการรวมกลุ่มอาชีพ ขาดทักษะการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและทันสมัย จึงทำให้สินค้าชุมชนไม่เป็นที่ต้องการของท้องตลาด ซึ่งพบเห็นได้โดยทั่วไปของชุมชนแต่อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 บางครัวเรือนยังคงเลือกประกอบอาชีพเสริมเหล่านี้เพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ มีการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริมในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เพื่อมาผลิตสินค้าชุมชนด้วยการทอเสื่อจากต้นผือ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่เห็นจนจินตนาจนถึงปัจจุบัน เนื่องด้วยวิถีของชุมชนนิยมยังคงนิยมเก็บต้นผือที่เป็นวัชพืชตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และตามพื้นที่แปลงเกษตรที่มีน้ำขังในช่วงฤดูฝน เพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักสำหรับการผลิตเสื่อในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อไว้ใช้สอยในครัวเรือน และมีการจำหน่ายภายในชุมชนท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบว่า ชุมชนแห่งนี้ยังประสบกับความท้าทายหลายประการในการจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ อาทิ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม ขาดงบประมาณการสนับสนุน ขาดอุปกรณ์ในการผลิตเสื่อ (พิมพ์ทอเสื่อ) ขาดความรู้ด้านการย้อมสีธรรมชาติ ขาดทักษะการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้เป็นความท้าทายต่อหน่วยงานเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือสำหรับการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชน เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพของผู้ทอเสื่อจากต้นผือในชุมชนดังกล่าว

ดังนั้น จากสถานการณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาสภาพปัญหาของการประกอบอาชีพทอเสื่อผือเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการกลุ่มอาชีพทอเสื่อผือของคนในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถและพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเรียนรู้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงองค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการวางแผนการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในบริบทของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผือตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผือ หมายถึง การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพและการพัฒนากลุ่มอาชีพ กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน หมายถึง แนวทางการดำเนินการของกลุ่มอาชีพทอเสื่อผือที่ครอบคลุมการจัดการกลุ่ม ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่ม การจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การจัดการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงิน และการจัดทำบัญชี

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาชุมชนกลุ่มอาชีพทอเสื่อผือตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1. แนวคิดการพัฒนาอาชีพ เป็นการดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อการส่งเสริมการจัดตั้งและรวมกลุ่มอาชีพครัวเรือน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ช่วยฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากของประเทศให้มีความเข้มแข็ง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการมีรายได้จากการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ หน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินงานตามแนวคิดการพัฒนาอาชีพภายใต้โครงการสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความพร้อมในการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2560) ทั้งนี้ การพัฒนาอาชีพจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการรวมกลุ่มคน กลุ่ม หรือ องค์กรชุมชน” ถือเป็น กลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยมีรูปแบบของการรวมตัวกันทางสังคมที่สามารถใช้ในการถ่วงดุลระหว่างอำนาจรัฐ และอำนาจเงิน ด้วยการรวมตัวกันของชาวบ้านตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ซึ่งเรียกว่า “องค์กรชุมชน องค์กรประชาชน องค์กรชาวบ้าน หรือกลุ่มสนใจ” ซึ่งมีเป้าหมายของการรวมกลุ่มองค์กรชุมชนเพื่อ ร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก มีบรรทัดฐานทางสังคมที่กลุ่ม กำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกถือปฏิบัติ มีความสามัคคี ความผูกพัน และมีการแสดงพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่สมาชิกตามโครงสร้างของกลุ่ม โดยลักษณะกลุ่มที่พึ่งตนเองได้ด้วยการมีผู้นำที่ดี สมาชิกมีความเต็มใจทำงานเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มบรรลุเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม ส่งเสริมการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการวางแผนควบคุมและติดตามการทำงานซึ่งกันและกันอันเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งในอนาคต

2. แนวคิดวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและสร้างความยั่งยืนของประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมให้เติบโตและแข่งขันได้ อาทิ การพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ การเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจ และการส่งเสริมพัฒนาการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม พร้อมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์จากการใช้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม ประกอบกับการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2565) ด้วยการส่งเสริมการใช้ทุนชุมชน ได้แก่ ทุนทางชีวภาพ (ทรัพยากรธรรมชาติ) ทุนทางสังคม (แรงงาน) และทุนทางวัฒนธรรม (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ในแต่ละพื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการ สร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชนอันเป็นหลักสำคัญของ การประยุกต์ใช้แนวคิด “วิสาหกิจชุมชน” ในการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและความเข้มแข็งของชุมชน โดยเป้าหมายสำคัญของวิสาหกิจชุมชน คือ การมุ่งสร้าง “ความพอเพียง” ที่มีระดับการดำเนินการ 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองทำกินทำใช้ในระดับครัวเรือนในลักษณะหลากหลายลดรายจ่ายและลดภาวะพึ่งพิงจากภายนอกชุมชนเป็นสำคัญ ระดับชุมชนและเครือข่าย เป็นการดำเนินการโดยครอบครัวหรือกลุ่มซึ่งมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ในระดับชุมชนหรือเครือข่าย ก่อเกิดระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในชุมชนและเครือข่าย และระดับธุรกิจ อันเป็นผลมาจากส่วนต่างที่เหลือจากการอุปโภคบริโภคในระดับครัวเรือน ชุมชน และเครือข่าย และนำมาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคของภายนอกชุมชนและเครือข่าย (วิภาวี กลุณยะกฤติ, 2559) ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาธุรกิจและผลิตภัณฑ์สู่การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขั้นก้าวหน้า ทั้งนี้ ขั้นตอนในการดำเนินการตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชนมีทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่

- 1) การจัดตั้งกลุ่ม หมายถึง แนวทางการความเป็นมาของการริเริ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่ม
- 2) การจัดการกลุ่ม หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของสมาชิกกลุ่ม
- 3) การวางแผนการผลิต หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนการกำหนดระยะเวลาและรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปและการจัดทำแผนธุรกิจ (หมายเหตุ การจัดทำแผนธุรกิจ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดแผนต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการเขียนแผนธุรกิจเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม ได้แก่ องค์กรและการจัดการ แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนการเงิน)
- 4) การจัดการการผลิต หมายถึง การจัดการด้านวัตถุดิบ การออกแบบการผลิตโดยพิจารณากระบวนการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
- 5) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการเขียนตำนานผลิตภัณฑ์
- 6) การตลาด หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion)

7) การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ

8) การเงิน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มา การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ

9) การจัดทำบัญชี หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจดบันทึกรายรับ รายจ่าย และหนี้สินของกลุ่มอย่างเป็นระบบ

อนึ่ง จากการทบทวนแนวคิดดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผืนตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษานบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ “แนวคิดการพัฒนาอาชีพ” เป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพและการพัฒนากลุ่มอาชีพให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนให้กิจกรรมของกลุ่มอาชีพสามารถดำเนินการได้และเกิดความสำเร็จ “แนวคิดวิสาหกิจชุมชน” เป็นการดำเนินการที่ครอบคลุมการจัดการกลุ่ม ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่ม การจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การจัดการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงิน และการจัดทำบัญชี เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มสามารถวางแผนดำเนินการบริหารจัดการกลุ่มให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการกลุ่มต่อไปในอนาคต และ “แนวคิดการทอเสื่อผืน” เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกนำมาพัฒนาบนฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างชาญฉลาด ด้วยการนำ “ต้นผืน” ที่เป็นพืชชนิดหนึ่งที่ขึ้นในพื้นที่น้ำท่วมขังตามแปลงเกษตรและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ นิยมตัดเอาเฉพาะลำต้นแล้วนำมาผึ่งแดดให้แห้ง จากนั้นจึงย้อมสีตามที่ต้องการแล้วใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือ ได้แก่ เส้นผืน กรรไกร เชือก ไนลอน ฟืมทอเสื่อ โขงทอเสื่อ ไม้สอ และสีย้อม นำมาทอเป็นผืนเสื่อ อันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านหัตถกรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นของชุมชนท้องถิ่นในภาคอีสาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผืนตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษานบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นองค์ความรู้พื้นฐานสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน ส่งเสริมการดำเนินการและจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างมีส่วนร่วมช่วยฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ (ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้จำแนกผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ให้ข้อมูลระดับครัวเรือน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในการนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกและเก็บข้อมูลจากผู้ทอเสื่อผืน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ทั้งนี้ ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นจากผู้นำชุมชน เพื่อทำการคัดเลือกผู้ทอเสื่อและผู้สนใจประกอบอาชีพทอเสื่อที่มีทักษะความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการผลิตเสื่อผืน มีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึก และทำการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้ เพื่อการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น

2. ผู้ให้ข้อมูลระดับชุมชน คือ ผู้ให้ข้อมูลระดับชุมชนที่สามารถให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปรชาญชุมชน ผู้อาวุโส ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่หมู่บ้าน สภาพทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังให้ข้อมูลความรู้ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหา อุปสรรค และศึกษาแนวทางการจัดการกลุ่มอาชีพทอเสื่อผืนตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชนของบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แนวทางสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guideline) เพื่อใช้เป็นแนวทางของการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื่อผืน กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

2. แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline) เพื่อใช้เป็นแนวทางการสนทนากลุ่มผู้ทอเสื่อผืนสำหรับการค้นหาประเด็นสภาพปัญหา และอุปสรรคต่อแนวทางการจัดการกลุ่มอาชีพ ทั้ง 9 ด้าน (การจัดตั้งกลุ่ม การจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การจัดการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงินและการจัดทำบัญชี) แบ่งกลุ่มการสนทนา จำนวนกลุ่มละ 5-15 ราย

3. แนวทางการสังเกตการณ์ (Observation Guideline) ใช้เป็นแนวทางสำหรับการสังเกตเพื่อสังเกตพฤติกรรมของผู้ทอเสื่อและผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการรวมกลุ่มอาชีพดังกล่าว และพิจารณาถึงข้อมูลที่ได้จากปรากฏการณ์ให้มีความสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยแนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และสังเกต บรรยากาศการมีส่วนร่วมและกิริยาท่าทางของผู้ทอเสื่อในการร่วมกิจกรรมทางสังคมของชุมชน

วิธีรวบรวมข้อมูล

สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ในการทำวิจัย และดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลบริบทชุมชนของบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกกลุ่มผู้ทอเสื่อ รวม 20 ราย ด้วยการใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมตามแนวทางของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Techniques) ซึ่งผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายกลุ่ม (กลุ่มผู้ประกอบอาชีพทอเสื่อผืน กลุ่มประชาชนผู้สนใจทั่วไป กลุ่มเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร) โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบรายวันในแต่ละครั้งของการสัมภาษณ์ มีการตรวจสอบด้วยการใช้ประเด็นคำถามเดิมสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบข้อสรุปของผลการวิจัยที่พบและการตีความผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ทั้งนี้ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการกลุ่มอาชีพทอเสื่อผืน: กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” (The Management guidelines for Coarse Bulrush Woven Mat Group: A case study of Ban Bon Na Pho Sub-district, Kusuman District Sakon Nakhon Province) ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร หมายเลขสำคัญโครงการ COA No.001-2565 IEC.No. HE64-206

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการพัฒนาอาชีพทอเสื่อผืนตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 8 ราย เพศชาย จำนวน 2 ราย อายุระหว่าง 20–65 ปี มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา–ระดับปริญญาตรี เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชน จำนวน 3 ราย เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 ราย ผู้นำชุมชน จำนวน 2 ราย ปราชญ์ชุมชน จำนวน 2 ราย รวมทั้งหมด จำนวน 20 ราย สามารถนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

สภาพปัญหาการพัฒนาอาชีพทอเสื่อผืนตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาอาชีพทอเสื่อผืน กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครนั้น มีการดำเนินการตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การจัดตั้งกลุ่ม จากการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าว เกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม พบว่า การริเริ่มรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครนั้น มีวัตถุประสงค์ในการรวมกลุ่มกัน 2 ลักษณะ คือ **ชุมชนต้องการมีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพเสริม** กล่าวคือ เกิดจากการที่ชาวบ้านมีความต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หลังจากการว่างเว้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมการจักสานมาใช้ในการผลิตเสื่อ สรรสร้างและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน และ **การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มจากผู้นำชุมชน** นั่นก็คือ การที่ชุมชนได้รับการส่งเสริมอาชีพจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญของการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้วยการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอเสื่อผืนที่ใกล้สูญหาย และขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน จึงได้มีการส่งเสริมการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพขึ้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งเนื่องจากการรวมกลุ่มของการประกอบอาชีพทอเสื่อผืนนี้ได้รับความนิยมในชุมชนไม่มากนัก และยังมีสภาพปัญหาที่สำคัญของการจัดการกลุ่ม นั่นก็คือ **ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ (กี่ทอเสื่อ)** ไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวเพื่อไว้ใช้ และผู้ที่ทอเสื่อขาดทักษะความรู้ในการออกแบบลวดลายของเสื่อ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีความหลากหลาย ไม่ทันสมัย จึงไม่เป็นที่น่าสนใจของผู้บริโภค ประกอบกับ**ปัญหาการขาดผู้นำในการจัดตั้งกลุ่ม** ชุมชนยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลของการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้การขับเคลื่อนดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าจะได้รับคำแนะนำจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมความรู้เพื่อบริหารจัดการกลุ่ม การออกแบบลวดลาย การแปรรูป และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการช่วยเหลือในด้านการตลาด จัดหาช่องทางเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ เนื่องจากยังขาดผู้นำกลุ่มที่มีความเสียสละ และขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงทำให้กลุ่มดังกล่าวไม่สามารถขับเคลื่อนได้

2. การจัดการกลุ่ม พบว่า สภาพปัญหาของการจัดการกลุ่มทอเสื่อนั้นมีสาเหตุมาจากการไม่จัดตั้งกลุ่มแบบเป็นทางการ ทำให้กลุ่มมีรูปแบบการจัดการกลุ่มไร้ระเบียบ ส่งผลให้ไม่มีการวางแผนการจัดการกลุ่มที่ถูกต้อง ไม่มีโครงสร้างกลุ่มที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่ในทางกลับกัน พบว่า กลุ่มมีการปฏิบัติการร่วมกันในกรณีที่มีการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น ทางกลุ่มได้มีการทำงานร่วมกัน และได้มีการประสานกันอย่างเต็มที่ในการวางแผนการผลิตเพื่อให้มีสินค้าเพียงพอ เช่น การรวมตัวกันของสมาชิกเพื่อทอเสื่อในแต่ละครัวเรือน และการนำผลิตภัณฑ์มารวมกันเพื่อนำไปจัดแสดงสินค้าและจัดจำหน่าย ทั้งนี้สภาพปัญหาการจัดการกลุ่มในลักษณะนี้มีการดำเนินการภายใต้ระบบความสัมพันธ์ลักษณะเครือญาติ เพื่อนบ้าน หรืออาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล นำมายึดโยงการจัดการกลุ่มเฉพาะกิจดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งการจัดการดังกล่าวทำให้สมาชิกที่อยู่ด้วยกันมีความรู้สึกเป็นกันเองและมีความอิสระในการดำเนินการ ทำให้กลุ่มสามารถวางแผนและจัดการตามกำลังและศักยภาพของตนเองได้ เกิดเป็นทั้งข้อดีและข้อเสียในคราวเดียวกันที่พบในการจัดการกลุ่มลักษณะเช่นนี้

3. การวางแผนการผลิต พบว่า กลุ่มไม่มีการวางแผนการผลิต เนื่องด้วยการผลิตเป็นการจัดการตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ทอเสื่อแต่ละราย จึงไม่นิยมวางแผนการผลิต เมื่อสอบถามไปถึงความรู้ด้านการวางแผนการผลิต ได้แก่ การวางแผนองค์กรและการจัดการ แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนการเงินนั้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้สะท้อนให้เห็นปัญหาของการวางแผนการผลิต คือ **“การไม่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ”** เนื่องจากผู้ทอเสื่อต่างให้เหตุผลว่าการผลิตเสื่อนั้น ชาวบ้านต่างเลือกใช้ต้นผืนเป็นวัตถุดิบที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถเก็บเกี่ยวได้ปีละหนึ่งครั้ง ทำให้ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาของ

การผลิตที่แน่นชัดได้ จึงทำให้ผู้ทอเสื้อส่วนใหญ่ไม่ดำเนินการและไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อช่วยเหลือการส่งเสริมการเขียนแผนธุรกิจพบว่า กลุ่มผู้ที่สนใจประกอบอาชีพทอเสื้อได้เข้าร่วมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อรับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยประจำปี (การคัดดาว OTOP) เท่านั้น

4. การจัดการผลิต พบว่า สภาพปัญหาของการจัดการผลิตสามารถอธิบายได้ตามระบบห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ประกอบด้วย

วัตถุดิบ การผลิตเสื้อผ้ามียอดวัตถุดิบที่สำคัญ นั่นก็คือ “ต้นผือ” ชาวบ้านนิยมนำเอาต้นผือที่เป็นวัชพืชที่มักขึ้นตามแปลงเกษตรที่มีน้ำชุ่มชื้น ซึ่งเก็บเกี่ยวลำต้นมาใช้ในการผลิตเสื้อ นามามัดรวมกันไว้มีขนาดประมาณหนึ่งกำมือ และใช้ดอกไม้ไผ่มัดบริเวณปลายลำต้น และนำไปผึ่งแดดจนแห้ง เพื่อป้องกันการเกิดเชื้อราในลำต้นของผือ และนำมัดเส้นผือที่แห้งแล้วไปเก็บไว้ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และนำไปย้อมสีเพื่อให้มีสีสันที่สวยงาม เป็นการเตรียมเส้นผือไว้สำหรับการใช้ในการทอเสื้อขั้นต่อไป นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ที่เรียกว่า “ก๊อเสื้อ” เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญที่ใช้ในการทอเสื้อ “ฟืม” เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอกระดุมเส้นผือให้มีความแน่นบนผืนเสื้อซึ่งใช้ร่วมกับก๊อ และ “ไม้สอดเส้นผือ” เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สอดเส้นผือเข้าไประหว่างเส้นด้ายหรือเชือกฟางหรือเชือกไนลอนที่ทอไว้บนก๊อ และอุปกรณ์อื่น เช่น เชือกไนลอน สีย้อม กรรไกรหรือมีด เข็มหรือเทียนไข เป็นต้น

การจัดหาวัตถุดิบ ผู้ทอเสื้อจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาวัตถุดิบในการผลิตเอง โดยวิธีการเตรียมต้นผือนั้น ชาวบ้านจะไปตัดต้นผือสดและทำการคัดเลือกต้นผือที่มีขนาดเท่ากันไว้ด้วยกัน จากนั้นจะนำต้นผือที่ตัดแล้วมาทำให้เป็นเส้นเล็ก ๆ โดยใช้มีดแหลมปลายคมแล้วนำมีดมาผ่าแฉกให้แห้ง แล้วจึงมัดเป็นมัดรอการย้อมสี ซึ่งวิธีการเตรียมเส้นผือนี้น่าจะช่วยลดต้นทุนการซื้อวัตถุดิบจากภายนอกชุมชนอีกด้วย และการซื้อเส้นผือจากเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ชาวบ้านมีการกำหนดราคาขายกันเองภายในชุมชน คือ เส้นผือ 1 มัดใหญ่ (มีมัดเล็กจำนวน 10-12 มัด) ราคา 100-150 บาท และหากเป็นเส้นผือที่ผ่านการย้อมสี ราคามัดละ 180-200 บาท

การออกแบบผลิตภัณฑ์และการทอเสื้อผือ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการทอเสื้อ หมายรวมถึงการย้อมสีคราม การสร้างลวดลายบนผืนเสื้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) การย้อมสีเส้นผือ สำหรับการย้อมสีของเส้นผือจะใช้วิธีการต้มในน้ำร้อนที่มีส่วนผสมของสีเคมีสังเคราะห์ ซึ่งสามารถจัดหาได้จากการซื้อสีย้อมผ้าตามตลาดโดยทั่วไป (สีย้อมผ้า ตราเทพพนม ซองละ 10 บาท) นำมาช้ย้อมเพื่อเพิ่มสีสันให้แก่เส้นผือ โดยชาวบ้านนิยมเลือกสีย้อมที่สดใส เช่น สีเขียว สีฟ้า สีเหลือง สีแดง สีม่วง สีส้ม สีชมพู เป็นต้น ซึ่งมีวิธีการย้อมด้วยความร้อนจากการใช้ไฟต้มเส้นผือกับสีที่เตรียมไว้เพื่อให้ได้สีย้อมที่สม่ำเสมอ หลังจากที่ย้อมเสร็จแล้วจะทำการล้างเส้นผือด้วยน้ำเปล่า และนำเส้นผือดังกล่าวไปผึ่งแดดจนแห้ง เมื่อแห้งดีแล้วก็นำมามัดรวมกันโดยแยกเป็นแต่ละสีเพื่อเตรียมไว้สำหรับการทอเสื้อต่อไป

(2) การสร้างลวดลายบนผืนเสื้อ เป็นการกำหนดลวดลายโดยผู้ทอจะเป็นผู้ออกแบบลวดลายการทอเสื้อที่เกิดจากการเรียนรู้จากวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษในการทอลวดลายจากการสานเส้นผือธรรมชาติ และเส้นผือที่ผ่านการย้อมสีให้เกิดเป็นลวดลายบนผืนเสื้อเมื่อมีการทอ ทั้งนี้ลวดลายที่ชาวบ้านนิยมทอกันเป็นการทอเพียงสลับเส้นผือที่ต่างสีกันเท่านั้น เพื่อให้เกิดลวดลาย โดยใช้วิธีการนับจำนวนเส้นผือในการทอ เช่น ทอด้วยเส้นผือธรรมชาติ 5 เส้น และสลับทอด้วยเส้นผือที่ย้อมสีแดง จำนวน 3 เส้น สลับไปมาเช่นนี้ จนเสื้อได้ขนาดความกว้าง 70 เซนติเมตร ยาว 2 เมตร (ความกว้างและยาวจะขึ้นอยู่กับขนาดของเส้นผือที่ชาวบ้านเก็บมาได้ในแต่ละครั้ง) หรือมีการทอสลับสีที่ละเส้น และมีการทอลายตารางหมากรุกเท่านั้น ทั้งนี้สภาพปัญหาการผลิตเสื้อผือที่สำคัญนั้น พบว่า มีข้อจำกัดอยู่ 2 ประการ คือ “ข้อจำกัดของวัตถุดิบ (เส้นผือ)” ที่ต้องอาศัยการเก็บเกี่ยวเพียงปีละหนึ่งครั้ง ทำให้วัตถุดิบไม่เพียงพอต่อการผลิตเสื้อจำนวนมาก และ “ขาดการออกแบบลวดลายที่สวยงาม” ส่งผลให้ผู้ทอไม่สามารถผลิตเสื้อที่มีลวดลายที่หลากหลายและสวยงามได้

5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของผู้ทอเสื้อนั้น ไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเสื้อผืออันเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ พบว่า ขาดการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และขาดการเขียนตำนานผลิตภัณฑ์ อันมีสาเหตุมาจากหลายประการด้วยกัน อาทิ ผู้ทอเสื้อขาดทักษะในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ขาดแรงงานช่างตัดเย็บ และขาดจักรเย็บผ้าที่เป็นอุปกรณ์สำคัญในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อีกทั้งกลุ่มไม่มีการจัดทำตำนานผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ทอเสื้อต่างไม่ทราบถึงขั้นตอนการเขียนตำนานผลิตภัณฑ์ ขาดทักษะในการเลือกใช้ภาษาที่สละสลวย จึงไม่สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นตำนานได้

6. การตลาด ในด้านการจัดการตลาดของผลิตภัณฑ์จากเสื้อผือ ได้แก่ การกำหนดราคา ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการขาย มีรายละเอียด ดังนี้

การกำหนดราคา พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ทอเสื้อมีการกำหนดราคาซึ่งพิจารณาจากการคำนวณต้นทุนในการผลิต ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับการผลิต และราคาของเสื้อที่ขายตามท้องตลาดทั่วไป เช่น ขนาดความกว้าง 70 เซนติเมตร ยาว 2 เมตร ย้อมสี ราคาผืนละ 100–150 บาท ขนาดความกว้าง 70 เซนติเมตร ยาว 2 เมตร ย้อมสีในการทอ ราคาผืนละ 180–200 บาท เป็นต้น

ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ พบว่า ช่องทางการจำหน่ายสินค้า ได้แก่ “การจำหน่ายตามครัวเรือนที่มีการทอเสื้อ” ซึ่งสามารถพบได้ง่ายโดยทั่วไปและนิยมทำการซื้อขาย ณ สถานที่การผลิตเสื้อผ้อ และ “การจำหน่ายตามตลาดในชุมชน” ส่วนใหญ่แล้วมักพบเห็นการวางจำหน่ายตามร้านค้าชุมชนภายในหมู่บ้าน ซึ่งผู้ซื้อจะเป็นชาวบ้านในชุมชนและชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียง

การส่งเสริมการขาย พบว่า ผู้ทอเสื้อแต่ละรายไม่มีการส่งเสริมการขาย ทั้งนี้เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว และมองว่าไม่มีความสำคัญในการนำมาใช้ในการหาตลาดได้จริง อนึ่ง จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทอเสื้อผ้อในหมู่บ้าน พบว่า ปัญหาด้านการตลาดที่ผู้ทอเสื้อกำลังเผชิญอยู่ นั่นก็คือ การขาดตลาดในการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มั่นคง เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ผลิตนั้น ไม่มีเอกลักษณ์ ไม่ดึงดูดใจผู้บริโภค จึงทำให้ไม่สามารถนำไปวางขายตามตลาดในระดับตำบล หรือตามงานเทศกาลของจังหวัดได้

7. การประชาสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มผู้ทอเสื้อต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้อง เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ต้องใช้รูปแบบออนไลน์จึงจะทำให้ผู้ซื้อสามารถเข้าถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ได้ง่ายยิ่งขึ้น แต่ในทางกลับกัน พบว่า ผู้ทอเสื้อส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้

8. การเงิน พบว่า กลุ่มไม่มีการดำเนินการด้านการเงิน เนื่องจากกลุ่มไม่ได้มีการรวมตัวกันจึงทำให้ไม่สามารถวางระบบกลไกเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการระดมทุน การกำหนดค่าธรรมเนียมของการเป็นสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนกลุ่มไม่สามารถดำเนินการทางธุรกรรมกับทางสถาบันการเงินในแหล่งต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังไม่สามารถกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี เนื่องจากขาดความรู้และไม่มีความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีที่เป็นระบบ จึงทำให้กลุ่มผู้ทอเสื้อไม่มีการดำเนินการในส่วนนี้

9. การจัดทำบัญชี พบว่า ผู้ทอเสื้อบางรายได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจดบันทึกรายรับ รายจ่าย และหนี้สินของส่วนตัว และได้ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ เนื่องจากไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง มีการจัดทำบัญชีแบบง่าย โดยมีวิธีการจดบันทึกรายละเอียดยกในสมุด เพื่อบันทึกรายละเอียดยของค่าใช้จ่าย เช่น ค่าวัตถุดิบ อุปกรณ์ ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จดบันทึกจำนวนรายการผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ (ราคาต้นทุน) จดบันทึกการขาย จำนวนและราคาของผลิตภัณฑ์เท่านั้น

องค์ความรู้ใหม่

จากสภาพปัญหาของการพัฒนากลุ่มอาชีพทอเสื้อผ้อตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษากุ่มบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยแยกพิจารณาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 ประเด็น ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่ม การจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การจัดการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงินและการจัดทำบัญชีนั้น จากข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อันเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพชุมชน ตามลำดับขั้น ดังนี้

ลำดับแรก “**กิจกรรมต้นน้ำ (Upstream)**” เป็นแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็น คือ การจัดตั้งกลุ่ม การจัดการกลุ่ม และการวางแผนการผลิตนั้น เป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งในการเริ่มดำเนินงานกลุ่มที่ควรต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการเพื่อให้เกิดรูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจนที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ การกำหนดโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบ การวางกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้ในการดำเนินการกลุ่ม ตลอดจนการระดมทุนเพื่อใช้เป็นเงินทุนสำหรับดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการวางแผนการผลิตโดยการกำหนดไว้ในแผนธุรกิจที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ลำดับสอง “**กิจกรรมกลางน้ำ (Midstream)**” เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาด โดยเน้นการออกแบบกระบวนการผลิต การจัดการทั้งวัตถุดิบ กระบวนการและผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการแปรรูป ควรส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์และการเลือกใช้ชนิดของวัสดุที่นำมาทดแทนการผลิตเสื้อมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น พลาสติก เส้นใยธรรมชาติจากต้นกก ต้นไผ่ และต้นธูปฤาษี เพื่อก่อให้เกิดสินค้าหรือบริการที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ ทั้งนี้ในการดำเนินการควรได้รับการสนับสนุนงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาจากวัสดุในท้องถิ่นและวัสดุสมัยใหม่ เพื่อให้สมาชิกชุมชน

สามารถออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่แปลกใหม่และทันสมัยได้ อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้กลุ่มอาชีพสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการพัฒนาเครื่องหมายทางการค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีการสร้างเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างจุดขายให้แก่สินค้า สร้างการรับรู้ และสร้างความน่าจดจำให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ลำดับสาม “กิจกรรมปลายน้ำ (Downstream)” ในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่สำคัญนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ ควรได้รับการช่วยเหลือในการให้ความรู้ผ่านการอบรมการใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ ได้แก่ Website Facebook Line Instagram E-mail และ QR-Code เพื่อใช้เป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์แบบใหม่ของกลุ่ม สำหรับการจัดการทางการเงิน ควรมีแนวทางในการพัฒนาด้านการเงินด้วยการระดมทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งระบบการออมทรัพย์เพื่อการผลิตหรือกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้น เพื่อใช้ในการบริหารจัดการของกลุ่ม และการจัดทำบัญชี ควรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง และควรมีการสร้างทายาทรุ่นใหม่มาทำบัญชีเพื่อจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มในอนาคต อันเป็นข้อค้นพบใหม่ของการวิจัยที่ควรเสนอเป็นแนวทางแก่การพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อเสื่อผือต่อไปในอนาคต

สรุป

ปัญหาของการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพทอเสื่อผือนั้น พบว่า ผู้ทอเสื่อมีการรวมกลุ่มกันตามธรรมชาติ โดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เพื่อนบ้านเป็นกลไกสำคัญในการร้อยรัดสมาชิกผู้ทอเสื่อรายอื่น ๆ ในการร่วมกันทำกิจกรรม และนิยมดำเนินการในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร อันเป็นภาพสะท้อนการใช้ทุนทางสังคมที่สำคัญต่อการเสริมสร้างการรวมกลุ่มของผู้ทอเสื่อในรูปแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ พรชัย ศุภวิทิตพัฒนา และคณะ (2564) อีกทั้งการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้นำชุมชน หน่วยงานภายในท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อประสานงานระหว่างชุมชน สำหรับการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับงานของ วิภาวี กฤษณะภูติ (2556) และ เอมอร แสนภูวา (2559) เป็นต้น

การจัดหาวัตถุดิบสำหรับผลิตเสื่อผือ พบว่า ต้นผือเป็นวัชพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีตามแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และสามารถเก็บเกี่ยวเฉพาะช่วงฤดูฝน ส่งผลให้ชุมชนมีการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบดังกล่าว ในการนำมาพัฒนาเป็นเสื่อผือเพื่อใช้ในครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่นด้วยการนำทุนทางด้านชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชุมชนมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้แก่ผู้คนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ คติยะจันทร์ และคณะ (2564) แต่ในทางกลับกันวัตถุดิบดังกล่าวก็เป็นข้อจำกัดที่ทำให้ชุมชนไม่สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สมาชิกกลุ่มต่างได้มีการทดลองเพาะพันธุ์ต้นผือ และทดลองปลูกต้นผือในพื้นที่หมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ

เกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาอาชีพทอเสื่อผือ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มชาตผู้นำในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการผลิตเสื่อ จึงส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งกลุ่มได้ ขาดการระดมทุนจากสมาชิก ขาดการวางแผนการผลิตและขาดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ผลการวิจัยกลับ พบว่า ผู้ทอเสื่อได้ดำเนินการการผลิตเสื่อและเก็บไว้ในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และจะนำผลิตภัณฑ์ที่ได้มารวมกลุ่มกันเพื่อจำหน่ายเฉพาะกิจตามงานเทศกาลท้องถิ่นเท่านั้น ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย อีกทั้งปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง นั่นก็คือ วัตถุดิบ (ต้นผือ) ไม่เพียงพอต่อการผลิต ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา อย่างไรก็ตาม หลังจากทีกลุ่มอาชีพดังกล่าวได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการจัดการกลุ่มแล้วก็ได้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการแต่คงต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อวางแผนการจัดการกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรมตามแนวคิดวิสาหกิจชุมชนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาส่งเสริมการจัดการกลุ่มอาชีพทอเสื่อ กรณีศึกษาบ้านบอน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ตามการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดตั้งกลุ่ม การจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิต การจัดการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด การประชาสัมพันธ์ การเงินและการจัดทำบัญชี โดยให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนให้กลุ่มอาชีพสามารถดำเนินการต่อไปได้

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการกลุ่มอาชีพควรเน้นการพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพตามรายประเด็นของแนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 ประเด็น เพื่อการค้นหาลักษณะปัญหาและอุปสรรค การสร้างเสริมเครือข่ายและพัฒนาความร่วมมือภายในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการจัดการกลุ่มอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบริบทของชุมชน ก่อให้เกิดความเข้าใจประเด็นการพัฒนาและจัดการทุนชุมชนได้อย่างเหมาะสม เป็นการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการออกแบบนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มอาชีพตามลำดับกิจกรรมตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มอาชีพทอเสื้อ ยังคงประสบกับปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการ เช่น ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพอย่างเป็นทางการ ไม่มีการวางแผนการผลิต ไม่มีการจัดทำแผนธุรกิจ ขาดการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบออนไลน์ ขาดเงินทุนหมุนเวียนและไม่มีการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบ ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างได้เข้ามาหนุนเสริมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการร่วมกันกับกลุ่มโดยเฉพะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาข้างต้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ควรมีกระบวนการพัฒนาและส่งเสริม ได้แก่ การค้นหาลักษณะปัญหาและอุปสรรค การสร้างเสริมเครือข่ายและพัฒนาความร่วมมือภายในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการจัดการกลุ่มอาชีพ ก่อให้เกิดความเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบริบทของชุมชน เพื่อดำเนินการพัฒนากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). *แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
- กรมการพัฒนาชุมชน กลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2564). *โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)*. เข้าถึงได้จาก <http://cdd.go.th/content/service/otop-one-tambon-one-product>. 12 ตุลาคม 2564.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2565). *ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 4 ปี (พ.ศ. 2553-2556)*. เข้าถึงได้จาก <http://strategy.dip.go.th/tabid/71/Default.aspx>. 14 เมษายน 2565.
- พรชัย ศุภวิทิตพัฒนา และคณะ. (2564). การศึกษาการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของชุมชนบางกะเจ้า. *วารสารชุมชนวิจัย*, 15(2), 118-130.
- วิภาวี กฤษณะภูติ. (2556). การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 30(1), 165-188.
- _____. (2559). *การจัดการวิสาหกิจชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันต์ คติยะจันทร์ และคณะ. (2564). การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมโดยชุมชนเป็นฐานรากในพื้นที่ชายแดนไทย จังหวัดหนองคาย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 8(1), 187-200.
- เอมอร แสงภูวา. (2559). *บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีศึกษา อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- อุทิศ ทาหอม และคณะ. (2558). *ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 11(2), 44-59.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

GUIDELINES FOR CREATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พรสุดา ลาสุข* ศักดินาภรณ์ นันท์ และ สุชาติ บังวิเศษ

Ponsuda Lasuk*, Sakdinaporn nunttee and Suchat Bangwiset

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เลข 42000

Program in Educational Administration, Faculty of Education, Loei Rajabhat University, Loei 42000, Thailand

*Corresponding Author: Email: mayponlas@gmail.com

รับบทความ 23 พฤศจิกายน 2565 แก้ไขบทความ 28 กุมภาพันธ์ 2566 ตอรับบทความ 13 มีนาคม 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครูผู้สอน จำนวน 263 คน รวมจำนวน 297 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .51-.93 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.954, 2. แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .53-.92 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.973 3. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) 4. แบบประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุดและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ด้านวิสัยทัศน์ และ 3) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 4) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the current and desirable conditions, and priority need index of the creative leadership of school administrators, 2) establish guidelines for developing creative leadership of school administrators, and 3) assess guidelines for developing creative leadership of school administrators. The sample group consisted of 297 participants, including 34 school administrators and 263 teachers. The sample size determination followed Krejcie and Morgan's calculation method and stratified random sampling. The research tools included: 1) a set of questionnaires on current conditions regarding creative leadership of school administrators with the Item-Objective Congruence (IOC) index of 1.00 for all items, the item discriminative power

ranging from .51 to .93, and the reliability of .954, 2) a set of questionnaires on desirable conditions on creative leadership of school administrators with the IOC index of 1.00 for all items, the item discriminative power ranging from .53 to .92, and the reliability of .973, 3) semi-structured interview forms, and 4) a form for assessing guidelines for developing creative leadership of school administrators, evaluated by five experts. Data analysis utilized statistics, such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and the modified priority needs index (PNI_{Modified}). The qualitative data analysis was conducted through descriptive analysis.

The research results revealed that 1. the current conditions on creative leadership were overall at a high level. The desirable conditions were overall at the highest level. The top three modified priority needs index (PNI_{Modified}) ranks were as follows: 1) imagination and creativity, 2) vision, and 3) individualized consideration; 2. The guidelines for developing creative leadership of school administrators involved five components: 1) imagination and creativity, 2) vision, 3) individualized consideration, 4) flexibility and adaptation, and 5) teamwork; 3. The assessment result regarding the guidelines for developing creative leadership of school administrators achieved the highest level overall.

Keywords: Guideline Development, Creative Leadership, School Administrators

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่กำลังคนที่มีฝีมือและมีทักษะต่ำ ดังนั้นในยุค Thailand 4.0 ยังคงต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อมาขับเคลื่อนให้กลไกต่าง ๆ ให้ดำเนินต่อไปได้ ประกอบไปด้วยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมือง โดยเฉพาะด้านการศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง (จันทร์หา เทพอวยพร, 2560, หน้า 2)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพัฒนาคนจัดเป็นเป้าหมายที่สำคัญในแผนการพัฒนาประเทศดังกล่าวข้างต้น ซึ่งการพัฒนาคนดังกล่าวมีวิธีการสำคัญยิ่งคือการจัดการศึกษา ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษาแบบใหม่ที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำหลายและซับซ้อน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ การปฏิรูปสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่ต้องใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินภารกิจให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารเพียงใดนั้น จะต้องมีการจัดการบริหารที่เหมาะสม ต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการมีการปรับเปลี่ยนและการพัฒนาองค์การควบคู่กันไป (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2555, หน้า 11)

ดังนั้น ในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันเพื่อก้าวไปสู่อนาคตหรือศตวรรษที่ 21 จำต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างทันทั่วทั้งที่ จึงต้องเร่งพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบใหม่ของผู้บริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารควรมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติขององค์กร ผู้บริหารก็จะสามารถประยุกต์หลักการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ หลักการบริหารนั้นหากมองในแง่ของกลุ่มคน ผู้บริหารจะต้องบริหารองค์การโดยเน้นมนุษยสัมพันธ์ การมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรสามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จโดยมีตัวบ่งชี้ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งยังสนับสนุนและให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถจนมีความรู้สึกลึกซึ้งกว่าตนเองมีคุณค่าชี้ให้เห็นถึงความรู้ความสามารถที่แตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ผู้บริหารควรเปิดกว้างรับความคิดใหม่ๆ อย่างอิสระและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีความคิดริเริ่ม ความคล่องแคล่วในการคิด และมีการวางแผนร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายและมีลักษณะการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อผู้บริหารต้องการให้องค์การมีประสิทธิภาพรอบด้านผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับทั้งสองด้าน คือ ด้านงาน

และด้านบุคคลควบคู่กัน (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2554, หน้า 11) สอดคล้องกับ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553, หน้า 9) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โลกและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเรามีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนกระแสนของการศึกษาใหม่ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือของการสร้างและสร้างอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดผลผลิตในทางสร้างสรรค์เป็นผลผลิตใหม่ๆ ที่เกิดจากความคิด สติปัญญาผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบตลอดเวลาและที่สำคัญจะต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ในการนำองค์กรสู่ความสำเร็จ ทั้งด้านผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับ (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2556, หน้า 12) ได้ให้ความเห็นว่าการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จนั้นต้องมีการแก้ไขปัญหาที่จะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับเพื่อสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ล่วงหน้าต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดัน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

จากกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาภาวะผู้นำดังกล่าวที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นภาวะผู้นำที่มีกระบวนทัศน์ใหม่ในเชิงสร้างสรรค์ หมายรวมถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่สามารถจูงใจผู้อื่นด้วยความรู้ เทคนิค วิธีการหรือแนวทางแบบใหม่ เพื่อส่งเสริม กระตุ้น และให้ผู้อื่นมีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ ได้พัฒนาศักยภาพ และสามารถสร้างสรรค์หรือผลิตสิ่งใหม่ ๆ ร่วมกัน นำไปสู่การสร้างบรรยากาศหรือวัฒนธรรมองค์การแบบใหม่ที่มีความท้าทายอยู่เสมอ เป็นภาวะผู้นำที่สามารถหาแนวทางที่ชาญฉลาดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ หรือเรียกได้ว่ามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารยังมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนหรือการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556, หน้า 11)

สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลหรือที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความทุ่มเท ความพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทาย ทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ ความมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการสอน เทคโนโลยี ภาวะความเป็นผู้นำทั้งของผู้บริหารและของคณะครูต้องอาศัยบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ที่สำคัญคือ ต้องอาศัยหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นทิศทางของการพัฒนาที่ถูกต้อง ถูกทิศทางอันเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร (วิโรจน์ สารรัตน์, 2555, หน้า 31) การที่สังคมเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและให้ความสนใจสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมของแต่ละแห่ง บรรยากาศ การจัดการเรียนการสอน ปรัชญาของโรงเรียน แต่เป้าหมายที่สำคัญคือความสำเร็จในการจัดการศึกษาคุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกมานั้นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้หรือไม่ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ประสบความสำเร็จหรือไม่ หลายท่านได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ระบบการจัดการศึกษาที่มีความสมดุลและเหมาะสม สิ่งที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าโรงเรียนมีประสิทธิผล (วิจิตร วรตบงกช และ สุพิชญา ธีระกุล 2553, หน้า 14)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, หน้า 15) กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและแผน ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านวิชาการ เช่น ขาดแคลนสื่อวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ขาดแคลนหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ ครูขาดประสบการณ์ในการสร้างและใช้สื่อการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนมีปัญหาการคิดวิเคราะห์และการคิดคำนวณ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และพื้นฐานความรู้ของนักเรียนแตกต่างกันทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีความยุ่งยาก 2) ปัญหาด้านบุคลากร เช่น บุคลากรและครูไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกหรือวิชาที่ถนัด ครูต้องรับภาระหนัก ครูขาดขวัญและกำลังใจ บุคลากรมีการย้ายบ่อย ขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน บุคลากรบางส่วนเป็นครูอัตราจ้างซึ่งระยะเวลาที่ทำการจ้างสั้น ปัญหาการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และปัญหาด้านสวัสดิการต่าง ๆ 3) ปัญหาด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ เช่น สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรม อาคารเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดห้องปฏิบัติการสถานที่ออกกำลังกายสำหรับเด็ก ขาดวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็น ขาดเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสารที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน 4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ทำให้เกิดปัญหาการเดินทางมาเรียนของนักเรียน ค่าพาหนะนักเรียนมีจำกัด ชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ผู้ปกครองย้ายไปรับจ้างงานต่างพื้นที่ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องหรือที่อื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ขาดงบประมาณสนับสนุน การดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่จังหวัดเลย 5 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอนาดูน อำเภอเชียงคาน อำเภอปากชม และอำเภอท่าลี่ โรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น จำนวน 145 โรงเรียน มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 92 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 48 โรงเรียน ขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2564 จำแนกตามอำเภอ จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2564, หน้า 20) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน คือ สร้างคนดี มีคุณภาพ มีทักษะชีวิต สู่อนาคตที่ยั่งยืน พันธกิจ คือ จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพสร้างโอกาส ความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบต่อ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2564, หน้า 16) ซึ่งการที่จะทำให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นความจริงได้นั้น การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนตลอดจนร่วมวางแผนให้โรงเรียนมีระบบการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้มีความสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมนำความรู้ รักความเป็นไทยและสามารถก้าวไกลในระดับนานาชาติ การจะพัฒนาการศึกษาด้วยนวัตกรรม ต้องพัฒนาที่ตัวผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการรับกับสภาพ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหวังของการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรม ตอบสนองนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ได้โดยผลของการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ จะเป็นองค์ความรู้ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้นำและ พัฒนาการศึกษานองกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ขององค์การ

ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ศิลปะหรือกระบวนการของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือกลุ่มให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ได้สำเร็จ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative leadership) หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่มีความกล้าหาญ มีการคิดนอกกรอบ โดยใช้วิธีการสมัยใหม่ นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์มี 5 ด้าน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ จินตนาการและการคิดริเริ่มความยืดหยุ่นและการปรับตัว การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และการทำงานเป็นทีม

ด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงออกถึงการมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การสามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และจำเป็นต้องเผยแพร่ทำความเข้าใจกับสมาชิกในองค์กรให้รับรู้ ให้มีส่วนร่วมและรับวิสัยทัศน์นั้นไปเป็นแนวปฏิบัติ ผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตาม

ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์หรือคิดในสิ่งที่แปลกไปจากสิ่งเดิม ๆ ที่เป็นอยู่การคิดตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมตามสถานการณ์ เป็นผู้มีความมุ่งมั่น มีประสบการณ์ และคิดอย่างสร้างสรรค์

ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย การปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถในการปรับสภาพของความคิดและพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ สามารถหาคำตอบหรือแก้ปัญหาได้หลายประเภทและหลายทิศทาง เปิดใจกว้างสามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้

การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ร่วมงาน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คอยให้คำแนะนำปรึกษาและมีการติดต่อสื่อสารกันเพื่อให้เข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้ตามพัฒนาได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

การทำงานเป็นทีม (team work) หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสาร มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย และประสบความสำเร็จ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง วิธีการสำหรับยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ แผนงาน คุณลักษณะองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ กระบวนการ เทคนิควิธีการ และวิธีประเมิน

วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ หมายถึง วิธีการทำให้ผู้นำมีการปรับปรุงความสามารถ ในการทำหน้าที่หรือเข้าไปมีบทบาทในแต่ละด้านกับองค์กรให้ดีขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ประกอบด้วย การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น จินตนาการและการคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล

การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กิจกรรมการประชุมร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ โดยใช้ระยะเวลาหลายวัน มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเพื่อฝึกการแก้ปัญหา โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ (hands-on training)

การศึกษาดูงาน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่เพื่อให้เห็นสถานการณ์ของการปฏิบัติงานจริง

การประเมินแนวทาง หมายถึง การประเมินคุณค่าของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ทั้งระบบ โดยพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกิดขึ้นตามโครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในอำเภอเมือง อำเภอท่าลี่ อำเภอเชียงคาน อำเภอปากชม และอำเภอนาดูน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

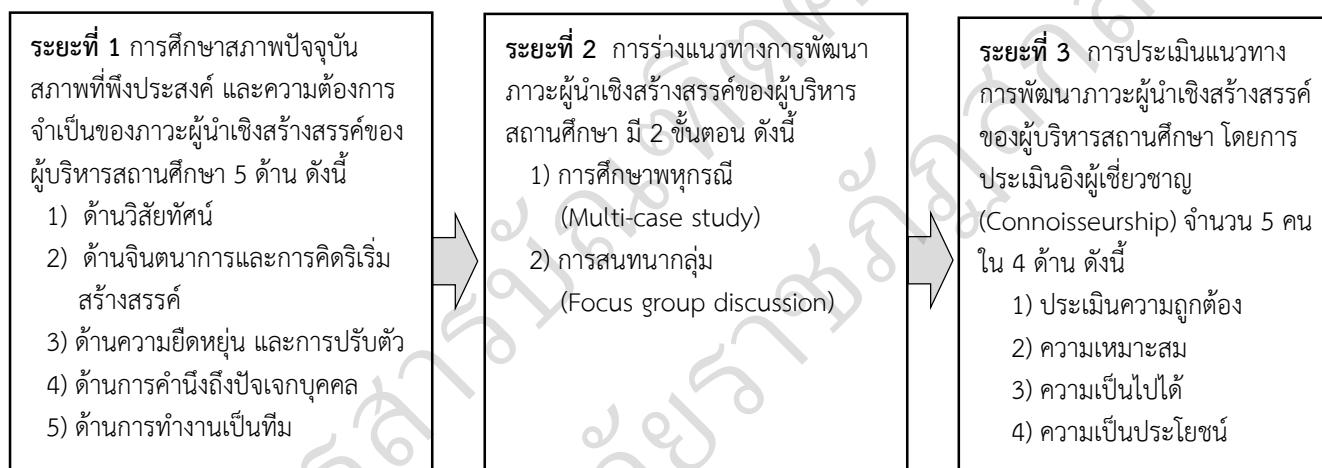
การวิจัยนี้เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำ
3. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
4. แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จากแนวคิด ทฤษฎีนักวิชาการศึกษา ผู้วิจัย นำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2553, หน้า 87), (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555, หน้า 96), (นัยนา ขนาฤทธิ์, 2556, หน้า 45), (มณฑาทิพย์ เสวยงคะ, 2556, หน้า 97), (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556, หน้า 96), (บุณรดา ทรงบุญศาสตร์, 2559, หน้า 19), (Robert J. Sternberg, 2006, p. 89),
2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การศึกษาดูงาน และ 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ทิพาวดี เมฆสวรรค์, 2543, หน้า 10), (บุณรดา ทรงบุญศาสตร์, 2559, หน้า 66), (กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์, 2562, หน้า 69)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยวิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ระยะที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) โดยการกำหนดเกณฑ์โรงเรียนที่มี ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ขั้นตอนที่ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,232 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน และ ครู จำนวน 1,096 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 133) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครู จำนวน 263 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check-List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

กระบวนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. กำหนดกรอบความคิดของการวิจัย โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของการภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 5) ด้านการทำงานเป็นทีม
3. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถาม
4. จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
5. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไข
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข พร้อมนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ทั้งนี้เพื่อพิจารณาในด้านเนื้อหาสาระ ด้านภาษาที่ใช้ และเทคนิคโครงสร้างของคำถาม หรือรูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Congruence) : (IC)
7. เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์หรือเนื้อหาตั้งแต่ 0.60–1.00 มาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม
8. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง
9. นำไปทดลองใช้ (Try out) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .52–.93 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .53–.92 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) กำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 1970, pp. 202–204) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.954 และสภาพที่พึงประสงค์ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.973

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความอนุเคราะห์แจ้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ให้บุคลากรสนับสนุนการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามด้วยการส่งหนังสือและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และแนบซองพร้อมติดอากรแสตมป์ เพื่อให้ทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

3.3 ติดตามการตอบแบบสอบถาม โดยติดต่อจากผู้รับผิดชอบของแต่ละโรงเรียนทางโทรศัพท์หลังจากส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปแล้ว 2 สัปดาห์

3.4 ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์เป็นระดับคะแนนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ระดับความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในระยะที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index = PNI) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) โดยการกำหนดเกณฑ์โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการบริหารเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเมืองเลย 2) โรงเรียนอนุบาลเชียงคาน “ปทุมมาสงเคราะห์” และ 3) โรงเรียนชุมชนบ้านเชียงกลม เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 คน ผู้บริหารการศึกษา 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ศึกษานิเทศก์ 1 คน ครู 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเลย 1 คน และ กรรมการสถานศึกษา 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยการประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 5 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินอิงเกณฑ์ ที่แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.11)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.07)

1.3 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมมีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.071 มีความต้องการจำเป็นทุกด้านโดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.056 ถึง 0.092 ด้านที่ พบว่า มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงสุดตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่า $PNI_{Modified} = 0.107$ 2) ด้านวิสัยทัศน์ มีค่า $PNI_{Modified} = 0.091$ 3) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีค่า $PNI_{Modified} = 0.064$ 4) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว มีค่า $PNI_{Modified} = 0.063$ และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่า $PNI_{Modified} = 0.056$

ระยะที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.1 ผลการศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยการกำหนดเกณฑ์โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการบริหารอย่างสร้างสรรค์ ได้ยกเว้นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ประกอบด้วย 1) มีการปรับปรุง คัดค้นนวัตกรรม ตามแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน 2) มีการวางแผนการทำงานจากผลการประเมินสถานการณ์ และแนวโน้มความเป็นไปได้ 3) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่รวดเร็วและถูกต้องในสถานการณ์ที่ซับซ้อน องค์ประกอบที่ 2 ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1) การนำข้อเสนอแนะ และการสะท้อนผลจากทุกฝ่ายมาปรับปรุงแก้ไข 2) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพ ในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น 3) เปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชา องค์ประกอบที่ 3 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 1) แสดงออกถึงความสนใจ ห่วงใย ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน 2) เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน 3) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ องค์ประกอบที่ 4 ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว 1) ต้องเป็นบุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในการเผชิญปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน 2) เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา 3) เป็นผู้มีความอดทนต่อการกดดันต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และองค์ประกอบที่ 5 ด้านการทำงานเป็นทีม 1) ใจกว้าง เปิดเผย และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) ปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี 3) มีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารที่ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 9 คน สรุปได้ดังองค์ประกอบที่ 1 ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การปรับปรุง คัดค้นนวัตกรรมตามแนว ความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน 2) การวางแผนการทำงานจากผลการประเมินสถานการณ์ และแนวโน้มความเป็นไปได้ 3) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่รวดเร็วและชัดเจนในสถานการณ์ที่ซับซ้อน องค์ประกอบที่ 2 ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1) การนำข้อเสนอแนะ และการสะท้อนผลจากทุกฝ่ายมาปรับปรุงแก้ไข 2) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น 3) การเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน องค์ประกอบที่ 3 ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ประกอบด้วย 1) การแสดงออกถึงความสนใจ ห่วงใย ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน 2) ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน 3) การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ประกอบด้วย 1) การควบคุมอารมณ์ในการเผชิญปัญหาที่ต้องแก้ไข 2) การเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ร่วมงาน 3) ความอดทนต่อสภาวะการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และองค์ประกอบที่ 5 ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) การปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี 3) ความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา

ระยะที่ 3 ผลการประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.15) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.21) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.34) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.19) และด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.19)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลไว้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และมีทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสมเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงขั้นและดำรงชีวิตในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการนำบุคคลอื่น ๆ อย่างสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงบวก สามารถใจหรือให้บุคคลอื่น ๆ ทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายมีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ ปรับตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Danner (2008, p. 92) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น (Flexibility) และความไว้วางใจ (Trust) นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นการสนับสนุนให้เกิดความสร้างสรรค์จากบุคคลหนึ่งไปอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562, หน้า 114) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกันสอดคล้องกับ เพ็ญญา ศรีภูธร (2562, หน้า 96) ที่ได้ทำการศึกษาการภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และด้านการทำงานเป็นทีม ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ในองค์กร รวมทั้งควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารเป็นตัวชี้วัดความสำคัญต่อทิศทางการดำเนินตามนโยบายทางการศึกษา หากผู้บริหาร มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ ที่สูง ก็สามารถทำให้การดำเนินงานทางการศึกษาเป็นไปในทิศทาง ที่มุ่งหวังได้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากครูทั่วไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องรู้ถึงความต้องการของครูและบุคลากรในโรงเรียนว่าต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาภาวะผู้นำในด้านใดบ้าง ดังนั้นควรได้รับการพัฒนาในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นทางความคิด มีจินตนาการและวิธีการที่แปลกใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ คำนึงถึงปัจเจกบุคคลทั้งด้านความสามารถ ความหลากหลายทางความคิด มีความยืดหยุ่นและการปรับตัวให้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถประสานความร่วมมือให้บุคลากรสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างเข้มแข็ง

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีทั้งหมด 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 15 แนวทาง ได้แก่ ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และด้านการทำงานเป็นทีม มีประเด็นควรพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ มีประเด็นควรพัฒนา คือ การปรับปรุง คิดค้นนวัตกรรม ตามแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน การวางแผนการทำงานจากผลการประเมินสถานการณ์ และแนวโน้มความเป็นไปได้ และมีความสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่รวดเร็วและชัดเจนในสถานการณ์ที่คับขัน 2) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีประเด็นควรพัฒนา คือ การนำข้อเสนอแนะและการสะท้อนผลจากทุกฝ่ายมาปรับปรุงแก้ไข การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นและการเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน 3) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว มีประเด็นควรพัฒนาคือการแสดงออกถึงความสนใจ ห่วงใยให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีประเด็นควรพัฒนา คือ การควบคุมอารมณ์ ในการเผชิญปัญหาที่ต้องแก้ไข การเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ร่วมงานและมีความอดทนต่อสภาวะการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม มีประเด็นควรพัฒนา คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 ทั้งหมด 5 ด้าน โดยการประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน ใช้กระบวนการที่ปฏิบัติจริง ได้แก่ การเก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามจากตัวอย่างจากโรงเรียนทุกขนาดทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 การศึกษาพหุกรณี ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานสถานศึกษา จนประสบความสำเร็จและมีรางวัลความเป็นเลิศในหลายด้านครอบคลุมทุกข่ายงาน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา การจัดทำ ร่างและยกร่างร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และได้จัดให้มีการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของร่างแนวทางการพัฒนาภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วมณี ปัทมะ (2562, หน้า 94) ที่ทำการวิจัยแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้ประเมินแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความ ยึดหยุ่น ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการจินตนาการ พบว่า การประเมินความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และการประเมินความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ 1.1) การปรับปรุง คิดค้นนวัตกรรมตามแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน 1.2) การวางแผนการ ทำงานจากผลการประเมินสถานการณ์ และแนวโน้มความเป็นไปได้ 1.3) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา ที่รวดเร็วและชัดเจนใน สถานการณ์ที่คับขัน 2) ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ 2.1) การนำเสนอแนะ และการสะท้อนผลจากทุกฝ่ายมา ปรับปรุงแก้ไข 2.2) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติ งานให้สูงขึ้น 2.3) การเปิดใจกว้างยอมรับฟังความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน 3) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ 3.1) การแสดงออกถึงความ สนใจ ห่วงใย ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน 3.2) ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน 3.3) การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ 4) ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ประกอบไปด้วย 3 แนวทาง คือ 4.1) การควบคุม อารมณ์ในการเผชิญปัญหาที่ต้องแก้ไข 4.2) การเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ร่วมงาน 4.3) ความอดทนต่อ สภาวะการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ 5) 5 ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 5.1) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 5.2) การปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี 5.3) ความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา

สรุป

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2) สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ 1) ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ซึ่งแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารควร ปฏิบัติ ดังนี้ 1) การศึกษาและการพัฒนาตนเอง (Continuing Education and self-Learning) ด้วยสื่อที่หลากหลาย 2) สร้าง เครื่องข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC: Profession Learning Community) ในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ส่งเสริมเปิดโอกาสและรับฟัง ข้อคิดเห็นต่าง ๆ 3) มีการฝึกอบรม (Training) เน้นการปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) มีการศึกษาดูงาน (Field Trip) 5) จัดทำโครงการเพื่อ พัฒนาด้านผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่มีค่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นที่สูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุง คัดค้านนวัตกรรมตามแนว ความคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางาน การวางแผนการทำงานจากผลการประเมินสถานการณ์ และแนวโน้มความเป็นไปได้ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่รวดเร็วและชัดเจนในสถานการณ์ที่คับขัน

1.2 ด้านจินตนาการและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อเสนอแนะและการสะท้อนผลจากทุกฝ่ายมาปรับปรุงแก้ไข มีการการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น และเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน

1.3 ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออก ถึงความสนใจ ห่วงใย ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ร่วมงาน และการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่

1.4 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ในการเผชิญปัญหาที่ต้องแก้ไข การเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ร่วมงาน และมีความอดทนต่อสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีและมีความรับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2556). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แก้วมณี ปัทมะ. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เลย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์ ทพวยพร. (2560). *รายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2559 และประชุมวิชาการเรื่อง “ห้องสมุดดิจิทัลกับการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0”*. 23 มีนาคม 2560. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นัยนา ชนาฤทธิ. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุรณดา ทรงบุญศาสตร์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญภา ศรีภูธร. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑาทิพย์ เสวยคง. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิจิตร วรุตบางกู และสุพิชญา ธีระกุล. (2553). *การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. สมุทรปราการ: ชนิษฐ์การพิมพ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2555). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในหลักวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2564*. เลย: กลุ่มงานแผนและนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557). *การพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. (5th ed). New York: Harper & Row.
- Danner, S. E. (2008). *Creative Leadership in Art Education: Perspectives of an Art Educator*. Thesis Master of Arts, Art Education, Fine Art: Ohio University.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, A. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.
- Sternberg, Robert J. (2006). *Teaching for Successful Intelligence*. Auckland: Penguin Book.

แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

GUIDELINES FOR ADMINISTRATION OF STUDENT SUPPORT SYSTEMS IN THE DIGITAL ERA UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LOEI, NONG BUA LAM PHU

สุภาพร ภากระจำง* ศักดินาภรณ์ นันท์ และ สุชาติ บางวิเศษ

Supapron Phakrajang*, Sakdinaporn Nunttee and Suchat Bangwiset

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เลข 4200

Program in Educational Administration, Faculty of Education, Loei Rajabhat University, Loei 42000, Thailand

*Corresponding Author: Email: Suparion@gmail.com

รับบทความ 15 พฤศจิกายน 2565 แก้ไขบทความ 8 มีนาคม 2566 ตอบรับบทความ 19 มีนาคม 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล 2) เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครูผู้สอน จำนวน 293 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ระยะที่ 2 การกำหนดแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพหุกรณี เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง และ ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.13 ถึง 0.17

2. แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล มีองค์ประกอบ 6 ด้าน 18 วิธีดำเนินงาน 72 กิจกรรม และ 28 วิธีปฏิบัติ

คำสำคัญ: แนวทาง, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) examine the current and desirable conditions, and needs for work administration of student care and support systems in the digital era, 2) establish guidelines for work administration of student care and support systems in the digital age, and 3) evaluate guidelines for work administration of student care and support systems in the digital era. The research procedures comprised three phases: Phase 1 involved current and desirable conditions with a sample of 18 school administrators and 293 teachers. Data collection utilized a set of questionnaires with the reliability of 0.97. Phase 2 involved determining guidelines for work administration of student support systems in the digital era, comprising two stages as follows : Stage 1 involved conducting a multi-case study utilizing semi-structured interviews with three school administrators,

selected through purposive sampling. In Stage 2, a focus group session was conducted with nine stakeholders, also selected through purposive sampling. Phase 3 was related to guidelines assessment. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Need Index (PNI_{Modified}) for qualitative data analysis, employing the descriptive analysis method.

The research results revealed that:

1. The current conditions on work administration of student care and support systems in the digital age were rated overall at a high level, while the desirable conditions reached the highest level. The Priority Need Index of all aspects reported the PNI_{Modified} values ranging from 0.13 to 0.17.

2. The guidelines for work administration of student care and support systems in the digital age consisted of six components, 18 operational methods, 72 activities, and 28 practices.

Keywords: Guidelines, Student Support Systems, Digital Era

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการต้องส่งเสริมผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาของผู้เรียน ความประพฤติสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ไปในการเรียนการสอนตามความเหมาะสมแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, หน้า 3–18) จะเห็นได้ว่า เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพนั้นเด็กจะต้องมีพัฒนาการที่สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงมีความจำเป็นที่เด็กจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาและต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่น โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กรมสุขภาพจิต, 2558, หน้า 47) ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญกับพวกเขาให้เขาได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ที่มักจะประสบปัญหาคือเขาไม่มีความรู้ในเรื่องสิ่งที่ถูกหรือผิดไม่มีความรู้หรือให้คำปรึกษาในทางที่ถูกตามที่ตนเองต้องการและชี้แนะแนวทางแก้ไขหรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยการคิดที่ขาดการยั้งคิดและการขาดหลักยึดเหนี่ยวเมื่อเด็กประสบพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนแต่ละคนมีภาวะด้านพัฒนาการแตกต่างกัน มีบุคลิกภาพภายใน และภายนอกตามสภาพความเป็นตัวตนที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น มีข้อจำกัดเกี่ยวกับพัฒนาการทางสมองและการรับรู้ ขาดทักษะในการคิด บกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่มีทักษะในการสื่อสาร ปฏิเสธไม่เป็น ควบคุมอารมณ์และความเครียดไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 1–3) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณลักษณะ 8 ประการก่อนจบหลักสูตร ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีนโยบายสำคัญ คือ ให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ จากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา อย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีการกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, หน้า 15) ความสำเร็จโรงเรียนทุกแห่งด้านการเรียนและด้านการดำรงชีวิตของนักเรียนคือความสำเร็จที่แท้จริงของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น หน้าที่การจัดการศึกษานอกจากจะจัด “ระบบการเรียนการสอน” ให้นักเรียนเป็นคนเก่งแล้วจำเป็นต้องจัด “ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน” ให้เป็นคนดี พร้อมไปด้วย “ทั้งเก่งทั้งดี” ให้รู้เท่าถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์อย่างมีความสุข โดยต้อง

อาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพ นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำโดยผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ครูมีทัศนคติที่ดีต่อ นักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยโรงเรียนทุกแห่งควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ดังนั้น โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงต้องหาวิธีจัดการกระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนทุกด้าน นอกจากการจัดหลักสูตรพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่งในการพัฒนา ในสภาพของสังคมยุคการสื่อสารไร้พรมแดนเราต้องยอมรับว่า มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากในการดำเนินชีวิต การสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผล ทางความเจริญรุ่งเรืองแล้วยังมีผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการแข่งขันกันในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรง ปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียด ความทุกข์ความวิตกกังวล มีการปรับตัวไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้องผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น ซึ่งจัดเป็นวัยวิกฤติ เนื่องจากเป็นวัยที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง วุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่สมบูรณ์มีความสับสนในการ วางบทบาทของตนเองในสังคม ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเกิดความสับสนในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนจึงมี พฤติกรรมและการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการ ป้องกันและแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงในอนาคตได้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้เป็นมาตรการในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญในอดีต เป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสารปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเร็วร้อนแรงและก้าวได้อย่างทั่วถึงเท่าทันถูกต้องและเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, หน้า 7) ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีระเบียบวินัยที่ดี ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร หนองบัวลำภู มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมจากปัญหาดังกล่าวในการ สืบรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน พบข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการเช่น ปัญหาครอบครัว บิดามารดาหย่าร้าง แยกกันอยู่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรืออยู่กันตามลำพังสภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนมีจิตใจว่าเหว่มีความรู้สึกขาดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียนมาโรงเรียนอย่างไม่มีความสุขไม่มีความสุขในการเรียน บางครั้งตื่นสายมาโรงเรียนไม่ทัน บางคนขาดเรียน หนีเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจคล้อยตามได้ง่ายจากปัญหาดังกล่าวโรงเรียน จึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือและป้องกันปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวจึงได้ดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทางด้านการส่งเสริมในส่วนที่ดีของนักเรียน ด้านการป้องกันมิให้เกิดปัญหาหรือลุกลามมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยงและสามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนในเบื้องต้นได้โดยให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ซึ่งแสดงถึงการทำงานที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน ด้วยเหตุนี้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งให้ทั้งนักเรียน บุคลากร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนรวมทั้งกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตรวจสอบได้เป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมแม้ว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร หนองบัวลำภู จะได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสนอนโยบายของสำนักงานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาเพื่อให้ได้โรงเรียนมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของชุมชน โดยได้นำกระบวนการวิธีการ และเครื่องมือของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่มีการสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรคที่อาจมีขึ้นได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร หนองบัวลำภู, 2563)

ส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร หนองบัวลำภู ได้มีการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้โรงเรียนในสังกัดมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ก็ยังมีปัญหาในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งในปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร หนองบัวลำภู ประสบกับปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียนออกกลางคันเนื่องจากย้ายตามผู้ปกครอง นักเรียนมีชื่ออยู่ในโรงเรียนแต่ไม่มีตัวตนมาโรงเรียน ครอบครัว

แตกแยก หย่าร้าง ปัญหาผู้ปกครองมีรายได้น้อยทำให้ขาดทุนทรัพย์ในการดำรงชีวิต ปัญหาการปรับสภาพตนเองในสังคม การทำงาน การเรียนร่วมกับเพื่อน การเรียนกับครูและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ปัญหาการอยู่ในกลุ่มเสี่ยง มีความประพฤติที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน เช่น บุหรี่ สุรา ยาเสพติด ชู้สาว แต่งงาน ทะเลาะวิวาท จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้โรงเรียนมีปัญหาสภาพการณ์แนวโน้มการออกกลางคันของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2563)

จากสภาพปัญหา จึงมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ภารกิจขององค์กรบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยกระบวนการและมีการวางแผนการจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุม การติดตาม และการประเมินผล โดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบแบบแผน มีขั้นตอนในการดำเนินงานโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักร่วมกับบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนและให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งและปลอดภัย มี 5 ด้าน คือ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ข้อมูลด้านสุขภาพ ความสามารถพิเศษ ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นหรือตามดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาจัดได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ซึ่งครูต้องเก็บเป็นความลับ ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาครูที่ปรึกษาควรมีการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรม โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาให้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียนและนโยบายของสถานศึกษาด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย มีความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

การป้องกันและการแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาที่มีความเข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง ตระหนักและเห็นคุณค่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของสภาพปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล

การส่งต่อ หมายถึง การส่งต่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาประสานงานกับครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองในการส่งต่อสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา ยากต่อการช่วยเหลือ และการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญกับปัญหาของนักเรียน

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ได้รับเงินจากงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณที่จ่ายในลักษณะเงินเดือนในกระทรวงศึกษาธิการในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู หมายถึง หน่วยงานที่บริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดเลยและจังหวัดหนองบัวลำภู

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง กำหนดขนาดตามจำนวนนักเรียนซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 4 ขนาด คือ

ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 359 คนลงมา

ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 360–1,079 คน

ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีขนาดนักเรียนตั้งแต่ 1,080–1,679 คน

ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง สถานศึกษาที่มีขนาดนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป

ยุคดิจิทัล หมายถึง ยุคสมัยที่มีการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้นำที่มีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยการส่งเสริมกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รู้เท่าทันถึง เทคโนโลยีพร้อมขับเคลื่อนการใช้องค์ความรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ให้ดำรงอยู่และแข่งขันกับองค์กรอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะลักษณะยุคดิจิทัล ที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความรวดเร็วในการสื่อสาร 2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขต 3) การใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ

เทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารสถานศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์การจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในด้านต่าง ๆ

การนำไปสู่การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนรูปของการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การเรียนรู้ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคตควรมีการขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการดำรงอยู่ของสถานศึกษา การตอบสนองความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการเรียนรู้โลกแห่งดิจิทัล

ทฤษฎีความต้องการ แสวงหาของ McClelland เป็นทฤษฎีที่บุคคลมุ่งความต้องการเฉพาะอย่างมากกว่าความต้องการอื่น ๆ 3 ประการ คือ ความต้องการอำนาจ ความต้องการผูกพัน ความต้องการความสำเร็จ

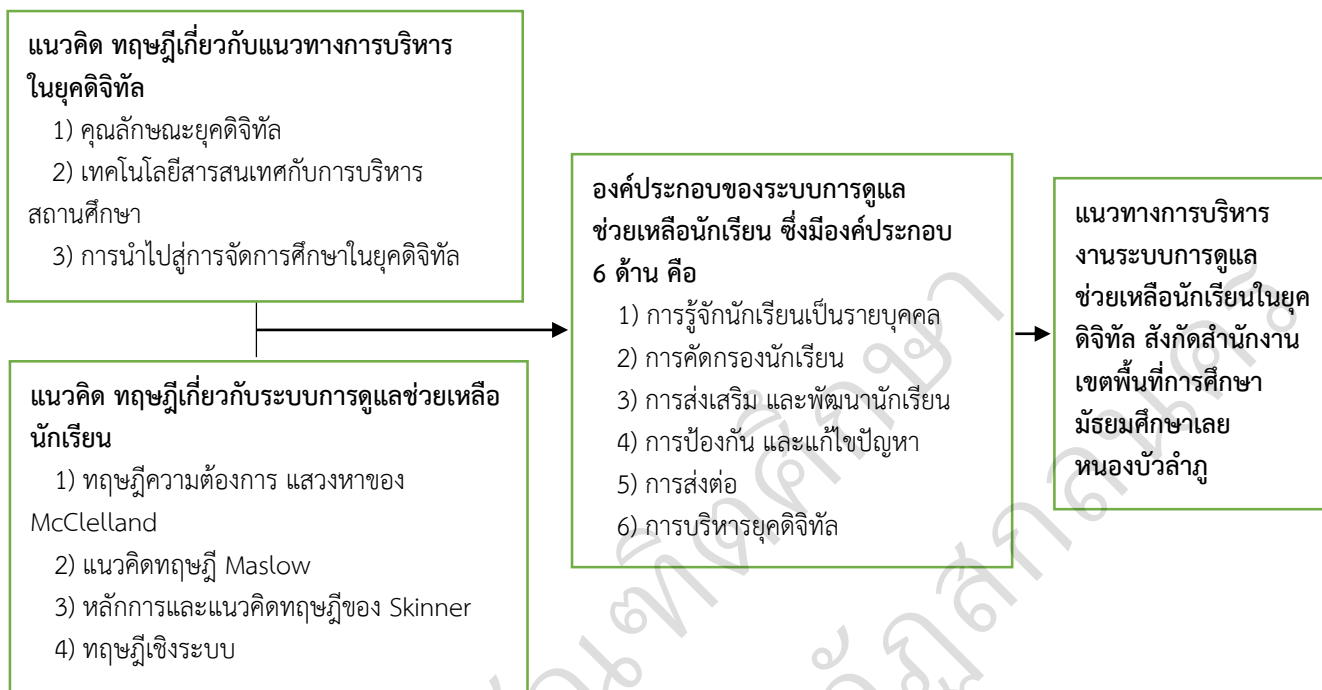
แนวคิดทฤษฎี Maslow พฤติกรรมของมนุษย์ว่าเป็นลักษณะการเจริญเติบโตของบุคคล ซึ่งเกิดในช่วงทุกข์ มนุษย์ทุกคนล้วนมีความปรารถนาที่จะตอบสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น

หลักการและแนวคิดทฤษฎีของ Skinner เกี่ยวข้องกับเรื่องของเงื่อนไขการกระทำ ซึ่งค่อนข้างแตกต่างไปจากทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์อื่น ๆ

ทฤษฎีเชิงระบบ มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากแนวคิดของนักวิชา และนำมาสังเคราะห์ได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ตามภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยวิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 2,254 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 131 คน และครูผู้สอน 2,123 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 274 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 48 คน และครูผู้สอน 226 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ ระดับการปฏิบัติงาน ตามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, หน้า 19) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริม และพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน และแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ และ 6) การบริหารยุคดิจิทัล

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (โดยสุ่มแบบอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก) ด้วยตนเอง และติดต่อแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ และได้แบบสอบถามคืน จำนวน 311 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์เป็นระดับคะแนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ ระดับความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ในระยะที่ 1 โดยใช้วิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ (Modified Priority Index = PNI) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2542)

ระยะที่ 2 การกำหนดแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1) การศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาถือเป็นโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) มีความเด่นด้านการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนผาอินทร์แปลงวิทยา ตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนคำแสนวิทยาสรรค์ ตำบลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คือ โรงเรียนเลยพิทยาคม อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน ซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview)

ขั้นตอนที่ 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 9 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เป็นการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยมี ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบัน พบว่า การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.71) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.69) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.80)

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพที่พึงประสงค์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.43) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.43) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.47) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.54)

1.3 ความต้องการจำเป็นการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{Modified} = 0.13$ ถึง 0.17 รายด้านที่ พบว่า มีค่า $PNI_{Modified}$ สูงที่สุด ตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านการส่งต่อมีค่า ($PNI_{Modified} = 0.171$) 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่า ($PNI_{Modified} = 0.148$) 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา มีค่า ($PNI_{Modified} = 0.143$) 4) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่า ($PNI_{Modified} = 0.142$) 5) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา มีค่า ($PNI_{Modified} = 0.137$) และ 6) ด้านการบริหารยุคดิจิทัลมีค่า ($PNI_{Modified} = 0.130$)

2. ผลการกำหนดแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ของรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1) แนวทางที่สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) แนวทางที่สถานศึกษามีแผนและปฏิทินปฏิบัติงานการรวบรวมข้อมูลด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) แนวทางที่สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม รวม 15 กิจกรรม 4 วิธีปฏิบัติ

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1) แนวทางที่สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา 2) แนวทางที่สถานศึกษามีการดำเนินการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน และ 3) แนวทางที่สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการคัดกรองนักเรียนหากมีข้อผิดพลาดผู้บริหารมีการแนะนำและยอมรับข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มนักเรียน รวม 9 กิจกรรม และ 8 วิธีปฏิบัติ

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1) แนวทางที่สถานศึกษามีแนวปฏิบัติให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน 2) แนวทางที่สถานศึกษามีแนวทางในการสร้างความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจตรงกัน และ 3) แนวทางที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา รวม 14 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1) แนวทางที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาของนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) แนวทางที่สถานศึกษามีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาสอดคล้องกับลักษณะสภาพปัญหาของนักเรียน และ 3) แนวทางที่ครูผู้สอนตระหนักและเห็นคุณค่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา รวม 12 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ

2.5 ด้านการส่งต่อ 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1) แนวทางที่สถานศึกษามีการดำเนินการแก้ไขปัญหาล่วงหน้าก่อนหากไม่สามารถแก้ไขได้จึงดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) แนวทางที่สถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียน และ 3) แนวทางที่สถานศึกษาได้ส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว รวม 10 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ

2.6 ด้านการบริหารยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1) แนวทางที่สถานศึกษาประชาสัมพันธ์หรือรายงานการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยใช้สื่อ Social Media 2) แนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองโดยเรียนรู้การจัดการและเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ และ 3) แนวทางที่สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้โปรแกรมในรูปแบบ website, Facebook, Line ฯลฯ รวม 12 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ

3. ผลการประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40)

3.1 ด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40)

3.2 ด้านความเหมาะสม ของแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48)

3.3 ด้านความถูกต้อง ของแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน และด้านที่ พบว่า มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อ สอดคล้อง ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จากทั้งหมด 6 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ สถานศึกษามีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยมีการออกประวัติส่วนตัวการศึกษาอย่างชัดเจน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ไม่ค่อยมีการประชุมครูที่ปรึกษาเพื่อจัดทำปฏิทินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่มีการออกแบบและจัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างถูกต้อง ขาดงบประมาณ นวัตกรรมนักเรียนไม่ค่อยชัดเจน และขาดการกำกับติดตามประเมินผล สรุปผล และการปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล เทียงติ (2563, หน้า 54) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือกับครูประจำชั้นในการให้ข้อมูลนักเรียนมีการบริหารจัดการข้อมูลด้านพฤติกรรมข้อมูลการขาดเรียนของนักเรียนมีระบบติดตามนักเรียนจากครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นและมีสารสนเทศจากการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบพฤติกรรมนักเรียนขณะอยู่บ้านและสภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัว 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดการประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน และวางแผนการจัดทำแบบคัดกรองที่ชัดเจน และไม่มีการจัดทำแบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรัญญา สิตะพงษ์ (2560, หน้า 76) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า 3.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล : ครูควรรู้ข้อมูลเด็กทุกคนโดยการเยี่ยมบ้าน 3.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน : ต้องคัดกรองตามสภาพ จริงและมีเอกสารหลักฐาน 3.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน : ควรมีเวทีให้นักเรียนได้แสดง ความรู้ความสามารถ 3.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา : ครูควรรู้ปัญหาของนักเรียนและ ครอบครัวเพื่อให้ความช่วยเหลือ และประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา 3.5) ด้าน การส่งต่อนักเรียน : พัฒนาการของนักเรียนต้องเป็นไปในทางบวกและด้านลบครูต้องรู้ความถนัดและศักยภาพของนักเรียนก่อนจะส่งต่อ 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่ได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมการพัฒนาตนเองของนักเรียน จัดกิจกรรมที่เด็กนักเรียนต้องการอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรัญญา สิตะพงษ์ (2560, หน้า 76) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ

เขต 3 พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน : ควรมีเวทีให้นักเรียนได้แสดง ความรู้ความสามารถ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ สถานศึกษามีการพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะตลอดทั้งเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดการสร้างความศรัทธาระหว่างครูกับนักเรียน ไม่ได้จัดกิจกรรมเพิ่มความรู้ให้กับครูเพื่อพัฒนาครูในด้านให้คำปรึกษา การดูแลนักเรียนและการแก้ไขปัญหา จากหน่วยงานที่มีความรู้โดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามอาจ อินทร์แพง (2559, หน้า 86) ได้ศึกษา แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน ในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาคควรเสียสละเวลาเพื่อแก้ไข ปัญหานักเรียนอย่างจริงจัง มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน และผู้บริหารควรมีการจัดอบรมครูที่ปรึกษาเพื่อให้มีทักษะในการให้คำแนะนำปรึกษาและการจัดกิจกรรมเสริมแก่นักเรียน 5) ด้านการส่งต่อ คือ สถานศึกษามีการสร้างแรงจูงใจนักเรียนให้พอใจต่อการถูกส่งต่อเพื่อรับการช่วยเหลือ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดการชี้แจงแนวทางการประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนให้บุคลากรทราบ ไม่มีการจัดทำบันทึกการส่งต่อทุกครั้งให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบนักเรียนและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักรินทร์ โพธิ์เพชร (2559, หน้า 125–126) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ข้อมูลนักเรียนอย่าง ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร สรุปผลและรายงานให้โรงเรียนได้รับทราบ ชี้แจงแนวทางการ ประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียนไปยัง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนให้บุคลากร ทราบ จัดทำบันทึกการส่งต่อทุกครั้งอย่างเป็นปัจจุบัน แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านการติดตาม ดูแลนักเรียน ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำบันทึกการติดตามผลการ ช่วยเหลือนักเรียนจากผู้เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนจาก ผู้เกี่ยวข้อง จัดประชุมเพื่อให้ทราบ การดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และจัดทำปฏิทินนัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง 6) ด้านการบริหารยุคดิจิทัล คือ สถานศึกษาสร้างเครื่องมือหรือช่องทางที่จะทำให้อครู ผู้เรียนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสแบ่งปันเรื่องราวในเชิงบวกเกี่ยวกับสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลงานเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน ทำให้ต่างคนต่างสร้างช่องทางของตนเองในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ แสงสุริยา (2556, หน้า 65) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบออนไลน์ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ที่ส่งผลต่อการพิทักษ์คุ้มครอง และดูแลอย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและปรับตัว การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาตนเองและสังคม และการพัฒนาอย่างรอบด้าน ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่ผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยค่าคะแนนระดับการดำเนินงาน ความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความตระหนัก ขั้นความพยายาม ขั้นความสำเร็จ และขั้นความยั่งยืน โดยดำเนินการที่โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีศรีนครนิคมศึกษา ขั้นตอนวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การสร้างระบบ ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ระบบ ขั้นที่ 4 การประเมิน และปรับปรุงระบบ ผลการวิจัย พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของระบบการวิจัย ประกอบด้วยระบบย่อยซึ่งดำเนินการต่อเนื่องเป็นวงจร 4 ระบบ ได้แก่ ระบบการวางแผน ระบบการปฏิบัติการ ระบบตรวจสอบ ระบบสะท้อนผล ซึ่งทุกระบบมี ขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นสะท้อนผล อีกทั้งผลการใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ส่งผลต่อการพิทักษ์คุ้มครองและดูแล อย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและปรับตัว การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตนเองและสังคม และการพัฒนาอย่างรอบด้าน ระดับมากที่สุด คือ มีการพัฒนาดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่อง และมีข้อมูลความก้าวหน้าของการพัฒนาระดับความยั่งยืน

ผลการประเมิน แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เกี่ยวกับความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายขั้นตอน หลายแหล่งข้อมูล ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ทำให้เกิดแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ของรายละเอียด คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน คือ 1.1) แนวทางที่สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 1.2) แนวทางที่ สถานศึกษามีแผนและปฏิทินปฏิบัติงานการรวบรวมข้อมูลด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 1.3) แนวทางที่ สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม รวม 15 กิจกรรม 4 วิธี ปฏิบัติ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3 วิธีดำเนินงาน คือ 2.1) แนวทางที่สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานด้าน การคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา 2.2) แนวทางที่สถานศึกษามีการดำเนินการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน และ 2.3) แนวทางที่สถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการการคัดกรองนักเรียนหากมีข้อผิดพลาดผู้บริหารมีการแนะนำและยอมรับข้อตกงเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มนักเรียน รวม 9 กิจกรรม และ 8 วิธีปฏิบัติ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 3 วิธีดำเนินงานคือ 3.1) แนวทางที่สถานศึกษามีแนวปฏิบัติให้การ สนับสนุนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน 3.2) แนวทางที่สถานศึกษามีแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจตรงกัน และ 3.3) แนวทางที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้ สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษา รวม 14 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห 3 วิธีดำเนินงาน คือ 4.1) แนวทางที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4.2) แนวทางที่สถานศึกษามีการป้องกันและแก้ไขปัญหาสอดคล้องกับลักษณะสภาพปัญหาของนักเรียน และ 4.3) แนวทางที่ครูผู้สอน ตระหนักและเห็นคุณค่าในการป้องกันและแก้ไขปัญห รวม 12 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ 5) ด้านการส่งต่อ 3 วิธีดำเนินงาน คือ 5.1) แนวทางที่สถานศึกษามีการดำเนินการแก้ไขปัญหาล่วงหน้าก่อนหากไม่สามารถแก้ไขได้จึงดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง 5.2) แนวทางที่สถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อนักเรียน และ 5.3) แนวทางที่สถานศึกษาได้ส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการ ช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว รวม 10 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ 6) ด้านการบริหารยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน คือ 6.1) แนวทางที่สถานศึกษาประชาสัมพันธ์หรือรายงานการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยใช้สื่อ Social Media 6.2) แนวทางที่ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองโดยเรียนรู้การจัดการและการใช้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ และ 6.3) แนวทางที่สถานศึกษามีการ สร้างความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้โปรแกรมในรูปแบบ website, Facebook, Line ฯลฯ รวม 12 กิจกรรม และ 4 วิธีปฏิบัติ

สรุป

แนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล องค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน 15 กิจกรรม 4 วิธีปฏิบัติ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3 วิธีดำเนินงาน 9 กิจกรรม 8 วิธี ปฏิบัติ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 3 วิธีดำเนินงาน 14 กิจกรรม 4 วิธีปฏิบัติ 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห 3 วิธีดำเนินงาน 12 กิจกรรม 4 วิธีปฏิบัติ 5) ด้านการส่งต่อ 3 วิธีดำเนินงาน 10 กิจกรรม 4 วิธีปฏิบัติ และ 6) ด้านการบริหารยุคดิจิทัล 3 วิธีดำเนินงาน 12 กิจกรรม 4 วิธีปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี การแต่งตั้งคณะกรรมการให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2 ผลการวิจัย ด้านการคัดกรองนักเรียนรายข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

1.3 ผลการวิจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนา ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

1.4 ผลการวิจัย ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือความต้องการให้ผู้บริหาร สถานศึกษา มีโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

1.5 ผลการวิจัย ด้านการส่งต่อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นก่อนหากไม่สามารถแก้ไขได้จึงดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.6 ผลการวิจัย ด้านการบริหารยุคดิจิทัลที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือให้สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น

2.3 ควรศึกษาวิธีการสภาพแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2558). รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด งานพิมพ์. กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- รัชพล เทียงดี. (2563). การศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศักรินทร์ โพธิ์เพชร. (2559). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สร้อยญา สิตะพงษ์. (2560). การศึกษาสภาพการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุวรรณา แสงสุริยา. (2556). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบออนไลน์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ป.ด. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2557). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. (2563). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563. เลย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เลย หนองบัวลำภู.
- องอาจ อินทร์แพง. (2559). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง จังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Hoy, K. and Miskel, G. (2001). *Educational Administration: Theory, Research and Practice*. (9th ed). New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

DEVELOPMENT OF A BLENDED LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE ABILITIES IN LEARNING MANAGEMENT AND CLASSROOM MANAGEMENT CATERING TO SPECIAL NEEDS STUDENTS FOR PRE-SERVICE TEACHERS AT SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

รัชดาพรรณ อินทรสุสันติ

Ratchadapan Intarasuksanti

สาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

Program in Special Education, Faculty of Education, Rajabhat University Sakon Nakhon,

Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding Author: Email: ratchadapan@gmail.com

รับบทความ 29 ธันวาคม 2565 แก้ไขบทความ 1 มีนาคม 2566 ตอบรับบทความ 19 มีนาคม 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา จำนวน 44 คน วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่เรียนสาขาวิชาการศึกษาศึกษาพิเศษ (เอกคู่) รหัส 65 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักการจัดการเรียนรู้ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการเรียนการสอน (4) สารความรู้ และ (5) ระบบสนับสนุน 2) การพัฒนาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการตรวจสอบความตรงภายในจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ซึ่งมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.67) การตรวจสอบความตรงภายนอกพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีคะแนนความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระหว่างเรียน เท่ากับ ร้อยละ 77.35 และหลังเรียน เท่ากับ ร้อยละ 76.97 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 และ 3) ผลการประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น นักศึกษาวิชาชีพครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน, การจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน, นักศึกษาวิชาชีพครู

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop the blended learning management model to enhance abilities in learning management and classroom management catering to special needs students for pre-service

teachers at Sakon Nakhon Rajabhat University, 2) develop the quality of the developed learning management model, and 3) examine the effects after the implementation of the developed learning management model. The research procedures were divided into three phases; Phase 1 was related to synthesizing learning management and classroom management catering to special needs students, Phase 2 involved the quality development of the developed learning management model; and Phase 3 focused on the effects after the developed learning management model. The target group, obtained through purposive sampling, included 44 pre-service teachers majoring in the special education curriculum (Double Major) identified with cohort student code 65. The statistics for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that: 1) The developed learning management model consisted of five components, including 1) principles of learning management, 2) objectives, 3) learning and teaching processes, 4) knowledge contents, and 5) supporting systems. 2) The quality of the developed learning management model was evaluated by five experts in terms of internal validity, achieved at a high level ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.67). Furthermore, external validity indicated that pre-service teachers' abilities in learning management and classroom management for special needs students during the intervention were 77.35 percent, whereas after the intervention, their abilities remained high at 76.97 percent, meeting the criteria of 70 percent, and 3) The assessment results showed that the pre-service teachers' abilities in learning management and classroom management for special needs students during the intervention were higher than the defined criteria of 70 percent.

Keywords: Blended Learning Management Model, Learning and Classroom Management, Pre-Service Teachers

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ในมาตราที่ 5 มาตราที่ 14 และมาตราที่ 31 นั้นสามารถเป็นเหตุผลสนับสนุนในการจัดทำรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงสภาพปัญหาที่จะต้องแก้ไข ซึ่งการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครเป็นปัญหาหนึ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถโดยการบูรณาการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตัวผู้เรียนและสภาพบริบทแวดล้อมของผู้เรียน ให้คุณค่า มีความเหมาะสมกับเป้าหมาย มีความแปลกใหม่ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับอาชีพในอนาคตได้

การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเรียนรู้ที่นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในชั้นเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป้าหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การรวมคุณลักษณะที่มีคุณภาพของรายวิชาออนไลน์เข้ากับคุณลักษณะที่มีคุณภาพของของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและเป็นอิสระ อีกทั้งยังเป็นการลดเวลาในชั้นเรียน นอกจากนี้ในปัจจุบันเทคโนโลยีถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้จากพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ การใช้มือถือในการติดต่อสื่อสาร หรือการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจและก้าวทันต่อโลกในยุคปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การเรียนรู้แบบออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (e-learning) เป็นการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต (internet) หรืออินทราเน็ต (intranet) เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามสามารถและความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียนซึ่งประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (internet) โดยผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคน สามารถติดต่อปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคนที่เรียนได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนแบบดั้งเดิมเป็นการเรียนออนไลน์ อย่างไรก็ตามผู้เรียนบางส่วนยังไม่พร้อมกับการเรียนแบบออนไลน์เต็มรูปแบบและยังต้องการพบกับผู้สอนในชั้นเรียนอยู่ การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) แนวความคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (เนวานนิตย์ สงคราม, 2553; ทิศนา ขัมมณี, 2560; Epic, 2010; Thorne, 2003; Joyce & Weil, 2000) ประกอบด้วย 1) ผู้เรียน, 2) ผู้สอน, 3) การสอน (ประเภทออนไลน์และออฟไลน์, และ 4) การประเมินผล จึงเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมใน

ปัจจุบัน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานมีอยู่หลากหลายแนวทาง สำหรับแนวทางที่พบมาก คือ การผสมผสานทั้งการเรียนแบบพบกันในห้องเรียน (Face to Face F2F) กับการเรียนผ่านระบบเครือข่าย (online learning) โดยเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเรียนผ่านระบบเครือข่ายที่สามารถจูงใจผู้เรียนให้สนใจในบทเรียนได้นั้นคือ สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊ค แอปพลิเคชันไลน์ ยูทูป เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายและใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน โดยสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเป็นช่องทางในการส่งเนื้อหา รวมถึงใช้เป็นสื่อการสอนทั้งในห้องเรียนและการเรียนผ่านเครือข่าย (สุมาลี เชื้อชัย, 2561; สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์, 2552)

ผู้วิจัยมองเห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นโดยการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ และการจัดชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งการสอนที่ดีที่จะช่วยให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นนั้น ได้มีนักการศึกษาจำนวนมากมีความเห็นตรงกันว่าควรเป็นการสอนที่มีการจัดระบบที่ดีโดยมีทฤษฎีเป็นพื้นฐานรองรับ การจัดระบบการเรียนรู้เป็นการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนทั้งหมดให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการสอนที่จะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษจึงควรเป็นรูปแบบการสอนที่กำหนดองค์ประกอบทั้งหมดในการสอนไว้อย่างสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ขั้นตอนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล อีกทั้งมีข้อค้นพบประการหนึ่งว่า กระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการสอนของครูเป็นสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นผู้สอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Hoffman, 2002; Davies, 1981; สัจจ อุทรานันท์, 2529; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) รูปแบบอบรมที่ดีจึงควรเป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะต้องสรรหากลวิธีและเทคนิคการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อความเข้าใจให้มากขึ้น โดยนักศึกษาจะได้นำความรู้ไปใช้เมื่อประกอบอาชีพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและพัฒนาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังศึกษาผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และต้องการทราบความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. เพื่อศึกษาผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
 - 3.1 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
 - 3.2 ผลการประเมินผลความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การฝึกอบรมผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่อเครือข่ายออกสู่ภายนอกลักษณะการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบเสาะมีการฝึกปฏิบัติแบบเผชิญหน้าในการฝึกอบรมด้านทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง การมีทักษะ หรือ เทคนิคเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่เรียนรวมหรือเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ และสามารถจัดการเรียนรู้และจัดการพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานในชั้นเรียนและการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีในสัดส่วน 60/40 กล่าวคือ ผู้เรียนจะเรียนรู้กับผู้สอนในชั้นเรียนร้อยละ 60 ของเวลาเรียน และเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่นำมาเสริมในชั้นเรียนร้อยละ 40 ของเวลาเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้เป็นการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ผสมผสานกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ การเรียนรู้แบบออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามเวลาที่ต้องการตามขีดความสามารถของตนเองและมีอิสระในการเรียนรู้ตอบสนองความต้องการของตนเองส่วนการเรียนการสอนในชั้นเรียนส่งเสริมการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและ การเรียนรู้แบบผสมผสานนี้อยู่บนพื้นฐานการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ครูเป็นผู้ให้การช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

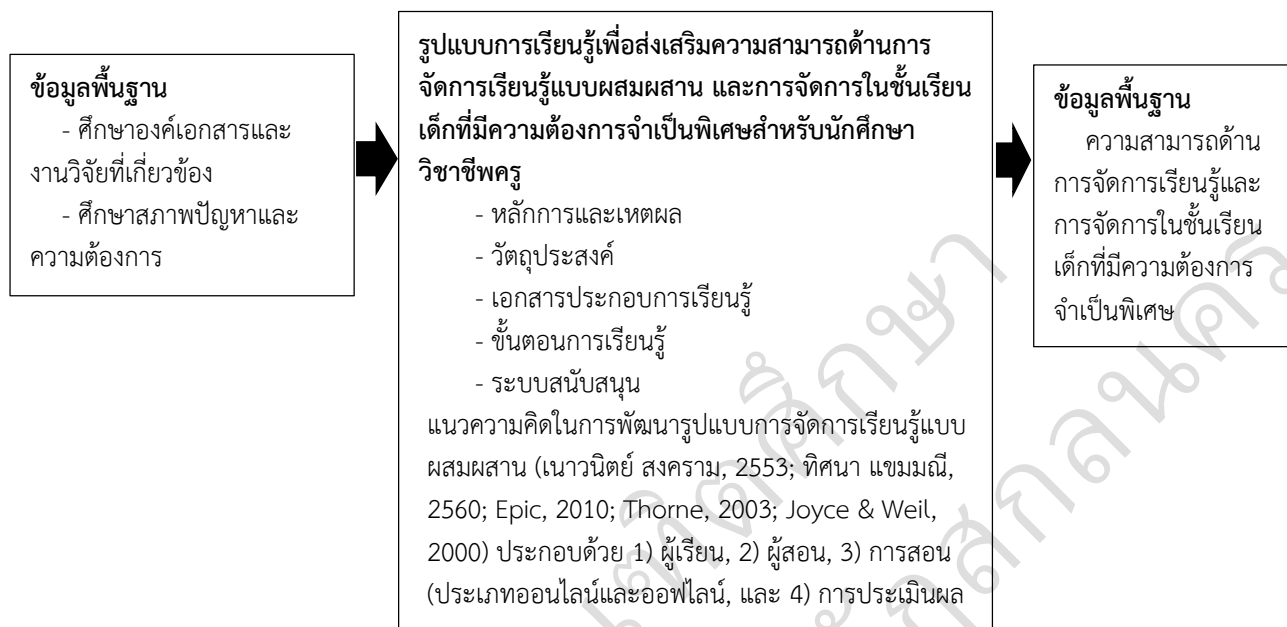
นักศึกษาวิชาชีพครู หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ (เอกคู่) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาการวิจัยและพัฒนา
 - 2.2 ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้
 - 2.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.4 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.5 ประเภทของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.6 การออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. วิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 3.1 ความหมายของวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 3.2 ประโยชน์ของวิจัยเชิงปฏิบัติการ
 - 3.3 ประเภทของวิจัยเชิงปฏิบัติการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 4.1 ความหมายของการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 4.2 ประเภทของเด็กพิเศษ
 - 4.3 การจัดทำแผนการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ
 - 4.4 การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจัดการศึกษาพิเศษ
5. แนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning Model)
 - 5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้
 - 5.2 ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน
 - 5.3 การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)
 - 5.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากศึกษา เอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยสามารถพัฒนารอบแนวคิดวิจัยได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการทฤษฎีการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Research: R1) ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (R1) และขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ (D1)

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพรูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการตรวจสอบความตรงภายใน (R2) จากนั้นจัดทำคู่มือการใช้และเอกสารประกอบการเรียนรู้ไปใช้ในชั้นทดลอง (D2) เพื่อตรวจสอบความตรงภายนอก (R3) และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (D3)

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและนำผลของรูปแบบการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องและจัดทำเป็นรูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยระยะที่ 1 อาจารย์ จำนวน 5 คน โดยกลุ่มคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษาพิเศษ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์ทางการสอนในระดับอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และกลุ่มเป้าหมายคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ (เอกคู่) รหัส 63 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สำหรับตรวจสอบความตรงภายใน และการตรวจสอบความตรงภายนอก จาก นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ รหัส 64 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยนักศึกษาผ่านการเรียนวิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ซึ่งมีพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ด้านการศึกษาพิเศษมาแล้ว

การวิจัยระยะที่ 3 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 44 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับ กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามด้านการจัดการเรียนการสอน คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้สอน (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2. แบบสอบถามด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ คือ แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราส่วน. ประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อย ที่สุด สำหรับนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

3. ร่างคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการ จัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

5. แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยใช้เกณฑ์ระดับแบบมาตราส่วนประมาณ

6. แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของคำถามระหว่างเรียนและคำถามของ แบบทดสอบหลังเรียน Index of Item-Objective Congruence (IOC) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟ่า (Cronbach's alpha coefficient; α)

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้น เรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการ จัดการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล

2. แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อหน่วย สาระสำคัญเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ และการ วัดผลประเมินผล

3. คู่มือการเรียนรู้ ประกอบด้วย รูปแบบ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการ จัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

วิธีรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่สร้างขึ้นเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้สอนและและเชิงปริมาณจาก นักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด มีขั้นตอนดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้สอน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และการตอบ แบบสอบถาม จำนวน 32 คน โดยกลุ่มเป้าหมายคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติคือเป็นผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชา การศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ (เอกคู่) รหัส 63 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. ผู้วิจัยได้นำร่าง รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการ จัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จากนั้นนำข้อพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้มาแก้ไขปรับปรุงตาม คำแนะนำ เพื่อนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงภายใน และความเที่ยงตรงภายนอกในระยะเวลาวิจัยที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษ ฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การ วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart (1990) โดยดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการ

เรียนรู้ ที่สร้างขึ้นโดยดำเนินการด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการสรุปผลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาวางแผนพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถระหว่างเรียน แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. ขั้นปฏิบัติการ (Action) นำแผนดำเนินการที่กำหนดไว้มาดำเนินการสอนตามรูปแบบที่กำหนดไว้

3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) เป็นการสังเกตพฤติกรรมและผลของกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการและหลังการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ โดยทำการบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกระบวนการ

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflect) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการนำข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมและผลจากแบบบันทึกมาอภิปราย วิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ทั้งนี้ในระหว่างดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้จะมีการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และการประเมินความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หลังเสร็จสิ้นการดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ จะมีการสะท้อนผล (Reflection) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยเรียนรู้และนำผลการสะท้อนผลเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในหน่วยเรียนรู้ถัดไปเพื่อให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

2. ประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมีการประเมิน ดังนี้

1. ประเมินระหว่างเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถ ระหว่างเรียน มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

2. ประเมินหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินความสามารถ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ระยะที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยใช้รูปแบบแผนการทดลองเบื้องต้น (Pre- experimental design) แบบ One shot case study มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ประเมินผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินความสามารถระหว่างเรียน

2. การประเมินความสามารถหลังเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากข้อมูลจากแบบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัย มี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ขั้นตอนที่ 1 : (Research: R1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ พบว่า เป็นการเรียนรู้ที่มีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี ซึ่งการเรียนแบบผสมผสานนี้เป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์ผสมผสานกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ การเรียนรู้แบบออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามเวลาที่ต้องการตามขีดความสามารถของตนเองและมีอิสระในการเรียนรู้ตอบสนองความต้องการของตนเองส่วนการเรียนการสอนในชั้นเรียนส่งเสริมการสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้อยู่บนพื้นฐานการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ครูเป็นผู้ให้การช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 : (Research: R1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความ

ต้องการจำเป็นพิเศษ พบว่า ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) อาจารย์ผู้สอนวิชาจิตวิทยาทางการศึกษาพิเศษ และความรู้ทางการศึกษาพิเศษและการเรียนรวม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้เรียนมีความแตกต่างด้านปัจเจกบุคคล มีความต้องการแตกต่างกันเนื่องจากเรียนเอกคู่ จึงทำให้พื้นฐานความรู้และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของแต่ละคนมีไม่เท่ากัน และผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายจากนั้นให้ผู้เรียนลงมือทำแบบฝึกหัด ประกอบกับเนื้อหาการเรียนรู้ที่ยังไม่สอดคล้องกับการเรียนออนไลน์ที่ผ่านมา และสถานการณ์ปัจจุบันของผู้เรียน การประเมินผลความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวคือหลังจากการเรียนรู้เสร็จ ซึ่งผลคะแนนในภาพรวมยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีระดับความสามารถรู้เพิ่มขึ้น คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อระดมสมอง และการดูแลช่วยเหลือจากผู้สอนหรือเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า ซึ่งการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียนจะได้อาจจากการประเมินที่เป็นระยะ และปรับการสอนด้วยวิธีที่มีออนไลน์และออนไลน์ ผสมผสานกันอย่างลงตัว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าลักษณะของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการจะมีลักษณะเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ต้องการตัวอย่างงานเขียนที่ทันสมัยประกอบกับเนื้อหาที่ใช้สอนควรเป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนต้องการระบบการช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพราะบางครั้งผู้เรียนไม่กล้าปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้สอน และการประเมินผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เรียนไม่ต้องการให้ผู้สอนตัดสินงานของตนเองเพียงการส่งงานชิ้นแรก และการส่งงานบางชิ้นงานควรให้ส่งได้นอกเวลาและอาจส่งในระบบออนไลน์ได้

ขั้นตอนที่ 3 : (Development: D1) ผลการสังเคราะห์ร่างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปจาก ขั้นตอนที่ 1 จากข้อสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบสอบถามสำหรับผู้เรียนเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ แล้วสังเคราะห์เป็นต้นร่างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยต้นร่างรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) สารความรู้ และ 5) ระบบสนับสนุน จากนั้นผู้วิจัยสร้างแบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ต้นร่าง) เพื่อนำไปตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการหาความตรงภายในของรูปแบบ (Internal validity) และความตรงภายนอก (External validity) ของรูปแบบในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนาคุณภาพรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการตรวจสอบความตรงภายใน (R2) จากนั้นจัดทำคู่มือการใช้และเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนำไปใช้ในชั้นทดลอง (D2) ตรวจสอบความตรงภายนอก (R3) และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (D3)

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความตรงภายใน (Internal Validity) ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient; α) มีค่า 0.7 ขึ้นไป

คุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.28) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.26) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

คุณภาพของคู่มือการจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.27) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

ผลการประเมินแบบทดสอบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในเรียน มีค่าความเที่ยงตรงจากค่าความสอดคล้องระหว่างผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item–Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach’s alpha coefficient; α) มีค่า 0.81

ผลการประเมินแบบทดสอบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในเรียน หลังเรียน ค่าความเที่ยงตรงจากค่าความสอดคล้องระหว่างผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item–Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach’s alpha coefficient; α) มีค่า 0.84

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความตรงภายนอก (External Validity)

การตรวจสอบความคุณภาพโดยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิด ของ Kemmis & Mc Taggart (1990) อยู่ในระดับดี ผู้เรียนมีคะแนนความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระหว่างเรียน เท่ากับ ร้อยละ 77.35 และหลังเรียน เท่ากับ ร้อยละ 76.97 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 จึงได้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ฉบับสมบูรณ์ (Model use)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีคะแนนความสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทุกรายการประเมิน ส่งผลให้ภาพรวมคะแนนความสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ เท่ากับ ร้อยละ 78.53 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70

อภิปรายผล

1. ผลจากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งตรงกับข้อมูลขั้นต้นการศึกษาได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้นั้น ควรประกอบด้วย หลักการ ซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมโยงแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาการเรียนรู้ ขั้นตอนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลเข้าด้วยกัน วัตถุประสงค์เป็นสิ่งที่คาดหวังให้เกิดหลังจากมีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้เป็นส่วนที่ใชวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนรู้เป็นส่วนระบุถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียนตามทีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ระบุไว้ ระบบสนับสนุนเป็นส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ (Joyce, Weil & Calhoun, 2015; Kevin Kruse, 2008; ทิศนา ขัมมณี, 2560)

2. ขั้นตอนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ และมีการพัฒนาปรับปรุงขั้นตอนในวงจรที่ 1, 2 และ 3 หลังจากนั้นในวงจรที่ 4, 5, และ 6 นั้นผู้เรียนมีคะแนนความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดย พบว่า ในวงจรที่ 6 การประเมินคะแนนความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดชั้นเรียนทางการศึกษาพิเศษ มีค่าร้อยละ 90.4 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนคน จึงได้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ฉบับสมบูรณ์ สรุปขั้นตอนได้ ดังนี้ (1) ผู้เรียนเรียนรู้จากการศึกษาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ในระดับการจัดการเรียนรู้ (2) ผู้เรียนเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้ทั้งการเรียนในชั้นเรียน จากการบรรยาย การสาธิตของผู้สอน การแบ่งกลุ่มค้นคว้า การระดมสมอง การฝึกปฏิบัติและการนำเสนอผลงาน และ (3) ผู้เรียนต่อยอดการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจกับเนื้อหาเพิ่มเติมผ่านกิจกรรมบนออนไลน์ด้วยการอภิปรายบนกระดานสนทนา การนำเสนอผลงานผ่านบล็อกและการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ (Greenberg & Horn, 2015; Sharp et al., 2006)

3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้วิจัยศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยใช้แบบแผนการทดลอง (Pre-experimental design) แบบ One shot case study กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ จำนวน 44 คน (1 ห้องเรียน) ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทุกรายการประเมินส่งผลให้ภาพรวมคะแนนความสามารถทางการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน เท่ากับร้อยละ 78.53 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 สอดคล้องกับนักการศึกษาที่ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนคนพบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นผู้สอนควรมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งข้อมูลอันหลากหลาย เพื่อส่งต่อให้ผู้เรียนสังเคราะห์ความรู้ด้วยตนเองโดยได้รับการช่วยเหลือจากผู้รู้ในการพิจารณาข้อมูลที่ดี (จารุณี ชามาตย์, 2553; ทิศนา ขมมณี, 2560; พิมพันธ์ เตชะคุปต์, 2554; สุมาลี ชัยเจริญ, 2545)

องค์ความรู้ใหม่

1. สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้นวัตกรรม รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในขณะเรียนรู้และหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว
2. สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แนวทางในการสอนนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจะเน้นการช่วยเหลือในด้านการสอนเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา
3. นักศึกษาเกิดความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยได้มาจากการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เข้ามาบูรณาการผสมผสานจินตนาการ ส่งผลต่อการส่งเสริมสมรรถนะเชิงวิชาชีพของนักศึกษาครูในอนาคต

สรุป

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักการจัดการเรียนรู้ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการเรียนการสอน (4) สารความรู้ และ (5) ระบบสนับสนุน 2) การพัฒนาคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการตรวจสอบความตรงภายในจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ซึ่งมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.67) การตรวจสอบความตรงภายนอก พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระหว่างเรียน เท่ากับ ร้อยละ 77.35 และหลังเรียน เท่ากับ ร้อยละ 76.97 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ร้อยละ 70 และ 3) ผลการประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.1 ผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้
- 1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ขั้นตอน จึงทำให้การทำแบบทดสอบด้วยการเขียนในแต่แผนการเรียนรู้ต้องใช้เวลาามาก และอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกเหนื่อยล้า ผู้สอนจึงควรเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยความสุขและเมื่อผู้เรียนเกิดการคุ้นเคยกับกระบวนการขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านอื่น ๆ ของนักศึกษา เช่น ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน ความสามารถในการ วิจัยในชั้นเรียน โดยการนำกระบวนการหรือขั้นตอนในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนนี้เป็น แนวทางในการพัฒนาและศึกษาผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อไป

2.2 ควรวิจัยในลักษณะบูรณาการเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนรู้ เช่น ได้แก่ การปฏิบัติการ สอนในระบบออนไลน์ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน โดยมีบันทึกการติดตามผลของพัฒนาการความสามารถของผู้เรียนที่ผู้สอนและผู้เรียน สามารถรับรู้ข้อมูลกันทั้งสองฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- จารุณี ชามาศย์. (2553). การพัฒนาโมเดลสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 3(2), 153-164.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2547). *การออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บ ในระบบการเรียนอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แชมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์นธ์ เตชะคุปต์. (2554). *สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้: ด้วยการใช้ปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2529). *การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2545). *ทฤษฎีการออกแบบการสอนในกระบวนทัศน์ใหม่*. ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2548). *การเรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก (Problem based Learning)*. ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมาลี ธนุวัฒน์วรกุล. (2541). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL-Plus ประกอบกับกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้กับการอ่านตามคู่มือครู*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Davis, Keith and John W. Newstrom. (1981). *Human Behavior at Work : Organizational Behavior*. (7th ed). New York: McGraw-Hill Book Company.
- _____. (1990). *Effective Business Psychology*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Hoffman, N. (2002). The Characteristics of effective and ineffective teachers. *Teacher Education Quarterly*, 29(1), 39-48.
- Joyce, B. M. Weil, & E. Calhoun. (2015). *Models of Teaching*. (9th ed). Boston: Pearson Education.
- Keeves, P.J. (1988). *Educational research. Methodology. and measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamon.
- Coleman, J. L. (1988). *The foundations of constitutional economics*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Carman, J. M. (2005). *Blended Learning Design: Five Key Ingredients*. Retrieved from <http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20Learning%20Design.PDF>. August 23th, 2022.
- Clark, D. R. (2003). *Blended learning*. Retrieved from <http://www.nwlink.com/~Donclark/elearning/blended.html>. August 23th, 2022.
- Greenberg, J. & Baron, R. A. (2000). *Behavior in Organizations*. Retrieved from <http://www.alibris.com/search/books/qwork/7684670/used/Behavior%20in%20Organizations>. October 10th, 2022.
- Sharp, Lauriston and Hanks, Lucien M. (1978). *Bang Chan Social History of a Rural Community in Thailand*. Ithaca and London: Cornell University Press.

**การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1**
**DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TEACHER INDICATORS IN SCHOOLS
UNDER THE OFFICE NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

ทรัพย์สุรีย์ วงษา* พรเทพ เสถียรนพเก้า และ วณิกา ฉลากบาง
Sapsuree Wongsā*, Pornthep Steannoppakao and Wannika Chalakbang
สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000
Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education,
Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand
*Corresponding Author: Email: Wongsā.sapsuree@hotmail.co.th

รับบทความ 5 กุมภาพันธ์ 2566 แก้ไขบทความ 22 มีนาคม 2566 ตอบรับบทความ 18 เมษายน 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 การวิจัยแบ่งออกเป็นสองระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ และระยะที่สอง การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สันและการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีโลกลิเคิลฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate)

ผลวิจัย พบว่า 1. ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 66 ตัวบ่งชี้จำแนกเป็น ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาตนเอง จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.95, 0.95 และ 0.66 ตามลำดับ 2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi – Square: χ^2) เท่ากับ 30.92 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value เท่ากับ 0.71) ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 36 ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ χ^2/df เท่ากับ 0.86 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.97 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ (CN) เท่ากับ 669.25 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้, ความเป็นครูมืออาชีพ, โรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop and examine the congruence of a structural model of professional teacher indicators in schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2022. The research procedure was divided into two phases: Phase 1 was related to the development of professional teacher indicators, and Phase 2 involved examining the congruence of a structural model of professional teacher indicators. The sample consisted of 350 participants, selected through multi-stage random sampling. The instrument for data collection was a set of questionnaires. The statistics for data collection were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and parameter maximum likelihood estimation.

The study results revealed that: 1) The professionalism of teachers in schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 consisted of three main components and 12 sub-components with 66

indicators. These components included teacher spirituality with 26 indicators, self-development with 17 indicators, and class management with 23 indicators, with factor loadings of 0.95, 0.95, and 0.69, respectively, and 2) The developed structural model of professional teacher indicators supported the specified hypotheses and fitted well with the empirical data, as evidenced by a Chi-Square value (χ^2) of 30.92, a P-value of 0.71, 36 degrees of freedom (df), χ^2/df ratio of 0.86, GFI of 0.99, AGFI of 0.97, RMSEA of 0.00, and CN (Critical N) of 669.25.

Keywords: Indicators, Professional Teachers, Primary Schools

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานของประชาชนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ พัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนโดยมีกรอบทิศทางและเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 141) กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทันเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557, หน้า 12) สภาวิชาการการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยาก ในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหา ทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 75)

ปัญหาการศึกษาเป็นอีกหนึ่งปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่เกิดขึ้นควบคู่สังคมไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันทั้งโครงสร้างและหน่วยงานที่จัดการศึกษา ระบบบริหารจัดการ สถานศึกษาหรือโรงเรียนครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อย ครูไม่อยู่ในห้องเรียน งานเอกสารเยอะเกินไป และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ จากสาเหตุดังกล่าว พบว่า ครูผู้สอนเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้น เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใดจะต้องมีเรื่องของครูผู้สอนเกี่ยวข้องทุกครั้งไป (เชษฐา ทองยิ่ง, 2559, หน้า 1–3) ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะว่าครูเป็นกลุ่มบุคคลด่านหน้าและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพให้มีสมรรถนะสูงเพราะครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นการศึกษาและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้ครูบังเกิดศักยภาพทางสมรรถนะที่สูงก้าวสู่ความเป็น “ครูมืออาชีพ (Professional Teacher)” (ณัฐภา นาเลื่อน, 2556, หน้า 349) ดังนั้น ความคาดหวังที่สังคมมีต่อ “ครู” ส่งผลให้ครูต้องพัฒนาตนเองไปสู่ “ครูมืออาชีพ” จึงต้องมีการพัฒนาตัวเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน โดยการจัดการองค์ความรู้ที่จะสอนอย่างมีคุณภาพ ทั้งในแง่การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้งและการสอนของครูมืออาชีพต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมคือเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ต้องส่งเสริมและสร้างแรงบันดาลใจใฝ่เรียนรู้ เพราะฉะนั้นครูมืออาชีพมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงและปรับเปลี่ยนความคิดของครูมืออาชีพ ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยต้องมุ่งพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน (พระมงคลธรรมาธิฐาน, 2561, หน้า 2493–2494)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับการผลิตและการตรวจสอบเพื่อเตรียมตัวครูให้มีความพร้อมทั้งความรู้และความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ความเป็นครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นผู้ที่สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และเป็นครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป มีความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้านมีการปฏิบัติหน้าที่ที่มีจรรยาบรรณแห่งความเป็นครู ซึ่งมี 3 องค์ประกอบหลัก

1.1 จิตวิญญาณความเป็นครู หมายถึง จิตสำนึกตามกรอบคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนอยู่บนวิถีแห่งความเป็นครู และพฤติกรรมแสดงออกที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งของศิษย์เพื่อนร่วมงานและคนในสังคม รวมไปถึงความศรัทธาและความรักในอาชีพ เป็นผู้เสียสละ มีความอดทนมุ่งมั่น เสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ประกอบด้วย

1.1.1 ความรักและศรัทธาวิชาชีพครู หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพครูมีการแสดงออกด้วยความเชื่อ ความเลื่อมใสในอาชีพด้วยความเชื่อมั่นในวิชาชีพนี้ว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคม อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ รวมไปถึงการแสดงออกถึงความรักศรัทธาซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

1.1.2 การเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติของครูในด้านบุคลิกภาพทั่วไปที่สามารถกระตุ้นเตือนใจให้เกิดจิตสำนึกในการตั้งตนอยู่ในความดีงามทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจจนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการรู้จักหน้าที่ของตนเองและเป็นการแสดงที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพฤติกรรมระดับสูงตามค่านิยม คุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

1.1.3 ความรักและเมตตาศิษย์ หมายถึง การที่ครูให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์ เป็นความปรารถนาดีเห็นอกเห็นใจศิษย์โดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทนเห็นคุณค่าในทุกสรรพสิ่ง การตอบสนองต่อความต้องการ ความถนัด ความสนใจของศิษย์อย่างจริงใจโดยเป็นผู้ให้ที่แท้จริงโดยมิได้หวังผลหรือครอบครอง กระทำด้วยดวงจิตที่ยินดี

1.1.4 ความเสียสละในงานครู หมายถึง การที่ครูเป็นผู้ให้และผู้ช่วยเหลืองานผู้อื่นและสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวมและผู้อื่น งานครูนอกเหนือไปจากการสอนครูต้องใช้เวลาทำงานด้านต่าง ๆ การใช้เวลาให้การอบรมแนะนำสั่งสอนศิษย์ เมื่อศิษย์ต้องการคำแนะนำ หรือต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าในเวลาทำงานหรือนอกเวลาทำงาน ครูควรมีเวลาให้ศิษย์

1.1.5 จิตวิทยาในการสอน หมายถึง การใช้จิตวิทยาประยุกต์ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในสภาพการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการของผู้เรียนในสภาพการเรียนการสอนหรือในชั้นเรียนเพื่อค้นคิดทฤษฎีและหลักการที่จะนำมาช่วยในการแก้ปัญหาทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง โดยผ่านกระบวนการที่สร้างเสริมเพิ่มพูนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในด้านความรู้ ความชำนาญเพื่อให้ได้ผลตามที่หน่วยงานต้องการหรือได้ผลงานที่ดี ยิ่งขึ้นกว่าเดิมบนพื้นฐานความเป็นไปได้ในสภาพจริง ตระหนักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองมีความมุ่งมั่น ในการพัฒนาตนเอง ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1.2.1 การพัฒนาหลักสูตรและการสอน หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน ประกอบด้วย ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการบริหารหลักสูตร และระบบการประเมินหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับการสอนที่มีจุดมุ่งหมายมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนรู้ที่พึงประสงค์โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาการสอน

1.2.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน มารวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ โดยเป็นการนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเคล็ดลัทธิ เทคนิคการทำงาน เทคนิคการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานจนเกิดความสัมพันธ์อันก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

1.2.3 การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ด้วยวิธีการที่เป็นระบบระเบียบและเชื่อถือได้ในการศึกษานำไปสู่การจัดการเรียนรู้ รูปแบบวิธีการ กระบวนการ เทคนิค สื่อและ แหล่งการเรียนรู้ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินการภายในห้องเรียนที่ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้โดยครูสร้างและคงสภาพเงื่อนไขของการเรียนรู้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1.3.1 การสร้างวินัยในชั้นเรียน คือ การปลูกฝังและสร้างระเบียบวินัยและเป็นวิถีจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนซึ่งเป็นการกำกับพฤติกรรมให้เป็นตามความตั้งใจและตามข้อกำหนด ระเบียบ กฎเกณฑ์ ส่งผลให้มีความสุข ประสบความสำเร็จมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อให้เกิดการปรับพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้น

1.3.2 การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ที่เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการวางแผนการสอนและมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา

1.3.3 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน คือ การจัดทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดให้กระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน และเป็นสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3.4 การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน คือ การมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ในการเรียนการสอนครูกับนักเรียนจะต้องมีพฤติกรรมโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับนักเรียนให้นักเรียนสนใจต่อการเรียน

2. ตัวบ่งชี้ หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ที่มีค่าแสดงถึงลักษณะการเปรียบเทียบปริมาณระหว่างเวลาหนึ่งกับอีกเวลาหนึ่ง และบ่งบอกหรือสะท้อนให้เห็นถึงวิธีหรือทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างจุดหรือช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้ หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการจัดทำตัวแปร เป็นองค์ประกอบหลักกับขั้นตอนในกระบวนการวัดตัวแปร แต่มีขั้นตอนองค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ และการตรวจสอบตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นโดยวิธีทางสถิติ

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา บริหารกิจการของสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาในการศึกษา 2564

5. ครู หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่หรือมีอาชีพในการสอนนักเรียน เกี่ยวกับวิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน โดยวิธีในการสอนจะแตกต่างกันออกไปโดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่ที่จัดแบ่งโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารจัดการภายในจังหวัดนครพนม เขต 1 ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอปลาปาก และอำเภอวังยาง

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มุ่งปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ให้มีองค์กรวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อรับรองการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้น ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นบุคคลที่จะจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนตามจุดมุ่งหมายจึงต้องมีกระบวนการพัฒนาด้านอย่างต่อเนื่อง ระบบการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพและระบบการยกย่องและผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพโดยมีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน เป็นกรอบในการพัฒนาได้แก่มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นยอมรับ ศรัทธาและเชื่อถือจากสังคมมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นที่ยอมรับจากผู้รับบริการและสังคม (รุจิรัตน์ นาคะรัมย์, 2554, หน้า 61)

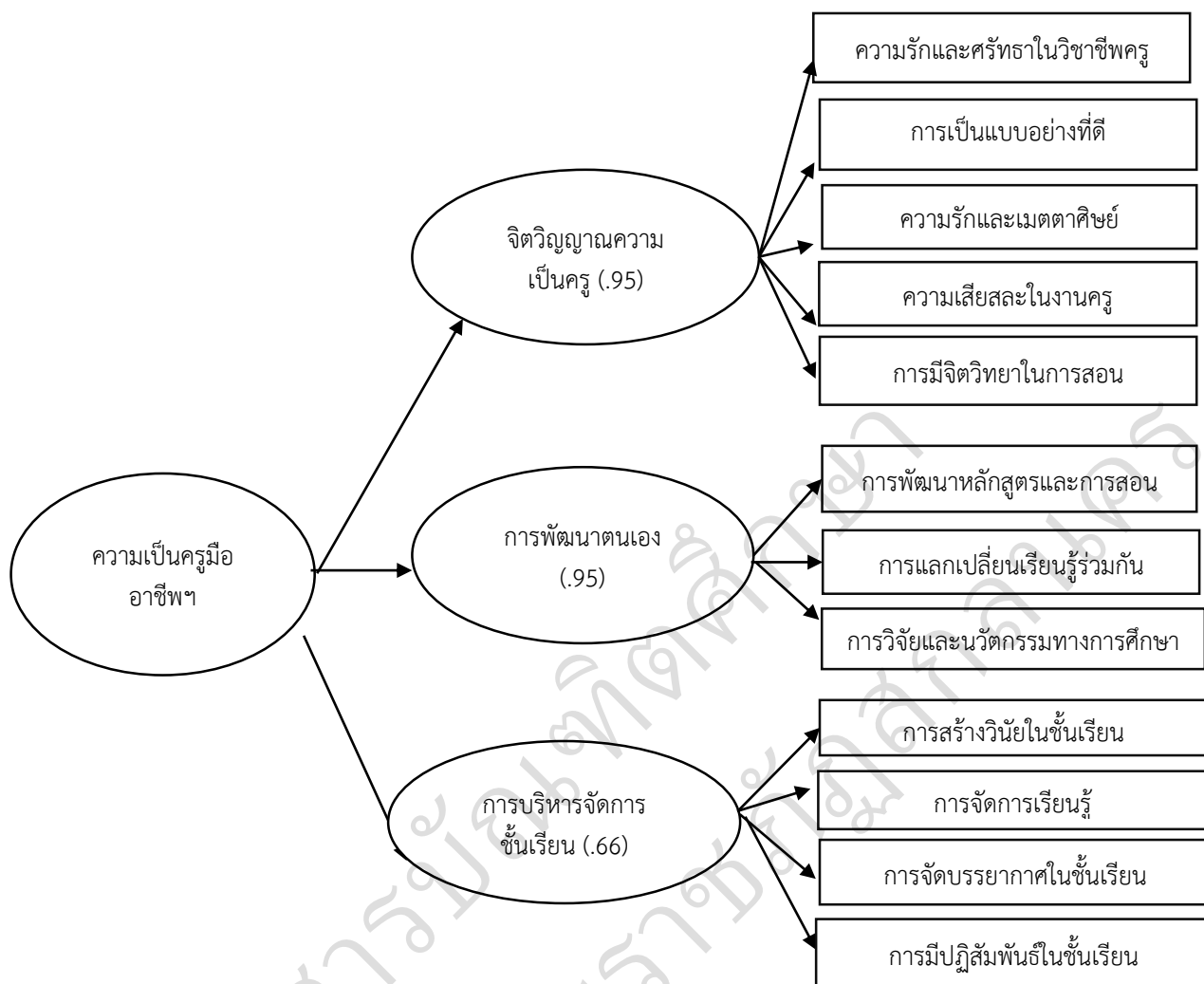
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มีเจตนาคือจะให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก เยาวชนและประชาชนโดยรวมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาที่ว่าด้วยว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 “วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน และการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษาให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ และ “จรรยาบรรณของวิชาชีพ” หมายความว่า มาตรฐานการปฏิบัติตนที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและสละสลวยแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556, หน้า 73)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับการผลิตและการตรวจสอบเพื่อเตรียมตัวครูให้มีความพร้อมทั้งความรู้และความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเป็นครูมืออาชีพ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยอาศัยกรอบความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นครูมืออาชีพ เช่น ขวัญตา นิลทะสร (2556) พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพวยาร์ ยินดีสุข (2558) มยุรี ตัวศร (2558) สิดารัตน์ สิงห์เดชาสิทธิ์ (2559) สัญญา สดประเสริฐ (2562) สุพจี สุภาพและคณะ (2562) Esther T. Canrinus and Other (2011) Orazbayeva (2016) Jelena and Tatiana (2017) และ Sumarto & Emmi Kholilah Harahap (2020)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเป็นครูมืออาชีพ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยอาศัยกรอบความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ โดยสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นครูมืออาชีพ ได้องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบและตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

1. ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู มี 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 2) การเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ความรักและเมตตาศิษย์ 4) ความเสียสละในงานครู 5) การมีจิตวิทยาในการสอน
2. ด้านการพัฒนาตนเอง มี 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา
3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มี 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) การสร้างวินัยในชั้นเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน 4) การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างของตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 252 คน และครูจำนวน 2,551 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 84 คน ครู จำนวน 266 คน รวมจำนวน 350 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คนต่อ 1 ตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มี 12 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่น้อยกว่า 240 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด จำนวน 350 คน เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านความเป็นครูมืออาชีพ ซึ่งมีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ความเป็นครูมืออาชีพประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านจิตวิญญาณความเป็นครู 2. องค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเอง และ 3. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

ระยะที่ 2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตราชการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนขอความอนุเคราะห์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงแนวทางขอความร่วมมือจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับฝ่ายวิชาการ เพื่อกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยจัดเตรียมเอกสารและแบบสอบถามให้พร้อม และเพียงพอต่อผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างเป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ ใช้สถิติพื้นฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ค่าการวัดความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์/ระหว่างตัวบ่งชี้ โดยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้โดยโปรแกรม LISREL

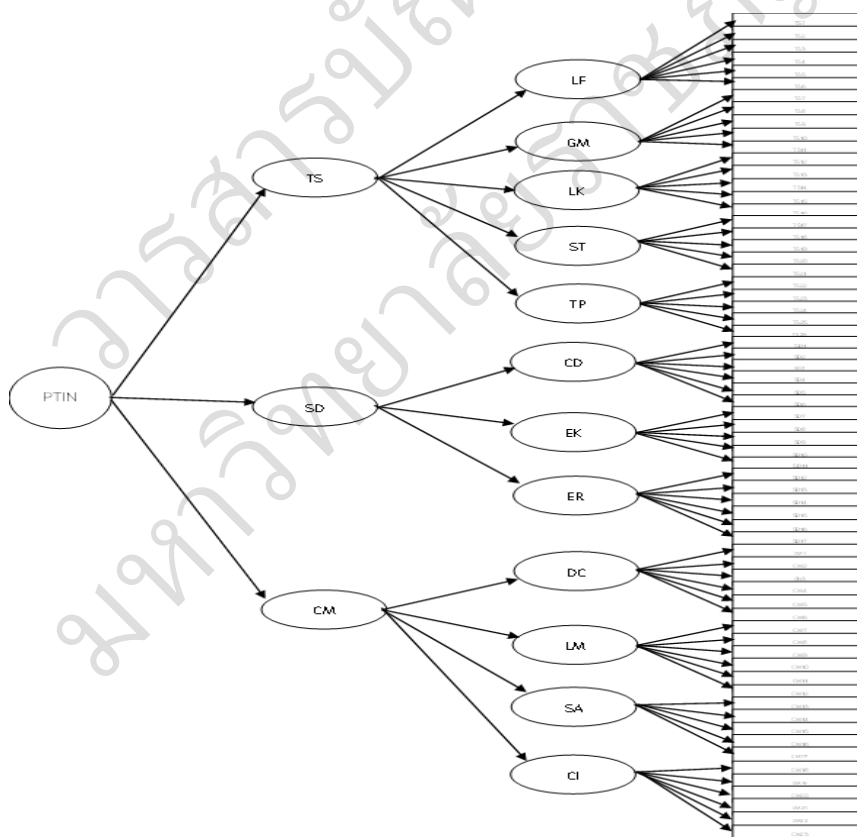
ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1. ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู การเป็นแบบอย่างที่ดี ความรักและเมตตาต่อศิษย์ ความเสียสละในงานครูและการมีจิตวิทยาในการสอน 2. ด้านการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา และ 3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นครูมืออาชีพ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียนนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ Blank et al. (2548 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2551) ซึ่งมี 6 ขั้นตอนคือขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงานสอดคล้องกับ จิรวดี ทวีโชติ (2561, หน้า 174) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า มีองค์ประกอบหลักด้านการวัดและประเมินผล และกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วลีนิภา ฉลากบาง (2559, หน้า 123) ได้ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ พบว่า วิชาชีพครูเป็นอาชีพที่สังคมคาดหวังให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ กล่าวคือ มีความรอบรู้ มีความสามารถและศักยภาพในด้านนวัตกรรมการสอน รักในอาชีพ และมีจิตวิญญาณความเป็นครูในบรรดาคุณลักษณะของครูมืออาชีพข้างต้น กับ สิดารัตน์ สิงห์เดชสิทธิ์ (2559, หน้า 695) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ เป็นครูต้องรู้คิด เป็นแบบอย่างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการสอน เป็นแบบอย่างครูดี เป็นผู้เรียนรู้ไม่หยุดเพื่อพัฒนาตนเอง

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครู ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้โมเดลเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 66 ตัวบ่งชี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับกัญญา เอี่ยมพญาและคณะ (2564, หน้า 398) กล่าวว่า ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดที่จะสร้างคุณภาพของผู้เรียน มีการศึกษาเพื่อค้นคว้าหาแนวทางที่จะพัฒนาให้ครูมีคุณภาพทางด้านวิชาการ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญคือเป็นผู้ที่มีความทุ่มเทเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ที่เรียกกันว่าจิตวิญญาณครูรวมไปถึงด้านการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ สจิวรรณ ทรพพสุ (2559) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านความรักศรัทธาในวิชาชีพ ประกอบด้วย มีความรักในวิชาชีพครูยิ่งกว่าวิชาชีพใด มีความศรัทธาในวิชาชีพครูมากกว่าวิชาอื่นและมีความมุ่งมั่นตั้งใจมาเป็นครูเป็นอันดับแรก รวมถึงแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูควรปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นครู พฤติกรรม สอดคล้องกับ John Dewey เป็นทั้ง นักปราชญ์และนักจิตวิทยา Shook (1998–2003, p. 2) ที่เชื่อว่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ และเชื่อว่าการศึกษาคือกระบวนการทางสังคมในอันที่จะเตรียมบุคคลเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตสร้างสรรค์คุณค่าและประโยชน์แก่สังคมต่อไป ความรู้ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ แก่นสาร (2560, หน้า 7) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก มีด้านการมีจิตวิทยาในการสอน จำนวน 24 ตัวบ่งชี้เช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

1. ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 66 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น คนด้านจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 26 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาตนเอง จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ โดยโมเดลนี้มีลักษณะเป็นโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สาม (Third Order Confirmatory Factor Analysis) ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สามของตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

2. โมเดลโครงสร้างความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 30.92

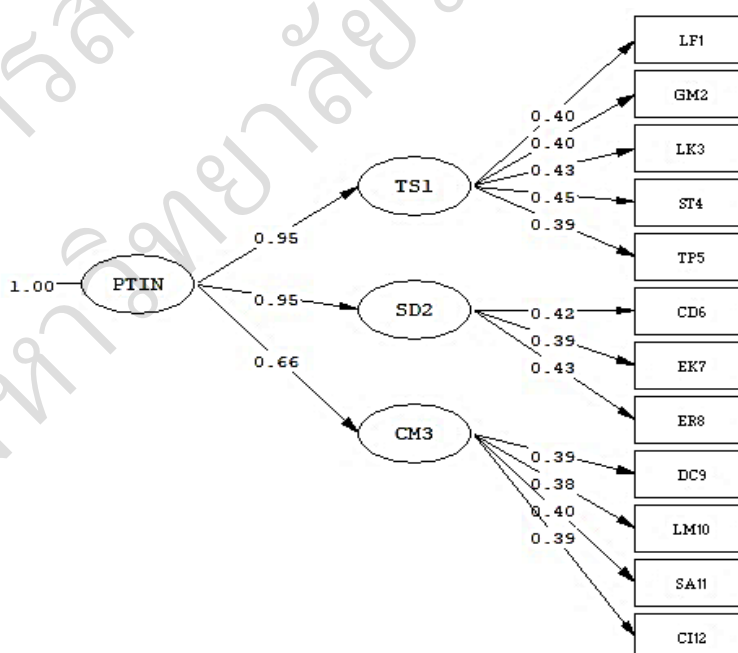
ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
LF	0.40**(0.01)	0.83	0.42	0.03
GM	0.40**(0.01)	0.87	0.33	0.02
RM	0.43**(0.01)	0.90	0.44	0.02
ST	0.45**(0.02)	0.88	0.58	0.03
TP	0.39**(0.02)	0.76	0.43	0.05
CD	0.42**(0.01)	0.88	0.65	0.03
EK	0.39**(0.01)	0.78	0.25	0.04
ER	0.43**(0.01)	0.94	1.08	0.01
DC	0.39**(0.01)	0.85	0.52	0.03
LM	0.38**(0.01)	0.83	0.15	0.03
SA	0.40**(0.01)	0.85	0.55	0.03
CI	0.39**(0.02)	0.88	1.08	0.02
อันดับที่ 2				
TS	0.95**(0.05)	0.91	–	–
SD	0.95**(0.05)	0.90	–	–
CM	0.66**(0.05)	.44	–	–

Chi – Square = 30.92 df = 36 P – value = 0.71 GFI = 0.99 AGFI = 0.97

RMSEA = 0.00 ** (p < .01)

จากตาราง 1 สามารถสร้างโมเดลโครงสร้างความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โมเดลความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ผลการวิจัยน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักทั้ง 3 องค์ประกอบหลักมีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.66–0.95 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู (TS) มีน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.95 2) ด้านการพัฒนาตนเอง (SD) เท่ากับ 0.95 และ 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (CM) เท่ากับ 0.66 ตามลำดับ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยทั้ง 12 องค์ประกอบย่อยมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 66 ตัวบ่งชี้มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.30–0.47 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า จะได้สมการ (Professional Teacher Indicators Nakhonphanom :PTIN แทน ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน)

$$PTIN = 0.95(TS) + 0.95(SD) + 0.66(CM)$$

สรุป

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน
2. ผลการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักของความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู 2) ด้านการพัฒนาตนเอง และ 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 66 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตลอดจนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้นี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างเป็นผลดี และผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับครูให้มีความเป็นมืออาชีพ หรือเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้แบบร่วมมือกันของครูนี้จะช่วยให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจในการสอนมากขึ้น มีความเข้าใจในการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ วิธีการนี้จะช่วยสนับสนุนให้ครูมีความเป็นครูมืออาชีพ โดยการจัดอบรมพัฒนาเพิ่มทักษะครูมืออาชีพ หรือจัดทำเอกสารให้ความรู้เทคนิคใหม่กับครูเป็นต้น

1.2 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ ด้านจิตวิญญาณความเป็นครูและด้านการพัฒนาตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .95 ดังนั้น ครูควรให้ความสำคัญกับทั้ง 2 ด้านนี้ให้มากที่สุด และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.66 นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ทั้ง 66 ตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงความเป็นครูมืออาชีพในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ ดังนี้

1.2.1 ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู 2) การเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ความรักและเมตตาศิษย์ 4) ความเสียสละในงานครู และ 5) การมีจิตวิทยาในการสอน โดยกระบวนการปลูกฝังจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูเป็นต้น

1.2.2 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการสอน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ 3) การวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

1.2.3 ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การสร้างวินัยในชั้นเรียน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และ 4) การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน โดยการให้ศึกษานิเทศก์ออกมาแนะนำให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครูเป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดหรือแบบประเมินโดยยึดตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพของครูในสังกัดต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพ เช่น ค่านิยมสังคมที่มีต่ออาชีพครูในปัจจุบัน กระบวนการพัฒนาตนเองในวิชาชีพครู เป็นต้น

2.3 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ เช่น การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการสัมภาษณ์ครูดีเด่น การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนหรือการกำหนดนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพของครูให้เป็นครูมืออาชีพ

2.4 ทำ R&D เพื่อต่อยอดงานวิจัยได้

2.5 วิจัยในรูปแบบ PAR

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เอี่ยมพญา. (2564). จิตวิญญาณครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 398.
- ขวัญดา นิลทะสร. (2556). *คุณลักษณะของครูมืออาชีพในยุคการปฏิรูปการศึกษาของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา* บึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2559). *ปัญหาครู: ปัญหาที่รอการปฏิรูป*. เข้าถึงได้จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-091.pdf>. 20 เมษายน 2564.
- “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 4 ตุลาคม 2556,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 71.
- จิรวดี ทวีโชติ. (2561). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา* มัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐภา นาเลื่อน. (2556). *ผลการสอนโดยใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ 7E ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลสรีลเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน. การประชุมวิชาการเปิดขอบฟ้า คุณธรรม จริยธรรม. วันที่ 29 สิงหาคม 2551. โรงแรมแอมบาสเตอร์.*
- พระมงคลธรรมวิธาน. (2561). ครูมืออาชีพสู่การเรียนรู้แบบมืออาชีพ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 2486-2499.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2558). *รู้เนื้อหา ก่อน สอนเก่ง การเปลี่ยนวัฒนธรรมคุณภาพในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี ดำรงศรี. (2558). ครูมืออาชีพยุคอาเซียน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 2(1), 34.
- รุจิรัตน์ นาคะรัมย์. (2554). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วลินกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 124.
- สจิวรรณ ทรรพสุ. (2559). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สัญญา สดประเสริฐ. (2562). ศตวรรษที่ 21 : ทักษะการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 2(1), 1-12.
- สิตารัตน์ สิงห์เดชาสิทธิ์. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ครูมืออาชีพ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุทัศน์ สักกะพันธ์. (2557). *ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพจี สุภาพ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพในสังคมไทยปัจจุบัน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(1), 216-231.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/>. 1 สิงหาคม 2563.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560– 2579(1)*. กรุงเทพฯ: פרקחאנאกราฟిక.
- อมรรัตน์ แก่นสาร. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(1), 7-15.
- Esther T. C and Other. (2011). Profiling teachers' sense of professional identity. *Educational Studies*, 37(5), 593-608.
- Jelena, J. & Tatiana, B. (2017). Professional Identity of Higher Education Teachers in Samples of riga and Smolensk. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 26th-27th, 2017. 197-207.
- Orazbayeva, K. O. (2016). Professional Competence of Teachers in the Age of Globalization. *International Journal of Environmental & Science Education*, 11(9), 2659-2672.
- Shook, J. (1998-2003). *John Dewey*. Retrieved from <http://www.pragmatism.org/genealogy/dewey/dewey.htm> accessed 4th ed February. www.pragmatism. April 20th, 2021.
- Sumarto & Emmi Kholilah Harahap. (2020). Professional Teacher Management In Effective Schools. *International Journal of Research-GRANTHAALAYAH*, 8(3), 57-64.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION IN PRIVATE SCHOOLS UNDER SAKON NAKHON PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

นิตยา ไชยสุระ* เอกลักษณ์ เพียสา และ วณิกา ฉลากบาง

Nittaya Chaisura* Akkaluck Pheasa and Wannika Chalabang

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education,

Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding Author: Email: nittaya142531@gmail.com

รับบทความ 26 มกราคม 2566 แก้ไขบทความ 29 มีนาคม 2566 ตอบรับบทความ 18 เมษายน 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร และ 5) หาแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 283 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน มีค่าความสอดคล้องระหว่าง .80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .34–.68 และค่าความเชื่อมั่น .97 ด้านที่ 2 ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน มีค่าความสอดคล้องระหว่าง .80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .31–.65 และค่าความเชื่อมั่น .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร จำนวน 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านงบประมาณ (X_3) ด้านอาคารสถานที่ (X_5) ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X_1) และด้านครูผู้สอน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .741 และมีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 57 โดยสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $Y' = 1.372 + .168(X_3) + .208(X_5) + .169(X_1) + .147(X_2)$ และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' = .249(Z_3) + .336(Z_5) + .167(Z_1) + .158(Z_2)$ และ 5) แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่ควรได้รับการพัฒนา มี 4 ด้าน คือ ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, ประสิทธิภาพ, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the level of administrative factors in private schools under the Sakon Nakhon Provincial Education Office (SNK-PEO), 2) examine the level of effectiveness of academic affairs administration in private schools, 3) explore the relationship between administrative factors and the effectiveness of academic affairs administration in private schools, 4) determine predictive power of administrative factors affecting the effectiveness of academic affairs administration in private schools, and 5) establish guidelines for developing administrative factors affecting the effectiveness of academic affairs administration in private schools. The sample, obtained through stratified random sampling, consisted of school administrators, teachers in charge of academic affairs, and teachers in private schools under the SNK-PEO in the academic year 2020, yielding a total of 283 participants. The research instrument for data collection was a set of 5-level rating scale questionnaires with two aspects: Aspect 1- Administrative Factors in Private Schools, with IOC values ranging between .80 and 1.00, the discriminative power value ranging from .34 to .68 and the reliability value of .97, and Aspect 2: Effectiveness of Academic Affairs Administration in Private Schools with IOC values ranging from .80 to 1.00, the discriminative power value between .31 and .65 and the reliability value of .94. The statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows: 1) The administrative factors in private schools under the SNK-PEO as a whole were at a high level, 2) The effectiveness of academic affairs administration in private schools under the SNK-PEO as a whole was at a high level, 3) The administrative factors and the effectiveness of academic affairs administration in private schools under the SNK-PEO had a positive relationship at the .01 level of significance, 4) The four aspects of administrative factors affecting the effectiveness of academic affairs administration in private schools under the SNK-PEO were able to predict private schools' effectiveness at the .01 level of significance. The said factors, including budget (X_3), building (X_5), heads of academic affairs department (X_1), and teachers (X_2), achieved a correlation coefficient of .741 and a predictive power of 57 percent. The regression equation of raw scores and standardized scores could be written as follows: $Y' = 1.372 + .168(X_3) + .208(X_5) + .169(X_1) + .147(X_2)$, $Z' = .249(Z_3) + .336(Z_5) + .167(Z_1) + .158(Z_2)$, and 5) The guidelines for developing administrative factors in private schools under the SNK-PEO involved four aspects needing improvement: School administrators, teachers, budget, and building.

Keywords: Administrative Factors, Effectiveness, Academic Affairs Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีความสามารถที่จะปรับตัวให้รู้และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมไปถึงการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สังคมยุคปัจจุบันต้องการให้เกิดเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ 8 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาตามมาตราที่ 49 วรรคแรก ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และกำหนดนโยบายแห่งรัฐในมาตรา 80(3) ว่า รัฐต้อง “พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งในระบบและการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

การศึกษาเอกชนจึงถือเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของประเทศ สามารถแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษาของรัฐบาลได้เป็นจำนวนมาก ทั้งในด้านจำนวนนักเรียนและงบประมาณ ในหลักการข้อที่ 3 กล่าวว่าให้สถานศึกษาเอกชนเปิดทำการสอนได้ทุกระดับเพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการลงทุนในด้านการจัดการศึกษาของรัฐบาล และต่อเนื่องมาตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ นอกจากนี้เพื่อให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรัฐพร้อมให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและสิทธิประโยชน์อื่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้แก่สถานศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2551, หน้า 79) สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักของโรงเรียนและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1) การจะบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสัมฤทธิ์ต้องตระหนักว่าหัวใจของการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียน (มูนา จารง, 2560, หน้า 2) โดยเฉพาะงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ นักวิจัยหลายท่านได้นำปัญหาการบริหารงานวิชาการมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างคุณภาพขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ เช่น หนึ่งฤทัย หาธรรม (2553, หน้า 91) กล่าวว่าปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูวิชาการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในทางบวก สอดคล้องกับนิดยา แสนสุข (2556, หน้า 5) กล่าวว่าปัจจัยในการบริหารงานวิชาการ มี 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ด้านอาคารสถานที่ 5) ด้านงบประมาณ และ 6) ด้านเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลให้การบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้เช่นกัน เห็นได้ว่างานวิชาการมีผลทำให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเป็นสถานศึกษาที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการโดยนำปัจจัยข้างต้นมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย โรงเรียน จำนวน 41 โรงเรียน ซึ่งบริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบริหารงานวิชาการ 2) ด้านบริหารงานบุคคล 3) ด้านบริหารทั่วไป และ 4) ด้านบริหารงบประมาณ จากการศึกษาข้อมูล พบว่า งานวิชาการเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จ เรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร กำลังประสบกับปัญหาหรือจุดอ่อนหลายประการเกี่ยวกับงานวิชาการ เช่น ปัญหาการขาดแคลนครู ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอกและไม่ตรงความถนัด การเปลี่ยนครูบ่อย ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่ำ จะเห็นได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 พบว่า นักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาหลัก 4 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย เท่ากับ 47.50 (คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 49.07) วิชาคณิตศาสตร์ เท่ากับ 30.54 (คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 32.92) วิชาวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 33.94 (คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 35.55) และวิชาภาษาต่างประเทศ เท่ากับ 30.24 (คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 32.24) พบว่า ไม่มีวิชาใดที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 50 และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร, 2563, หน้า 43) ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์คะแนนที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังนั้นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครต้องเร่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยได้มีโครงการหลายโครงการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งความสำเร็จของโครงการที่ได้วางแผนไว้นั้น ย่อมเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยเฉพาะทางด้านงานวิชาการ จึงมีความจำเป็น

อย่างยิ่งที่ต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร เพราะจะทำให้ทราบถึงระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทราบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร หรือเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร
5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา และสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนมีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน การแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และความสามารถในการปรับตัว โดยมีรายละเอียดความสามารถแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในการผลิตนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงรวมถึงความสามารถในการศึกษาต่อในสถาบันชั้นสูงจำนวนมาก โรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายตรงตามความสนใจ และความถนัดของนักเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถทันต่อเหตุการณ์ มีการประเมินความพร้อมของผู้เรียน มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

1.2 ความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก หมายถึง การดำเนินงานบริหารและอบรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนอกจากการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยที่ดี และทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียนเป็นที่พอใจของผู้ปกครอง

1.3 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ร่วมกันพัฒนาปรับเปลี่ยนการดำเนินงานด้านการบริหาร ด้านการสอน การปรับหลักสูตรเพื่อให้สถานศึกษาก้าวหน้า ทันกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไป

1.4 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียนการสอน การปกครองนักเรียน และงานรับผิดชอบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

2. ปัจจัยการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อความสำเร็จของโรงเรียน เช่น เป็นผู้ที่มีความวิสัยทัศน์กว้างไกล มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยใช้หลักเหตุผลในการบริหาร มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีศักยภาพในการจัดการระบบบริหารของโรงเรียนโดยนำระบบคุณธรรมมาใช้มุ่งพัฒนาโดยองค์รวม สร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีกำลังใจที่จะเป็นครูดี ครูเก่ง เป็นที่ปรึกษาให้ครูตระหนักในการพัฒนาโรงเรียนสู่ระบบคุณภาพ มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเข้าใจหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดจนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2.2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน หมายถึง การที่ครูผู้สอนแสดงออกถึงการเป็นผู้มีอุดมการณ์ของความเป็นครู มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดถือในจิตใจ และการปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่สามารถครองตน ครองคน และครองงาน มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบอย่างให้นักเรียนและสังคม และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง

2.3 ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง การจัดทำแผนงาน/โครงการใช้เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ มีวิธีการจัดสรรและใช้จ่ายเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสม มีการติดตาม ประเมินผลการใช้เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับแผนการเรียนการสอนและกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.4 ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง หมายถึง การชี้แจงให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียน ให้บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

2.5 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การวางแผนการใช้อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีระบบการลงทะเบียนและระเบียบการใช้อาคาร มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม แหล่งการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศร่มรื่นสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีเจ้าหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก พัสตูลักษณะ และความปลอดภัย

3. แนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร หมายถึง การนำผลการศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มาวางแผนการพัฒนา แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วสรุปเป็นแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม

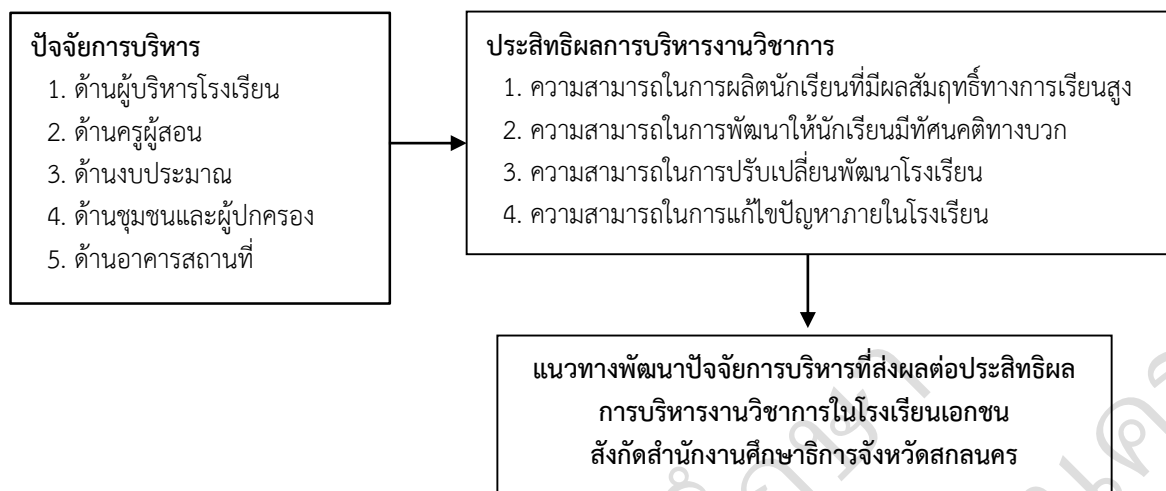
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ ได้ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26), วิโรจน์ บุญเรือง (2553; อ้างถึงใน มนุ จารง, 2560, หน้า 41), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 6) และ จริญญา แก้วเอี่ยม (2556, หน้า 6) โดยสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ เป็นแนวคิดเพื่อให้การปฏิบัติบรรลุสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องใช้ทั้งหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงคุณภาพของเป้าหมายหลัก คือ ผู้เรียน นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงบุคลากร ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร ให้การส่งเสริมสนับสนุน และดูแลเอาใจใส่ด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ได้ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎีของวิภาวดี ชีวะผลาบูรณ์ (2553, หน้า 11), ปริญญา จันทะพันธ์ (2556, หน้า 63), อิลฮาม อาเก็ม (2557, หน้า 7), ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, หน้า 42), อรัญ มุลบุญ (2558, หน้า 48) และ วศิวพร ละหารเพชร (2562, หน้า 7) โดยสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา และสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นักเรียนมีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน การแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และความสามารถในการปรับตัว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) ที่มุ่งศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยไว้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร และ ขั้นตอนที่ 2 การเสนอแนวทางพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยผู้วิจัยนำผลการวิจัยปัจจัยการบริหารที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ได้มาวางแผนทางการพัฒนาปัจจัยการบริหาร แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วสรุปเป็นรายชื่อเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอนจาก 41 โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 41 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 41 คน และครูผู้สอน จำนวน 666 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 748 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 283 คน ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 41 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 41 คน และครูผู้สอน จำนวน 201 คน ใช้วิธีการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน มีความสอดคล้องระหว่าง .80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34–0.68 และค่าความเชื่อมั่น 0.97 ด้านที่ 2 ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน มีความสอดคล้องระหว่าง .80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.31–0.65 และค่าความเชื่อมั่น 0.94

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีหนังสือราชการขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์จากศึกษาธิการจังหวัดสกลนครในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

2. ขอความอนุเคราะห์จากศึกษาธิการจังหวัดสกลนครเพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือราชการขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งระบุเวลาให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์ หรือเร็วที่สุดเท่าที่ผู้ตอบจะกรุณาได้ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัยตามที่อยู่ซึ่งได้พิมพ์ติดไว้ที่แบบสอบถาม

4. ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป และหากพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) จนได้รับจำนวนแบบสอบถามตามจำนวนที่ต้องการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน และมีแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 283 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามจำนวนทั้งหมดที่ส่งไป

5. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาอำนาจจำแนกค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) การค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach และการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานมี ดังนี้
 - 3.1 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 “ปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมาก” ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 3.2 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมาก” ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 3.3 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 “ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มีความสัมพันธ์กัน” ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)
 - 3.4 ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 “ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร” ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความมุ่งหมายการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านครูผู้สอน ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวม

ด้าน	ปัจจัยการบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1	ด้านผู้บริหารโรงเรียน	4.37	0.38	มาก
2	ด้านครูผู้สอน	4.20	0.41	มาก
3	ด้านงบประมาณ	4.30	0.57	มาก
4	ด้านชุมชนและผู้ปกครอง	4.43	0.58	มาก
5	ด้านอาคารสถานที่	4.24	0.62	มาก
รวม		4.30	0.41	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.43$) ด้านผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 4.37$) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ในทุกด้าน ปัจจัยการบริหารจึงมีความจำเป็นต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครองเพราะโรงเรียนต้องอาศัยชุมชนและผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามาบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา การให้คำปรึกษาชี้แนะและการบริจาคทุนทรัพย์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงชุมชนมีความเข้มแข็งที่จะมาสนับสนุน ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา เหล่าลาด (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขมสร ช่างศรี (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาดา ถาวรชาติ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนนารินทร์ ปัทม (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านงบประมาณ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตยา โชคดีวัฒนา และคณะ (2561, หน้า 255–262) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษา พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตราด ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวม

ด้าน	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1	ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.44	0.47	มาก
2	ความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก	4.46	0.54	มาก
3	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน	4.31	0.43	มาก
4	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน	4.15	0.48	มาก
รวม		4.33	0.39	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ($\bar{X} = 4.46$) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 4.44$) และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.31$) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการแก้ปัญห การพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกโดยใช้การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มีความสะอาด เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ และเป็นองค์กรที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขมสร ไข่งศรี (2557, หน้า 138–139) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านครูผู้สอน รองลงมา คือ ด้านผู้บริหารและด้านความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการงบประมาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ โคภิตา คล้ายหนองสรวง (2558, หน้า 81–91) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับคะแนน เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน 2) ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อม 3) ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และ 4) ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มี ทัศนคติทางบวก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนพร รัตนประสบ และคณะ (2561, หน้า 141) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลของ สถานศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการ ปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ครูมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม และ ความสามารถในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาราพร เขยเถื่อน และคณะ (2561, หน้า 25–45) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู และความสามารถในการปรับตัวต่อ สภาพแวดล้อม

3. ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .396$) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄
X	1										
X ₁	.510**	1									
X ₂	.518**	.746**	1								
X ₃	.385**	.674**	.816**	1							
X ₄	.260**	.589**	.732**	.777**	1						
X ₅	.628**	.850**	.927**	.887**	.831**	1					
Y	.396**	.554**	.646**	.614**	.634**	.693**	1				
Y ₁	.380**	.383**	.480**	.479**	.425**	.519**	.740**	1			
Y ₂	.450**	.519**	.542**	.499**	.463**	.597**	.586**	.570**	1		
Y ₃	.294**	.551**	.569**	.500**	.555**	.603**	.483**	.352**	.515**	1	
Y ₄	.463**	.626**	.699**	.653**	.654**	.753**	.884**	.810**	.801**	.740**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .396$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร (X) ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน (Y) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ (X₅) กับด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน (Y₄) มีความสัมพันธ์เท่ากับ .753 ด้านครูผู้สอน (X₂) กับด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน (Y₄) มีความสัมพันธ์เท่ากับ .699 และด้านชุมชนและผู้ปกครอง (X₄) กับด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน (Y₄) มีความสัมพันธ์เท่ากับ .654 ซึ่งด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X₁) กับด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y₁) มีความสัมพันธ์เท่ากับ .383 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน มีความเข้าใจและมีความคิดเห็นว่าปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนั้นมีความสัมพันธ์กันทางบวก เพราะปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิรัตน์ พลบุรี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของ ศิราณี มะแอ (2554, หน้า 30) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิตยา แสนสุข (2556, หน้า 5) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 นั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาดา ถาวรชาติ (2559, หน้า 143) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปภาณีย์ ดอกดวง (2559, หน้า 705–717) ได้ศึกษาปัจจัยที่

ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแก่งโนนกาวเร็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่นำมาวิเคราะห์ 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านงบประมาณ (X_3) ด้านอาคารสถานที่ (X_5) ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X_1) และด้านครูผู้สอน (X_2) ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .336 รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .249 ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .167 และด้านครูผู้สอน (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .158 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครโดยรวมได้ร้อยละ 57.00 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 25499 ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครโดยรวม

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	B	S.E.b.	β	t	Sig.
ด้านงบประมาณ (X_3)	.699	.488	.487	.168	.050	.249	3.351**	.000
ด้านอาคารสถานที่ (X_5)	.730	.532	.529	.208	.037	.336	5.630**	.001
ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X_1)	.748	.560	.555	.169	.049	.167	3.439**	.000
ด้านครูผู้สอน (X_2)	.755	.570	.564	.147	.057	.158	2.584**	.001

a = 1.372 S.E.est = .199

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 5 ด้าน พบว่า 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านงบประมาณ (X_3) ด้านอาคารสถานที่ (X_5) ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X_1) และด้านครูผู้สอน (X_2)

ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .336 รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .249 ด้านผู้บริหารโรงเรียน (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .167 และด้านครูผู้สอน (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ .158 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมได้ร้อยละ 57.00 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 25499

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$Y' = 1.372 + .168(X_3) + .208(X_5) + .169(X_1) + .147(X_2)$$

$$Z' = .249(Z_3) + .336(Z_5) + .167(Z_1) + .158(Z_2)$$

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ เป็นปัจจัยการบริหารที่ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารวิชาการในโรงเรียนจึงมีอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนนารินทร์ ปัทม (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัย พบว่า อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารในโรงเรียน โดยรวมมีจำนวน 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และปัจจัยด้านงบประมาณ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 74.40 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 280 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา เหล่าลาด (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_5) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (X_6) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) และปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .741 หรือปัจจัยดังกล่าวมีความสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้ร้อยละ 73.70

5. แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่ควรได้รับการพัฒนามี 4 ด้าน คือ

5.1 ด้านผู้บริหารโรงเรียน สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านผู้บริหารโรงเรียนได้ ดังนี้

5.1.1 พัฒนาส่งเสริมให้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีและสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ

5.1.2 พัฒนาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

5.1.3 รับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา

5.2 ด้านครูผู้สอน สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านครูผู้สอนได้ ดังนี้

5.2.1 พัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถมาพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอน

5.2.2 พัฒนาส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ

5.3 ด้านงบประมาณ สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านงบประมาณได้ ดังนี้

5.3.1 มีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยการจัดทำแผนการใช้งบประมาณในโครงการต่าง ๆ

5.3.2 มีการใช้งบประมาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

5.4 ด้านอาคารสถานที่ สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านอาคารสถานที่ได้ดังนี้

5.4.1 พัฒนาสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามร่มรื่นเหมาะสม

5.4.2 จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ

5.4.3 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านผู้บริหารโรงเรียน และด้านงบประมาณ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้ดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน

3. ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .396$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่กับด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ด้านครูผู้สอนกับด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน และด้านชุมชนและผู้ปกครองกับด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน

4. แนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ พัฒนาส่งเสริมให้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีและสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ พัฒนาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชา แนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านครูผู้สอนได้แก่ พัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถมาพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาส่งเสริมให้เกิดความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ แนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านงบประมาณ ได้แก่ มีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยการจัดทำแผนการใช้งบประมาณในโครงการต่าง ๆ และมีการใช้งบประมาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ พัฒนาสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามร่มรื่นเหมาะสม จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

สรุป

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนครสรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน เอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ได้แก่ 1) ด้านชุมชนและผู้ปกครอง 2) ด้านผู้บริหารโรงเรียน 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านอาคารสถานที่ และ 5) ด้านครูผู้สอน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก 2) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน และ 4) ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวม สัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่นำมาวิเคราะห์ 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านผู้บริหารโรงเรียน และด้านครูผู้สอน โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ ทั้งนี้ยังได้มีแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ที่ควรได้รับการพัฒนา มี 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านผู้บริหารโรงเรียน สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้ พัฒนาส่งเสริมให้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีและสถานการณ์ ปัจจุบันอยู่เสมอ พัฒนาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านที่ 2 ด้านครูผู้สอน สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้ พัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์สำเร็จการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถมาพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านที่ 3 ด้านงบประมาณ สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้ มีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยการจัดทำแผนการใช้งบประมาณในโครงการต่าง ๆ และมีการใช้งบประมาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านที่ 4 ด้านอาคารสถานที่ มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 57 สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้ พัฒนาสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สวยงามร่มรื่นเหมาะสม จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านชุมชนและผู้ปกครอง ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ และด้านครูผู้สอน จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการบริหารที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ มี 2 ด้าน คือ ด้านครูผู้สอนและด้านอาคารสถานที่ ดังนั้นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร จึงควรดำเนินการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมปัจจัยด้านครูผู้สอนให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อให้ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร จึงควรดำเนินการกำหนดแนวนโยบายและแผนงานในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการด้านนี้ให้มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร มี 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหารโรงเรียน โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมด้านอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร

2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เชชมสร โข่งศรี. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จตุณี แก้วเย็น. (2556). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ดาราพร เขยเถื่อน นภาเดช บุญเชิดชู และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 9(2), 25–45.
- ธัญญลักษณ์ ฦาภูมิ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรธัม พลบุรี. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- นิตยา แสนสุข. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปภาณีย์ ดอกดวง. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแก่งโนนกาวเร็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ปริญญ์ จันทะพันธ์. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปวีณา เหล่าลาด. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พลพร รัตนประสบ ภารดี อนันต์นาวี และเจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 141–151.
- มูนา จารง. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วศิวพร ละหารเพชร. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- วิภาวดี ชีวะผลาบูรณ์. (2553). รูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริณี มะแอ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สอนนารินทร์ ปัทม. (2559). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2550). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2551). พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สกสค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร. (2563). ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2563. สกลนคร: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร.
- สุชาติ ถาวรชาติ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- หนึ่งฤทัย หาดธรรม. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อรัญ มูลบุญ. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาทิตยา โชคดีวัฒนา, ประยูร อิมสวัสดิ์ และชัยพนธ์ รักงาม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์, 13(2), 225–262.
- อิสลาม อาเก็ม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

**การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**
DEVELOPMENT OF MATHEMATICS SKILL EXERCISES ON PYRAMID, CONE, AND SPHERE USING TAI
COOPERATIVE LEARNING AND KWDL TECHNIQUE FOR MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS

นันทนา ศรีจำพรั่ง

Nantana Srijumplang

โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ กาฬสินธุ์ 46110

Buakhao school, Kuchinarai District, Kalasin 46110, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: nanpoompee@gmail.com

รับบทความ 25 มกราคม 2566 แก้ไขบทความ 13 เมษายน 2566 ตอบรับบทความ 23 เมษายน 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนนักเรียน 44 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 4 ชนิด ประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม จำนวน 7 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม จำนวน 16 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.72 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{cc}) เท่ากับ 0.92 และ 4) แบบวัดความพึงพอใจ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.76 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.39/84.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7503 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.03 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์, การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI, เทคนิค KWDL

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) develop mathematics skill exercises on Pyramid, Cone and Sphere based on TAI cooperative learning and KWDL technique for Mathayomsuksa 3 students to meet the established efficiency criteria at 75/75, 2) investigate the effectiveness index of the developed mathematics

skill exercises, 3) compare the students' learning achievement before and after the intervention, and 4) explore the students' satisfaction toward learning through the developed mathematics skill exercises. The sample, obtained through cluster random sampling, consisted of 44 Mathayomsuksa 3 students in the second semester of the academic year 2021 at Buakhao School, Kuchinarai District, Kalasin Province. The four research instruments comprised 1) seven sets of mathematics skill exercises, 2) 16 lesson plans on Pyramid, Cone, and Sphere based on TAI cooperative learning and KWDL technique, 3) a 30-item, 4-option multiple-choice achievement test with the discriminative power (B) ranging from 0.25 to 0.72, and reliability (r_{cc}) of 0.92, and 4) a 20-item satisfaction test with a 5-level rating scale, with the discriminative power (r_{xy}) ranging from 0.42 to 0.76 and reliability (α) of 0.87. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

The findings were as follows: 1) The mathematics skill exercises on Pyramid, Cone, and Sphere based on TAI cooperative learning and KWDL technique of Mathayomsuksa 3 students achieved an efficiency of 85.39/84.40, which was higher than the set criteria of 75/75; 2) The effectiveness index of the developed mathematics skill exercises was 0.7503, with 75.03 percent; 3) The students' learning achievement after the intervention was higher than that before the intervention at the .01 level of significance; and 4) The students' satisfaction toward the developed mathematics skill exercises as a whole was at the highest level.

Keywords: Mathematics Skill Exercises, TAI Cooperative Learning, KWDL Technique

บทนำ

ในปัจจุบันเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในชาติ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4) ในส่วนของคณิตศาสตร์นั้น เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ นั่นคือการเตรียมนักเรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้กำหนดสาระหลักที่จำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคนไว้ 3 สาระดังนี้ จำนวนและพีชคณิต การวัดและเรขาคณิต และสถิติและความน่าจะเป็น ซึ่งเมื่อนักเรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว นักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ แต่จากสภาพการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ระดับต่ำ ซึ่งจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบัวขาว พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.71 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในแต่ละปีการศึกษาจะเห็นได้ว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 เมื่อจำแนกคะแนนออกเป็นรายสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต มาตรฐาน ค.2.1 ได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 19.28 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564, หน้า 3) ซึ่งเป็นคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และที่สำคัญมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติแนะนำให้โรงเรียนควรเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน จากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระตามมาตรฐาน ค.2.1 เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัดและนำไปใช้ ซึ่งตรงกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน 6 เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยรวมในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัวขาว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

รหัสวิชา ค 23102 มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 2.46 คิดเป็นร้อยละ 61.50 เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 (โรงเรียนบัวขาว, 2564, หน้า 16) เมื่อพิจารณาเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนค่อนข้างต่ำ พบว่าเป็นเนื้อหา เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ซึ่งเนื้อหาเกือบทั้งหมดเป็นการแก้โจทย์ปัญหา อีกทั้งจากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยที่เป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์มา 19 ปี และจากการสอบถามครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับปัญหาที่พบอยู่เสมอคือนักเรียนส่วนใหญ่จะทำโจทย์ปัญหาไม่ได้ อ่านโจทย์ไม่เข้าใจ นิภาพไม่ออก เขียนประโยคสัญลักษณ์ไม่เป็น ไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาให้เข้าใจได้ ไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาตามที่โจทย์ต้องการได้ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องหาวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาการแก้โจทย์ปัญหาและยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น

การใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการแก้โจทย์ปัญหาและยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้สูงขึ้น เพราะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ การฝึกแก้โจทย์ปัญหาต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และรู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความสุขุม ละเอียด รอบคอบ มีระเบียบวินัย และมีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553, หน้า 96–97) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากการฝึกทักษะเป็นการเสริมบทเรียนหรือหนังสือเรียนหรือคำสอนของครูผู้สอน ทำให้เกิดความมั่นใจในเรื่องที่ต้องการฝึกเสริมสร้างลักษณะนักเรียนให้คิดเป็น มีความรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การสอนของครูผู้สอนและผลการเรียนของนักเรียนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้เพื่อให้สามารถใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจำเป็นต้องใช้ร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นั่นคือการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือซึ่งมีความเหมาะสมกับการสอนคณิตศาสตร์ เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2551, หน้า 134–135) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายเทคนิค TAI เป็นเทคนิคที่เหมาะสมในการใช้สอนคณิตศาสตร์ เพราะเป็นเทคนิคที่ผสมผสานแนวความคิดระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนเป็นรายบุคคล (ขวลิต ชูกำแหง, 2551, หน้า 124) อีกทั้งการนำเทคนิค KWDL มาใช้สอนคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่านโจทย์ปัญหาอย่างมีคุณภาพตามขั้นตอน KWDL ที่จะช่วยชี้แนะการคิดแนวทางในการอ่านโจทย์ปัญหาได้ชัดเจน สามารถวิเคราะห์โจทย์ และหาคำตอบของโจทย์ปัญหาได้ เป็นเทคนิคที่จะฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนละเอียดถี่ถ้วน ทำให้นักเรียนเข้าใจโจทย์ปัญหาได้อย่างชัดเจน (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560, หน้า 211–212) การใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาทั้งสองที่มีความเหมาะสมใช้ฝึกให้นักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามขั้นตอนของเทคนิค KWDL ในเนื้อหา เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ซึ่งน่าจะส่งผลทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์แล้วประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ ยุวดี ศรีสังข์ (2563, หน้า 110) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.69/78.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เท่ากับ 0.6806 นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ได้มีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL แล้วประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ ภักนิภา ภรศิริอมรกุล (2562, หน้า 76) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอน KWDL และ TAI ผลการวิจัย พบว่า ผลการสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น โดยใช้เทคนิคการสอน KWDL และ TAI มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน เนื้อหาใหม่ ขั้นฝึกทักษะโดยอิสระ และขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผล สำหรับการเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น โดยใช้เทคนิคการสอน KWDL และ TAI กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า นักเรียนมีผลการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้ฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียน เกิดทักษะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ประกอบไปด้วยแบบฝึกทักษะ จำนวน 7 ชุด ได้แก่ แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติ ปริมาตรของพีระมิด พื้นที่ผิวของพีระมิด ปริมาตรของกรวย พื้นที่ผิวของกรวย ปริมาตรของทรงกลม และพื้นที่ผิวของทรงกลม

2. การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ที่จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบคละความสามารถ มีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 กลุ่มละ 4 คน ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รายละเอียดการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL และแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 คน คละความสามารถ ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น อธิบาย ยกตัวอย่าง ใช้สื่อประกอบโดยการถามตอบเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ทดลองเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่ และนักเรียนทั้งชั้นระดมสมอง ช่วยกันอ่านโจทย์ วิเคราะห์โจทย์ และตอบคำถามในกิจกรรม KWDL มีขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 นักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ (K)
- 2.2 นักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ/ถาม (W)
- 2.3 นักเรียนร่วมกันแก้โจทย์ปัญหา/ดำเนินการ (D)
- 2.4 นักเรียนนำเสนอผลการแก้โจทย์ปัญหา/คำตอบ (L)

ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม/ฝึกทักษะ นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ และร่วมกันทำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ตามแผนผัง KWDL ซึ่งในขั้นนี้ให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปองค์ความรู้ ครูเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน ประเมินคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัลหรือคำชมเชย

3. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนกำหนดรายละเอียดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม มีเนื้อหาย่อย เรื่อง รูปเรขาคณิตสามมิติ ปริมาตรของพีระมิด พื้นที่ผิวของพีระมิด ปริมาตรของกรวย พื้นที่

ผิวของกรวย ปริมาตรของทรงกลม และพื้นที่ผิวของทรงกลม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 แผน กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL

4. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 หมายถึง คุณภาพด้านกระบวนการ และคุณภาพด้านผลลัพธ์ของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 ดังนี้

75 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ ซึ่งหมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนและการทำแบบทดสอบย่อยท้ายแผนของนักเรียนทุกคน โดยใช้สูตรส่วน 50 : 50 มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

75 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งหมายถึง ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

5. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงอัตราการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

การสร้างแบบฝึกทักษะที่ดีนั้นจำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีและหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

สจันธ สันธพานนท์ (2553, หน้า 98–100) ได้กล่าวว่าการสร้างชุดฝึกการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องนำหลักจิตวิทยาและหลักการสอนมาเป็นพื้นฐานในการจัดทำ ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์ (Bruner's Instruction Theory) ทฤษฎีการสอนของบรูเนอร์กล่าวว่า การที่ครูจะจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กนั้น จะต้องพิจารณาหลักการ 4 ประการคือ แรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งมีทั้งแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวเด็กเอง จะทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้และความต้องการความสำเร็จ โครงสร้างของความรู้ (Structure of Knowledge) มีการเสนอเนื้อหาให้กับเด็กในรูปแบบที่ง่ายเพียงพอนักเรียนสามารถเข้าใจได้ เช่น เสนอโดยให้กระทำจริง ใช้รูปภาพ ใช้สัญลักษณ์ มีการเสนอข้อมูลอย่างกระชับ เป็นต้น ลำดับขั้นของการเสนอเนื้อหา (Sequence) ผู้สอนควรเสนอเนื้อหาตามขั้นตอน และควรเสนอในรูปแบบของการกระทำมากที่สุด เสนอเป็นแผนภูมิหรือรูปภาพต่าง ๆ สุดท้ายจึงค่อยเสนอเป็นสัญลักษณ์หรือคำพูด และการเสริมแรง (Reinforcement) การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพถ้ามีการให้การเสริมแรง เมื่อเด็กสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ธอร์นไดค์ได้อธิบายถึงความสำคัญของสิ่งเร้า (Stimulus) และการสนองตอบ (Response) ของอินทรีย์ ซึ่งความสัมพันธ์จะมีมากขึ้นหรือลดลงเป็นผลเนื่องมาจากผลที่เกิดขึ้นหลังจากการสนองตอบ ถ้าผลที่เกิดขึ้นอินทรีย์พึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการสนองตอบนั้นจะมีมากขึ้น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นนั้นอินทรีย์ไม่พึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการสนองตอบย่อมลดลงหรือหายไปในที่สุด ธอร์นไดค์ เรียกหลักการนี้ว่า กฎแห่งผล

3. ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไข (The Conditions of Learning) กาเย่ ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม ปัญญานิยม และมนุษยนิยม และได้้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ของ

พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ภายใต้ได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะของนักเรียน เงื่อนไขการเรียนรู้ที่ส่งผลทำให้การสอนต่างกัน และสภาพการณ์สำหรับการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีเทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559, หน้า 182–184) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการการเรียนรู้แบบร่วมมือมี ดังนี้

1. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement theory) ของ Skinner เนื่องจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นในการทำงานจึงต้องมีการให้กำลังใจกัน อาจเป็นคำชมเชย รางวัล เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนทำงานให้ดีที่สุด เพื่อผลสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งหลักการดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากวิธีการปรับพฤติกรรม ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant conditioning) มีแนวคิดว่าการกระทำใด ๆ ที่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ดังนั้นการยกย่องชมเชยให้รางวัล จึงเป็นการกระทำภายใต้ทฤษฎีการเสริมแรง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเหมือนกับการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งการทำงานร่วมกันจะสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ร่วมกันรับผิดชอบซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นการเรียนรู้ที่อยู่ในพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

3. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถเฉพาะตัว และศักยภาพของตนเองแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยสมาชิกแต่ละคนต่างตระหนักว่าแต่ละคนล้วนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้ร่วมคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น จะทำให้เขาเข้าใจผู้อื่น เข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนต้องสนองความต้องการนักเรียนให้เพียงพอ ให้นักเรียนมีการพัฒนา และมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน คือ ความรู้ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก และด้านทักษะ ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้รู้จักคิด มีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนโดยเฉพาะการได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive theory) การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการช่วยเหลือร่วมกันคิดแก้ปัญหา นั่นคือให้นักเรียนได้ลงมือกระทำ ค้นหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจ ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา เพราะการที่นักเรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวจะทำให้เกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ จนสามารถคิดในสิ่งที่เขานามธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย ซักถามกัน ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิด ได้ศึกษาค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานกันระหว่างการสอนแบบร่วมมือกับการสอนรายบุคคลเข้าด้วยกัน จัดกลุ่มแบบคละความสามารถ สมาชิกกลุ่มละ 4–5 คน ครูเตรียมข้อสอบย่อยของแต่ละหน่วยหรือแต่ละแผน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจให้ผ่านเกณฑ์ 75% และเตรียมกิจกรรมเสริมสำหรับนักเรียนที่ผ่าน 75% แล้ว สอนเสริมนักเรียนที่ไม่ผ่าน 75% โดยครูหรือนักเรียนที่เรียนเก่งเพื่อช่วยให้ทำข้อสอบย่อยเดิมให้ผ่าน และให้นักเรียนทำข้อสอบย่อยเป็นรายบุคคล เพื่อประเมินเป็นผลงานกลุ่ม คำนวณคะแนนพัฒนา และคะแนนพัฒนาเฉลี่ย ครูให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาเฉลี่ยสูงสุด (วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ, 2560, หน้า 170)

การเรียนรู้เทคนิค KWDL

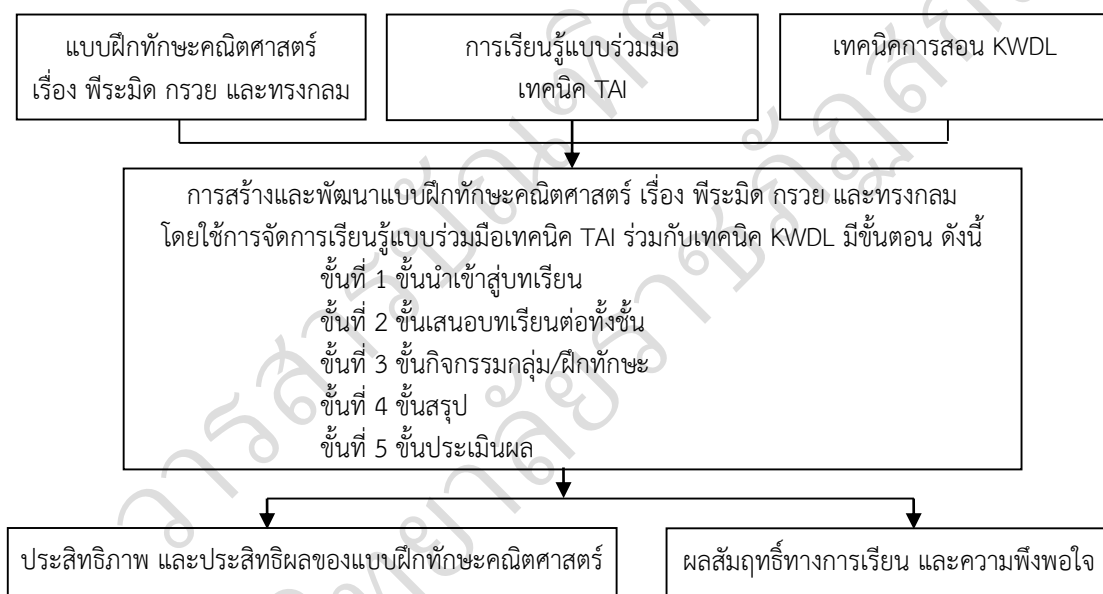
การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากเทคนิค KWL โดย Ogle (1986, pp. 564–570) เพื่อใช้สอนและฝึกทักษะการอ่าน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสอนทักษะภาษา แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่นที่มีการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น ต่อมา Shaw et al (1997, pp. 482–486) อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำเทคนิค KWDL มาใช้สอนในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งนำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันมาผสมผสานในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเหมาะสม นำไปใช้ในการพัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เพราะสาเหตุที่นักเรียนส่วนใหญ่แก้โจทย์ปัญหาไม่ได้นั้น เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจคำและภาษาในโจทย์ อ่านโจทย์แล้วไม่ทราบว่าจะใช้วิธีใดคำนวณ และยังขาดยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา จึงจำเป็นต้องสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการตีความ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ง่ายขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, หน้า 395)

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจัดเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ หลายเทคนิค และมีการนำไปประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน แนวคิดเกี่ยวกับการร่วมมือกันเรียนรู้สามารถนำไปบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี และคณะ (2560, หน้า 226–227) ที่อธิบายว่า วิธีสอนแบบร่วมมือกันบางเทคนิค เช่น เทคนิค TAI เหมาะสำหรับการสอนคณิตศาสตร์โดยเฉพาะการคิดคำนวณ และโจทย์ปัญหา ที่สำคัญคือ ในแต่ละกลุ่มจะต้องประกอบด้วยเด็กนักเรียนที่เก่งจริง ๆ 1 คน เทคนิคการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ที่สามารถนำมาประกอบการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบร่วมมือกันก็คือ KWDL ซึ่งจะประกอบหรือแนวทางในการคิดตามลำดับขั้นตอน จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีคิด และวิธีการหาคำตอบในแต่ละขั้นตอนได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะคณิตศาสตร์ด้วยตนเองและเป็นกลุ่มย่อย จับคู่ตรวจสอบกันและกัน ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานกลุ่ม ทดสอบย่อย กลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาเฉลี่ยสูงที่สุดได้รับรางวัล รวมทั้งได้เรียนรู้ตามเทคนิค KWDL ด้วยการอ่าน การคิดวิเคราะห์โจทย์ปัญหาร่วมกัน แก้โจทย์ปัญหาและหาคำตอบ ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 425 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบัวขาว สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 44 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 16 ชั่วโมง โดยมีค่าเฉลี่ยคุณภาพเท่ากับ 4.62 ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยแบบทดสอบมีความยาก (p) ตั้งแต่ 0.35 ถึง 0.64 ค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.72 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (r_{cc}) เท่ากับ 0.92
2. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) เท่ากับ 0.87

วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามแบบแผนการทดลองชนิด One Group Pretest-Posttest Design (ประสาธน์ เนื่องเฉลิม, 2556, หน้า 122) โดยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 16 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ปฐมนิเทศให้นักเรียนเข้าใจถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วจึงดำเนินการสอน
2. นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที หลังจากนั้นนำกระดาษคำตอบของนักเรียนทุกคนมาตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนไว้
3. ดำเนินการทดลองใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL เสร็จสิ้นจนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที หลังจากนั้นนำกระดาษคำตอบของนักเรียนทุกคนมาตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนไว้
5. นักเรียนวัดความพึงพอใจของตนเองหลังจากที่ได้รับการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL โดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที หลังจากนั้นนำแบบวัดความพึงพอใจที่นักเรียนประเมินตนเองบันทึกคะแนนไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ตามเกณฑ์ 75/75 ได้จากการนำคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะ/กระบวนการ และการทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียนของนักเรียนทุกคน โดยใช้อัตราส่วน 50 : 50 โดยใช้สูตร E_1/E_2
2. วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ได้จากการนำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนมาหาค่าความก้าวหน้าเป็นร้อยละ โดยใช้สูตร $E.I.$
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้สูตร t -test (Dependent Samples)

4. วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t - test (Dependent Samples)
4. การหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75/75 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	320	273.24	8.79	85.39
ประสิทธิผลของผลลัพธ์ (E_2)	30	25.32	1.63	84.40
ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL (E_1/E_2) เท่ากับ 85.39/84.40				

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 85.39 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 84.40 ดังนั้น ผลการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.39/84.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

2. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนน		ร้อยละ		ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
		ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
44	30	495	1,114	37.5	84.39	0.7503

จากตาราง 2 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7503 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.03

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	44	30	11.25	1.26	47.100**	.000
หลังเรียน	44	30	25.32	1.63		

** ที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการวัดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสาระการเรียนรู้			
1. เนื้อหาสาระที่เรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ	4.46	0.58	มาก
2. สาระเรื่อง พีระมิต กรวย และทรงกลม ทำให้เกิดทักษะในการคิดคำนวณ	4.52	0.50	มากที่สุด
3. สาระที่เรียนมีความหลากหลายและเป็นประโยชน์	4.52	0.50	มากที่สุด
4. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.53	0.52	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
5. ข้าพเจ้าพอใจที่ได้วางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม	4.52	0.50	มากที่สุด
6. ข้าพเจ้าชอบเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มและช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม	4.56	0.54	มากที่สุด
7. ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ลงมือปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู	4.54	0.54	มากที่สุด
8. ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมการนำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน	4.48	0.58	มาก
9. ข้าพเจ้าชอบการสรุปเนื้อหาที่เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.52	0.50	มากที่สุด
10. ข้าพเจ้าชอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่เรียนกับเพื่อนในกลุ่ม	4.56	0.54	มากที่สุด
11. การเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	4.56	0.54	มากที่สุด
12. การเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.54	0.62	มากที่สุด
13. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีภาพประกอบและสีสันสวยงาม	4.54	0.50	มากที่สุด
14. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีการกำหนดภาระงานเหมาะสมกับเวลา	4.52	0.65	มากที่สุด
15. การเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์	4.60	0.49	มากที่สุด
16. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เป็นสื่อที่ทำให้ข้าพเจ้ามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม	4.55	0.54	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการวัดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการวัดผลและประเมินผล			
17. มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนที่หลากหลายรูปแบบ	4.52	0.50	มากที่สุด
18. ข้าพเจ้าพอใจคะแนนที่ได้จากผลงานกลุ่มและการทดสอบย่อยแต่ละครั้ง	4.67	0.48	มากที่สุด
19. ข้าพเจ้าพอใจการสอบย่อยท้ายชุดการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	4.58	0.50	มากที่สุด
20. ข้าพเจ้าพอใจที่ครูผู้สอนกล่าวชมเชยและให้กำลังใจในการเรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.59	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	4.55	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) และด้านสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.39/84.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ได้ผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบตามวิธีการที่เหมาะสม ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนโดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรอย่างละเอียด วิเคราะห์เนื้อหาในหลักสูตรเพื่อนำมาสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ พร้อมกับศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ จากเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังผ่านการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลอง เพื่อหาค่าประสิทธิภาพด้วยการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง แบบกลุ่มเล็ก และทดลองแบบภาคสนาม (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2545, หน้า 129–130) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นเทคนิคที่มีความเหมาะสมกับ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความอยากมากเนื้อหาเกือบทั้งหมดเป็นการแก้โจทย์ปัญหา ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้แบบร่วมมือเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มมีการร่วมมือกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมมือกันเรียนรู้ ร่วมกันคิด แก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เกิดผลดีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน (ทิตนา แคมมณี, 2560, หน้า 99–101) และผู้วิจัยได้นำเอาการเรียนรู้เทคนิค KWDL ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์โจทย์คณิตศาสตร์ได้อย่างหลากหลายตามขั้นตอนที่กำหนด และสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด พร้อมให้เหตุผลประกอบได้อย่างชัดเจน ซึ่งเทคนิค KWDL นำมาประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ วัชราน เล่าเรียนดี และคณะ (2560, หน้า 226) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เหมาะสำหรับการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องคิดคำนวณและแก้โจทย์ปัญหา และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมนำมาประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือก็คือเทคนิค KWDL ซึ่งเป็นกรอบหรือแนวทางในการคิดตามลำดับขั้นตอนช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีคิด และการหาคำตอบในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ทิพย์พินิจ (2560, หน้า 64) ได้วิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร ระคน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.33/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ สมภาน เจตนา (2561, หน้า 85) ได้วิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ที่เน้นการสอนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล (TAI) ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.73/82.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 0.7503 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.03 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐาน ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนนั้นถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน แล้วกำหนดรูปแบบหลักในการสร้างองค์ประกอบ และขั้นตอนในการสร้าง ลงมือสร้าง มุ่งองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ (สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2550, หน้า 67–68) อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะยังเป็นการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่งคือ เป็นการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดียิ่งขึ้น เพราะนักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2555, หน้า 111) นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้นั้น เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา ดันติพงศานุรักษ์ (2543, หน้า 45–46) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งสมาชิก เป็นการส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมฤดี แวไวทสง (2561, หน้า 126) ได้วิจัยการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา มีค่าเท่ากับ 0.5887 หรือคิดเป็นร้อยละ 58.87 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว หลังจากทีนักเรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI และสอดคล้องกับ ทวีพงษ์ ดีพันธ์ (2563, หน้า 76) ได้วิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การคูณ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การคูณ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7110 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.10 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าขึ้นจากพื้นฐาน ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้จากแบบฝึกทักษะ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น เป็นสื่อนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่จะต้องยึดนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะเพิ่มเติมหลังจากเรียนรู้ในเนื้อหาสาระแล้ว แบบฝึกทักษะยังมีรูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจ ทำให้นักเรียนได้ฝึกอย่างกระตือรือร้น ไม่เบื่อหน่าย อีกทั้งแบบฝึกทักษะยังมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีคำชี้แจงวิธีการใช้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ประกอบการมีรูปภาพ สี สีสันสวยงาม จึงทำให้เร้าความสนใจนักเรียนได้เป็นอย่างดี ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่เรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ สุนธ ลินธพานนท์ (2553, หน้า 98) ที่กล่าวว่าแบบฝึกทักษะที่ดีควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ ตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึก มีภาพและภาษาที่เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน เนื้อหาพอเหมาะ มีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ ไม่เบื่อหน่ายในการทำ สามารถฝึกทักษะการเรียนรู้ในด้านความคิดหลาย ๆ รูปแบบ สามารถศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเอง อีกทั้งยังประเมินและจำแนกความเจริญงอกงามของนักเรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายได้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันศึกษาเรียนรู้ รับผิดชอบงานกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่มเป็นสำคัญ ประกอบกับการนำเอาเทคนิค KWDL มาผสมผสานในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ เป็นการสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการตีความหรือเข้าใจภาษาโจทย์ ทำให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ง่ายขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, หน้า 395) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา สาชิน (2560, หน้า 68) ได้วิจัยการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้กลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พหุนาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง พหุนาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ยุวดี ศรีสังข์ (2563, หน้า 110) ได้วิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่อง ร้อยละ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนทำแบบฝึกทักษะที่มีความสัมพันธ์สอดคล้อง

กับเนื้อหาที่เรียน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความชำนาญมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ทำให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติช่วยเหลือกันและกันภายในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มฝึกคิด ปฏิบัติ และแก้โจทย์ปัญหา ด้วยเทคนิค KWDL มีการทดสอบย่อย มีคะแนนพัฒนาเฉลี่ยแต่ละกลุ่ม มีการนำเสนอผลงานกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนพัฒนาเฉลี่ยสูงที่สุด ได้รับรางวัล การร่วมมือกันเรียนรู้นี้ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีของ Herzberg (1959, p. 113) ที่กล่าวว่าทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ มีทัศนคติต่องานในทางบวกเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความชอบหรือพอใจจนส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์สินี คงสุคนธ์ (2562, หน้า 90) ได้วิจัยผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของรากและสัมประสิทธิ์ของพหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเทคนิค KWDL คณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของรากและสัมประสิทธิ์ของพหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ภคินิภา ภรศิริอมรกุล (2562, หน้า 76) ได้วิจัยการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอน KWDL และ TAI ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเทคนิคการสอน KWDL และ TAI เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ชุด ประกอบด้วย รูปเรขาคณิตสามมิติ ปริมาตรของพีระมิด พื้นที่ผิวของพีระมิด ปริมาตรของกรวย พื้นที่ผิวของกรวย ปริมาตรของทรงกลม และพื้นที่ผิวของทรงกลม ในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์แต่ละชุดจะมีองค์ประกอบ ได้แก่ คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ จุดประสงค์การเรียนรู้ ใบความรู้ แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เฉลยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ แบบทดสอบย่อย เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบย่อย เฉลยแบบทดสอบย่อย และบรรณานุกรม

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รายละเอียดการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL และแบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 คน ละครความสามารถประกอบด้วย นักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น อธิบาย ยกตัวอย่าง ใช้สื่อประกอบโดยการถามตอบเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ทดลองเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่และนักเรียนทั้งชั้นระดมสมอง ช่วยกันอ่านโจทย์ วิเคราะห์โจทย์ และตอบคำถามในกิจกรรม KWDL มีขั้นตอนดังนี้

2.1 นักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ (K)

2.2 นักเรียนร่วมกันหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ/ถาม (W)

2.3 นักเรียนร่วมกันแก้โจทย์ปัญหา/ดำเนินการ (D)

2.4 นักเรียนนำเสนอผลการแก้โจทย์ปัญหา/คำตอบ (L)

ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม/ฝึกทักษะ นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ และร่วมกันทำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ตามแผนผัง KWDL ซึ่งในขั้นนี้ให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปองค์ความรู้ ครูเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน ประเมินคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัลหรือคำชมเชย

สรุป

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.39/84.40 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้
2. ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.7503 หรือคิดเป็นร้อยละ 75.03
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการ และเตรียมสื่อวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง
- 1.2 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการแนะนำ ชี้แจงวิธีการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL บทบาทของนักเรียน และบทบาทในการทำงานกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและมีความพร้อมในการเรียนรู้แต่ละครั้งอย่างละเอียด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับเทคนิค KWDL ในเนื้อหาอื่น ๆ หรือในระดับอื่น ๆ ที่มีปัญหาในการจัดการเรียนรู้
- 2.2 ควรมีการวิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ ร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบอื่น ๆ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์ตา ดันติพงษ์. (2543). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Cooperative Learning. *วารสารวิชาการ*, 3(12), 36–55.
- ชลธิชา สาชิน. (2560). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ TAI เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พหุนาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวลิท ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2545). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 503801 คอมพิวเตอร์และการฝึกอบรม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีพงษ์ ศิพนธ์. (2563). ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การคูณ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทศนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ทิพย์พินิจ. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณหารระคน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสามัคคีธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญ์สินี คงสุคนธ์. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของรากและสัมประสิทธิ์ของพหุนาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภักดีภา ภาริธมกรกุล. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคการสอน KWDL และ TAI. วิทยานิพนธ์ วท.ม. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ยุวดี ศรีสังข์. (2563). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โรงเรียนบัวขาว. (2564). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบัวขาว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563. ภาพสไลด์: โรงเรียนบัวขาว.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2554). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วัชร เล่าเรียนดี ปริญญา กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2555). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สมฤดี แวไวสง. (2561). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เพื่อเสริมทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมภาณ เจตนา. (2561). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวที่เน้นการสอนแบบกลุ่มช่วยเหลือรายบุคคล (TAI). วิทยานิพนธ์ วท.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). การพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรรถัย มูลคำ. (2551). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Herzberg, F. (1959). *The motivation to work*. (2nd ed). New York: Wiley.
- Ogle, D. M. (1986). K-W-D-L : A Teaching Model that Develops Active Reading of Expository Text. *The Reading Teacher*, 39(6), 564-570.
- Shaw, J. M. et al. (1997). *Cooperative Problem Solving : Using K-W-D-L as an Organizational Technique*. Retrieved from www.highbeam.com/doc/1G1-19600624.html. May 9th, 2014.

แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี GUIDELINES FOR NEW PUBLIC MANAGEMENT IN ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF PHETCHABURI MUNICIPALITY, PHETCHABURI PROVINCE

ลัญชกร ยอดดอไม้* และ บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ

Lanchakon Yoddokmai* and Bampen Maitreesophon

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์และสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด เพชรบุรี 76120

Program in Public Administration, Faculty of Public Administration and Social Studies,

Stamford International University, Phetchaburi 76120, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: yoddokmai23@gmail.com

รับบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2566 แก้ไขบทความ 25 พฤษภาคม 2566 ตอรับบทความ 8 มิถุนายน 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสานวิธีครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 3) ศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และ 4) ศึกษาแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำนวน 170 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ความแปรปรวนทางเดียว การถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา 1) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก 2) ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน 3) หลักการกระจายอำนาจและหลักความเสมอภาคส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 หลักมุ่งเน้นฉันทามติส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 4) แนวทางทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ควรมีการแบ่งงานและความรับผิดชอบให้เหมาะสม ควรมีการพัฒนาบุคลากร ควรมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพ ควรปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องรวดเร็วเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการของเอกชนมาปรับใช้ และควรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: การจัดการภาครัฐแนวใหม่, หลักธรรมาภิบาล, เทศบาลเมืองเพชรบุรี

ABSTRACT

This mixed-method research aimed to 1) examine the level of New Public Management of Phetchaburi Municipality, 2) compare respondents' opinions on New Public Management, 3) explore good governance principles that affected New Public Management, and 4) establish guidelines for New Public Management in accordance with good governance principles. The sample groups were 170 personnel and 8 key informants from Phetchaburi Municipality. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, multiple regression, and content analysis. The findings were as follows: 1) The New Public Management of Phetchaburi Municipality was rated at a high level, 2) Different personal characteristics showed no differences in opinions regarding New Public Management, 3) Decentralization and equity aspects affected New Public Management at the 0.001 level of significance, while the consensus-oriented aspect influenced it at the 0.05 level of significance, and 4) The guidelines for new public management in accordance with good governance principles recommend that individual organizations should effectively delegate jobs and responsibilities, enhance personnel development, prioritize service quality, work effectively and accurately to attain goals, incorporate private sector administration and management practices, and utilize resources with maximum profits.

Keywords: New Public Management, Good Governance Principles, Phetchaburi Municipality

บทนำ

แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ได้รับการพัฒนาจากแนวคิด การจัดการนิยมและ เศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกมาสู่การบริหารจัดการประชาธิปไตยแนวทางใหม่ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม และการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน (Gruening, 2001, pp. 1–26) และเป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐานวัดได้ ใช้กลไก การตลาดเปิดโอกาสในการแข่งขันทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนในการเข้าร่วมการลงทุนอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ การให้บริการที่ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้ระบบราชการมีความสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการควรมี ลักษณะ คือ รัฐจะมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในส่วนที่จำเป็นจะต้องทำเท่านั้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทมากขึ้น มีการบริหารจัดการภายในภาคราชการที่มีความรวดเร็วคุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพ มีการจัดองค์กรที่มีความกะทัดรัดคล่องตัวและ ปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว เน้นการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือตามลักษณะของการทำงานที่ทันสมัย ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อ การทำงาน มีการพัฒนาสมรรถนะข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีคุณภาพสูงข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยมี ประชาชนเป็นเป้าหมาย มีกลไกการบริหารงานบุคคลที่หลากหลาย มีระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเต็มใจมารับราชการอย่างมืออาชีพ มีวัฒนธรรมองค์กรและมีบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (พัชรพลชัย ศุภะ, 2562, หน้า 235) ดังนั้น การบริหารจัดการภาครัฐเป็นนวัตกรรมทางการบริหารอย่างหนึ่งเพื่อ ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบราชการไทย ได้มีการประยุกต์ใช้เป็นหลักคิด หลักปฏิบัติ โดยมีเป้าประสงค์หลักของการพัฒนา ระบบราชการไทย คือ พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น ปรับบทบาทภารกิจให้มีความเหมาะสม ยกระดับขีด ความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้เทียบเท่าเกณฑ์สากลและตอบสนองต่อการบริหารปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ (ฉัตรชัย นาถ์พลอย, 2563, หน้า 462)

หลักธรรมาภิบาลในการทำงานเป็นการบริหารงานอย่างหนึ่งตามแนวคิด การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ซึ่งธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสำคัญ กับกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่าง ๆ โดยไม่ให้ความสำคัญถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปได้ อีกต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น ดังกล่าวแล้ว ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชน เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ พร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจน ร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งคำนึงโอกาส ตลอดจนการ สร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่าง ๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมาภิบาลเป็นทั้ง หลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมี ประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปบนทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจน นำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี (องค์การบริหารส่วนตำบลบางปอ, 2565, หน้า 1)

เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญกับการประเมินคุณธรรมและความ โปร่งใส และให้ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อยกระดับด้านการบริหารจัดการที่มีคุณธรรมและความโปร่งใสที่ทุกส่วนงานได้ ร่วมกันขับเคลื่อนภายใต้กรอบธรรมาภิบาล (เทศบาลเมืองเพชรบุรี, 2562) ซึ่งเหตุผลที่ต้องนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ มาใช้ คือ 1) กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของ ระบบที่เปลี่ยนแปลงไป 2) ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ คือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการ และขาดธรรมาภิบาลถ้าภาครัฐ ไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่โดยยึดหลักธรรมาภิบาลก็จะส่งผลกระทบต่อ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย ดังนั้นการบริหารจัดการ ภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ระบบต่าง ๆ ของภาครัฐ และยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ เป็นรูปธรรม ซึ่ง มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้ 1) การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน 2) ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงาน 3) การกำหนด การวัด และการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กร และระดับบุคคล 4) การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร (เช่น การฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทนและระบบคุณธรรม) เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ 5) การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางปอ, 2565, หน้า 1)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี เพื่อให้เทศบาลเมืองเพชรบุรีมีการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี โดยการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของเทศบาล และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานที่ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ หมายถึง การปรับเปลี่ยนการจัดการภาครัฐของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยนำหลักการบริหารแบบอาชีพ การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน และการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อใช้ในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของเทศบาลเมืองเพชรบุรี และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่

กรูนิง (Gruening, 2001, pp. 1–26) ได้สรุปแนวคิดของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ว่าได้รับการพัฒนาจากแนวคิดการจัดการนิยมและเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกมาสู่การบริหารจัดการประชาธิปไตยแนวทางใหม่ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ฮูด (Hood, 1991, pp. 3–6) ได้กล่าวว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังนี้

1. การดำเนินงานโดยผู้จัดการมืออาชีพ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะมีการมอบหมายให้ผู้จัดการที่เป็นมืออาชีพเข้ามาเป็นผู้ดำเนินงานภาครัฐ โดยมีการระบุตัวบุคคลที่ควบคุมการตัดสินใจในองค์กรที่ชัดเจน และการให้ผู้จัดการมีอิสระในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบต่องานและผลของงานที่ชัดเจน ไม่ใช่เป็นแค่กระจายของอำนาจไปทั่วจนหาผู้รับผิดชอบที่แท้จริงไม่ได้

2. การมีมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมีการนิยามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดของความสำเร็จให้ชัดเจน ซึ่งมักจะกำหนดเป็นเชิงปริมาณ โดยเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ ในการที่จะกำหนดความรับผิดชอบได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่มีการระบุไว้อย่างชัดเจน และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก็คือ การดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั่นเอง

3. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมุ่งเน้นควบคุมผลที่จะออกมา โดยการจัดสรรทรัพยากรและการให้รางวัลจะเชื่อมโยงกับการวัดผลการปฏิบัติงาน มิได้ถูกกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลางในระบบราชการอีกต่อไป ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ เพื่อให้มีการเน้นที่ผลสำเร็จของการกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของกระบวนการ

4. การแบ่งแยกหน่วยงาน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมีการแยกหน่วยงานภาครัฐ โดยการแบ่งแยกหน่วยงานที่ก่อนหน้านี้ มีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวไปสู่รูปแบบของหน่วยงานย่อยที่เป็นบริษัทตามประเภทของการผลิต ซึ่งดำเนินงานในรูปของการกระจายอำนาจงบประมาณ และเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในรูปของเครือข่ายในแนวนอนมิใช่ตามสายการบังคับบัญชาในแนวตั้งตามแนวการบริหารแบบดั้งเดิมอีกต่อไป ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ ก็คือ ต้องการสร้างหน่วยงานที่สามารถบริหารจัดการในลักษณะที่มีการแบ่งแยกหน่วยผลิตและหน่วยบริการออกจากกัน และเพื่อให้สามารถใช้วิธีจ้างเหมาหน่วยงานอื่นเข้ามาจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากภาคเอกชนหรือจากภาครัฐด้วยตนเอง

5. การมุ่งเน้นการแข่งขัน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะเน้นให้มีการแข่งขันในภาครัฐมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่รูปแบบของการทำสัญญาและกระบวนการของการประมูลเป็นสำคัญ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ ก็คือ ใช้การแข่งขันเพื่อเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การมีต้นทุนที่ต่ำและมีมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

6. การใช้รูปแบบการจัดการภาคเอกชน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะมุ่งเน้นที่การนำรูปแบบของการจัดการภาคเอกชนเข้ามาใช้ในภาครัฐ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดการให้บริการภาครัฐที่มีการจัดการแบบกองทัพ ไปสู่รูปแบบของการจัดการที่มีความยืดหยุ่นในการจ้างงาน การให้รางวัลและการใช้เทคนิคการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ ต้องการนำวิธีการหรือเครื่องมือที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าใช้ได้ผลจากภาคเอกชนมาใช้ในภาครัฐ

7. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะให้ความสำคัญกับความมีวินัยและความประหยัดในการใช้ทรัพยากรมากขึ้น โดยใช้วิธีการลดต้นทุนและเพิ่มควมมีระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ ก็คือต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรภาครัฐ และต้องการให้ได้ผลงานที่มากขึ้นด้วยทรัพยากรที่น้อยลง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

สำนักงาน ก.พ.ร. (2552, หน้า 17-100) ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้น ควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันไม่ต้องห้าม ตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชน ดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพจิตใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

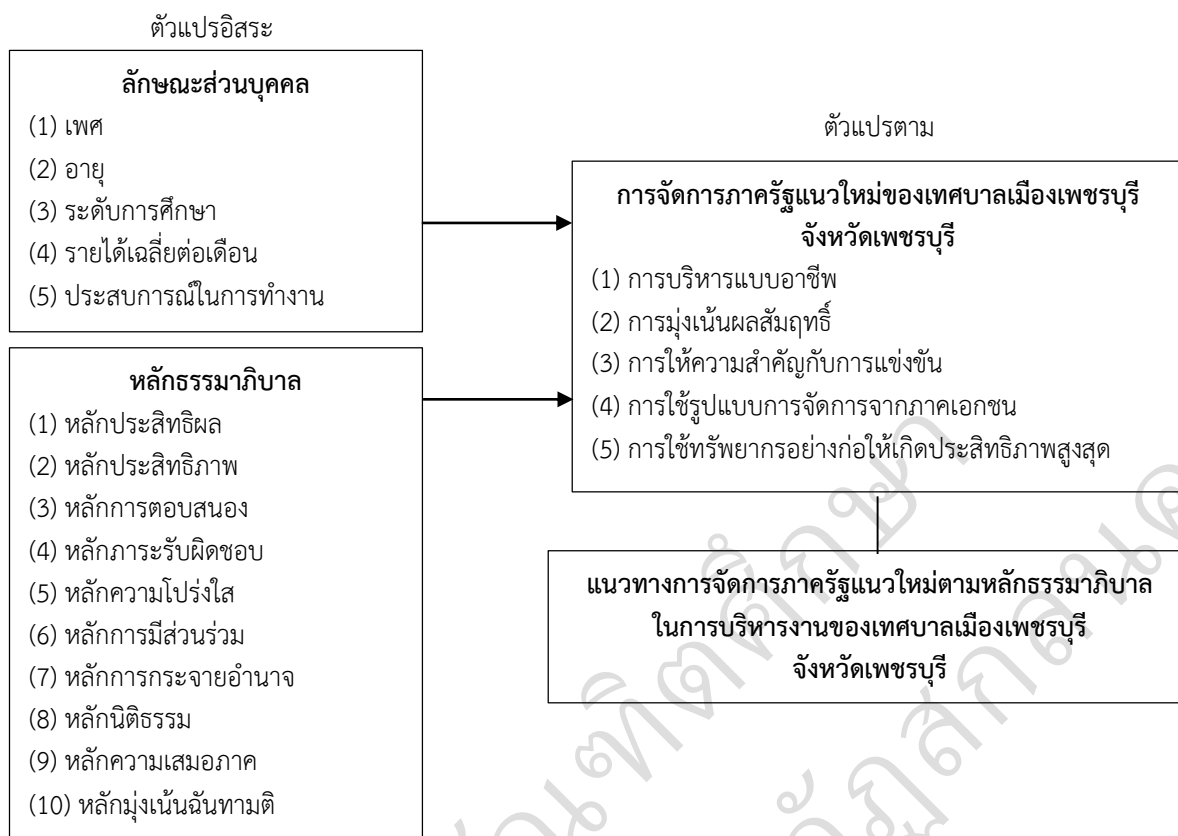
8. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ

10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า รวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ประยุกต์ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของ สำนักงาน ก.พ.ร. (2552, หน้า 17–100) มาเป็นตัวแปรอิสระ คือ หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย (1) หลักประสิทธิภาพ (2) หลักประสิทธิผล (3) หลักการตอบสนอง (4) หลักการรับผิดชอบต่อ (5) หลักความโปร่งใส (6) หลักการมีส่วนร่วม (7) หลักการกระจายอำนาจ (8) หลักนิติธรรม (9) หลักความเสมอภาค และ (10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ และประยุกต์ทฤษฎีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของฮูด (Hood, 1991, pp. 3–19) มาเป็นตัวแปรตาม คือ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ประกอบด้วย (1) การบริหารแบบอาชีพ (2) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (3) การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน (4) การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน และ (5) การใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix-method Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย พนักงานเทศบาล จำนวน 108 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 15 คน และพนักงานจ้าง จำนวน 216 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 339 คน (เทศบาลเมืองเพชรบุรี ข้อมูล ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2565) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Green (1991, pp. 499–510) ได้กลุ่มตัวอย่าง = 170 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportion) ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) คือนายกเทศมนตรีเมืองเพชรบุรี จำนวน 1 คน รองนายกเทศมนตรีเมืองเพชรบุรี จำนวน 2 คน เลขานุการ หรือที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเมืองเพชรบุรี จำนวน 1 คน ปลัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำนวน 1 คน รองปลัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 5) ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ข้อมูลหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ประกอบด้วยข้อคำถาม 40 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 1) การบริหารแบบอาชีพ 2) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 3) การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน 4) การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน และ 5) การใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีจำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในภาพรวมด้านหลักธรรมาภิบาล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981 ด้านการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดเผย โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามคำถามที่ถูกเตรียมไว้ล่วงหน้า แต่จะเรียงคำถามใหม่ได้ หรือเปลี่ยนแปลงคำถามเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้ให้ข้อมูล อันจะส่งผลต่อความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยเนื้อหา คือ แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 1) การบริหารแบบอาชีพ 2) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 3) การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน 4) การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน และ 5) การใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 คน กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารหนังสือ ตำราทางวิชาการต่าง ๆ สถิติ หรือทะเบียนของหน่วยงาน แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยทำการศึกษาจากทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาล ผลจากงานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ ทั้งใน และต่างประเทศ และ 3) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับการจัดการข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการแสดงถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ 5) ประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการใส่โปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ตอนที่ 2 ข้อมูลหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 1) การบริหารแบบอาชีพ 2) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 3) การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน 4) การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน และ 5) การใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ตอนที่ 4 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระ เกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงและเรียบเรียงให้เห็นถึงประเด็นการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ one-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่ม ขึ้นไป และหาก พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test) การทดสอบสมมติฐานที่ 2 หลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) สถิติมีพารามิเตอร์ (Parametric Statistics) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อนจากการวิเคราะห์ Multi Linear Regression Analysis เป็น Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุปโดยนำผลการสรุปต่าง ๆ มาเชื่อมโยงจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุป ที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้านมีการจัดการภาครัฐอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้านการบริหารแบบอาชีพ ด้านการให้ความสำคัญกับการแข่งขัน และด้านการใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน

การจัดการภาครัฐแนวใหม่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการจัดการภาครัฐ	ลำดับที่
1. การบริหารแบบอาชีพ	3.93	0.71	มาก	3
2. การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์	3.99	0.71	มาก	1
3. การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน	3.85	0.67	มาก	4
4. การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน	3.82	0.71	มาก	5
5. การใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	3.94	0.71	มาก	2
รวม	3.91	0.64	มาก	

2. ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P > 0.05$

สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	Sig.	ผลการทดสอบ
เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	Independent t-test	0.884	ปฏิเสธ
อายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.720	ปฏิเสธ
ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.344	ปฏิเสธ
รายได้ต่อเดือนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.093	ปฏิเสธ
ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.189	ปฏิเสธ

3. หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ด้านหลักการกระจายอำนาจ และด้านหลักความเสมอภาค ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน	การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	0.246	0.115	–	2.130	0.035*
1. หลักประสิทธิภาพ	0.076	0.054	0.079	1.410	0.160
2. หลักประสิทธิภาพ	0.023	0.060	0.023	0.381	0.704
3. หลักการตอบสนอง	0.084	0.064	0.084	1.320	0.189
4. หลักการรับผิดชอบ	0.032	0.064	0.035	0.501	0.617
5. หลักความโปร่งใส	0.076	0.059	0.082	1.296	0.197
6. หลักการมีส่วนร่วม	–0.012	0.064	–0.013	–0.188	0.851
7. หลักการกระจายอำนาจ	0.222	0.065	0.248	3.445	0.001***
8. หลักนิติธรรม	0.103	0.055	0.117	1.879	0.062
9. หลักความเสมอภาค	0.186	0.052	0.215	3.554	0.001***
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	0.140	0.056	0.152	2.523	0.013*

หมายเหตุ * $P \leq 0.05$ $R = 0.938$
 ** $P \leq 0.01$ $R^2 = 0.880$
 *** $P \leq 0.001$ $R^2_{ปรับ} = 0.872$
 $F = 116.517$
 ระดับนัยสำคัญ = 0.000
 Durbin-Watson = 1.907

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หลักธรรมาภิบาล ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูงมาก 0.938 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 87.20–88.00 ซึ่งการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.907 คือ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย (1) หลักประสิทธิภาพ (2) หลักการตอบสนอง (3) หลักการรับผิดชอบ (4) หลักการมีส่วนร่วม (5) หลักความโปร่งใส (6) หลักการกระจายอำนาจ (7) หลักนิติธรรม (8) หลักความเสมอภาค (9) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\beta_{กระจายอำนาจ} = 0.248$, Sig. = 0.001) ด้านหลักความเสมอภาค ($\beta_{ความเสมอภาค} = 0.215$, Sig. = 0.001) ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\beta_{ฉันทามติ} = 0.152$, Sig. = 0.013) ด้านหลักนิติธรรม ($\beta_{นิติธรรม} = 0.117$, Sig. = 0.062) ด้านหลักการตอบสนอง ($\beta_{การตอบสนอง} = 0.084$, Sig. = 0.189) ด้านหลักความโปร่งใส ($\beta_{ความโปร่งใส} = 0.082$, Sig. = 0.197) ด้านหลักประสิทธิภาพ ($\beta_{ประสิทธิภาพ} = 0.079$, Sig. = 0.160) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\beta_{การมีส่วนร่วม} = -0.013$, Sig. = 0.851) โดยตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านหลักการกระจายอำนาจ และด้านหลักความเสมอภาค มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

จากตาราง สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_7X_7 + b_9X_9 + b_{10}X_{10}$$

$$= 0.246 + 0.222 (\text{หลักการกระจายอำนาจ}) + 0.186 (\text{หลักความเสมอภาค}) + 0.140 (\text{หลักมุ่งเน้นฉันทามติ})$$

$\hat{Y}$ หมายถึง การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) ซึ่งอยู่ในระดับสูง = 0.880

4. แนวทางทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 5 ด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารแบบมืออาชีพ หน่วยงานต้องมีการปรับการบริหารงานภายในแต่ละสำนัก/กอง โดยการแบ่งภาระงานและความรับผิดชอบตามความสามารถและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งให้เหมาะสม ต้องให้อิสระในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับทั้งภายในและภายนอกองค์กร 2) ด้านมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ หน่วยงานต้องมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บริหารเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันอย่างทันที่ รวมทั้งต้องมีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนสูงสุด 3) ด้านการให้ความสำคัญกับการแข่งขัน หน่วยงานต้องมีการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการทำงานที่ถูกต้อง รวดเร็ว และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้มีการให้บริการที่หลากหลายช่องทาง รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของบุคลากรในเทศบาล โดยการสร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้น การทำงานเชิงรุก ให้บริการนอกสถานที่ การนำเทคโนโลยีมาใช้กับงานบริการเพื่อความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น อันจะส่งผลให้สามารถแข่งขันกับองค์กรภาคเอกชนได้ 4) ด้านการใช้รูปแบบการจัดการภาคเอกชน หน่วยงานต้องมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาปรับใช้ในการบริหารงาน อาทิ การให้รางวัลกับบุคลากรผู้มีผลงานที่ดี รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทั้งในการประชาสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นต้น 5) ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานต้องมีการใช้ทรัพยากรภายในเทศบาลอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและส่วนราชการ

5. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 36–45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนรวมค่าล่วงเวลา 10,001–20,000 บาท และมีประสบการณ์ในการทำงาน 6–10 ปี

6. หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักการกระจายอำนาจ

การอภิปรายผล

1. การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม มีการจัดการภาครัฐอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีการปรับเปลี่ยนการจัดการภาครัฐโดยนำหลักการการบริหารแบบอาชีพ การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การให้ความสำคัญกับการแข่งขัน การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน และการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของฮูด (Hood, 1991, pp. 3–19) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีดังต่อไปนี้ 1) การดำเนินงานโดยผู้จัดการมืออาชีพ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะมีการมอบหมายให้ผู้จัดการที่เป็นมืออาชีพเข้ามาเป็นผู้ดำเนินงานภาครัฐ โดยมีการระบุตัวบุคคลที่ควบคุมการตัดสินใจในองค์การที่ชัดเจน และการให้ผู้จัดการมีอิสระในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบต้องงานและผลของงานที่ชัดเจน ไม่ใช่เป็นแค่กระจายของอำนาจไปทั่วจนหาผู้รับผิดชอบที่แท้จริงไม่ได้ 2) การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะต้องมุ่งเน้นควบคุมผลที่จะออกมา โดยการจัดสรรทรัพยากรและการให้รางวัลจะเชื่อมโยงกับการวัดผลการปฏิบัติงาน มิได้ถูกกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลางในระบบราชการอีกต่อไป ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ก็คือ เพื่อให้มีการเน้นที่ผลสำเร็จของภารกิจมากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของกระบวนการ 3) การมุ่งเน้นการแข่งขัน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะเน้นให้มีการแข่งขันในภาครัฐมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่รูปแบบของการทำสัญญาและกระบวนการของการประมูลเป็นสำคัญ ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในข้อนี้ ก็คือ ใช้การแข่งขันเพื่อเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การมีต้นทุนที่ต่ำและมีมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น 4) การใช้รูปแบบการจัดการภาคเอกชน หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะมุ่งเน้นที่การนำรูปแบบของการจัดการภาคเอกชนเข้ามาใช้ในภาครัฐ เป็นการ

เปลี่ยนแปลงจากแนวคิดการให้บริการภาครัฐที่มีการจัดการแบบกองทัพ ไปสู่รูปแบบของการจัดการที่มีความยืดหยุ่นในการจ้างงาน การให้รางวัลและการใช้เทคนิคการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ก็คือ ต้องการนำวิธีการหรือเครื่องมือที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าใช้ได้ผลจากภาคเอกชนมาใช้ในภาครัฐ 5) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้นจะให้ความสำคัญกับความมีวินัยและความประหยัดในการใช้ทรัพยากรมากขึ้น โดยใช้วิธีการลดต้นทุนและเพิ่มความมีระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งเป้าหมายของการปฏิบัติในหัวข้อนี้ ก็คือต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรภาครัฐ และต้องการให้ได้ผลงานที่มากขึ้นด้วยทรัพยากรที่น้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร (2563, หน้า 95–96) วิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการเทศบาลตำบลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาภัทร อินชัย (2562, หน้า 210–214) วิจัย เรื่อง ปัจจัยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ ร.ต.ท. ปัญญวัฒน์ หอมคง (2564, หน้า 148) วิจัย เรื่อง การประยุกต์การจัดการภาครัฐแนวใหม่ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน ในภาพรวมและรายด้าน มีการประยุกต์อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการให้ความสำคัญกับการแข่งขัน ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้านการบริหารแบบมืออาชีพ ด้านความชัดเจนของตัวชี้วัดและมาตรฐานการปฏิบัติงาน และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัธยันท์ จันทรแขวง (2563, หน้า 210) วิจัย เรื่อง แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ของเรือนจำกลางเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเรือนจำกลางเพชรบุรี ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหารแบบมืออาชีพ และด้านการมุ่งเน้นการแข่งขัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย คล่องขยัน (2560, หน้า 1219–1222) วิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาล จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการเลียนแบบการจัดการภาคเอกชน อยู่ในระดับมาก

2. ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P > 0.05$ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรพงษ์ แสงแก้ว และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2565, หน้า 184–187) วิจัย เรื่อง การจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเพศ และการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพิศ สายบุญขึ้น (2559, หน้า 37–39) วิจัย เรื่อง การปฏิรูประบบราชการตามหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผลการวิจัย พบว่า ตำแหน่งงานไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิรูประบบราชการตามหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรากร พุฒิพงศ์พยอม (2558, หน้า 755–756) วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่มีประสบการณ์การทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ ร.ต.ท. ปัญญวัฒน์ หอมคง (2564, หน้า 148) วิจัย เรื่อง การประยุกต์การจัดการภาครัฐแนวใหม่ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัธยันท์ จันทรแขวง (2563, หน้า 210) วิจัยเรื่องแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ของเรือนจำกลางเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเรือนจำกลางเพชรบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการเรือนจำกลางเพชรบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. หลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ เป็นหลักที่เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนการจัดการภาครัฐของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของเทศบาลเมืองเพชรบุรี และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, หน้า 168–169) วิจัย เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ได้แก่ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับ หลักความเสมอภาค หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ หลักการตอบสนองกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1) ด้านการบริหารแบบมืออาชีพ หน่วยงานต้องมีการปรับการบริหารงานภายในแต่ละสำนัก/กอง โดยการแบ่งภาระงานและความรับผิดชอบตามความสามารถและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งให้เหมาะสม ต้องให้อิสระในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับทั้งภายในและภายนอกองค์กร 2) ด้านมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ หน่วยงานต้องมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันอย่างทันทั่วทั้ง รวมทั้งต้องมีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนสูงสุด 3) ด้านการให้ความสำคัญกับการแข่งขัน หน่วยงานต้องมีการปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการทำงานที่ถูกต้อง รวดเร็ว และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้มีการให้บริการที่หลากหลายช่องทาง รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของบุคลากรในเทศบาล โดยการสร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้น การทำงานเชิงรุก ให้บริการนอกสถานที่ การนำเทคโนโลยีมาใช้งานบริการเพื่อความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น อันจะส่งผลให้สามารถแข่งขันกับองค์กรภาคเอกชนได้ 4) ด้านการใช้รูปแบบการจัดการภาคเอกชน หน่วยงานต้องมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาปรับใช้ในการบริหารงาน อาทิ การให้รางวัลกับบุคลากรผู้มีผลงานที่ดี รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานทั้งในการประชาสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นต้น 5) ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานต้องมีการใช้ทรัพยากรภายในเทศบาลอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและส่วนราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพงษ์ แสงแก้ว และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2565, หน้า 184–187) วิจัยเรื่อง การจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ต้องกำหนดมาตรฐานและมาตรฐานวัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยเน้นการปรับโครงสร้างให้เล็กลง โดยมีขนาดให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการบริหารงานแบบภาคเอกชน โดยเน้นการวางแผน การจ่ายค่าตอบแทนผลงาน การจัดจ้างบุคคลภายนอกให้เข้ามาปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราว การพัฒนาระบบสารสนเทศ การมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ของงาน อีกทั้งต้องเสริมสร้างวินัยอย่างเข้มงวดในการใช้ทรัพยากรมุ่งเน้นการเสริมสร้างวินัยในการใช้จ่ายงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นความประหยัดและความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศยาภรณ์ มีแสงแก้ว (2565, หน้า 46–47) วิจัยเรื่อง การจัดการภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า 1) เทศบาลควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาความรู้ของประชาชนในการเข้าถึงการบริการด้วยระบบสื่ออินเทอร์เน็ต หรือเทคโนโลยีในปัจจุบันได้ด้วยตนเอง 2) เทศบาลควรมุ่งเน้นให้เกิดการบริการที่มีความยืดหยุ่นต่อการบริการ ส่งเสริมการเข้าถึงการบริการที่หลากหลายช่องทาง และมีความรวดเร็วต่อการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน 3) เทศบาลควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตระหนักถึงการบริหารจัดการสินทรัพย์อย่างสอดคล้องกับการใช้งาน ราคา และค่าผูกมัดในอนาคต เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองขององค์กร 4) เทศบาลควรส่งเสริมการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานทำให้เกิดการกระบวนกรสื่อสารที่ใช้เวลาน้อยลง มีความรวดเร็ว ส่งเสริมการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันขององค์กรอีกด้วย 5) เทศบาลควรส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการทำงานขององค์กรนั้นจะช่วยให้อุปแบบการปฏิบัติงาน

และผลการปฏิบัติงานตอบสนองต่อการของประชาชน และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การมีส่วนร่วมแก่ประชาชนในชุมชนอีกด้วย
6) เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าของโครงการอย่างต่อเนื่อง เปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติงานแก่ประชาชนได้รับทราบอย่างโปร่งใส 7) เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนตามสถานการณ์ต่าง ๆ หรือตามสถานที่สาธารณะเพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้ประชาชนคนไทยในชุมชนได้รับทราบเป็นความรู้พื้นฐานที่พึงมี ฯลฯ

5. หลักธรรมาภิบาล ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เทศบาลเมืองเพชรบุรี การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน โดยการอาศัยหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ สอดคล้องกับทฤษฎีหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของ สำนักงาน ก.พ.ร. (2552, หน้า 17-100) ที่ได้กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และ หลักการมุ่งฉันทามติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้น ควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงให้เห็นถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อันไม่ต้องห้าม ตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้ 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากส่วนราชการส่วนกลาง ให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชน ดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างพลังใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 9) หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศยาภรณ์ มีแสงแก้ว (2565, หน้า 51-47) วิจัยเรื่อง การจัดการภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่ของเทศบาลตำบล ในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ปานกลาง 3 ด้าน เมื่อจัดอันดับโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ หลักประสิทธิผล หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ

หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักความเสมอภาค หลักตอบสนอง และหลักการกระจายอำนาจ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสา แยมกระจำ และชลิตา แสนวิเศษ (2561, หน้า 239–241) วิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่ามีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา จัตตุพรพงษ์ (2560, หน้า 239–240) วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบต่อหลักความเสมอภาค ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ และด้านหลักประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่

หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ เป็นหลักที่เทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี นำไปประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของเทศบาลเมืองเพชรบุรี และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ดังแสดงในภาพรูปแบบแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ภาพประกอบ 2 รูปแบบแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

สรุป

จากผลการวิจัย พบว่า หลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และแนวทางทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองเพชรบุรี นั้นหน่วยงานต้องมีการแบ่งภาระงานและความรับผิดชอบต่อความสามารถให้เหมาะสม มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ทำงานถูกต้อง รวดเร็ว และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด นำรูปแบบการบริหารจัดการของภาคเอกชนมาปรับใช้ในการบริหารงาน ใช้ทรัพยากรภายในเทศบาลอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและส่วนราชการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนเข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลทุกคนเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และหลักธรรมาภิบาล อย่างน้อยปีละครั้ง และทำการทดสอบความเข้าใจหลังการเข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนา เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และหลักธรรมาภิบาลอย่างถ่องแท้ แล้วสามารถนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล

1.2 เทศบาลเมืองเพชรบุรี ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานทุกหน่วยงานที่อยู่ในเทศบาลฯ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปตามแนวทางของทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงาน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามแนวทางของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีได้ตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

2.1 ด้านการบริหารแบบอาชีพ เทศบาลฯ ควรสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้มีอิสระ ในการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม โดยการมอบหมายให้ หัวหน้าสำนัก/กลุ่ม และสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริหารของหน่วยงานมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการภายในชุมชน

2.2 ด้านการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เทศบาลฯ ควรสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน และสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคล

2.3 ด้านการให้ความสำคัญกับการแข่งขัน เทศบาลฯ ควรสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรปฏิบัติงานโดยเน้นการแข่งขันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเอกชน เพื่อเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การมีต้นทุนที่ต่ำและมีมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น และเน้นการปฏิบัติงานในรูปแบบของการประมูลเป็นสำคัญ

2.4 ด้านการใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน เทศบาลฯ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานใช้ระบบการจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีความยืดหยุ่น และเอารูปแบบการบริหารจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในภาครัฐ

2.5 ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เทศบาลฯ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานมีการบริหารงาน/ดำเนินกิจกรรมให้เป็นรูปธรรม ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

2.6 เทศบาลเมืองเพชรบุรีควรให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติเนื่องจากเป็นปัจจัยด้านสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เช่น ภาวะผู้นำ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 เป็นต้น

3.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลอื่น ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสามารถนำมาประยุกต์ในการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรีได้อย่างเหมาะสม

3.3 ควรมีการศึกษาถึงสภาพปัญหาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด

เอกสารอ้างอิง

กมลพรรณ พึ่งดวง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฉัตรชัย นาถ้าพลอย. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 2(2), 461–470.

เทศบาลเมืองเพชรบุรี. (2562). รายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี. เข้าถึงได้จาก <http://www.phetchaburicity.go.th/>.

7 สิงหาคม 2565.

- เทศบาลเมืองเพชรบุรี. (2565). *ข้อมูลพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.phetchaburicity.go.th/home/index.php>. 8 สิงหาคม 2565.
- พัชรพล ศุภะ. (2562). นโยบายสาธารณะและการวางแผนเพื่อจัดการองค์การภาครัฐ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิรพงษ์ แสงแก้ว และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2565). การจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. *Journal of Modern Learning Development*, 7(5), 179–192.
- มัธยันท์ จันทรแขวง. (2563). แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ของเรือนจำกลางเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ รป.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- วรกร พุดพิงศ์เพยอม. (2558). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “การสร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2*, 755–766.
- ว่าที่ ร.ต.ท. ปัญญวัฒน์ หอมคง. (2564). การประยุกต์การจัดการภาครัฐแนวใหม่ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน. วิทยานิพนธ์ รป.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- วันวิสา แยมกระจำ และชลิดา แสนวิเศษ. (2561). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี. *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561*. หน้า 235–244.
- วิภาภัทร อินชัย. (2562). ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รป.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ศยาภรณ์ มีแสงแก้ว. (2565) การจัดการภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 16(1), 46–63.
- ศุภชัย คล่องขัน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการพัฒนาศักยภาพของเทศบาลในจังหวัดเพชรบูรณ์. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2* (หน้า 1214–1223). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมพิศ สายบุญขึ้น. (2559). การปฏิรูประบบราชการตามหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 6(10), 31–42.
- สุกัญญา จิตตพรพงษ์. (2560). การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ รป.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- สำนักงาน ก.พ.ร.. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร..
- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2563). การพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. รายงานการวิจัย มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางปอ. (2565). การจัดการองค์การรู้องค์การบริหารส่วนตำบลบางปอ. เข้าถึงได้จาก http://www.bangpor.go.th/index.php?op=dynamiccontent_detail&dynamiccontent_id=73358. 6 สิงหาคม 2565.
- Green, S. B. (1991). How Many Subjects Dose It Take to Do a Regression Analysis?. *Multivariate Behavioral Research*, 26(3), 499–510.
- Gruening, G. (2001). Origin and Theoretical Basic of New Public Management. *International Public Management Journal*, 4(1), 1–26.
- Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons?. *Public Administration*, 69(1), 3–19.

การใช้ชุดการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้: กรณีศึกษาโรงเรียนที่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

USING INSTRUCTIONAL READING PACKAGES TO DEVELOP READING ABILITY OF CHILDREN WITH LEARNING
DISABILITIES: A CASE STUDY OF SCHOOLS WHERE STUDENTS MAJORING SPECIAL EDUCATION UNDERGO
PROFESSIONAL TEACHING PRACTICUM

สุพัตรา ปัสังคโท* และ อรวรรณ นิมตลุง

Supatra Pasangkato* and Arawan Nimalung

สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

Program in Special Education, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon, 47000, Thailand

*Corresponding Author: E-mail: tukta_ps@hotmail.com

รับบทความ 11 เมษายน 2566 แก้ไขบทความ 29 พฤศจิกายน 2566 ตอบรับบทความ 28 ธันวาคม 2566 เผยแพร่บทความ มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่าน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน และเพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสำรวจปัญหาทางการเรียนรู้ของศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ภาควิชาการศึกษาพิเศษมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยการวิจัยเชิงทดลอง แบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดการสอนอ่าน, แผนการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านคำ การทดลองครั้งนี้ดำเนินการทดลองกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 30 ครั้ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ คะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่าน มีค่าประสิทธิภาพ 94.08/90.63 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่านหลังสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความคงทนในการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน เป็นเวลา 7 วัน เท่ากับ ร้อยละ 90.80 และ 30 วัน เท่ากับ ร้อยละ 72.80 ซึ่งอยู่ระหว่างร้อยละ 75 และ 90 ตามเกณฑ์ที่ตั้งสมมติฐานไว้

คำสำคัญ: ชุดการสอนการอ่าน, เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้, การศึกษาพิเศษ

ABSTRACT

The research objectives were to examine the efficiency of instructional reading packages to meet the 80/80 criteria, compare the reading ability of children with learning disabilities in reading before and after the intervention, and investigate knowledge retention in reading among children with learning disabilities before and after the intervention. The sample group comprised first key stage children with reading difficulties, possessing an average performance, and without multiple disabilities studying in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1. These children were part of the practicum experience conducted by pre-service

teachers from the special education program of Sakon Nakhon Rajabhat University in the first semester of the academic year 2015. The sample group, consisting of six participants, was selected through purposive sampling based on a learning problem survey developed by Prof. Dr. Phadung Arrayawinyoo from the Special Education Department at Srinakharinwirot University. The experimental research utilized a one-group pretest-posttest design. The research tools included instructional reading packages, lesson plans, and a test assessing word reading abilities. This experimental research involved children with learning disabilities in Prathomsuksa 2 and 3 in the first semester of the 2015 academic year, serving as the sample group. The experiment spanned six weeks, five times a week, with each session lasting 50 minutes, totaling 30 sessions. Statistical analysis included mean, standard deviation, and the Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test.

The research results indicated that the developed instructional reading packages attained an efficiency value of 94.08/90.63, which was higher than the specified criteria, confirming the established hypothesis. The reading ability of children with learning disabilities after the intervention was higher than those before the intervention at the .05 level of significance. Regarding knowledge retention in reading, it achieved 90.80 percent after the 7-day intervention, and 72.80 percent after the 30 day-intervention. These results fit within the expected range of 75 to 90 percent, aligning with the hypothesized criteria.

Keywords: Instructional Reading Packages, Children with Learning Disabilities, Special Education

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559 ยุทธศาสตร์การพัฒนานคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ได้กล่าวถึง มุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรม มีความเพียรและรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ (สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559, หน้า 2–3)

ทักษะทางภาษาเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นยิ่งในทักษะชีวิต ทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนานภาพชีวิต คือ การอ่าน การอ่านแตกฉานจะช่วยให้มีความรู้หลากหลาย และการที่มีความรู้ที่หลากหลาย ก็ต้องมีหนังสือที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาหลากหลายที่จำเป็นแก่ชีวิต โดยความรู้ทุกเรื่องมีความสำคัญกล่าวคือ ทักษะการเรียนรู้ซึ่งมีการอ่านเป็นทักษะที่จำเป็น และเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จะนำความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้อยู่ในโลกนี้ได้มีความสุข เพราะทัดเทียมกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีศักดิ์ศรีเสมอกัน (แมนมาส ขวลิต, 2545, หน้า 4–5) ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ กล่าวว่า การศึกษา คือ การพัฒนาคนให้อ่านออกเขียนได้ (รัตนพินิจ นิเทศการศึกษา, 2542, หน้า 86; อ้างอิงจาก ปาฐกถาในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ) เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ส่วนหนึ่งจะมีปัญหาในการอ่าน จะมีความยากลำบากในการรับรู้ การแยกแยะ หรือการจำตัวอักษร มีความสับสนระหว่างตัวอักษร เช่น ม-น, ต-ค หรือเห็นคำว่า กบ เป็น บก เป็นต้น ทำให้ยากต่อการเรียนรู้ (Bos, 1991, p. 92) และยังมีงานวิจัยจำนวนมากระบุว่าครึ่งหนึ่งของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ จะมีปัญหาในการอ่าน (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2544, หน้า 26) ซึ่งปัญหาในการเรียนรู้ดังกล่าวมีผลต่อการเรียนรู้ในการอ่านเป็นอย่างมาก ฉะนั้นการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนเหมือนกับเด็กทั่วไปไม่เป็นการเพียงพอ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกวิธีสอน สื่อ และอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุดโดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรง จากการศึกษาธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็กในทัศนะของเพียเจต์ (Piaget) เด็กจะเรียนรู้ได้ดีโดยผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การสัมผัส การปฏิบัติจริง การเห็นทำให้เกิดการเรียนรู้การแปลข้อมูลจากภาพทำให้เข้าใจ การอ่านทำให้เกิดการจำรูปคำได้คือการอ่านซ้ำ ๆ เกิดการจำและเข้าใจการอ่านและอ่านได้ เกิดการเชื่อมโยงกับโครงสร้างสมอง (ผดุง อารยะวิญญู, 2542, หน้า 69) และการ

สอนอ่านที่ดีต้องมีทักษะเบื้องต้นที่จำเป็น 3 ด้าน คือ การจำคำ การเข้าใจคำศัพท์ และความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน สื่อที่ดีช่วยให้การอ่านเกิด การเรียนรู้อย่างสนุกสนานในการเรียน สามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเพราะสนใจมากขึ้น พร้อมทั้งจะเรียน จดจำได้แม่นยำและเหมาะสม

ปัญหาด้านการอ่านของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้มีงานวิจัยจำนวนมากระบุว่ากว่าครึ่งหนึ่งของเด็กเหล่านี้มีปัญหาด้านการอ่าน ซึ่งลักษณะของความลำบากในการอ่าน คือ อ่านคำไม่ถูกต้อง อ่านไม่ออก อ่านสลับคำ อ่านซ้ำ ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กมีปัญหาด้านการจำตัวอักษรไม่ได้ ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน และที่สำคัญเด็ก ๆ ไม่สามารถแยกเสียงสระจากคำที่อ่านได้ ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 65)

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษาหาความรู้ และความบันเทิงใจให้กับตนเอง การอ่านจึงเป็นประโยชน์ให้กับมนุษย์โดยตรงในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา จำเป็นต้องใช้การอ่านเป็นประจำ เพื่อศึกษาหาความรู้จากหนังสือ และจากตำราเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถอ่านออกเขียนได้จึงได้เปรียบ และสามารถติดต่อสื่อสารทั้งเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมได้ผลดีกว่าผู้อื่นที่อ่านหนังสือไม่ออก และเขียนไม่ได้ (กองเทพ เคลื่อนพินิจกุล, 2542, หน้า 80)

ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ส่วนมากจะสอนอ่านมากกว่าทักษะอื่น จนถึงการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น การอ่านก็ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ด้านอื่น ๆ ต่อไป และเด็กอีกจำนวนมากในโรงเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งในจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ (LD) จะมีมากที่สุดของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะมีงานวิจัยจำนวนมากระบุว่า กว่าครึ่งหนึ่งของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้จะมีปัญหาในการอ่าน (ผดุง อารยะวิญญู, 2542, หน้า 69) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้เด็กสามารถอ่านได้ และเข้าใจข้อความที่อ่านได้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นที่เรียน สามารถนำการอ่านไปใช้ในการแสวงหาความรู้ และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

วิธีการสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่านนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน แตกต่างกันไปตามลักษณะความบกพร่องและระดับความสามารถในการอ่านของเด็กแต่ละชั้น วิธีการสอนอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการอ่านที่อ่านหนังสือไม่ออก มีปัญหาในการสะกดคำอ่าน จึงน่าจะเรียนรู้การอ่านได้ดีโดยวิธีการสอนอ่านเป็นคำ ซึ่งเป็นการสอนให้เด็กอ่านเป็นคำ ๆ ให้เด็กอ่านก่อนที่เด็กจะจำตัวอักษรได้ เมื่อเด็กอ่านคำได้มากพอสมควรแล้วจึงสอนให้เด็กรู้จักตัวสระ และพยัญชนะในภายหลัง ครูอาจใช้บัตรคำในการสอนให้เด็กอ่านตาม ให้ดูภาพประกอบ เด็กอาจอ่านคำได้โดยการจำ ครูอาจทำได้โดยการบันทึก เสียงลงในเทปก็ได้ แล้วจึงเปิดเสียงให้เด็กฟัง และให้เด็กอ่านตามบัตรคำ การสอนวิธีนี้ จะทำให้เด็กอ่านคำโดยใช้สายตา (ผดุง อารยะวิญญู, 2542, หน้า 72) และการสอนเป็นคำก็เป็นวิธีที่จะทำให้เด็กจำคำได้เพิ่มขึ้น หลังจากใช้ระยะเวลาเรียนไปเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการอ่านออกเสียง และการอ่านเพื่อความเข้าใจความหมายต่อไป (Bender, 1993, p. 187)

จากการศึกษาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สื่อนับว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อนั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ก่อนการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละประเภทเพื่อสามารถเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ โดยต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548, หน้า 99)

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมการศึกษา และเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเป็นสื่อประสมที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ โดยจัดเอาไว้เป็นชุด ๆ บรรจุอยู่ในซอง กล่องหรือกระเป๋า แล้วแต่ผู้สร้างจะทำขึ้น การสร้างชุดการสอนจะใช้วิธีระบบเป็นหลักสำคัญด้วยจึงทำให้มั่นใจได้ว่าชุดการสอนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจพร้อมที่จะสอน (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2543, หน้า 91) ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ชุดการสอนเป็นสื่อการสอนทางการศึกษา ที่จะช่วยการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากชุดการสอนเป็นสื่อที่มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจและได้นำแนวคิดที่จะใช้ชุดการสอนอ่านในการพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาการด้านการอ่านให้ดีขึ้นและเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาไทยในระดับสูงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่าน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน
3. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการสอนอ่าน หมายถึง การนำสื่อในหลายรูปแบบและหลายชนิดมาจากวิธีการผลิตที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อใช้ในการช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียน และช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นชุดการสอนประกอบด้วย เนื้อหา กิจกรรม แบบฝึกหัด เกม เพลง นิทาน รวมทั้ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้นำมาจัดบรรจุไว้อย่างเป็นระบบในรูปของกล่องหรือซอง ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ทันที ซึ่งชุดการสอนนี้ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับคำที่มีประสมด้วยสระ อา อุ ไอ อี โอ ไอ อำ และสระ อุ ซึ่งในชุดการสอนประกอบด้วย บัตรคำ บัตรภาพ กิจกรรมฝึกอ่าน และกิจกรรมฝึกเขียน

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดหรือการคำนวณตลอดจนปัญหาในเรื่องการเคลื่อนไหว การรับรู้ อารมณ์ พฤติกรรม โดยไม่ได้เกิดจากความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัสการมีปัญหาด้านพฤติกรรม และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนของเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือโดยวิธีเดียวกับเด็กปกติ

ความสามารถในการอ่าน หมายถึง การอ่านคำที่มีประสมด้วยสระ อา อุ ไอ อี โอ ไอ อำ และสระ อุ ได้ถูกต้องการรับรู้ความหมายสระที่มีภาพประกอบอย่างน้อยสระละ 5 คำและเข้าใจคำที่อ่านโดยการทดสอบความสามารถทางการอ่านหลังการทดลอง

ประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่านมีประสิทธิภาพ 80/80 หมายถึง คุณภาพของชุดการสอนอ่าน มีค่าร้อยละ 80 ตัวแรก คือ ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอน (E1) คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านระหว่างเรียนในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ค่าร้อยละ 80 ตัวหลัง คือ ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอน (E2) คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียนในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพที่ยอมรับได้ คือ เท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิน 2.5% และต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิน 2.5%

ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจดจำคำที่มีประสมด้วยสระ อา อุ ไอ อี โอ ไอ อำ และสระ อุ ได้ถูกต้องการรับรู้ความหมายสระที่มีภาพประกอบอย่างน้อยสระละ 5 คำและเข้าใจคำที่อ่านโดยการทดสอบความสามารถทางการอ่านหลังการทดลองแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การใช้ชุดการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ : กรณีศึกษา โรงเรียนที่นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (ศรียา นิยมธรรม, 2537, หน้า 3) ได้ให้คำจำกัดความของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ (Learning Disabled Children) หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้เกี่ยวกับความเข้าใจ การใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งความผิดปกตินี้อาจเห็นได้ในลักษณะของการมีปัญหในการรับฟังการคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคำนวณ ตลอดจนการรับรู้อันเป็นผลมาจากความผิดปกติทางสมอง แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากการมองเห็นปัญญาด้อย การไม่ได้ยิน การเคลื่อนไหวไม่ปกติเนื่องจากร่างกายพิการ มีอารมณ์แปรปรวน หรือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 15) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ (Learning

Disabilities) หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาทำให้เด็กที่มีปัญหาในการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยิน ระดับสติปัญญา อารมณ์ สภาพจิตเวช และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

อุบล เล่นวารี (2542, หน้า 13) ได้กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หรือเรียกย่อ ๆ ว่า LD หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้เด็กมีปัญหาในการใช้ภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสะกดคำ หรือมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ปัญหาดังกล่าวมิได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางร่างกาย แขน ขา ลำตัว สายตา การได้ยินระดับสติปัญญา อารมณ์ สภาพจิตเวชและสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 15) ได้อธิบายความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งเรื่องขึ้นไป ความผิดปกติดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา การพูดหรือการเขียน ซึ่งอาจส่งผลถึงความสามารถที่บกพร่องเกี่ยวกับการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียนสะกดคำ ตลอดจนการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์รวมถึงสภาวะความพิการด้านการรับรู้ การที่สมองบาดเจ็บ สมองไม่อาจทำหน้าที่บางอย่างได้เล็กน้อยการมีปัญหาด้านการอ่าน (Dyslexia) และการมีปัญหาด้านภาษา (Aphasia) แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาในการเรียนอันเนื่องจากความพิการด้านสายตา การได้ยิน หรือร่างกายพิการ ตลอดจนการมีภาวะปัญญาอ่อน มีปัญหาทางอารมณ์หรือเด็กด้อยโอกาส

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543, หน้า 3) ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ไว้ว่า ความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมากกว่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจภาษา หรือเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นการพูด หรือภาษาเขียนซึ่งอาจแสดงออกมาทางความสามารถที่ไม่สมบูรณ์ในการฟัง การคิด การอ่าน การเขียน การสะกดคำหรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้คำจำกัดความยังได้ระบุต่อไปด้วยว่า ความบกพร่องในการเรียนรู้ยังครอบคลุมสภาพต่าง ๆ เช่น ความบกพร่องในการรับรู้ ภาวะที่สมองถูกกระทบกระเทือนเพียงเล็กน้อย ภาวะความบกพร่องในการอ่าน และความบกพร่องในการเข้าใจ

เบญจพร ปัญญา (2543, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หรือความบกพร่องด้านการเรียนรู้ (Learning Disabilities, LD) เป็นความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ ที่แสดงออกมาในรูปของปัญหา การอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณและเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ เกิดจากการทำงานที่ผิดปกติของสมอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่เป็น โดยพิจารณาจากผลการเรียนเปรียบเทียบกับระดับเชาวน์ปัญญา

อริญา เชื้อทอง (2544, หน้า 13) ได้กล่าวว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีปัญหาในด้านการใช้ภาษาทั้งการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดคำ หรือการคำนวณ ตลอดจนปัญหาในการเคลื่อนไหว การรับรู้ อารมณ์ พฤติกรรม โดยไม่ได้เกิดจากความบกพร่องทางสติปัญญาบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนของเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือโดยวิธีเดียวกับเด็กปกติได้ จำเป็นต้องให้บริการทางการศึกษาที่แตกต่างกันไปจากเด็กปกติ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษาพิเศษ

เกียร์ฮาร์ท (Gearhart, 1973, p. 12) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ว่าหมายถึง เด็กที่มีความเฉลียวฉลาดเท่าเด็กปกติทั่วไป หรือบางคนอาจฉลาดกว่าเด็กทั่วไป แต่เด็กเหล่านี้มีปัญหาในการเรียน ทำให้มีผลการเรียนต่ำเมื่อเทียบกับเด็กอื่นในวัยเดียวกัน จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเฉลียวฉลาดที่แท้จริงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมิท และคนอื่น ๆ (Smith & Other, 1995, p. 101) ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เกิดจากความบกพร่องทางพันธุกรรมทำให้เด็กมีปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน การแสดงออกทางพฤติกรรม การรับรู้ทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นซึ่งแสดงออกในลักษณะของการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดและการเรียนคณิตศาสตร์ปัญหาดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน และไม่ได้รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

จากความหมายของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีปัญหาในด้านการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน และการสะกดหรือการคำนวณตลอดจนปัญหาในเรื่องการเคลื่อนไหว การรับรู้ อารมณ์ พฤติกรรม โดยไม่ได้เกิดจากความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัสการมีปัญหาด้านพฤติกรรม และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหา

เหล่านี้จะส่งผลต่อการเรียนของเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือโดยวิธีเดียวกับเด็กปกติ

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

อริยญา ฤาชัย (2541, หน้า 18) การอ่าน เป็นกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ หรือความเข้าใจจากตัวอักษรมาเป็นความคิด แล้วสามารถนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ศศิธร วงศ์ขาลี (2542, หน้า 12) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ โดยผ่านกระบวนการทางความคิดไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งต้องอาศัยทักษะการวิเคราะห์คำ ถอดความ ตีความ ขยายความ และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือการที่ผู้อ่านสามารถจำเรื่องได้ และเก็บไว้ในสมอง ถ้ามีโอกาสเล่าให้ผู้อื่นฟังก็สามารถเล่าได้ถูกต้องแต่การที่ผู้อ่านจะจำข้อความที่อ่านได้ก็ต้องเข้าใจความหมายของคำ รุ้หน้าที่ของคำ อีกทั้งสามารถแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ออกจากคำได้ อีกประการหนึ่ง ผู้อ่านจำเรื่องได้มากหรือน้อยยังขึ้นอยู่กับความสนใจเรื่องนั้นด้วย

นภดล จันทรเพ็ญ (2542, หน้า 73) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตาออกมาเป็นความคิดความเข้าใจเชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้นไปใช้ให้ เกิดประโยชน์ต่อไป

เตือนใจ กรุยกระโทก (2543, หน้า 3) ได้อธิบายว่า การอ่าน เป็นกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรเป็นความคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิม แล้วนำความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

แมนมาส ขวลิต (2544, หน้า 3) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมอง ในการรับสาร ซึ่งแสดงด้วยถ้อยคำที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์ (ภาพ รหัส แผนภูมิ) และอักษร โดยใช้อวัยวะสำหรับรับสารที่แสดงเป็นลายลักษณ์อักษร คือ ตา

แฮร์ริส และสมิธ (Harris & Smith, 1976, p. 14) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการอ่านไว้ว่าการอ่านเป็นรูปแบบของการสื่อความหมาย แลกเปลี่ยนความคิด ข่าวสาร ความรู้ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนนั่นคือ ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนบนกระดาษไปตามภาษาของแต่ละคน และผู้อ่านก็พยายามให้ได้ความหมายที่ผู้เขียนเขียนไว้

กู๊ดแมน (Goodman, 1979, pp. 5–6) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการรับรู้ทางภาษา (Receptive Language Process) การอ่านยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดในระหว่างที่สายตามองตามสัญลักษณ์ สมองจะคิด และตีความ ทำความเข้าใจกับข้อความนั้น ๆ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับภาษาในการอ่าน ตลอดจนถอดความหมายจากผู้เขียนได้อย่างกลมกลืน

รูบิน (Rubin, 1993, pp. 6–7) การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรวมถึงอารมณ์ความเข้าใจในบทอ่าน และรับรู้ถึงความหมายของคำโดยอาศัยกระบวนการคิดเพื่อสื่อความหมายของสัญลักษณ์ในบทอ่าน

ลิว และคินเซอร์ (Leu & KinZer, 1995, p. 11) กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นเรื่องของพัฒนาการเป็นปฏิสัมพันธ์ และเป็นกระบวนการก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งขึ้นกับความสามารถของบุคคลในการที่จะเข้าใจข้อความเกี่ยวกับภาษา

จากความหมายของการอ่านดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้เป็นกระบวนการแปลความหมายจากสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ หรือความคิดของผู้อ่าน เพื่อสื่อความหมายของสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรที่อ่านระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้มีความเข้าใจตรงกัน การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนการศึกษาค้นคว้าความรู้ ตลอดจนนำไปใช้ประกอบอาชีพในการดำรงชีวิตต่อไป

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นสื่อการเรียนชนิดหนึ่ง ซึ่งจัดขึ้นมาในรูปของสื่อประสมโดยการนำเอาสื่อหลายชนิดมาสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับเนื้อหา ประสบการณ์ของแต่ละหน่วย เพื่อช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ชุดการสอนจึงเป็นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ประกอบด้วยคำแนะนำเพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การรวบรวมเนื้อหา มาสร้างเป็นชุดการสอนนั้นได้มาจากขอบข่ายของความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้นักเรียนได้รู้ เนื้อหานั้นจะต้องตรงและชัดเจนที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเป้าหมายของการเรียน กูด (Good, 1973, p. 306) ชุดการสอนหรือชุดของสื่อประสมที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยครูให้สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งบางชุดประกอบด้วยเอกสารเพียงอย่างเดียว บางชุดเป็นบทเรียนที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง (Brown, 1977, p. 338) เพราะได้จัดระบบการผลิตและการนำเอาสื่อการ

เรียนหลายอย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมกันและกัน สื่อการเรียนชุดหนึ่งใช้อธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา อีกชุดหนึ่งใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง จึงอาจกล่าวได้ว่าชุดการสอนคือ กล้องหรือของบรรจุสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ พร้อมทั้งคำแนะนำในการกระทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่เหมาะสม พร้อมทั้งจะให้ครูนำไปใช้ในการสอนได้ทันทีเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยไม่มีข้อยุ่งยาก เพียงแต่ครูพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายของชุดการสอนตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ครูก็สามารถนำชุดการสอนไปใช้ได้

สรุปได้ว่าชุดการสอน เป็นการนำเสนอในหลายรูปแบบและหลายชนิดมาจากวิธีการผลิตที่ต่างกันตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อใช้ในการช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียน และช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นชุดการสอนประกอบด้วย เนื้อหา กิจกรรม แบบฝึกหัด เกม เพลง นิทาน รวมทั้ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้นำมาจัดบรรจุไว้อย่างเป็นระบบในรูปของกล่องหรือซอง ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ทันที

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ระดับช่วงชั้นที่ 1 ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 30 คน จากโรงเรียนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 31 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ระดับช่วงชั้นที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีนักศึกษาศาสนาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างได้จากการใช้แบบสำรวจ จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ชุดการสอนอ่าน
2. แผนการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน
3. แบบทดสอบความสามารถในการอ่านคำ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างและการหาคุณภาพชุดการสอนอ่านมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านคำโดยใช้ชุดการสอนอ่าน วิธีการที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่าน วิธีการต่าง ๆ ตลอดจน การหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาไทย จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

- 1.3 กำหนดเนื้อหา โดยการเลือกคำยาก คำที่มีประสมด้วยสระ อา อุ อี ไอ โอ อำ และสระ ฤ คำที่พบบ่อยใน

ชีวิตประจำวัน ที่เด็กอ่านไม่ได้ บัญชีคำยากในช่วงชั้นที่ 1

- 1.4 กำหนดรูปแบบ วิธีการดำเนินกิจกรรม และเวลาในการสอนอ่านคำ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1.5 สร้างชุดการสอนอ่าน
- 1.6 นำชุดการสอนอ่านไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบฝึกภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบฝึก จำนวน 3 ท่าน
- 1.7 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 1.8 นำชุดการสอนอ่านที่แก้ไขแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างและการหาคุณภาพแบบทดสอบความสามารถในการอ่านคำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านคำจำนวน 24 คำ ซึ่งผู้วิจัยใช้กระบวนการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 2.1 ศึกษาหลักสูตรและคู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป1-3) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- 2.2 ศึกษาจุดประสงค์ของหลักสูตรการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และการประเมินผลด้านการอ่าน จากหนังสือการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษของ ผดุง อารยะวิญญู
- 2.3 สร้างแบบทดสอบความสามารถในการอ่านคำ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 การอ่านออกเสียงคำ ตอนที่ 2 ความเข้าใจความหมาย
- 2.4 เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคำมี ดังนี้
 - 2.4.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคำอ่านได้ถูกต้อง ให้ 1 คะแนน อ่านไม่ได้ ให้ 0 คะแนน
 - 2.4.2 แบบทดสอบวัดความสามารถความเข้าใจความหมายของคำโย่งเส้นจับคู่ภาพได้ถูกต้อง ให้ 1 คะแนน โย่งเส้นจับคู่ภาพไม่ถูกต้อง ให้ 0 คะแนนเกณฑ์การตัดสินรวม เป็นการนำคะแนนการอ่านออกเสียงคำ และความสามารถความเข้าใจความหมายของคำมารวมกันเป็น คะแนนเต็ม 48 คะแนน เพื่อประเมินความสามารถในการเรียนรู้ โดยใช้ค่าพิสัยในการแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับตามเกณฑ์ ดังนี้

33 – 48 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับดี

17 – 32 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับพอใช้

0 – 16 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับปรับปรุง

2.5 นำแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบในความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตร IOC ถ้าค่า IOC ของแบบทดสอบข้อใดมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าแบบทดสอบข้อนั้นใช้ไปทำการทดสอบได้ แต่ถ้าค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์การคะแนนดังนี้

+1 = เมื่อแน่ใจว่าข้อทดสอบนั้นวัดตรงจุดประสงค์

0 = เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อทดสอบนั้นวัดตรงจุดประสงค์

-1 = เมื่อแน่ใจว่าข้อทดสอบนั้นไม่วัดตรงจุดประสงค์

วิธีรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการทดลองกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 30 ครั้ง โดยมีขั้นตอนการทดลองดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อทดลองงานวิจัย
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดลอง และดำเนินการตามขั้นตอนการทดลองตามแผนการสอนการอ่านคำ โดยใช้แบบฝึกการอ่านคำที่มีประสมด้วยสระ อา อุ ไอ อี โอ ไอ อำ และสระ อุ แก่ครูประจำชั้นนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจและร่วมกิจกรรมด้วยความมั่นใจ ไม่กลัว และไม่ประหม่า
4. ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการอ่านคำกับกลุ่มตัวอย่างก่อนสอนตามแผนการสอน โดยใช้แบบทดสอบ

ทดสอบความสามารถอ่านคำ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 50 นาที

5. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการสอนอ่านคำ โดยใช้แบบฝึกการอ่านคำที่มีประสมด้วยสระ อา อุ ไอ อี โอ ไอ อำ และสระ อก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 14.30–15.30 น. และมีการทดสอบระหว่างเรียน ในการสอนแต่ละครั้งครูอธิบายความหมายของคำโดยใช้บัตรภาพสื่อความหมายของคำที่เรียนในแต่ละคำ

6. เมื่อทดลองครบ 6 สัปดาห์แล้วทำการทดสอบความสามารถในการอ่านคำกับกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองโดยใช้แบบทดสอบการอ่านคำเป็นรายบุคคล โดยในการทดสอบครูใช้บัตรภาพแทนความหมายของคำที่ได้เรียนมาได้ถูกต้องตรงกับคำที่สอนอ่าน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

- สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 - การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
- สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ
- การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่าน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์คะแนนใช้สูตรคำนวณค่า E1/E2

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

- การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่าน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 รายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอนอ่านตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)							คะแนนหลังเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)		
	1	2	3	4	5	6	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	5	4	5	4	5	5	4.67	93.33	24	80.00
2	4	4	4	4	4	4	4.00	80.00	25	83.33
3	5	5	4	4	5	4	4.50	90.00	27	90.00
4	5	5	4	5	5	5	4.83	96.67	26	86.67
5	5	5	5	4	5	5	4.83	96.67	25	83.33
6	5	4	4	5	4	4	4.33	86.67	23	76.67
คะแนนเฉลี่ย							4.53	90.56	25.00	83.33

จากตาราง 1 พบว่า ความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านระหว่างเรียน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม เท่ากับ 4.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.56 และความสามารถการอ่านหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 25.00 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ผลของการหาประสิทธิภาพของการอ่านคำ โดยใช้ชุดการสอนอ่าน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 90.56/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน รายละเอียดแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน

คนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน	ลำดับที่ความแตกต่าง	ลำดับเครื่องหมาย	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน			บวก (+)	ลบ (-)
1	14	24	10	2	+2	-0
2	12	25	13	4.5	+4.5	-0
3	13	27	14	6	+6	-0
4	13	26	13	4.5	+4.5	-0
5	16	25	9	1	+1	-0
6	12	23	11	3	+3	-0
รวม					T=-21	T=-0
					T=0	

$T^* = 0$ มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
(ค่า T จากตาราง N = 6 มีค่า = 0)

จากตาราง 2 พบว่า ความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้สอนการอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่สอนอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่าน มีความสามารถในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. การศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน

การประเมินความคงทนในการเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์โดยการคำนวณค่าร้อยละเฉลี่ยของคะแนนที่แตกต่างกันของแต่ละคนที่ได้จากการสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนและการสอบหลังจากสิ้นสุดการเรียน 7 วัน และสิ้นสุดการเรียน 30 วัน รายละเอียดแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ร้อยละของความคงทนในการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม	$\bar{X}$	ร้อยละของค่าความคงทนในการเรียนรู้
คะแนนผลสัมฤทธิ์	6	261	43.63	
คะแนนความคงทน (7 วัน)	6	237	42.83	90.80
คะแนนความคงทน (30 วัน)	6	190	31.67	72.80

จากตาราง 3 พบว่า ร้อยละของความคงทนในการเรียนรู้ด้านการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่าน เป็นเวลา 7 วัน เท่ากับ ร้อยละ 90.80 และ 30 วัน เท่ากับ ร้อยละ 72.80 ซึ่งอยู่ระหว่างร้อยละ 75 และ 90 ตามเกณฑ์ที่ตั้งสมมุติฐานไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้ชุดการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนต้นกล้าศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านระหว่างเรียน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม เท่ากับ 7.53 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 94.08 และความสามารถการอ่านหลังเรียน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเท่ากับ 43.63 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.63 ผลของการหาประสิทธิภาพของการอ่านคำ โดยใช้ชุดการสอนอ่าน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 94.08/90.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 1 ที่ว่าชุดการสอนอ่านมีประสิทธิภาพ 80/80 หมายความว่า ชุดการสอนอ่านมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนได้ ดังเช่น ดวงใจ วรรณสังข์ (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะของเด็กที่มีปัญหาทางด้านการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทย พบว่า ความสามารถในการจำ

พหุชนะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพหุชนะไทยสูงกว่าการสอนโดยใช้ชุดการสอนประกอบภาพพหุชนะไทย ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน จิตอารีย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เพลงเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำที่ใช้พหุชนะ ร ล ว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนการอ่านออกเสียงเฉลี่ยร้อยละ 67/90 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านออกเสียงคำที่ใช้พหุชนะ ร ล ว ควบกล้ำ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับอัจฉรา นาคทรัพย์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยใช้วิธีสอนอ่านเป็นคำ ผลวิจัย พบว่า การสอนอ่านเป็นคำมีประสิทธิภาพที่ 94.44/92.45 และนักเรียนมีความสามารถในการอ่านคำหลังการสอนอ่านเป็นคำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาการใช้ชุดการสอนอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พบว่า ความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนอ่านหลังสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 3 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยสมคิด บุญบุรณ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยใช้วิธีการสอนอ่านตามแบบ ปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาในการอ่านภาษาไทยมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสมาน แต้มพิมาย (2543, หน้า 43-44) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกอ่านคำควบกล้ำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกอ่านคำควบกล้ำสูงกว่าก่อนเรียน

องค์ความรู้ใหม่

การใช้ชุดการสอนอ่าน ช่วยทำให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านคำสามารถจดจำได้ หมายความว่าความหมายของคำอ่านหนังสือได้เข้าใจในสิ่งที่ได้อ่าน และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สนุกสนาน และสามารถช่วยให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ยังทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนและเชื่อมั่น ในตนเองได้เป็นอย่างดี

สรุป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดการสอนอ่าน ช่วยทำให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เรื่องการอ่านคำสามารถจดจำได้ หมายความว่าความหมายของคำอ่านหนังสือได้เข้าใจในสิ่งที่ได้อ่าน และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สนุกสนาน และสามารถช่วยให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ยังทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนและเชื่อมั่น ในตนเองได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากศึกษาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านมีความสามารถในการอ่านดีขึ้น ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องของเด็ก สามารถที่จะนำวิธีการสอนอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านไปใช้ในการแก้ปัญหการอ่านของเด็กได้ เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการอ่านคำ เรียนรู้คำ อันเป็นพื้นฐานของการอ่านในระดับต่อไป และเพื่อให้เด็กมีทักษะพื้นฐานในการอ่านภาษาไทยดีขึ้น

1.2 การสอนอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านนี้ เป็นวิธีการสอนที่ใช้กับเด็กปกติที่เริ่มหัดอ่านได้ เพื่อฝึกท่องจำคำ สำหรับเนื้อหาที่ยากก่อน นำไปฝึกฝนในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ใช้สอนเป็นรายบุคคล หรือสอนเด็กกลุ่มเล็ก ๆ

1.3 ไม่ควรนำการสอนอ่านคำโดยใช้ชุดการสอนอ่านเป็นหลักอย่างเดียว ควรใช้สอนรวมกับวิธีการสอนอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้การสอนอ่านโดยใช้ชุดการสอนอ่านกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านอื่น ๆ ที่มีปัญหาด้านการอ่าน

2.2 ควรมีการทดลองเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคำจากการใช้ชุดการสอนอ่าน กับวิธีการสอนอื่น ๆ

2.3 ควรมีการนำชุดการสอนอ่านไปทดลองกับโรงเรียนอื่นที่มีเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบด้วย

2.4 ควรมีการนำชุดการสอนอ่านไปศึกษาทักษะทางด้านอื่น ๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ด้านการเขียน เป็นต้น

2.5 ควรนำชุดการสอนอ่านไปทดลองกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กปกติ โดยนำไปใช้ในรูปแบบมัลติมีเดียควมมีการนำชุดการสอนอ่าน ในมาตราตัวสะกดอื่น ๆ เช่น แม่กม แม่กดแม่เกย แม่เกว ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กองทัพ เคลือบพณิกุล. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงใจ วรรณสังข์. (2541). *การศึกษาความสามารถในการจำพยางค์ของเด็ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยางค์ไทย*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน จิตอารีย์. (2546). *การใช้เพลงเพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำที่ใช้พยางค์ ร ล ว ควบลั่วของนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปริญญาโท กศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เตือนใจ ฤกษ์ระโทก. (2543). *การศึกษาผลการสอนซ่อมเสริมด้านความเข้าใจในการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือแผ่นเดียวเป็นสื่อ*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภดล จันทร์เพ็ญ. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ้อ 1999 จำกัด.
- เบญจพร ปัญญา. (2543). *คู่มือช่วยเหลือเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *การเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แมนมาส ขวลิต. (2529). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การ.
- _____. (2534). *การพัฒนาการอ่านภาษาไทยหน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตนพิณ นิธิการศึกษา. (2542). *รวมปฐกถาทางการศึกษาในสมเด็จพระเทพฯ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ศศิธร วงศ์ชาติ. (2542). *การศึกษาความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสนับสนุนประสบการณ์ทางภาษาจากการสอนตามคู่มือครู*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2543). *ความบกพร่องในการเรียนรู้ หรือแอลดี ปัญหาการเรียนรู้ที่แก้ไขได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมาน แต้มพิมาย. (2543). *การสร้างแบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพฯ: ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด บุญบุรณ์. (2546). *การศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนอ่านตามแบบ*. กรุงเทพฯ: ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษ เล่ม 3 การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุนันทา มั่นเศรษฐกิจ. (2542). *หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัจฉรา นาคทรัพย์. (2546). *การศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยวิธีการสอนอ่านเป็นคำ*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุบล เล่นวารี. (2542). *การบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ: ราไพเพรส.
- อรัญญา เชื้อทอง. (2546). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม โดยใช้บทอรรถกร*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรัญญา ฤาชัย. (2541). *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและเจตคติ ต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาจากการสอนตามคู่มือครู*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Bender (1993). Adolescents with Learning Disabilities at Risk? Emotional Well-Being, Depression, Suicide. *Journal of Learning Disabilities*, 28, 59-166.
- Best, Bill Arnoid. (1963). The Effect of Special Program on Kean Gains in Reading. *Dissertation Abstracts*

International, 10, 3316–A.

- Bos. (1991). *Strategies For Teaching Student With Learning and Behavior Problems*. Massachusetts. Allyn and Bacon A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Brown, Jame W. & et al. (1973). *A.V. Instruction Technology, Media and Methods*. New York: Mc Graw–Hill.
- Gearhart, Bill. R. (1973). *Learning disabilities*. (2nd ed). The C.V. Mosby Company, Saint others.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw–Hill.
- Goodman, Kenneth S. (1970). Reading: Psycholllnultstic Guessing Game. *Journal of the Reading Specialist*, 4(5), 5–11.
- Harris, Larry. A. & Carl B. Smith. (1976). *Reading Instruction Diagnostic in the Classroom*. New York: Holf, Rinehart and Winstor.
- Leu, D. J. & Kinzer. (1995). *Effective reading instruction K–8*. (3rd ed). New Jersey: Prentice–Hall.
- Rubin, K. & T. Maioni. (1975). Play Reference and its Relationship to Egocentrism Popularity and Classification Skills in Preschoolers. *Merrill Palmer Quarterity*, 25, 171-179.
- Smith, Ton. C. & Other. (1995). *Teaching Students with Special Needs in Inclusive Setting*. New York: By Allyn and bacon.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความ ของวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์บทความของวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ต้นฉบับบทความที่นำเสนอเพื่อพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน
2. บทความที่นำเสนอควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้นโดยผู้เขียนมิได้เกิดจากการแอบอ้าง นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน
3. ผู้เขียนต้องจัดทำต้นฉบับตามข้อกำหนดของกองบรรณาธิการวารสาร
4. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้เขียนยินยอมให้กองบรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการกำหนด
6. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ได้มีมติให้ผู้เขียนผลงานปรับปรุงแก้ไขผลงานขอให้ผู้เขียนผลงานปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งผลงานที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้กองบรรณาธิการวารสารโดยส่งเข้าระบบ ThaiJo2 ภายใน 10 วันนับจากวันที่ได้รับผลข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขจะเลื่อนบทความของท่านไปตีพิมพ์ในฉบับอื่นซึ่งจะล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม
7. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) พิจารณาไม่สามารถให้ตีพิมพ์ได้ ท่านจะไม่ได้รับค่าตีพิมพ์คืนในทุกกรณี

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. การเตรียมต้นฉบับรูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง

- พิมพ์บนกระดาษขาว A4 หนึ่งเดียว ตั้งค่าหน้ากระดาษ
บน 1 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว
ซ้าย 0.8 นิ้ว ขวา 0.8 นิ้ว
- ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 โดยนับรวม รูป ตาราง และเอกสารอ้างอิง
- ใช้ขนาดอักษร ขนาด 18pt, 16pt และ 14pt แบบอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร

TH SarabunPSK

2. บทความวิจัยที่จะตีพิมพ์ลงวารสารบัณฑิตศึกษา

- 2.1 ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องมีย่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่
- 2.2 ชื่อผู้นิพนธ์ (ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ในกรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ด้วย)
- 2.3 บทคัดย่อ ต้องมีต้นฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยไว้อย่างครบถ้วนมีวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา สรุปผลการศึกษา และหรือข้อเสนอแนะ **ไม่แบ่งเป็นข้อ** มีความยาวไม่เกิน **150-250** คำ ระบุ **คำสำคัญ** ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทย **Keywords** ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ในการเขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีเนื้อหาตรงกัน (3-5 คำ)

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.4 บทนำ (บทนำ) กล่าวถึงความสำคัญและเหตุผลที่ทำการวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.5 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับ ความสำคัญ

2.6 นิยามศัพท์เฉพาะ เป็นการให้ความหมายของตัวแปร หรือคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยและผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำตรงกัน ซึ่งคำที่ควรเขียนเป็นนิยามศัพท์เฉพาะควรเป็นตัวแปร หรือคำที่ผู้วิจัยเขียนบ่อยมากในงานวิจัย

2.7 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย กรอบของการวิจัยในด้านเนื้อหาสาระซึ่งประกอบด้วย ตัวแปร และการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.9 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

- ประชากร กลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือ (ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก เป็นต้น)
- วิธีรวบรวมข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.10 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล เป็นการเสนอผลหรือสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วย ตาราง กราฟ ภาพ หรือแผนภูมิประกอบการอธิบาย การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบกับผลการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ประโยชน์

2.11 องค์ความรู้ใหม่ ควรระบุงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งแตกต่างหรือดีกว่างานวิจัยเดิมอย่างไร หรือชี้ให้เห็นประเด็นงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่

2.12 สรุป เป็นการขมวดเนื้อหาของบทความ สรุปเนื้อหาที่ได้นำเสนอ ควรจะสะท้อน thesis statement ที่เขียนไว้แต่ต้น **บทสรุปควรประกอบด้วย** สรุปย่อประเด็นหลักของบทความ ถามคำถามท้าทาย ใช้การอ้างอิง กระตุ้นภาพที่คมชัดเรียกร้องให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงนัยทั่วไปหรือนัยสำคัญ สรุปผลการวิจัย เสนอแนะผลหรือเหตุที่ตามมา

2.13 ข้อเสนอแนะ (ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป)

2.14 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ระบุในกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัยจากภายในหน่วยงานหรือภายนอกหน่วยงาน

2.15 เอกสารอ้างอิง (รูปแบบ Publication Manual of the American Psychological Association (APA) เรียงลำดับตามตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

3. บทความวิชาการที่จะตีพิมพ์ลงวารสารบัณฑิตศึกษา

ควรมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยมีการวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการนำเสนอตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้ส่งบทความแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน มีลำดับเนื้อหาและบทสรุปที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจนประกอบด้วย

3.1 ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่

3.2 ชื่อผู้พิมพ์ (ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ในกรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ด้วย)

3.3 บทคัดย่อ ต้องมีต้นฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยไว้อย่างครบถ้วนมีวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา สรุปผลการศึกษา และหรือข้อเสนอแนะ **ไม่แบ่งเป็นข้อ** มีความยาวไม่เกิน **150-250** คำ **ระบุคำสำคัญ** ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทย **Keywords** ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ในการเขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีเนื้อหาตรงกัน **(3-5 คำ)**

3.4 บทนำ หลักการและเหตุผล ความเป็นมาหรือภูมิหลัง ความสำคัญของเรื่องที่เขียน (Justification) วัตถุประสงค์ของการเขียนในการที่จะสื่อไปยังผู้อ่าน คำจำกัดความ หรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

3.5 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ การเรียบเรียงเนื้อหา การวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ การใช้ภาษา วิธีการนำเสนอ

3.6 องค์ความรู้ใหม่ ควรระบุงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งแตกต่างหรือดีกว่างานวิจัยเดิมอย่างไร หรือชี้ให้เห็นประเด็นงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่

3.7 สรุป สรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ซึ่งอาจกระทำในลักษณะการย่อโดยการเลือกประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมานำเสนออย่างกระชับท้ายบทความ

3.8 เอกสารอ้างอิง (รูปแบบ Publication Manual of the American Psychological Association (APA) เรียงลำดับตามตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงในวารสารบัณฑิตศึกษา

(รูปแบบ Publication Manual of the American Psychological Association (APA) และต้องเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความเท่านั้น โดยจัดเรียงตามตัวอักษรผู้แต่ง)

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การอ้างอิงในเนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุรายการ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และหน้าที่อ้างอิงในเครื่องหมายวงเล็บ แทรกอยู่ในเนื้อหาในตำแหน่งที่เหมาะสม ได้แก่ ตอนต้น หรือ ตอนท้ายของเนื้อหา หากการเขียนอ้างอิงมากกว่าหนึ่งบรรทัดในบรรทัดที่สองให้ย่อหน้าเจ็ดตัวอักษรก่อนการเขียนอ้างอิงที่เหลือได้

1. การลงรายการชื่อผู้แต่งหรือผู้รับผิดชอบ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว ถ้าเป็นชาวไทยใช้ชื่อและนามสกุล ระหว่างชื่อและนามสกุลเว้นระยะ 1 ตัวอักษร ถ้าเป็นชาวต่างประเทศใช้เฉพาะนามสกุล

กรณีย่อหน้าข้อความ

สิปปนนท์ เกตุทัต (2539, หน้า 91)

(Parker, 1991, p. 38)

กรณีย่อหลังข้อความ

(สิปปนนท์ เกตุทัต, 2539, หน้า 91)

(Parker, 1991, p. 38)

1.2 ผู้แต่ง 2 คน ลงรายการทั้ง 2 คน

กรณีย่อหน้าข้อความ

เสกสรร ประเสริฐกุล และจิระนันท์ พิตรปรีชา (2533, หน้า 24)

(Brockner & Guare, 1994, pp. 35-36)

กรณีย่อหลังข้อความ

(เสกสรร ประเสริฐกุล และจิระนันท์ พิตรปรีชา, 2533, หน้า 24)

(Brockner & Guare, 1994, pp. 35-36)

การอ้างอิงท้ายบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

* หนังสือ

ภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (พิมพ์ครั้งที่)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภิญโญ สาร. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:
/////สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. Thousand California: Sage.

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์).
/////สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. (2nd ed.)
Thousand California: Sage.

*วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)./หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

จารุวรรณ นาดัน. (2556). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3), 729-746.

*วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ ชื่อย่อหลักสูตร./สถานที่พิมพ์:/ชื่อสถาบันการศึกษา.

อมรรัตน์ อุปพงษ์. (2560). *ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัด*

การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

*สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา (ถ้ามี)./เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.

วีรพงษ์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2555). *การบริหารคุณภาพห้องครัว*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.md.kku.ac.th/usr/work/radio/QAT/tsld047.html>. 6 พฤษภาคม 2560.

McCarthy, D. S. (2001). *A teaching experiment using problem-based learning at the elementary level to develop decimal concepts*. Retrieved from www.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp.html. June 22th, 2019.

ตัวอย่างการลงรายการส่วนของชื่อเรื่อง ผู้แต่ง และสังกัดของผู้นิพนธ์

1. ในกรณีที่ ผู้นิพนธ์ และประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผู้แต่งร่วม) อยู่สังกัดหน่วยงานเดียวกัน

การต่อสู้ทางวาทกรรมระหว่างรัฐกับท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการความขัดแย้ง ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

DISCURSIVE STRUGGLES BETWEEN STATE AND LOCAL OF CONFLICT MANAGEMENT
IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCE

อัศวศิริ ลาปิอี* ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และ สุธิ ประศาสน์เศรษฐ์

Aussiri Lapie*, Preecha Piamphongsant and Suthy Prasartset

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

Program in Political Economy and Governance, Faculty of political Science and Law, Burapha University,

Chon Buri 20131, Thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์:.....

2. ในกรณีที่ ผู้นิพนธ์ และประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผู้แต่งร่วม) อยู่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สะเต็มศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ทักษะการทำงานในศตวรรษที่ 21

STEM EDUCATION FOR LEARNING MANAGEMENT TO WORK SKILLS IN THE 21ST CENTURY TRAINING

ธารทิพย์ ขั้วนา¹ และ ขวัญชัย ขั้วนา²

Tharthip Khwana¹ and Khwanchai Khwana²

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง 52000

²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000

¹Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Institute of Physical Education lampang,
Lampang 52000, Thailand

²Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University,
Kamphaeng Phet 62000, thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์:.....

การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียน และความเครียด เรื่อง จำนวนจริง ด้วยวิธีห้องเรียนกลับด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

A STUDY ON MATHEMATICAL ACHIEVEMENT AND STRESS IN LEARNING REAL NUMBERS USING FLIPPED CLASSROOM
METHOD FOR MATTAYOM SUEKSA 4 STUDENTS

อากร พุทธรักษา^{1*} รัชนิกร ชลไชยะ² วริน วิพิศมากุล³ และ จุฑาพร เนียมวงษ์³

Arkorn Putaraksa^{1*}, Ratchanikorn Chonchaiya², Warin Vipismakul³ and Jutaporn Neamvonk³

¹สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร 10300

³ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program Mathematics Education, Faculty of Science, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

²Program Mathematics Education, Faculty of Education, Suansunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

³Department of Mathematics, Faculty of Science, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์:.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

นิยามศัพท์เฉพาะ (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ขนาด 14pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....
วิธีรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

.....
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ (ขนาด 14pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

.....
ผลการวิจัยและการอภิปรายผล (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

.....
องค์ความรู้ใหม่ (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

.....
สรุป (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

.....
ข้อเสนอแนะ (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

.....
กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).. **ระบุในกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัยจาก
ภายในหน่วยงานหรือภายนอกหน่วยงาน**.....
.....
.....

.....
เอกสารอ้างอิง (ขนาด 16pt ชนิดตัวหนา)

(รายการอ้างอิง ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา เรียงลำดับตามตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับ

ที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

*** หนังสือภาษาไทย**

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

*** หนังสือภาษาอังกฤษ**

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อย่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

*** วารสาร**

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)./หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

*** วิทยานิพนธ์**

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ (ชื่อย่อหลักสูตร) สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา,

*** สื่ออิเล็กทรอนิกส์**

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา(ถ้ามี)./เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.

รูปแบบการเขียนต้นฉบับบทความวิชาการในการลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อเรื่องภาษาไทย.....ขนาด 18pt ตัวหนา.....

Titleตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 14pt ตัวหนา.....

ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย).....กกกกกก ขขขขขข^{1*} ประธาน กรรมการบริหารวิทยานิพนธ์ หรือผู้แต่งร่วม² (ถ้ามี)
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาอังกฤษ).....AAAAA BBBB^{1*} ประธาน กรรมการบริหารวิทยานิพนธ์ หรือผู้แต่งร่วม² (ถ้ามี)
¹สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาไทย)
²สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาไทย)
¹สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาอังกฤษ)
²สาขาวิชา.....สังกัดคณะ.....ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาอังกฤษ)
*Corresponding author: E-mail:..... เบอร์โทรศัพท์.....

ขนาด 14pt
ตัวปกติ

เฉพาะเจ้าหน้าที่รับผิดชอบวารสาร

วันที่รับบทความ....., วันที่แก้ไขบทความ....., วันที่ตอบรับบทความ....., วันที่เผยแพร่.....

บทคัดย่อ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

(เนื้อหาบทคัดย่อ ขนาดอักษร 14pt จำกัดความยาวที่ 1 ย่อหน้า หรือราว 200-300 คำ).....

คำสำคัญ: (คำที่ 1), (คำที่ 2), (คำที่ 3), (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา)

ABSTRACT (ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

(เนื้อหาบทคัดย่อ ขนาดอักษร 14pt จำกัดความยาวที่ 1 ย่อหน้า).....

Keywords: (Word 1), (Word 2), (Word 3), (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา)

บทนำ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....
เนื้อหา (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....
องค์ความรู้ใหม่ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....
บทสรุป (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....
เอกสารอ้างอิง (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

(รายการอ้างอิง ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา เรียงลำดับตามตัวอักษร และจำนวนรายการต้องตรงกันและเท่ากันกับที่ใช้
อ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

* หนังสือภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

* หนังสือภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)/สถานที่พิมพ์:/
สำนักพิมพ์.

*วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)/หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

*วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ (ชื่อย่อหลักสูตร) สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา,

*สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา(ถ้ามี)/เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.